

Mapovanie východiskového stavu - Kompetenčný rámec a legislatívne podmienky pre poskytovanie služieb vo verejnom záujme prostredníctvom mimovládnych neziskových organizácií (MNO)

Autorky / autori: Veronika Zahorjan, Lucia Švecová, Mária Murray Svidroňová, Katarína Vitališová

Názov výstupu: Mapovanie východiskového stavu - Kompetenčný rámec a legislatívne podmienky pre poskytovanie služieb vo verejnom záujme prostredníctvom mimovládnych neziskových organizácií (MNO)

Názov výstupu z opisu: **Mapovanie východiskového stavu**

Zadávateľ: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Národný projekt: PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK II.

ITMS kód projektu: 314011CQM9

Operačný program: Efektívna verejná správa

Obdobie vyhotovenia /spracovania: 02/2022 – 04/2023

Mapovanie východiskového stavu

Kompetenčný rámec a legislatívne podmienky pre
poskytovanie služieb vo verejnom záujme
prostredníctvom mimovládnych neziskových organizácií
(MNO)

Tento text neprešiel jazykovou korektúrou a za všetky chyby zodpovedajú autorky textu.

Obsah

Úvod	6
1. Cieľ	7
1.1. Definícia problému a prehľad odborných štúdií	7
1.1.1. Analýza služieb, v ktorých neziskový sektor dopĺňa, nahrádza alebo spolupracuje pri službách a úlohách, ktoré majú jednotlivé orgány verejnej správy v kompetencii	9
1.1.2. Odporúčania plynúce z výskumu MNO a OS pre oblasť financovania MNO, ktoré poskytujú služby vo verejnom záujme	10
1.2. Metodika	12
2. VÝSLEDKY	14
ČASŤ 1 Legislatívne predpoklady pre výkon služieb vo verejnom záujme prostredníctvom MNO	14
2.1. Ukotvenie služieb vo verejnom záujme na jednotlivých úrovniach verejnej správy	14
2.1.1. Usmernenia Európskej komisie	14
2.1.2. Národná úroveň	26
2.1.3. Regionálna a lokálna úroveň	32
2.2. Účelové pôsobenie pojmu verejný záujem	33
2.3. Verejný záujem v právnych predpisoch podľa predmetu úpravy	35
2.3.1. Verejný záujem a služby vo verejnom záujme v generálnych právnych predpisoch	36
2.3.2. Služby vo verejnom záujme v špeciálnych právnych predpisoch	44
2.4. Verejný záujem a služby vo verejnom záujme v zahraničí	68
2.4.1. Česká republika	68
2.4.2. Poľsko	73
2.4.3. Slovinsko	74
2.4.4. Srbsko	78
2.4.5. Veľká Británia	81
2.4.5.1. Škótsko	82
2.4.6. Austrália	85
2.4.8. Nový Zéland	93
2.4.9. USA	95
2.4.10. Palestína	96
Závery a odporúčania z časti 1	99
ČASŤ 2 Kompetenčný rámec	100

Použité skratky:

VZN – Všeobecne záväzné nariadenie

MNO – mimovládne neziskové organizácie

SR – Slovenská republika

NOS-OSF – Nadácia otvorenej spoločnosti

EÚ – Európska únia

ES – Európska smernica

VS – verejná správa

ÚSV ROS – Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

ÚOŠS - ústredný orgán štátnej správy

OÚOŠS – ostatné ústredné orgány štátnej správy

NP VÝSKUM MNO – národný projekt Výskum mimovládnych neziskových organizácií

MPSVR SR – Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny

FO/PO – fyzická osoba/ právnická osoba

VÚC – vyšší územný celok

NO VPS – nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby

Zoznam tabuliek a grafov:

Tabuľka č. 01: Počet zákonov pracujúcich so súvisiacimi pojmami vo verejnoprospešných oblastiach

Tabuľka č. 02 Klasifikácia funkcií

Tab č. 03 Prevodník CZ COPNI, register MNO (verejnoprospešný účel), zákon o NO VPS
(verejnoprospešné služby)

Tabuľka 04 : Príklady verejných služieb v Slovinsku: Ekonomické a Sociálne verejné služby

Graf č. 01: Porovnanie výskytu pojmov vo verejnoprospešných oblastiach

Graf č. 02: Oblasť kultúrnych a duchovných hodnôt

Graf č. 03: Oblasť životné prostredie

Graf č. 04: Oblasť ľudských práv

Graf č. 05: Oblasť zdravia

Graf č. 06: Oblasť sociálnych služieb a sociálnej pomoci

Graf č. 07: Oblasť vzdelávania

Graf č. 08: Oblasť vedy, výskumu a vývoja

Graf č. 09: Oblasť zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu

Graf č. 10: Oblasť služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti

Úvod

Mimovládne neziskové organizácie (MNO) aj verejná správa (VS) sa usilujú o skvalitnenie podmienok života občanov. Stretajú sa pri snahe naplniť verejný záujem, v dôsledku čoho dochádza k prekryvu kompetencií verejnej správy a do produkcie služieb vo verejnom záujme sa zapájajú aj MNO.

Vzájomná spolupráca medzi verejným sektorom a mimovládny neziskovým sektorom sa prejavuje v rôznych oblastiach života spoločnosti s cieľom riešenia spoločných problémov, ktoré prispievajú k zlepšeniu kvality života v území. Vzájomná spolupráca, prípadne partnerstvo, je podstatným predpokladom dosiahnutia efektívnych výsledkov v záujme tretej strany, ktorou sú občania. Mimovládne neziskové organizácie v mnohých oblastiach spolupracujú, dopĺňajú, alebo nahrádzajú služby vo verejnom záujme (t. j. verejné služby v oblastiach všeobecného záujmu), ktoré vykonávajú orgány a inštitúcie štátnej správy a samosprávy. Tento trend je možné pozorovať na všetkých úrovniach verejnej správy (národná, regionálna, miestna).

V praxi sa však stretávame s niekoľkými problémami, pričom najvypuklejšia je otázka financovania. V roku 2019 problém nedostatku financií hodnotilo ako veľmi významný viac ako 50% MNO, v roku 2003 to bolo 45,1%, čo naznačuje rastúci trend. Neudržateľnosť financovania konštatujú autori vo väčšine odborných publikácií, ktoré sa venujú v posledných rokoch situácii neziskového sektora na Slovensku¹ ale aj v zahraničí, pričom sa často odvolávajú na legislatívu, ktorá nedokáže poskytnúť MNO, ktoré dopĺňajú alebo nahrádzajú verejnú správu dostatočnú oporu a motiváciu.

Analýzou podmienok pre poskytovanie služieb vo verejnom záujme prostredníctvom mimovládnych neziskových organizácií sa zaoberáme na základe odporúčaní Európskej komisie (EK)², požiadaviek zástupcov MNO, ale aj viacerých zistení a odporúčaní akademikov v spolupráci s Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti (ÚSV ROS), ktoré boli formulované v rámci výstupov národného projektu Výskum mimovládnych neziskových organizácií a občianskej spoločnosti (ďalej len NP VÝSKUM MNO a OS)³.

Analýzou sa pokúsime v prvom rade zistiť, nakoľko legislatíva v SR definuje predmet skúmania a teda služby vo verejnom záujme v kompetencii jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy (ÚOŠS). Následne budeme skúmať finančné mechanizmy využívajúce verejné financovanie služieb, ukotvené v legislatíve.

¹ Analýza socioekonomického prínosu neziskového sektora a stavu a trendov rozvoja občianskej spoločnosti

² Uznesenie Európskeho parlamentu z 8. marca 2022 o zmeňujúcom sa priestore pre občiansku spoločnosť v Európe (2021/2103(INI)) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0056_SK.html

³ Všetky výstupy dostupné tu: https://www.minv.sk/?ros_dokumenty_vyskum

1. Cieľ

Cieľom dokumentu je prostredníctvom skúmania legislatívneho prostredia a existujúcich právnych predpisov popísať kompetenčný rámec ústredných orgánov štátnej správy (ÚOŠS) a predpoklady pre výkon a financovanie služieb vo verejnom záujme mimovládnyimi a neziskovými organizáciami prierezovo ako aj v jednotlivých sektoroch pôsobenia MNO ako podklad pre hľadanie vhodných a stabilných motivačných rámcov.

Medzi čiastkové ciele patrí:

- Na základe prehľadu odbornej literatúry a legislatívnej analýzy vysvetliť pojem služby vo verejnom záujme.
- Na základe legislatívnej analýzy v SR a vybraných krajín v zahraničí zhodnotiť legislatívne predpoklady pre poskytovanie a financovanie služieb vo VZ prostredníctvom MNO.
- Na základe analýzy kompetenčného rámca určiť rezorty zodpovedné za kompetencie v jednotlivých kategóriách služieb (prevodník).

1.1. Definícia problému a prehľad odborných štúdií

Bútora, Bútorová a Strečanský (2012) upozorňujú, že životaschopnosť a udržateľnosť mimovládnych organizácií na Slovensku je dlhodobo sťažená tým, že sa nepodarilo zriadiť nespochybniteľný a od politickej sféry nezávislý nástroj na inštitucionálnu podporu mimovládnych organizácií z verejných zdrojov. Za problematiku považujú prerozdeľovanie prostriedkov z verejných zdrojov, spojené s byrokratickou praxou, formalizmom a nerovným postavením v zmluvných vzťahoch. Podľa Strečanského (2020) neziskové organizácie, ktoré v mnohých oblastiach dopĺňajú alebo nahrádzajú nefunkčné verejné služby, zabezpečujú svoje zdroje kombináciou dobrovoľníctva, súkromných darov či zahraničných zdrojov i dotácií. To im ale neumožňuje organický a systematický rozvoj a spôsobuje tlaky, pnutia a frustráciu.

Podľa Strečanského (2020) mnohé inovatívne riešenia pilotne overené v prvej dekáde 21. storočia nenachádzali rozšírenie kvôli absencii politík, ktoré by prepájali sféru neziskových organizácií s verejným sektorom a zavádzali doň tieto inovácie a vytvárali fungujúce prepojenia verejného sektora s neziskovým sektorom bez toho, aby si ho podriaďovali, či ovládali. Výsledkom tohto prístupu je trápenie sa mnohých organizácií občianskeho sektora, ktoré sú na jednej strane odkázané na nepredvídateľné a byrokratické financovanie zo strany verejného sektora a na druhej strane bez adekvátnej kúpyschopnosti na strane potenciálnych klientov. A to v nerozvinutom filantropickom prostredí a bujnejúcej byrokracii a neustále zvyšujúcej sa administratívnej náročnosti eurofondov.

Nedostatok financií, ako ukázala analýza, sa okrem iného premieta aj do problémov s personálnymi zdrojmi. Na základe individuálnych rozhovorov s expertmi a expertkami z neziskového sektora v závere analýza identifikovala tri kľúčové výzvy – **financovanie, personálne zdroje a politickú klímu**.

Ústrednou podmienkou dlhodobo udržateľnej práce MNO je dostatočné a trvalé, resp. predvídateľné, finančné zabezpečenie. Nestabilné a nedostatočne vyvinuté finančné prostredie bez dostatku

nezávislých zdrojov implikuje neistú existenciu MNO do budúcnosti, resp. ich narastajúcu finančnú závislosť od verejných zdrojov, ktorá zas môže ohroziť ich obsahovú a expertnú nezávislosť (Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, 2015).⁴ V tomto materiáli sa budeme venovať skúmaniu legislatívneho prostredia umožňujúceho financovanie servisnej funkcie MNO z verejných zdrojov a to práve v súvislosti s poskytovaním služieb vo verejnom záujme.

Poskytovanie niektorých služieb verejnou správou môže byť menej efektívne a menej adresné, naopak MNO vďaka poznatkom zo zahraničia, prenosu skúseností z terénu a z priameho kontaktu s občanmi majú potenciál zabezpečiť vyššiu efektivitu a kvalitu týchto služieb, preto by takáto spolupráca mala byť za dobre zvážených okolností vítaná.

Problém je podľa mnohých akademikov (Bútora, Strečanský a i.) ako aj zástupcov MNO (Dobešová, Kákoš a i.) v tom, že neverejní poskytovatelia narážajú na legislatívne a ekonomické prekážky. Nemajú rovnako motivujúce podmienky v porovnaní s inštitúciami verejnej správy. Musia sa spoliehať na rôzne zdroje financovania. MNO sú často nútené si finančné zdroje na činnosť zabezpečovať ad hoc, kombináciou dobrovoľníctva, súkromných darov, či zahraničných finančných zdrojov a grantových programov, čo spôsobuje finančnú nestabilitu a nemožnosť systematického rozvoja organického rozvoja služieb v previazaní na aktuálne potreby cieľových skupín alebo prostredia, v ktorom tieto služby poskytujú.

Dá sa povedať, že najmä neziskové organizácie nemajú rovnocenné postavenie voči verejným poskytovateľom. V oblasti sociálnych služieb je výhodnosť užšej spolupráce a partnerstva medzi štátom, resp. samosprávou a MNO evidentná. Pri súčasných podmienkach štát šetrí kapitálové prostriedky na výstavbu a vybavenie potrebných sociálnych zariadení, nefinancuje prípravu a vzdelávanie zamestnancov a vo väčšine prípadov nefinancuje ani rozbehovú fázu poskytovania služieb. Nefinancuje tiež opravy budov a zariadení, ani rozširovanie služieb. Podľa súčasných pravidiel dostávajú MNO iba finančný príspevok na prevádzku vypočítaný ako priemer nákladov verejných poskytovateľov tej istej služby (Bútora et al., 2011).

Ostatné vyššie vymenované náklady zostanú aj v budúcnosti priamym vkladom príslušnej neziskovej organizácie do systému. Osobitne výrazné je to v prípade tých sociálnych služieb, kde je nedostatok zariadení, ako aj kvalifikovaného personálu. Rovnaký princíp platí aj v zdravotníctve a školstve, kde však nie je taký dopyt po nových zariadeniach. V prípade MNO štát ušetrí kapitálové výdavky i výdavky na vzdelávanie zamestnancov a platí len samotné výkony (Bútora et al., 2011).

Problém signalizujú MNO na mnohých fórach a takisto sa objavil v publikáciách rôznych akademikov (napr. Bútora, Bútorová, Strečanský, Mesežnikov, Ondrušek a i.). V *štúdii trendov vývoja občianskej spoločnosti na Slovensku z roku 2011* sa objavuje tvrdenie, že v oblasti životného prostredia mimovládne neziskové organizácie a dobrovoľníci supľujú štát a samosprávu, keďže tie nemajú na riešenie mnohých úloh kapacity. Takéto aktivity šetria štátu miliónové sumy a vytvárajú trvalé hodnoty. Mnohé legislatívne a právne obmedzenia budia dojem, že štát vníma MNO ako „konkurenciu“, ktorá chce na úkor štátu zarobiť a nie ako partnerov, ktorí môžu štátu pomôcť, prinajmenšom tým, že namiesto neho realizujú určité služby. Medzi štátnymi úradníkmi prevažuje presvedčenie, že služby MNO sú menej efektívne a nekvalitnejšie – hoci často je opak pravdou.

⁴ 85 Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, 2015. Financovanie MNO a OS. Dostupné na internete: <https://www.tretisektor.gov.sk//financovanie-mno-a-os/>

V štúdii *Aktívne občianstvo a mimovládny sektor na Slovensku trendy a perspektívy* z roku 2012, Martin Bútora, Zora Bútorová a Boris Strečanský konštatujú, že mimovládne neziskové organizácie sú v tejto sieti nezastupiteľné práve preto, že svoje služby poskytujú efektívnejšie s dôrazom na inovatívne prístupy k cieľovým skupinám a pôsobia aj tam, kde nedosahuje štát a samospráva.⁵ Treba však povedať, že dnes nedisponujeme komplexným systémom hodnotenia služieb ani štandardizáciou, preto hovoríme skôr o domnienkach ako o faktoch. Zároveň z reakcií MNO⁶ je tiež možné usúdiť, že spolupráca MNO a ÚOŠS je na tom horšie ako spolupráca MNO so samosprávou, čo môže byť dané práve prítomnosťou v teréne a tiež lepšími možnosťami zúčtovateľnosti na lokálnej a regionálnej úrovni.

Experti a expertky z mimovládneho sektora sa často podieľajú na výskume, ktorý vstupuje napr. do tvorby strategických rozhodnutí. Hlinčíková a Mesežnikov (2016) poukazujú na pozitívny aspekt, napr. pri prijímaní Integrovačnej politiky, kde do prípravy boli intenzívne zapojení aj experti a expertky na integráciu z mimovládneho sektora. Podľa nich MNO často supľujú štát vo výskume, ale aj v konkrétnej práci s migrantmi.⁷

Potrebu riešenia motivácie MNO potvrdzujú aj viacerí autori zo zahraničia, špeciálne z dôvodu efektívnej alokácie zdrojov a potreby budovania kapacít (Stanford Social Innovation Review, 2009 a i.). Priaznivejšie podmienky pre MNO by umožnili využiť a „odomknúť“ ich obrovský potenciál najmä tam, kde štát pomôcť z rôznych dôvodov nedokáže.

1.1.1. Analýza služieb, v ktorých neziskový sektor dopĺňa, nahrádza alebo spolupracuje pri službách a úlohách, ktoré majú jednotlivé orgány verejnej správy v kompetencii

Úloha zrealizovať prieskum podmienok MNO pre poskytovanie služieb sa dostala do Akčného plánu KROS 2019 - 2020, výsledkom čoho sa uskutočnil prvotný zber dát o činnostiach, kde MNO spolupracujú, dopĺňajú alebo nahrádzajú verejnú správu pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme. Hoci zozbierané dáta neprešli potrebnou validáciou a vykazujú veľkú mieru skreslenia, najmä kvôli rôznemu vnímaniu služieb vo verejnom záujme, dáta naznačujú potenciál v mnohých sektorových oblastiach.

Za povšimnutie v oblasti životného prostredia stojí odborná spolupráca pri získavaní údajov (monitoring znečistení, krajiny a i.), manažment chránených oblastí, resp. realizácia opatrení v oblasti ochrany prírody a krajiny či realizácia environmentálnej výchovy a vzdelávania. Poskytovanie údajov MNO sa rieši prostredníctvom dohôd a zmlúv. V oblasti ľudských práv je zaujímavá napríklad oblasť poskytovania pomoci rôznym skupinám obetí trestných činov. V oblasti zdravotníctva ide o poskytovanie odbornej pomoci a podpory. V sociálnej oblasti sú pre hlbšiu analýzu zaujímavé poskytovanie pomoci pri distribúcii potravinovej a materiálnej núdzy, poskytovanie stravy osobám bez prístrešia, zabezpečovanie účelného použitia poskytovanej pomoci v hmotnej núdzy, spoluposudzovanie vhodnosti zaradenia a vyradenie kompenzačných pomôcok. MPSVR SR uvádza, že aktivity MNO sú financované prostredníctvom tzv. priorít a finančných príspevkov. V oblasti vzdelávania má potenciál pre

⁵ *Aktívne občianstvo a mimovládny sektor na Slovensku trendy a perspektívy*, 2012, Martin Bútora, Zora Bútorová, Boris Strečanský

⁶ Na občanoch záleží, 15.3. (jeden z príspevkov)

⁷ Otvorená krajina alebo nedobytná pevnosť? Slovensko, migranti a utečenci
Miroslava Hlinčíková – Grigorij Mesežnikov (editori)

rozpracovanie viacerých oblastí, napríklad raná starostlivosť o deti v rizikovom vývoji, podpora žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ochrana duševného zdravia, ale aj monitoring potrieb trhu práce či činnosť vysokých škôl, prípadne iné. Aktivity MNO vo vzdelávaní sú často nefinančne kryté. Finančné krytie prebieha na základe rôznych projektov z verejných zdrojov, finančných schém (domáce a EÚ zdroje), či dopytovo-orientovaných projektov. Otáznou z pohľadu charakteristiky služieb je oblasť športu, kde je aktívny najväčší počet MNO. MNO uvádza nasledovné prieniky: spolupráca pri rozvoji športovej infraštruktúry, popularizácia zdravého životného štýlu, organizácia športových podujatí, spolupráca v oblasti prezentácie SR v zahraničí, podpora rozvoja cestovného ruchu a zlepšovania kvality niektorých služieb, napĺňanie viacerých sociálnych úloh (napr. inklúzia), spolupráca v oblasti boja proti dopingu, zabezpečovanie pohybových aktivít pre obyvateľov miest, obcí a vyšších územných celkov (VÚC). Aktivity MNO sú obvykle nefinančne kryté. Niektoré aktivity sú finančne kryté, a to v podobe príspevku uznanému športu a dotácií na úrovni štátu, ale aj VÚC, miest a obcí.⁸

1.1.2. Odporúčania plynúce z výskumu MNO a OS pre oblasť financovania MNO, ktoré poskytujú služby vo verejnom záujme

Odporúčaní v oblasti financovania MNO, ktoré boli vypracované ako výsledok výskumu bolo mnoho, avšak na tomto mieste zhrnieme práve tie, ktoré súvisia so stabilizovaním role MNO pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme a zároveň patria medzi verejné zdroje, pričom ide najmä o dotácie zo štátneho rozpočtu, štátnych fondov, z obcí a VÚC, z Eurofondov alebo európskeho hospodárskeho priestoru. V neposlednom rade sem patria aj verejné zákazky.

Ústrednou podmienkou dlhodobu udržateľnej práce MNO je stabilná legislatíva a predvídateľné finančné zabezpečenie. Kritika smeruje najmä k účelovým grantom, ktoré respondenti označili ako „každoročný kolotoč s neistým výsledkom“. Nestabilné a nedostatočne vyvinuté finančné prostredie bez dostatku nezávislých zdrojov implikuje neistú existenciu MNO do budúcnosti, resp. ich narastajúcu závislosť od verejných zdrojov, ktorá na druhej strane môže ohroziť ich obsahovú a expertíznu nezávislosť. Aj preto je dôležité rozlišovať medzi činnosťami, v ktorých MNO skutočne nahrádzajú verejný sektor, resp. činnosťami, ktoré je možné považovať za služby vo verejnom záujme, ktoré má vo svojich kompetenciách štát, ktorý rozhoduje o spôsobe ich zabezpečenia (interne vs. externe).

Medzi odporúčania, ktoré už boli pomenované čiastočne alebo priamo v súvislosti s poskytovaním služieb vo verejnom záujme, a teda z verejných zdrojov patrí (podľa ÚSV ROS, 2021):

- V prvom rade zjednodušenie a posilnenie nástrojov financovania **neziskových organizácií** zo štátneho / samosprávneho rozpočtu ako hlavného zdroja financovania všeobecne prospešných služieb neziskových organizácií – eurofondy majú byť len doplnkové na pilotné alebo inovatívne zavádzanie nových modelov služieb.
- Dotačné schémy: zavedenie, resp. zvýšenie podielu paušálnych výdavkov na rozpočte projektov v rámci dotácií.
- Zameranie sa na výsledky a nie výdavky, predstavuje zmenu filozofie poskytovania dotácií v zmysle nelimitovania typov výdavkov v projekte vopred, ale aby si každý sám zvolil cestu ako výsledok dosiahne. Až následne komisia vyhodnotí, či náklady sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa projektu.

⁸ ÚSVROS (2021) Analýza služieb, v ktorých neziskový sektor dopĺňa, nahrádza alebo spolupracuje pri službách a úlohách, ktoré majú jednotlivé orgány verejnej správy v kompetencii

- Podpora viacročných projektov spočívajúca v umožnení čerpania financií dlhšiu dobu ako len počas kalendárneho roka.
- Podpora dlhodobých, tzv. inštitucionálnych či strategických grantov na podporu rozvoja kapacít MNO.
- Zavedenie strategických partnerstiev.
- Verejná správa sa môže podieľať na tvorbe finančného mechanizmu na podporu dlhodobých dobrovoľných programov a dobrovoľníckych centier.
- V rámci spolufinancovania pri čerpaní dotácií sa odporúča uznanie dobrovoľníckej práce, a špeciálne v prípadoch, kde MNO plní úlohy verejnej správy, spolufinancovanie vôbec nevyžadovať.
- V prípade spolufinancovania v rámci eurofondov je možné zriadiť fond na podporu zapojenia MNO.
- V oblasti vzdelávania (ktorá je považovaná za oblasť s jedným z najväčších počtov MNO poskytujúcich, resp. suplujúcich štát pri poskytovaní služieb vo VZ) zvážiť spolufinancovanie, resp. uhrádzanie účastníkmi aspoň symbolického poplatku za služby (menšieho ako trhového poplatku).
- Zmenou legislatívy umožniť financovanie formou globálnych grantov⁹.
- Za zmienku stojí podpora spoločenských inovácií, ktorá by tiež mala vychádzať aj z verejných zdrojov a s ňou súvisiace modely financovania ako napr. pay for success alebo social impact investment, čo sú investície do sociálneho podnikania, organizácií alebo fondov, ktoré sa vyznačujú finančnou návratnosťou a sociálnymi a environmentálnymi prínosmi.
- S vyššie uvedeným súvisí aj možnosť vytvorenia programu rozvoja, testovania, a prenosu sociálnych inovácií do verejných služieb s účasťou neziskových organizácií.
- V neposlednom rade sa javí ako nevyhnutná tvorba zrozumiteľných manuálov a návodov pre FO/PO, ktoré sú motivované zakladať neziskové organizácie, odborné články a poradenstvo pre udržateľnosť neziskových organizácií, ale aj pre ich bezproblémový chod a postupovanie v súlade s legislatívou.

⁹ [Globálne granty](#) sú finančné nástroje, do ktorých boli alokované časti operačných programov a boli riadiacim orgánom zverené externému subjektu. Sú spravidla implementované prostredníctvom projektov s malým finančným objemom, určených napr. na riešenie vybraných problematických otázok v súvislosti so znižovaním regionálnych disparít v oblasti sociálneho vylúčenia, služieb zamestnanosti alebo podpory malých a stredných podnikateľov.

1.2. Metodika

Analýza východiskového stavu spočíva v skúmaní, opise a zhodnotení súčasného stavu legislatívy.

Skúmanie a opis legislatívy uskutočníme prostredníctvom analýzy textu, tj. skúmaním približne 500-600 zákonov v databáze Slov-Lex a vyhľadávaním prostredníctvom koreňa slov na základe slovníka pojmov zostaveného z prehľadu dostupnej literatúry, resp. na základe aplikačnej praxe. Sledovaný je počet výskytov jednotlivých pojmov ako aj kontext v akom sú používané.

Schéma 1: Slovník pojmov zostavený pre textovú analýzu v databáze Slov-Lex

- Verejný záujem
- Služby
 - Verejné
 - Verejnoprospešné
 - Vo verejnom záujme
 - Vzájomne prospešné
 - Všeobecne prospešné
 - Všeobecne hospodársky záujem
- Poskytovateľ
 - Neverejný
 - Súkromný
 - Cirkevný
- Zriaďovateľ
 - Neverejný
 - Súkromný
 - Cirkevný
- FO/PO

Pri skúmaní právnych predpisov pri vymedzení služieb vo verejnom záujme sa okrem národnej **úrovne verejnej správy** budeme okrajovo venovať aj nadnárodnej, resp. európskej úrovni (smernice a i.) a tiež regionálnej a lokálnej úrovni, v podobe všeobecne záväzných nariadení. Spomenieme aj niekoľko relevantných rozhodnutí / ustanovení ústavného súdu (PL. ÚS)

Z pohľadu **predmetu úpravy** budeme z nášho pohľadu rozlišovať generálne (zväčša horizontálne) a osobitné (zväčša vertikálne) právne predpisy. Horizontálnymi na účely tejto analýzy budeme rozumieť predpisy spoločné pre všetky tematické oblasti (napr. zákon o verejnom obstarávaní), zatiaľ čo vertikálnymi budeme rozumieť osobitné právne predpisy upravujúce jednu tematickú napr. verejnoprospešnú oblasť (sociálne služby, životné prostredie a pod.). Legislatívu, ktorá upravuje 1 a viac z týchto oblastí vnímame ako prierezovú, horizontálnu (napr. Zákon č. 346/2018 Z.z. o registri mimovládnych neziskových organizácií). Ak legislatíva neupravuje alebo sa nijak nedotýka vymenovaných sektorových oblastí, budeme ju na účely analýzy označovať ako „iné.“

Z pohľadu **účelového pôsobenia** pojmu verejný záujem budeme rozlišovať 2 kritériá:

- Dôvod na zásah verejnej moci do vlastníckych práv, kde sa verejný záujem chápe ako právna podmienka na zásah do osobných práv jednotlivca.
- Hodnotiace kritérium z hľadiska prospechu veci/činnosti pre verejnosť (pojem verejná prospešnosť ako opozitum pojmu vzájomná alebo individuálna prospešnosť, napr. všeobecne prospešná služba)

- pomerne všeobecné vyjadrenie
- pomerne konkrétne (definujúce služby vo verejnom záujme, verejnoprospešné služby, verejné služby alebo aspoň konkrétne činnosti vo verejnom záujme).

Na to, aby sme dokázali vyhodnotiť východiskový stav legislatívy použijeme komparatívnu metódu, pričom SR budeme porovnávať v rámci krajín V4 a vybraných krajín OECD.

Po preskúmaní jednotlivých verejnoprospešných oblastí sa prostredníctvom analýzy kompetenčného rámca a expertnej skupiny pripraví prevodník, ktorý priradí ku každej z oblastí relevantné ÚOŠS.

Limitácie

V rámci limitácií je potrebné povedať, že analýzou východiskového stavu sa nesnažíme obsiahnuť uchopenie verejného záujmu prostredníctvom konkrétnych prípadov, teda jeho aplikáciu v rámci konkrétneho rozhodovania a ostávame na úrovni generality (zásada generality pri tvorbe legislatívy). Problematika verejného záujmu je podľa mnohých odborníkov v oblasti práva jedna z najdôležitejších a zároveň najkomplikovanejších tém v rámci správneho práva. Verejný záujem je neurčitý právny pojem. To znamená, že neexistuje definícia verejného záujmu v právnom predpise, ktorá by bola aplikovateľná pre všetky prípady rovnako.

2. VÝSLEDKY

ČASŤ 1 Legislatívne predpoklady pre výkon služieb vo verejnom záujme prostredníctvom MNO

2.1. Ukotvenie služieb vo verejnom záujme na jednotlivých úrovniach verejnej správy

Táto kapitola ponúka rôzne definície služieb vo verejnom záujme na jednotlivých úrovniach verejnej správy. Vychádzajúc z usmernení Európskej komisie, cez legislatívne úpravy na národnej, regionálnej a miestnej úrovni (Ústava SR, zákony, všeobecne záväzné nariadenia – VZN, atď.). Verejný záujem je charakterizovaný cez jeho účelové pôsobenie a taktiež cez definície v právnych predpisoch podľa predmetu úpravy. Kapitola následne prináša prehľad definícií/rámcovania verejného záujmu a služieb vo verejnom záujme vo vybraných krajinách. V závere sú zhrnuté odporúčania z Časti 1.

2.1.1. Usmernenia Európskej komisie

[Oznámenie komisie európskemu parlamentu](#), rade, európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov, v ktorom popisuje rámec kvality pre služby všeobecného záujmu v Európe rozdeľuje a konkrétnejšie definuje služby vo verejnom záujme a spomína sa v ňom predovšetkým pojem služby všeobecného záujmu. Tieto služby môže poskytovať buď štát alebo súkromný sektor. Medzi služby všeobecného záujmu patrí napríklad verejná doprava, poštové služby či zdravotná starostlivosť.

Verejné služby (Public services) - v žargóne Európskej únie známe aj ako:

- i. **služby všeobecného záujmu (SVZ)** - služby, ktoré podľa verejných orgánov členských štátov reprezentujú všeobecný záujem a ktoré preto podliehajú osobitným záväzkom služby vo verejnom záujme. Pojem sa vzťahuje na hospodárske činnosti, ako aj na služby nehospodárskeho charakteru, t. j. trhové a netrhové služby. Služby nehospodárskeho charakteru nepodliehajú osobitným právnym predpisom EÚ a nevzťahujú sa na ne pravidlá vnútorného trhu a hospodárskej súťaže stanovené v zmluve. Na niektoré prvky organizácie týchto služieb sa môžu uplatňovať ďalšie pravidlá uvedené v zmluve, ako je napríklad zásada nediskriminácie. Dokument EÚ – [Green paper on services of general interest](#) popisoval služby všeobecného záujmu. Tieto služby vychádzajú z troch princípov. **Neutralita, sloboda pri definovaní a proporcionalita.** Neutralita znamená, že nemôže byť vopred určené, či vykonávateľom služby bude verejná alebo súkromná organizácia. Voľnosť v definovaní ponecháva štátu právo definovať, čo sú služby vo verejnom záujme a proporcionalita, že prostriedky použité na splnenie úlohy by nemali vytvárať žiadne trhové nezrovnalosti.

V členských štátoch EÚ sa v súvislosti so službami všeobecného záujmu používajú rôzne pojmy a definície, ktoré vychádzajú z ich odlišného historického, hospodárskeho, kultúrneho a politického vývoja. Preto tento pojem nie je v žiadnych záväzných európskych dokumentoch striktno definovaný.

- ii. **služby všeobecného hospodárskeho záujmu (SVHZ)** - sú hospodárske činnosti, ktorých výsledkom je všeobecný verejný prospech, ktoré by sa na trhu nevyskytovali bez verejnej intervencie (alebo by boli poskytnuté za iných podmienok, pokiaľ ide o kvalitu, bezpečnosť, dostupnosť, rovnaký prístup alebo všeobecný prístup). Závazok služby vo verejnom záujme poskytovateľovi vzniká prostredníctvom poverenia a na základe kritéria všeobecného záujmu, čím je zabezpečené, aby sa služba poskytovala za podmienok, ktoré jej umožňujú splniť svoju úlohu. Na tieto služby sa vzťahujú európske pravidlá pre vnútorný trh a hospodársku súťaž. Z týchto pravidiel však môžu existovať výnimky, ak je potrebné chrániť prístup obyvateľov k základným službám.

Pojem služby všeobecného hospodárskeho záujmu zahŕňa trhové a netrhové služby, ktoré verejné orgány klasifikujú ako služby všeobecného záujmu a podliehajú podmienkam verejnej služby. Tento pojem sa používa v článkoch 16 a 86 odsek 2 zmluvy. V čl. 86 Zmluvy o ES a vzťahuje sa na trhové služby, ktoré členské štáty podriaďujú osobitným záväzkom verejnej služby na základe kritéria všeobecného záujmu. Týka sa to napr. dopravných sietí, energetiky a komunikácie. V praxi však existuje zhoda, že tento výraz sa vzťahuje na služby ekonomickej povahy, ktoré podliehajú špecifickým záväzkom verejnej služby na základe kritérií všeobecného záujmu. Jedná sa predovšetkým o služby poskytované v sieťových odvetviach, doprave, poštových službách, energetike, komunikácii. Niekedy termín poukazuje na skutočnosť, že služba je ponúkaná širokej verejnosti, niekedy zdôrazňuje, že služba bola pridelená špecifická úloha vo verejnom záujme a niekedy poukazuje na vlastníctvo alebo štatút subjektu, ktorý službu poskytuje.

- iii. **služby vo verejnom záujme** zahŕňajú systémy sociálneho zabezpečenia, ktoré pokrývajú základné životné riziká a rad ďalších základných služieb poskytovaných priamo určitej osobe a ktoré plnia úlohu prevencie a sociálnej súdržnosti/začlenenia. Niektoré sociálne služby (ako napr. zákonné systémy sociálneho zabezpečenia) síce európsky Súdny dvor za hospodárske činnosti nepovažuje, z jeho judikatúry vyplýva, že sociálna povaha služby sama o sebe nepostačuje na to, aby sa služba považovala za službu nehospodárskeho charakteru. Pojem sociálne služby vo verejnom záujme sa v dôsledku toho vzťahuje na hospodárske, ako aj nehospodárske činnosti. Patria sem napríklad systémy sociálneho zabezpečenia, zamestnanecké schémy a sociálne bývanie.

Verejné služby naplňujú každodenné potreby ľudí a sú nevyhnutné pre ich blahobyt. Kvalita života občanov závisí od týchto služieb, ktoré sú nevyhnutné pre udržateľný hospodársky rozvoj a sociálnu a regionálnu súdržnosť v Európe. Z tohto dôvodu **všeobecný prístup k verejným službám treba považovať za základné právo a pilier európskeho sociálneho modelu.**

Služby vo verejnom záujme, či už v rámci EÚ ako aj na vnútroštátnej úrovni potrebujú jasné pravidlá, aby sa zabezpečila kontinuita ponuky a spravodlivý prístup pre všetkých. Služby vo verejnom záujme musia mať najvyšší štandard, musia byť prístupné každému za prijateľnú cenu a musia podliehať demokratickej kontrole a zodpovednosti, do ktorej by mali byť zapojení spotrebitelia aj pracovníci v jednotlivých (kľúčových) odvetviach.

Verejné služby sa od ostatných služieb líšia tým, že verejné orgány majú povinnosť zabezpečiť ich poskytovanie **bez ohľadu na to, či sú na voľnom trhu ziskové.** Hoci je ich ťažké presne definovať, pretože sa v jednotlivých členských štátoch líšia, zahŕňajú napríklad **dodávku vody, energie a likvidáciu odpadu, zdravotnú starostlivosť a sociálne služby, vzdelávanie a poštové zásielky.**

Rozdiel medzi **službami všeobecného záujmu** a **službami všeobecného hospodárskeho záujmu** je rovnako ťažko stanoviteľný a podlieha aj výkladu Súdneho dvora EÚ („každá činnosť spočívajúca v ponuke tovaru a služieb na danom trhu je hospodárskou činnosťou“). Všeobecne možno **služby všeobecného záujmu**

definovať ako služby poskytované priamo verejnými orgánmi, ako je povinné vzdelávanie a bezpečnosť, zatiaľ čo služby všeobecného hospodárskeho záujmu zahŕňajú určitý druh ekonomického vzťahu medzi dodávateľom a spotrebiteľom.

V Zmluve o založení Európskeho spoločenstva sa výslovne uznáva, že služby všeobecného hospodárskeho záujmu majú poslanie verejnej služby, ktoré ich odlišuje od ostatných komerčných služieb v rámci jednotného trhu.

Služby vo verejnom záujme na úrovni EÚ sú upravené najmä v súvislosti s dopravnými službami. Existujú viaceré právne záväzné predpisy EÚ (nariadenia, smernice), ktoré stanovujú základné pravidlá a spôsob poskytovanie služieb vo verejnom záujme v doprave, a to napr. v železničnej, cestnej osobnej doprave, alebo v námornej doprave.

1. [NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY \(ES\) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady \(EHS\) č. 1191/69 a \(EHS\) č. 1107/70](#)
2. [NARIADENIE RADY EHS č. 3577/92 zo 7. decembra 1992, ktorým sa uplatňuje zásada slobody poskytovania služieb na námornú dopravu v rámci členských štátov \(námorná kabotáž\)](#)
3. [NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY \(ES\) č. 1008/2008 z 24. septembra 2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve \(prepracované znenie\)](#)
4. [SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu](#)

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 1191/69 a (EHS) č. 1107/70

V súčasnosti sa mnohé služby vo vnútrozemskej osobnej doprave, ktoré sú potrebné z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu, nemôžu poskytovať na komerčnom základe. Príslušné orgány členských štátov musia mať možnosť konať tak, aby zabezpečili poskytovanie týchto služieb. **Mechanizmy, ktoré môžu použiť na zabezpečenie poskytovania služieb vo verejnom záujme v osobnej doprave, sú tieto:** udelenie výlučných práv poskytovateľom služieb vo verejnom záujme; poskytnutie finančnej úhrady poskytovateľom služieb vo verejnom záujme a vymedzenie všeobecných pravidiel poskytovania verejnej dopravy, ktoré sú uplatniteľné na všetkých poskytovateľov.

Ak sa členské štáty v súlade s týmto nariadením rozhodnú vylúčiť určité všeobecné pravidlá z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, mal by sa uplatniť všeobecný režim štátnej pomoci.

Dôležité pojmy, ktoré upravuje predmetné Nariadenie EÚ:

➤ „poskytovateľ služieb vo verejnom záujme“

Každý štátny alebo súkromný podnik alebo skupina takýchto podnikov, ktoré poskytujú verejnú osobnú dopravu, alebo každý verejný subjekt, ktorý poskytuje služby vo verejnom záujme v osobnej doprave.

➤ **„záväzok vyplývajúci zo služieb vo verejnom záujme“**

Podmienka vymedzená alebo určená príslušným orgánom s cieľom zaručiť také služby vo verejnom záujme v osobnej doprave, ktoré by poskytovateľ, ak by zohľadňoval svoj obchodný záujem, neposkytoval alebo neposkytoval v rovnakom rozsahu alebo za rovnakých podmienok bez odmeny.

➤ **„úhrada za službu vo verejnom záujme“**

Každá výhoda, najmä finančná, ktorú priamo alebo nepriamo poskytne príslušný orgán z verejných zdrojov počas obdobia plnenia záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme alebo v súvislosti s týmto obdobím.

➤ **„priame zadanie“**

Zadanie zmluvy o službách vo verejnom záujme určitému poskytovateľovi služieb vo verejnom záujme bez predchádzajúcej verejnej súťaže (napr. vzhľadom na rozdielnosť územného usporiadania členských štátov je v tejto súvislosti vhodné povoliť príslušným orgánom priamo zadávať zmluvy o službách vo verejnom záujme v **železničnej doprave**).

➤ **„zmluva o službách vo verejnom záujme“**

Jeden alebo viacero právne záväzných aktov, ktoré potvrdzujú dohodu medzi príslušným orgánom a poskytovateľom služieb vo verejnom záujme s cieľom zveriť poskytovateľovi služieb vo verejnom záujme riadenie a poskytovanie služieb vo verejnom záujme v doprave podliehajúcich záväzkom vyplývajúcim zo služieb vo verejnom záujme; zmluva o službách vo verejnom záujme môže mať v závislosti od práva členského štátu tiež formu rozhodnutia prijatého príslušným orgánom:

- i. ktoré má podobu individuálneho právneho alebo regulačného aktu alebo
- ii. ktoré obsahuje podmienky, za ktorých samotný príslušný orgán poskytuje služby alebo zverí poskytovanie týchto služieb internému poskytovateľovi.

NARIADENIE RADY EHS č. 3577/92 zo 7. decembra 1992, ktorým sa uplatňuje zásada slobody poskytovania služieb na námornú dopravu v rámci členských štátov (námorná kabotáž)

Dôležité pojmy, ktoré upravuje predmetné Nariadenie EÚ:

➤ **„zmluva o výkone vo verejnom záujme“**

Zmluva uzavretá medzi príslušnými orgánmi členského štátu a majiteľom lodnej spoločnosti, s cieľom poskytovať verejnosti primerané dopravné služby. Zmluva o výkone vo verejnom záujme môže pokrývať najmä:

- i. dopravné služby uspokojujúce stanovené štandardy plynulosti, pravidelnosti, kapacity a kvality,
- ii. dodatočné dopravné služby,
- iii. dopravné služby za osobitné sadzby a podriadené osobitným podmienkam, najmä pre určité kategórie cestujúcich alebo pre určité linky,
- iv. prispôbenie služieb aktuálnym požiadavkám.

➤ „záväzky vo verejnom záujme“

Záväzky, ktoré by majiteľ lode spoločenstva vzhľadom k svojmu obchodnému záujmu neprevzal alebo neprevzal v rovnakom rozsahu alebo za rovnakých podmienok.

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1008/2008 z 24. septembra 2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve (prepracované znenie)

Týmto nariadením sa upravujú postupy udeľovania licencií leteckých dopravcov, právo leteckých dopravcov vykonávať letecké dopravné služby vnútri Spoločenstva a tvorby cien leteckých dopravných služieb vnútri Spoločenstva. Okrem toho, v čl. 16 Nariadenie EÚ upravuje aj „**všeobecné zásady záväzkov služby vo verejnom záujme**“ ako aj „**verejnú súťaž v prípade záväzkov služby vo verejnom záujme**“.

Členský štát po konzultáciách s inými dotknutými členskými štátmi a po tom, ako informoval Komisiu, dotknuté letiská a leteckých dopravcov vykonávajúcich prevádzku na danej trase, môže uložiť záväzok služby vo verejnom záujme vo vzťahu k pravidelným leteckým dopravným službám medzi letiskom v Spoločenstve a letiskom obsluhujúcim okrajovú alebo rozvojovú oblasť na jeho území alebo na málo využívanú trasu k akémukoľvek letisku na jeho území, ak sa takáto trasa považuje za životne dôležitú pre hospodársky a sociálny rozvoj regiónu, ktorý letisko obsluhuje. Tento záväzok sa uloží len v rozsahu nevyhnutne potrebnom na minimálne zabezpečenie pravidelných leteckých dopravných služieb, tak aby na tejto trase z hľadiska nadväznosti, pravidelnosti, cien alebo minimálnej kapacity vyhovovali štandardom, ktoré by leteckí dopravcovia nesplnili, ak by sledovali výhradne svoje ekonomické záujmy.

Výzva na predkladanie ponúk a následná zmluva musia okrem iných náležitostí zahŕňať nasledujúce body:

- i. štandardy požadované záväzkom služby vo verejnom záujme,
- ii. pravidlá pre zmenu a ukončenie zmluvy najmä s ohľadom na nepredvídateľné zmeny,
- iii. dĺžku platnosti zmluvy,
- iv. sankcie v prípade nedodržania zmluvy,
- v. objektívne a transparentné parametre, na ktorých základe sa vypočíta prípadné vyrovnanie za výkon záväzkov služby vo verejnom záujme.

Dotknutý členský štát môže poskytnúť **vyrovnanie leteckému dopravcovi**, za dodržanie štandardov požadovaných službou vo verejnom záujme. Takéto vyrovnanie **nesmie presiahnuť sumu nevyhnutnú na pokrytie čistých nákladov, ktoré vznikli pri výkone jednotlivých záväzkov služby vo verejnom záujme, s prihliadnutím na súvisiaci výnos leteckého dopravcu a primeraný zisk.**

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu

Táto smernica sa vzťahuje **len na služby, ktoré sa poskytujú za finančnú úhradu**. Služby všeobecného záujmu **nepatria do rozsahu pôsobnosti tejto smernice**. Služby všeobecného hospodárskeho záujmu sú služby poskytované za finančnú úhradu, a preto patria do rozsahu pôsobnosti tejto smernice.

Niektoré služby všeobecného hospodárskeho záujmu, napríklad služby všeobecného hospodárskeho záujmu, ktoré môžu existovať v **oblasti dopravy, sú však vyňaté z rozsahu pôsobnosti tejto smernice**, a na určité iné služby všeobecného hospodárskeho záujmu, napríklad také, ktoré môžu existovať v **oblasti**

poštových služieb, sa vzťahuje odchýlka z ustanovenia o slobode poskytovať služby stanovené v tejto smernici.

Smernica **sa nezaoberá financovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu** a nevzťahuje sa na systémy poskytovania pomoci členskými štátmi, najmä v sociálnej oblasti, v súlade s pravidlami Spoločenstva o hospodárskej súťaži. Nezaoberá sa ani krokmi nadväzujúcimi na Bielu knihu Komisie o službách všeobecného záujmu.

Smernica pracuje s pojmom „*ciele všeobecného záujmu*“, pričom všeobecný záujem môžeme charakterizovať ako ***záujem presahujúci rámec individuálnych práv a záujmov jednotlivca, ktorý je dôležitý z hľadiska záujmov spoločnosti***. Táto definícia sa približuje k pojmu verejný záujem. Z tohto dôvodu uvádzame, čo všetko považuje Smernica za ciele všeobecného záujmu:

- i. ochrana spotrebiteľov,
- ii. ochrana životného prostredia,
- iii. ochrana verejnej bezpečnosti,
- iv. ochrana zdravia.

Postup členského štátu pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme v osobnej doprave

1. Z pohľadu práva Spoločenstva je bezvýznamné, či služby vo verejnom záujme v osobnej doprave poskytujú štátne alebo súkromné podniky. Miestny orgán alebo v prípade, že takýto neexistuje, vnútroštátny orgán sa môže rozhodnúť, že bude poskytovať vlastné služby vo verejnom záujme v osobnej doprave na území, ktoré spravuje alebo že ich **poskytovanie zverí bez verejnej súťaže internému poskytovateľovi alebo s verejnou súťažou tretej osobe**. S cieľom zaručiť rovnaké podmienky pre všetkých sa však táto možnosť priameho poskytovania musí prísne **kontrolovať**. Požadovanú kontrolu by mal vykonávať príslušný orgán alebo skupina orgánov, ktorí poskytujú integrované služby vo verejnom záujme v osobnej doprave, spoločne alebo prostredníctvom svojich členov. Okrem toho by sa príslušnému orgánu, ktorý poskytuje vlastné dopravné služby, alebo internému poskytovateľovi malo zakázať zúčastňovať sa na verejných súťažiach mimo územia pôsobnosti tohto orgánu. Príslušný orgán, ktorý kontroluje interného poskytovateľa, by mal mať možnosť zakázať tomuto prevádzkovateľovi zúčastňovať sa na verejných súťažiach organizovaných na jeho území.
2. Pri dodržiavaní zásady subsidiarity môžu príslušné orgány stanoviť **sociálne a kvalitatívne kritériá, aby udržali a zvýšili kvalitatívne normy pre záväzky vyplývajúce zo služieb vo verejnom záujme**, napríklad v súvislosti s minimálnymi pracovnými podmienkami, právami cestujúcich, potrebami osôb so zníženou pohyblivosťou, ochranou životného prostredia, bezpečnosťou cestujúcich a zamestnancov, ako aj povinnosťami vyplývajúcimi z kolektívnej dohody a ďalšími pravidlami a dohodami týkajúcimi sa pracoviska a sociálnej ochrany na mieste poskytovania služby. Príslušné orgány môžu stanoviť sociálne normy a normy kvality služieb, aby sa zabezpečili transparentné a porovnateľné podmienky hospodárskej súťaže medzi poskytovateľmi a aby sa zamedzilo nebezpečenstvu sociálneho dumpingu.
3. Ak sa orgán verejnej moci rozhodne zveriť poskytovanie služieb všeobecného záujmu tretej osobe, **musí poskytovateľa služieb vo verejnom záujme vybrať v súlade s právom Spoločenstva v**

oblasti verejných zákaziek a koncesií, ako sa ustanovuje v článkoch 43 až 49 zmluvy, a v súlade so zásadami transparentnosti a rovnosti zaobchádzania. Ustanovenia tohto nariadenia sa predovšetkým **nedotýkajú povinností uplatniteľných na orgány verejnej moci podľa smerníc o verejnom obstarávaní**, ak zmluvy o službách vo verejnom záujme patria do rozsahu ich pôsobnosti.

4. Niektoré výzvy na predloženie ponúk vyžadujú, aby príslušné orgány vymedzili a opísali komplexné systémy. Preto by pri zadávaní zmlúv v takýchto prípadoch mali byť tieto orgány po predložení ponúk oprávnené **rokovať o podrobnostiach s niektorými alebo so všetkými potenciálnymi poskytovateľmi služieb vo verejnom záujme**.
5. Zmluvy o službách vo verejnom záujme by sa mali uzatvárať na dobu určitú, aby sa čo najmenej narúšala hospodárska súťaž a zachovala sa zároveň kvalita služieb.
6. Zmluvy o službách vo verejnom záujme a všeobecné pravidlá:
 - I. jasne vymedzia záväzky vyplývajúce zo služieb vo verejnom záujme, ktoré má poskytovateľ splniť a dotknuté geografické územia;
 - II. vopred objektívnym a transparentným spôsobom stanoví:
 - i. parametre, na základe ktorých sa majú počítať prípadné platby úhrady a
 - ii. povahu a rozsah prípadných výlučných poskytnutých práv.
7. Úhrada za služby vo verejnom záujme nemôže prekročiť sumu zodpovedajúcu čistému finančnému vplyvu. **S cieľom vypočítať čistý finančný vplyv postupuje príslušný orgán takto:**

Náklady vynaložené v súvislosti so záväzkom vyplývajúcim zo služieb vo verejnom záujme alebo s balíkom záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme, ktoré uložil príslušný orgán/orgány a sú uvedené v zmluve o službe vo verejnom záujme a/alebo vo všeobecnom pravidle,

mínus akékoľvek pozitívne finančné výsledky vytvorené sieťou v rámci príslušného (-ých) záväzku(-ov) vyplývajúceho(-ich) zo služieb vo verejnom záujme,

mínus príjmy z prepravy alebo akékoľvek iné výnosy vytvorené pri plnení príslušného (-ých) záväzku(-ov) vyplývajúceho(-ich) zo služieb vo verejnom záujme,

plus primeraný zisk,

rovná sa čistý finančný vplyv.

Na pôde EÚ boli schválené a prijaté viaceré predpisy a dokumenty v súvislosti so službami verejného záujmu (Public Services), ktoré nie sú právne záväzné akty EÚ, ale aj napriek tomu majú významné postavenie, z ktorého môžu pri vytváraní vnútroštátnej legislatívy jednotlivé členské štáty čerpať. Sú nimi:

1. [OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU PRE REGIÓNY Biela kniha o verejnoprospešných službách, zo dňa 12.05.2004](#)
2. [OZNÁMENIE KOMISIE Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva: Verejnoprospešné sociálne služby v Európskej únii, zo dňa 26.04.2006](#)
3. [OZNÁMENIE KOMISIE - Služby všeobecného záujmu v Európe](#)

Biela kniha sa sústreďuje hlavne, ale nielen, na otázky súvisiace s „*hospodársky všeobecne prospešnými službami*“, lebo aj samotná Zmluva o ES sa sústreďuje hlavne na hospodárske činnosti. Termín „*verejnoprospešné služby*“ sa v Bielej knihe používa len tam, kde sa text vzťahuje aj na služby iného než ekonomického charakteru, alebo kde nie je potrebné špecifikovať ekonomický alebo neekonomický charakter dotknutých služieb.

Dôležité pojmy, ktoré upravuje Biela kniha o verejnoprospešných službách mimo verejnoprospešných služieb, hospodársky všeobecne prospešných služieb a verejnej služby (viď str. 10-11):

➤ „**povinnosti verejnej služby**“

V Bielej knihe sa používa termín „povinnosti verejnej služby“. Vzťahuje sa na špecifické požiadavky, ktoré verejné orgány kladú na poskytovateľa služieb v záujme zabezpečenia plnenia určitých cieľov verejného záujmu napríklad v záležitostiach leteckej, železničnej a cestnej dopravy a energetiky. Tieto povinnosti možno aplikovať na úrovni Spoločenstva, na národnej, alebo regionálnej úrovni.

➤ „**verejný podnik**“

Termín „verejný podnik“ sa tiež normálne používa na definovanie vlastníctva poskytovateľa služieb. Zmluva o ES zabezpečuje striktnú neutralitu. **Podľa práva Spoločenstva je irelevantné, či sú poskytovatelia verejnoprospešných služieb súkromnými alebo verejnými subjektami; podliehajú rovnakým právam a povinnostiam.**

➤ „financovanie verejnoprospešných služieb“

Rázne sa volá po vyjasnení a zjednodušení pravidiel financovania verejnoprospešných služieb, najmä štátnej pomoci. Existuje aj rozsiahly konsenzus, že členské štáty si musia aj naďalej sami slobodne určovať najvhodnejší spôsob financovania verejnoprospešnej služby za predpokladu, že sa nebude zbytočne skresľovať konkurencia.

Na základe **OZNÁMENIE KOMISIE Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva: Verejnoprospešné sociálne služby v Európskej únii, zo dňa 26.04.2006** členské štáty môžu slobodne definovať, čo rozumejú pod službami všeobecného hospodárskeho záujmu alebo najmä pod verejnoprospešnými sociálnymi službami. V rámci členských štátov sú to verejné orgány na primeranej úrovni, ktoré určujú povinnosti a verejný záujem týchto služieb, ako aj to, ako by mali byť organizované. Naopak, rámec Spoločenstva vyžaduje, aby členské štáty zohľadnili niektoré pravidlá pri určovaní vykonávacích pravidiel cieľov a zásad, ktoré stanovili. Toto oznámenie je ďalším krokom v zohľadnení osobitného charakteru sociálnych služieb na európskej úrovni a objasnením predpisov Spoločenstva, ktoré sa na sociálne služby v rozsahu v akom sa na ne vzťahujú, uplatňujú.

Do pozornosti dávame bod 2.2. Oznámenia, ktorý upravuje proces delegovanie sociálnej úlohy na tretie osoby, použitie verejnej finančnej kompenzácie, reguláciu trhu a pod.

OZNÁMENIE KOMISIE - Služby všeobecného záujmu v Európe je veľmi významný dokument v oblasti služieb vo verejnom záujme, ktorý sa zameriava na:

- i. poslanie služieb vo verejnom záujme,
- ii. služby vo verejnom záujme (services of general interest) a jednotný trh,
- iii. skúsenosti s liberalizáciou niektorých služieb vo verejnom záujme (transport, energie, oceňovanie služieb vo verejnom záujme spotrebiteľmi),
- iv. európsku perspektívu atď.

Služby vo verejnom záujme významne prispievajú k celkovej konkurencieschopnosti európskeho priemyslu a k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti.

Dôležité pojmy, ktoré upravuje Oznámenie mimo služieb všeobecného záujmu a služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (viď str. 10-11)

➤ „verejná služba“ (Public service)

Ide o nejednoznačný pojem, pretože sa môže vzťahovať buď na konkrétny orgán, ktorý poskytuje službu alebo na úlohu všeobecného záujmu, ktorá bola príslušnému orgánu pridelená. Orgány verejnej moci môžu uložiť subjektu, ktorý poskytuje takéto služby povinnosť poskytovať služby vo verejnom záujme napr. v oblasti vnútrozemskej, leteckej alebo železničnej dopravy a energetiky. Tieto záväzky sa môžu uplatniť na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni.

➤ „všeobecné služby“ (universal service)

Vymedzenie špecifických povinností univerzálnej služby, je kľúčovým prvkom liberalizácie trhu v odvetviach služieb ako sú telekomunikácie v Európskej únii. Univerzálna služba v rámci otvoreného a konkurenčného telekomunikačného trhu, je definovaná ako základný súbor služieb v stanovenej kvalite,

ku ktorým majú prístup všetci používatelia a spotrebitelia vzhľadom na špecifické vnútroštátne podmienky za prijateľnú cenu.

Medzi oblasti poskytovania služby vo verejnom záujme patria:

Energetika, vojenské sily, vzdelávanie, telekomunikačné a poštové služby, verejná doprava, územné plánovanie, odpadové hospodárstvo, záchranné/pohotovostné služby, dodávka vody, ochrana životného prostredia, ochrana spotrebiteľa, imigrácia a colníctvo, dopravná infraštruktúra, rekreačné zariadenia, sanitárne služby, riadenie prírodných zdrojov, verejné vysielanie, služby ekonomického rozvoja, poľnohospodárske programy, zdravotná starostlivosť a verejné zdravie, sociálne služby, verejné stavby/budovy.

Pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme je dôležité, aby príslušné orgány verejnej moci:

- i. konali transparentne,
- ii. presne stanovili potreby používateľov, pre ktoré sa služby vo verejnom záujme zriaďujú,
- iii. určili subjekt, ktorý bude zodpovedný za stanovenie a presadzovanie povinností pri službách vo verejnom záujme a
- iv. určili ako sa budú tieto povinnosti plniť.

Členské štáty by sa mali zamerať aj na vysokú úroveň ochrany životného prostredia, špecifické potreby určitých kategórií obyvateľstva (zdravotne postihnuté osoby alebo osoby s nízkymi príjmami), ako aj úplne územné pokrytie základných služieb v odľahlých alebo nedostupných oblastiach.

Oznámenie vymedzuje základné **zásady a pravidlá** pri nastavení mechanizmu poskytovania služieb vo verejnom záujme:

- i. jasné vymedzenie základných povinností na zabezpečenie kvalitných služieb,
- ii. úplná transparentnosť, napr. pokiaľ ide o tarify, zmluvné podmienky, výber a financovanie poskytovateľov,
- iii. výber služby a výber poskytovateľa a účinná hospodárska súťaž medzi poskytovateľmi,
- iv. existencia nezávislého regulačného orgánu,
- v. efektívny systém na vybavovanie sťažností a riešenie sporov.

Dôležitú úlohu zohrávajú aj **poskytovatelia služieb vo verejnom záujme** a prostredníctvom ich dlhoročných skúseností s uspokojovaním potrieb používateľov môžu prispieť k ďalšiemu rozvoju týchto služieb. Preto je potrebná primeraná konzultácia s poskytovateľmi ako aj s používateľmi týchto služieb. Pri organizovaní konzultácií je potrebné, aby orgány verejnej správy jasne oddelili potreby používateľov od potrieb poskytovateľov služieb vo verejnom záujme.

Oznámenie obsahuje aj odporúčania pre efektívne zabezpečenie poskytovania služieb vo verejnom záujme v členských štátoch. Členské štáty by sa mali sústrediť najmä na:

- i. technické a ekonomické charakteristiky danej služby,
- ii. špecifické požiadavky používateľov,
- iii. kultúrne a historické špecifiká v príslušnom členskom štáte.

Problematika hospodárskej súťaže pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme

Dodržiavanie ustanovení Zmluvy o ES, najmä tých, ktoré sa týkajú hospodárskej súťaže a vnútorného trhu je plne zlučiteľné so zabezpečením poskytovania služieb vo verejnom záujme. Článok 86 Zmluvy, a najmä článok 86 ods. 2¹⁰, je dôležitým ustanovením na zosúladenie cieľov Spoločenstva vrátane cieľov hospodárskej súťaže a slobôd vnútorného trhu na jednej strane, s účinným a efektívnym plnením poslanca všeobecného hospodárskeho záujmu, ktoré je zverené verejným orgánom na strane druhej.

Aby sme pochopili ako tieto ustanovenia ovplyvňujú opatrenia prijaté orgánmi verejnej moci na zabezpečenie poskytovania služieb vo verejnom záujme, Oznámenie vyjadruje **tri hlavné zásady**, ktoré sú základom **uplatňovania čl. 86 ods. 2 Zmluvy**. Týmto zásadami sú: *neutralita, sloboda definície a proporionalita*.

➤ Neutralita

Pravidlá Zmluvy o ES a najmä pravidlá hospodárskej súťaže a vnútorného trhu by sa mali uplatňovať bez ohľadu na to, či poskytovateľmi služieb vo verejnom záujme je verejný alebo súkromný subjekt.

➤ Sloboda definície (freedom to define)

Sloboda členských štátov pri definovaní znamená, že členské štáty sú predovšetkým zodpovedné za vymedzenie toho, čo považujú za služby vo verejnom záujme. Táto definícia môže podliehať kontrole len z dôvodu zjavného pochybenia zo strany členského štátu.

Členské štáty môžu udeliť osobitné alebo výhradné práva, ktoré sú nevyhnutné pre subjekty, ktorým boli zverené činnosti súvisiace so službami vo verejnom záujme. Zároveň môžu regulovať ich činnosť a prípadne ich financovať. **Či sa má služba považovať za službu vo verejnom záujme a ako by mala byť prevádzkovaná, sú otázky, o ktorých sa rozhoduje predovšetkým na miestnej úrovni.**

➤ Proporcionalita

Primeranosť podľa čl. 86 ods. 2 Zmluvy znamená, že prostriedky použité na splnenie všeobecného záujmu nesmú spôsobiť zbytočné narušenie obchodu. Konkrétne je potrebné zabezpečiť, aby obmedzenia obsiahnuté v Zmluve o ES, a najmä obmedzenia hospodárskej súťaže a obmedzenia slobôd vnútorného trhu, neprekročili nevyhnutný rámec na zabezpečenie účinného plnenia služieb vo verejnom záujme.

Otázka štátnej pomoci

Pokiaľ ide o konkrétnu otázku financovania, Súdny dvor EÚ rozhodol, že náhrada, ktorú štát poskytol podniku za **plnenie povinností vo verejnom záujme predstavuje štátnu pomoc**.

Súdny dvor vo svojom rozsudku vo veci *Altmark*¹¹ rozhodol, že kompenzácia služby vo verejnom záujme **nepredstavuje** štátnu pomoc v zmysle článku 107 Zmluvy o fungovaní EÚ za predpokladu splnenia **štyroch súhrnných kritérií**:

¹⁰ Čl. 86 ods. 2 Zmluvy o ES: Podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu alebo podniky, ktoré majú povahu fiškálneho monopolu, podliehajú pravidlám tejto zmluvy, najmä pravidlám

¹¹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ, vo veci C-280/00 *Altmark*.

- i. príjemca musí **skutočne plniť záväzky** služby vo verejnom záujme a záväzky musia byť **jasne definované**,
- ii. **parametre**, na základe ktorých sa náhrada vypočítava, musia byť **vopred stanovené** objektívnym a transparentným spôsobom,
- iii. **náhrada nesmie presiahnuť sumu** potrebnú na pokrytie všetkých alebo časti **nákladov** vzniknutých pri plnení záväzkov služby vo verejnom záujme pri zohľadnení relevantných príjmov a primeraného zisku,
- iv. ak podnik, ktorý má plniť záväzky služby vo verejnom záujme, nebol v konkrétnom prípade vybraný v súlade s postupom verejného obstarávania, ktorý by umožnil výber uchádzača schopného poskytovať tieto služby verejnosti za najnižšiu cenu, výška potrebnej náhrady sa musí stanoviť na základe analýzy nákladov, ktoré by vznikli bežnému podniku, dobre riadenému a primerane vybavenému príslušnými prostriedkami. Ak uvedené kritériá splnené nie sú, náhrada za služby všeobecného hospodárskeho záujmu podlieha pravidlám v oblasti štátnej pomoci.

Verejné financovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ktoré môže ovplyvniť obchod, sa musí skúmať z hľadiska osobitných ustanovení Zmluvy o ES, aby sa zistilo, či je takéto financovanie prípustné.

V súvislosti s rozhodnutím Súdneho dvora EÚ vo veci *Altmark* bolo dňa 20.12.2011 prijaté Rozhodnutie Komisie o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorým sa stanovujú podmienky, podľa ktorých je štátna pomoc vo forme náhrady **za služby vo verejnom záujme poskytnutá určitým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu zlučiteľná s vnútorným trhom**.

Toto rozhodnutie sa uplatňuje na štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme udelenej podnikom v súvislosti so službami všeobecného hospodárskeho záujmu v zmysle článku 106 ods. 2 zmluvy, ktorá patri do jednej z týchto kategórií::

- i. náhrada za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu **v oblastiach iných ako doprava a dopravná infraštruktúra vo výške menej ako 15 mil. EUR ročne**; ak sa výška náhrady mení počas trvania poverenia, ročná suma sa vypočíta ako priemer ročných výšok náhrad, ktoré sa očakávajú uhradiť počas obdobia poverenia,
- ii. náhrada za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu **nemocnicami poskytujúcimi zdravotnú starostlivosť, v príslušných prípadoch vrátane záchranných služieb**; prevádzkovanie doplnkových činností priamo súvisiacich s hlavnými činnosťami predovšetkým v oblasti výskumu však nebráni uplatňovaniu tohto odseku,
- iii. náhrada za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, **ktoré spĺňajú základné sociálne potreby, pokiaľ ide o zdravotnú a dlhodobú starostlivosť, starostlivosť o dieťa, prístup a reintegráciu na trh práce, sociálne bývanie a starostlivosť o zraniteľné skupiny a sociálne začlenenie týchto skupín**,
- iv. náhrada za služby všeobecného hospodárskeho záujmu, pokiaľ ide o **spojenia leteckej alebo námornej dopravy na ostrovy**, pri ktorých priemerná ročná preprava v priebehu dvoch rozpočtových rokov, ktoré predchádzajú roku, v ktorom bolo vydané poverenie na poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu, nepresahuje 300 000 cestujúcich,

- v. náhrada za služby všeobecného hospodárskeho záujmu, pokiaľ ide o **letiská a prístavy**, v prípade ktorých priemerná ročná preprava v priebehu dvoch rozpočtových rokov, ktoré predchádzajú roku, v ktorom bolo vydané poverenie na poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu, nepresahuje 200 000 cestujúcich v prípade letísk a 300 000 cestujúcich v prípade prístavov.

Je potrebné však dodať, že podmienky čl. 86 Zmluvy o ES sa vzťahujú len na „**služby všeobecného hospodárskeho významu**“. Pravidlá hospodárskej súťaže a vnútorného trhu sa nevzťahujú na „nehospodárske činnosti“ a preto nemajú žiaden vplyv na poskytovanie služieb vo verejnom záujme, ktoré nepredstavujú hospodársku činnosť. To znamená, že záležitosti, ktoré sú prirodzene výsadou štátu (ako napr. je zaistenie vnútornej a vonkajšej bezpečnosti, výkon súdnictva, spravodlivosť, ochrana ľudských práv a základných slobôd, vykonávanie zahraničných vzťahov a iné výkony verejnej moci) sú vylúčené z uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže a vnútorného trhu. Článok 86 Zmluvy o ES a jeho podmienky preto neprichádzajú v takýchto prípadoch do úvahy.

Súdny dvor EÚ napríklad rozhodol, že subjekt, ktorý kontroluje a dohliada na vzdušný priestor a vyberá poplatky za používanie svojho leteckého navigačného systému alebo súkromnoprávny subjekt, ktorý vykonáva dozor proti znečisťovaniu v námornom prístave, vykonávajú právomoci, ktoré sú typické pre orgány verejnej moci, a ktoré nemajú hospodársku povahu.¹²

Služby ako **národné vzdelávanie a povinné základné systémy sociálneho zabezpečenia** sú tiež **vylúčené** z uplatňovania hospodárskej súťaže a pravidiel vnútorného trhu. Súdny dvor EÚ rozhodol, že štát sa zriadením a udržiavaním takéhoto systému (vzdelávanie, sociálna oblasť) nesnaží vykonávať zárobkovú činnosť, ale **plní svoju povinnosť voči vlastnému obyvateľstvu v sociálnej, kultúrnej a vzdelávacej oblasti**¹³.

Zjednodušene povedané, podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ¹⁴ mnohé činnosti vykonávané organizáciami, ktoré plnia prevažne sociálne funkcie, ktoré nie sú zamerané na zisk a ktorých cieľom nie je vykonávať priemyselnú alebo obchodnú činnosť, sú zvyčajne vylúčené z pravidiel hospodárskej súťaže a vnútorného trhu.

Oznámenie obsahuje aj **prehľad služieb všeobecného hospodárskeho významu**, na ktoré sa vzťahujú pravidlá hospodárskej súťaže a vnútorného trhu. Ide najmä o služby poskytované v oblastiach: elektronická komunikácia, poštové služby, doprava, energetika, rádio a televízia.

2.1.2. Národná úroveň

Národnú úroveň predstavujú **Ústava SR, ústavné zákony a právne predpisy** účinné na území SR, ktorým sa budeme venovať v kapitole nižšie. Patria sem aj **judikáty a rozhodnutia** ústavného súdu. Aj keď, komentáre nie sú prameňom práva, ani neposkytujú jeho záväzný výklad, je v nich spomínané vysvetlenie verejného záujmu. Napr. komentár k Ústave SR z roku 1997 vypracovaný autorským kolektívom pod vedením M. Čiča, k pojmu verejný záujem uvádza: „Pojem verejný záujem je v našom

¹² Rozsudok Súdneho dvora EÚ, vo veci C-343/95 *Diego Calí*.

¹³ Rozsudok Súdneho dvora EÚ, vo veci C- 263/86 *Humbel*.

¹⁴ Rozsudok Súdneho dvora EÚ, vo veci C-109/92 *Wirth*.

právnym poriadku veľmi frekventovaný, pričom je navyše myšlienково, formulačne a obsahovo rozsiahly (Čiča 1997). “.

Verejný záujem je podľa ust. [§ 2 ods. 2](#) zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme, „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov“. U zamestnancov zamestnávateľa, ktorými sú právnické osoby založené štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom, kde majetková účasť alebo súčet majetkovej účasti štátu, obce alebo vyššieho územného celku je viac ako 67 %, výkon práce vo verejnom záujme je aj **plnenie povinností zamestnancov v záujme týchto právnických osôb podľa Obchodného zákonníka**.

Ďalším dôležitým predpisom vo vzťahu k verejnému záujmu je aj ústavný zákon č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov. Na účely tohto zákona sa v zmysle [Čl. 3 ods. 2](#) rozumie *taký záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo mnohým občanom*.

Verejný záujem teda môžeme chápať ako záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov, pričom bližšie vymedzenie tohto pojmu právne predpisy neobsahujú.

V zmysle judikatúry slovenských súdov „*verejný záujem predstavuje istý protiklad k záujmu súkromnému, jedná sa o určitý všeobecne prospešný stav, cieľ, ktorý treba chrániť a rešpektovať*“.¹⁵

Pretože verejný záujem ako právny pojem nie je legálne definovaným pojmom, význam verejného záujmu treba posudzovať v zmysle osobitných predpisov vzťahujúcich sa **na konkrétnu vec** s poukazom na to, že aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. [PL.ÚS 33/95](#) uviedol, že: „*Pojem verejného záujmu je právne vymedziteľný len vo vzťahu ku konkrétnemu základnému právu či slobode*“.¹⁶ Z toho teda jednoznačne vyplýva, že verejný záujem úzko súvisí so základnými právami a slobodami a posudzuje sa vždy v súvislosti s konkrétnym ľudským právom alebo slobodou. Ako príklad môžeme uviesť základné ľudské právo – právo na zdravie; verejným záujmom v súvislosti s týmto právom bude ochrana (zabezpečenie) verejného zdravia (službou vo verejnom záujme pritom bude služba na zabezpečenie a ochranu verejného zdravia).

Krajský súd v Košiciach, vo svojom rozhodnutí sp.zn. 7S/54/2017, zo dňa 30.01.2019 k výkladu pojmu „verejný záujem“ uviedol, že „*verejný záujem je druhom záujmu, ktorý je všeobecne prospešný a je opakom čisto súkromného záujmu. Uplatňuje sa pri tvorbe, interpretácii aj pri aplikácii práva. Ide o slovné spojenie použité v textoch právnych predpisov na formálne vyjadrenie všeobecnejších bližšie nešpecifikovaných javov, ktoré však v právnej norme nemajú definovaný explicitný obsah*“. Súd pre úplnosť ešte dodal, že „*v zmysle toho, že verejný záujem vyjadruje okamžitosť stavu záujmov a ich vzájomnú hierarchiu, je časovo a miestne premenný, a preto sa musí posudzovať len v konkrétnej situácii, v konkrétnom mieste a v konkrétnom čase, tak podľa niektorých názorov (JUDr. Bohumil Repík, CSc. - bývalý sudca Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, odborník na európske právo) takéto neurčité pojmy nemožno v izolovanej forme ani súdne preskúmať*“.

Je však potrebné rozlišovať pojmy „verejný záujem“ a „kolektívny záujem“. Ako vyjadril vo svojom rozhodnutí český ústavný súd (I. ÚS 198/95, PL. ÚS 24/04), „*verejný záujem nie je vždy totožný so záujmom*

¹⁵ Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 8Sžp/15/2013, zo dňa 26.06.2014.

¹⁶ *Tamtiež*.

kolektívnym (uspokojovanie kolektívnych záujmov určitých skupín môže byť dokonca v rozpore so všeobecnými záujmami spoločnosti). Verejný záujem je potrebné chápať ako záujem, ktorý možno označiť ako všeobecne prospešný záujem“.

Európsky súd pre ľudské práva zároveň vo veci *James a iní proti Spojenému Kráľovstvu*, zo dňa 21.02.1986 vyslovil, že *mera voľnosti štátov pri určovaní verejného záujmu je výrazne autonómna: „pojem verejný záujem je nevyhnutne rozsiahly ... Súd považuje za prirodzené, že rámec voľnej úvahy ponechaný zákonodarcovi pri uskutočňovaní sociálnej a hospodárskej politiky by mal byť dostatočne široký, preto Súd bude rešpektovať zákonodarcu v jeho predstave, čo je verejný záujem, ledaže by jeho úsudku zjavne chýbal rozumný základ“.*

Z rozhodnutie ESLP teda vyplýva, že štátom/štátnym orgánom je ponechaný veľký priestor na voľnú úvahu pri posudzovaní konkrétného verejného záujmu. **Verejný záujem je možné vo všeobecnej rovine vymedziť v zákone¹⁷**, čo však nie je nevyhnutné, ak **je možné verejný záujem vyvodit' aj z cieľa, resp. z účelu zákonnej normy¹⁸**. Niektoré verejné záujmy je možné **dovodiť priamo z Ústavy SR¹⁹**.

Z ústavného hľadiska verejný záujem **„na ochrane niektorých hodnôt“** má osobitné postavenie. Ide napríklad o ochranu ľudského zdravia, kultúrnych pamiatok, prírody a životného prostredia.

Pojmom verejný záujem a všeobecná prospešnosť v právnej doktríne sa venuje štúdia z roku 2005 „Verejný záujem a verejná prospešnosť v legislatívnej praxi orgánov verejnej správy“, ktorá bola vypracovaná Učenou právnickou spoločnosťou na základe zadania Nadácie otvorenej spoločnosti a Fóra donorov.

Právne neurčité pojmy a ich používanie sú často podrobené kritike, pretože znižujú jednoznačnosť legislatívnych pojmov, ale napr. podľa I. Kanárika (2015), v kontexte pojmu verejný záujem fakticky akceptuje jeho určitú obsahovú nejednoznačnosť vzhľadom na aplikačnú operatívnu využitia. Verejný záujem považuje za „terminus technicus“ platného práva, ktorého obsah nemožno stotožňovať so samotným koreňom slova „verejný“. Z hľadiska štruktúry právnej normy tvorí jej hypotézu, a teda súčasť požiadaviek či podmienok, ktoré musia nastať, aby mohlo dôjsť k realizácii vlastného pravidla správania. Takisto pojem všeobecná prospešnosť definovaný nie je a jeho posúdenie je na súdnej praxi.²⁰

V štúdii sa tiež konštatuje, že tento pojem je významovo takmer neobmedzene široký, pod ktorý možno subsumovať v podstate akékoľvek okolnosti hospodárskeho, politického, spoločenského, sociálneho, etického a iného charakteru. Aj táto obsahová divergencia je dôvodom, pre ktorý treba nájsť určité interpretačné pravidlá, aby sa orgány aplikujúce právo, t. j. všeobecné súdy, ale najmä správne orgány neriadili vo svojej rozhodovacej praxi len vlastnými predstavami o obsahu tohto pojmu. Vedie to totiž

¹⁷ Nález Ústavného súdu SR, sp.zn. PL. ÚS 17/00, zo dňa 30.05. 2001. Napr. podľa ustanovenia § 3 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny platí, že „Vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom“.

¹⁸ Nález Ústavného súdu SR, sp.zn. PL. ÚS 36/1995, zo dňa 03.04. 1996.

¹⁹ Nález Ústavného súdu SR, sp.zn. PL. ÚS 11/1996, zo dňa 04.03.1998. Podľa čl. 20 ods. 2 ústavy platí, že „Zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 tejto ústavy, nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb.“ Podľa čl. 4 ods. 1 ústavy „Nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo, šetrne a efektívne využíva nerastné bohatstvo a prírodné dedičstvo“.

²⁰ NOS-OSF a Fórum donorov (2015) Štúdia Verejný záujem a verejná prospešnosť v legislatíve a v praxi orgánov verejnej správy

k právnemu chaosu, nestabilite a nepochybne aj k pomerne častému protiprávnemu rozhodovaniu. S tým sa spája aj konštatovanie absencie rekodifikačných prác Občianskeho zákonníka a s tým spojená právna úprava právnických osôb (pozn. autora, hovoríme o vymedzení verejne prospešnej právnickej osoby).

Autori v štúdiu tiež konštatujú, že pojem verejný záujem označuje často komerčne nelukratívne, finančne nezaujímavé, ale z hľadiska spoločnosti alebo určitej skupiny ľudí významné skutočnosti. Občianska spoločnosť podľa nich pôsobí medzi súkromnou a štátnou sférou. Svojou oblasťou síce patrí do oblasti verejnej, ale nie štátnej. Jej oddelenie od štátu neznamena, že medzi nimi nie sú nepriepustné hranice. Občianska spoločnosť pôsobí tam, kde prítomnosť štátu nie je nutná. Zároveň obmedzuje zbytočný a nadmerný vplyv politických strán a spolitizovanie verejného života vôbec.

Pojem všeobecná prospešnosť, ako sme už vyššie uviedli definovaný nie je a jeho posúdenie je na súdnej praxi.²¹

Okrem rôznorodosti pojmov vo veľkom počte právnych predpisov, ktoré nie sú vždy vzájomne prepojené sa stretávame aj s rozmanitosťou právnych foriem pôsobiach v oblasti občianskeho sektora. Kým nadácie sú podľa zákona účelové združenia majetku, ktorý slúži na podporu verejnoprospešného účelu, fond je neziskovou právnickou osobou, ktorá združuje peňažné prostriedky určené na plnenie všeobecne prospešného účelu alebo individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo pre skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou. Pomocou občianskych združení si občania uplatňujú právo slobodne sa združovať a zakladať spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia, ako aj odborové organizácie a to na činnosti, ktoré nie sú vyňaté z pôsobnosti zákona o združovaní občanov. Nezisková organizácia je právnická osoba, ktorá poskytuje všeobecne prospešné služby za vopred určených a pre všetkých používateľov rovnakých podmienok a ktorej zisk sa nesmie použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov ani jej zamestnancov, ale sa musí použiť v celom rozsahu na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb. V odbornej literatúre hovoríme o typológii MNO podľa funkcií (Frič 2015, Potuček a kol. 2005, Stratégie spolupráce verejnej správy a NNO na léta 2021 až 2030 a i.)

Filantropická – kde sa väčšinou vo forme nadácií alebo neinvestičných fondov poskytujú finančné prostriedky na verejnoprospešné účely.

Advokačná – spočíva v presadzovaní hodnôt alebo verejného záujmu akými sú napr. ochrana práv znevýhodnených skupín.

Záujmová – spočívajúca v realizácii spoločných záujmov a aktivít, napr. v oblasti kultúry a športu.

Servisná – kde MNO poskytujú služby klientom (napríklad sociálne služby).

V praxi sa často tieto činnosti prekrývajú a teda nezriedka MNO plní viaceré z nich. Jedným z cieľov zákona o nadáciách či novela zákona o neziskových organizáciách poskytujúcich verejnoprospešné služby, ale aj zakotvenie mechanizmu poukázania dane, vrátane vytvorenia alternatívnych zdrojov financovania bolo skvalitniť legislatívny priestor. Keďže predmetom tejto analýzy sú najmä služby v nasledovných riadkoch zameriame pozornosť na servisnú funkciu.

Charakter služieb, ktoré mimovládne neziskové organizácie poskytujú, môže byť z hľadiska prospešnosti (úžitku, ktorý prinášajú) nasledovný (Benčo, Kuvíková a kol., 2011):

²¹ NOS-OSF a Fórum donorov (2015) Štúdia Verejný záujem a verejná prospešnosť v legislatíve a v praxi orgánov verejnej správy

- **vzájomne prospešné služby:** mimovládne neziskové organizácie realizujú záujem ich zriaďovateľov, zameriavajú svoju činnosť na uspokojovanie potrieb úzkej skupiny ľudí (záujmovej skupiny), sú založené na členskej základni napr. občianske združenia, politické strany a hnutia, komory, kluby, spolky a iné,
- **všeobecne prospešné služby:** mimovládne neziskové organizácie plnia všeobecne prospešné ciele a slúžia všetkým za rovnakých a dopredu známych podmienok napr. občianske združenia, nadácie, neinvestičné fondy a neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby. Podľa súčasného zákona č. 213/1997 v znení zákona č. 35/2002 Z. z. sú všeobecne prospešnými službami najmä:
 - a. poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
 - b. poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,
 - c. tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
 - d. ochrana ľudských práv a základných slobôd,
 - e. vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,
 - f. výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
 - g. tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva,
 - h. služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
 - i. zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu.
- **verejne prospešné služby:** mimovládne neziskové organizácie plnia úlohy spojené s **verejným záujmom**, plnia úlohy obce alebo štátu alebo zabezpečujú ďalšie verejné funkcie, podliehajú verejnej kontrole a obvykle majú finančné vzťahy s verejným rozpočtom.

Otázku verejnej (všeobecnej) prospešnosti a verejne (všeobecne) prospešných účelov, služieb a činností, rieši slovenská právna úprava takým spôsobom, že príslušný zákon určuje demonštratívny výpočet verejnoprospešných účelov (nadácie, neinvestičné fondy), všeobecne prospešných služieb (neziskové organizácie) alebo všeobecne prospešných účelov (mimovládne neziskové organizácie). Účel činnosti najrozšírenejšej právnej formy súkromného neziskového sektora, t. j. občianskeho združenia, nie je zákonom vyslovene upravený. Interpretáciou právnej normy je možné predmet činnosti občianskych združení vymedziť ako všetky činnosti, ktoré nie sú vyňaté z pôsobnosti zákona o združovaní občanov. Občianske združenia sú zakladané hlavne na ochranu a presadzovanie spoločných záujmov. Ich činnosť môže byť vzájomne prospešná alebo všeobecne prospešná. Platná slovenská legislatíva nerobí rozdiel medzi verejnoprospešnými a vzájomne prospešnými občianskymi združeniami (Murray Svidroňová, 2016).

Tu ešte možno polemizovať, či služby vzájomne prospešné, tzn. tie, ktoré uspokojujú potrebu úzkej skupiny ľudí, nemožno zo širšieho pohľadu chápať tiež ako všeobecne prospešné. V mnohých prípadoch ide pri „podporovaní hobby“ členov organizácie o zachovanie tradícií, vytváranie inovatívnych foriem vzdelávania, podporovanie športu a kultúry, vyplňanie voľného času členov zmysluplnými aktivitami (čo môže byť chápané ako prevencia pred sociopatologickými javmi v spoločnosti). Je preto otázne, či aktivity vzájomne prospešné nie sú zo širšieho hľadiska všeobecne prospešné, keďže prinášajú prospech celej spoločnosti (Kuvíková, Svidroňová, 2013). Ďalšia polemika vyplýva z faktu, že občianske združenia sú obvykle zaraďované medzi vzájomne prospešné organizácie, vzhľadom na to, že občianske združenia sú zakladané za účelom naplnenia cieľov svojich členov, tzn. sledujú vzájomný prospech, ako bolo uvedené vyššie. Existujú však aj občianske združenia, ktoré majú tisíce členov, resp. združenia, ktoré vykonávajú komunitnú prácu, čím nepochybne naplňajú charakter verejnoprospešných služieb.²²

²² BENČO, J. - KUVÍKOVÁ, H. a kol. 2011. Ekonomika verejných služieb. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2001. 334 s. ISBN 978-80-557-0323-7.

MURRAY SVIDROŇOVÁ, M. 2016. Mimovládne neziskové organizácie - nositelia inovácií verejných služieb. Banská Bystrica : Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2016. ISBN 978-80-557-1101-0.

V súčasnosti platné právne úpravy v SR zakotvujú menej náročný spôsob definovania všeobecnej prospešnosti. Ten predstavuje len akýsi zoznam činností, ktoré sa považujú za všeobecne prospešné, ponechávajúc pritom veľkú mieru kreativity orgánom verejnej správy. Takýto spôsob však nepredstavuje transparentné a konečné riešenie inštitútu všeobecnej prospešnosti, čo vo veľkej miere potvrdzujú nielen samotné neziskové organizácie, ale aj rôznorodé legislatívne problémy, ktoré sa v súvislosti s týmto inštitútom vyskytujú.

Do právnej teórie a legislatívnej praxe sa pojem „verejná prospešnosť“ dostáva ako antonymum pojmu „vzájomná prospešnosť“ alebo individuálna či osobná prospešnosť. V legislatíve sa však dlhodobejšie používa pojem „všeobecná prospešnosť“, „všeobecne prospešná služba“, „všeobecne prospešné organizácie“ (Nadácia otvorenej spoločnosti, 2006). V bežnej legislatíve je využívaný pojem „všeobecná prospešnosť“ typický v pomenovaní organizácií – neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby.

Prvým rozmerom pojmu verejná prospešnosť je spojenie verejnej prospešnosti so službami, ktoré sú poskytované vo verejnom záujme (pre všetkých občanov). V legislatíve je možné poskytovanie týchto služieb ukotviť. Takýto predpis potom musí obsahovať aj podmienky ich realizácie, prípadne podmienky financovania. Ministerstvo spravodlivosti SR vo svojom Protikorupčnom programe definuje verejný záujem ako záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšiny občanov. Verejný záujem ako predmet sústredeného úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb, ale ako oprávnený nárok, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb, a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie a právneho štátu.

Druhou možnosťou je definovanie formálnych podmienok, vrátane právnej formy, ktoré je potrebné splniť, aby bolo možné verejne prospešné služby poskytovať. Jednoduchší pre tvorcov legislatívy je prvý spôsob. V druhom je totiž nevyhnutné vysporiadať sa s otázkami, prečo práve len definovaná právna forma môže poskytovať verejnoprospešné služby, prípadne prečo je ich rozsah obmedzený a pod.

Právny rámec neziskových organizácií zvyčajne umožňuje vytvorenie rôznych foriem organizácií na akýkoľvek zákonný účel. Poslaním neziskovej organizácie môže byť preto aj napĺňanie vzájomne prospešného účelu (tzn. pre istú skupinu, obvykle pre vlastných členov).

Pravdepodobne existujú rôzne neziskové organizácie súkromného typu, ktoré sú založené výhradne na realizáciu vlastných aktivít a dosahovanie vzájomne prospešných cieľov. Na druhej strane treba pripomenúť "krehkosť" tohto vymedzenia, pretože ak uvedená organizácia zorganizuje, čo len jednu aktivitu v prospech verejnosti, potom iste vykonáva aj verejne prospešnú činnosť. Taktiež je otázne, ak organizácia má napr. 1 000 členov, ktorým poskytuje istú službu, či pri tak veľkej členskej základni ide stále o vzájomnú prospešnosť (Kuvíková a kol., 2014).²³

Samotné zaradenie organizácie do príslušnej kategórie je treba vykonávať po starostlivej analýze rozsahu jednotlivých druhov činností (verejnoprospešné verzus vzájomne prospešné) a nezabudnúť na

KUVÍKOVÁ, H., SVIDROŇOVÁ, M. 2013. *Význam a opodstatnenosť existencie súkromných neziskových organizácií*. In: Slovenská štatistika a demografia, vedecký recenzovaný časopis, 2/2013, 23. ročník. Bratislava: Štatistický úrad SR, 2013, s. 3 – 17. ISSN 1210-1095.

²³ Kuvíková H., Stejskal J., Svidroňová M. (2014). *Neziskové organizácie – Teoretické a ekonomické súvislosti*. Banská Bystrica: UMB, EF.

Nadácia otvorenej spoločnosti. (2006). *Verejná prospešnosť proces diskusie (Verejná prospešnosť a jej dôsledky pre neziskový sektor na Slovensku)*. Bratislava: Vydavateľstvo Pozsony.

dynamiku v tejto oblasti. Túto oblasť prospešnosti, tzn. komu neziskové organizácie slúžia a prinášajú prospech, by bolo možné odvodiť od aktivít, ktoré neziskové organizácie vykonávajú a veľkosti členskej ako aj klientskej základne a z toho odvodiť vzájomnú, resp. verejnú prospešnosť.

FINANCOVANIE

Poskytovanie dotácií a grantov z centrálnej alebo regionálnej úrovne vrátane miest zaradujeme do priamej podpory všeobecne prospešných činností, v rámci ktorej sa MNO môžu prostredníctvom otvorených grantových mechanizmov uchádzať o finančný príspevok na realizáciu svojich aktivít. Formou priamej verejnej podpory je aj uzatváranie kontraktov a zmlúv. Orgány verejnej správy uzatvárajú s MNO zmluvy, na základe ktorých sú dodané služby. Za to získavajú prostriedky z verejných zdrojov, ktoré sú tiež dotáciou na úhradu nákladov, ktoré s poskytovaním týchto služieb vznikajú. Kontrakty uzatvárajú ústredné orgány štátnej správy, predovšetkým však samosprávne kraje, mestá a obce. Príslušné zákony ukladajú štátnym orgánom povinnosť uzatvárať kontrakty formou verejného obstarávania za určitých podmienok.

Priama podpora z verejných zdrojov sa uskutočňuje aj napr. prerozdelením zdrojov z verejných zbierok, z lotérií a iných podobných hier. Medzi nepriamu pomoc môžeme zaradiť daňovú asignáciu, úľavy na clách, colných poplatkoch, daniach a i.

2.1.3. Regionálna a lokálna úroveň

Regionálna a lokálna úroveň predstavuje usmernenia vyšších územných celkov a samosprávy miest a obcí. Vymedzenie verejného záujmu je často spojené s kompetenciami VÚC a obcí a ich vykonávaním v území. Ako príklad môžeme uviesť VZN o hazardných hrách na území mesta Trnava²⁴, ktorého účelom je vo verejnom záujme obmedziť riziká vyplývajúce z prevádzkovania hazardných hier a účasti na nich a vytvoriť podmienky na ochranu verejného záujmu pri prevádzkovaní hazardných hier. Napr. v Článku 3 upravuje spôsob posúdenia verejného záujmu:

- 1) Verejný záujem prevádzkovania hazardných hier v kasínach mesto vždy posudzuje vo vzťahu k miestu, kde majú byť hazardné hry prevádzkované.
- 2) Prevádzkovanie hazardných hier v kasíne na zvolenom mieste nesmie byť v rozpore s verejným záujmom.

Iným príkladom je VZN o bližších podmienkach poskytovania sociálnych služieb²⁵, o spôsobe určenia úhrady, výške úhrady, spôsobe platenia úhrady za sociálne služby a finančná podpora neverejného poskytovateľa sociálnej služby poskytujúceho sociálnu službu vo verejnom záujme poskytované Mestom Senec, v ktorom sa odvoláva na konkrétny zoznam služieb odvolávajúc sa na zákon o sociálnych službách. Treba však povedať, že nie v každom prípade, resp. nie v každej zo všeobecne prospešných oblastí sa v zákone nachádza vymedzenie konkrétnych služieb, a teda je na samospráve akým spôsobom sa s tým pri prenesených kompetenciách vysporiada.

Ďalším príkladom môžu byť VZN, ktoré aspoň rámcovo definujú služby alebo aspoň oprávnené činnosti a tiež podmienky získania dotácií na činnosti organizácií v rámci verejnoprospešných oblastí, ako je to

²⁴ https://www.trnava.sk/userfiles/file/Ordinance/cuet_vzn_po_schvaleni_mz.pdf

²⁵ <https://www.senec.sk/userfiles/download/attachment/MsZ20200506/Bod12.pdf>

napr. Všeobecne záväzné nariadenie Mesta Martin o poskytovaní dotácií z rozpočtu Mesta Martin do oblasti kultúry, školstva, vzdelávania a mládeže, zdravotníctva a sociálnych služieb, charity, životného prostredia a regionálneho rozvoja²⁶. Šírka zamerania poskytovaných dotácií je rôzna, najčastejšie ide o tieto oblasti²⁷:

- športové aktivity
- aktivity mládeže
- výchova a vzdelávanie
- záujmová umelecká činnosť a kultúrne aktivity
- charita, sociálna oblasť
- zdravotne postihnutí
- zdravie a protidrogová prevencia
- ekológia a životné prostredie

2.2. Účelové pôsobenie pojmu verejný záujem

Pojem verejný záujem sa v legislatívnej praxi využíva na označenie dvoch rôznych skutočností z hľadiska ich účelového pôsobenia v normotvorbe a to ako **dôvod na zásah verejnej moci do osobných**, najmä vlastníckych **práv jednotlivca** alebo ako **hodnotiace kritérium určitej činnosti alebo veci z hľadiska ich prospechu pre verejnosť**. (Kováčová, Králik, 2017).

Prevažná väčšina zákonov v slovenskej legislatíve sa zameriava predovšetkým **na zásah do práv jednotlivca a jeho ochranu z hľadiska majetkového vlastníctva a vyvlastňovania v prospech spoločnosti**²⁸.

Medzi zákony, ktoré vo svojej podstate verejný záujem vnímajú ako hodnotiace kritérium určitej činnosti alebo veci z hľadiska ich prospechu pre verejnosť patrí Ústavný zákon č. 357/2004 o ochrane verejného záujmu pri výkone verejných funkcionárov, zároveň aj zákon č. 552/2003 o výkone práce vo verejnom záujme, ktoré definujú verejný záujem ako **záujem, ktorý má prinášať majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo mnohým občanom**.

V legislatíve SR nie je jednotne zadefinované používanie pojmov v oblasti služieb vo verejnom záujme. V rámci právneho poriadku Slovenskej republiky existuje iba jeden predpis, ktorý bližšie vymedzuje

²⁶ https://www.martin.sk/assets/File.ashx?id_org=700031&id_dokumenty=74544

²⁷ https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/amno/Akreditacia%20MNO_Analyza%20legislativy.pdf

²⁸ Spomína sa v článku 20, odsek 4 Ústavy SR, v zákone 324/2011 o poštových službách, 543/2002 Z.z. Zákon o ochrane prírody a krajiny, Zákon č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim, Zákon 538/2005 Z.z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách, Zákon č. 223/2001 o odpadoch, Zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (Banský zákon), Zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), Zákon č. 326/2005 o lesoch, Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, Zákon č. 135/1961 Z.z. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), Zákon č. 330/1991 Z.z. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, Zákon 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách, Zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach, Zákon č. 95/2019 Z.z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Zákon 473/2019 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov, Zákon č. 319/2002 o obrane SR, Zákon 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach, Zákon 50/1976 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).

službu vo verejnom záujme. Týmto predpisom je **zákon č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe**, ktorý vo svojom ust. § 3 písm. m) uvádza, že „na účely tohto zákona sa ďalej rozumie službou vo verejnom záujme výkon právomocí, práv a povinností orgánu riadenia, ktorej rozsah ustanovuje osobitný predpis, pričom spôsob jej výkonu osobitný predpis neustanovuje“.

Služby vo verejnom záujme (či už na vnútroštátnej alebo nadnárodnej úrovni) sa najčastejšie spomínajú v súvislosti s verejnou dopravou. Ide teda o tzv. dopravné služby vo verejnom záujme, ktoré sú bližšie upravené v **zákone č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe** ako aj v **zákone č. 514/2009 Z. z. o doprave na dráhach**. ide o zákony, ktoré vznikli z dôvodu transpozície práva EÚ.

V zmysle § 7 ods. 7 zákona č. 338/2000 Z. z., „v pravidelnej vnútroštátnej verejnej osobnej lodnej doprave dopravnými službami vo verejnom záujme sú preprava cestujúcich a ich batožiny a súvisiace služby, najmä informačné služby poskytované cestujúcim, systém predaja cestovných lístkov, služby poskytované cestujúcim pred začiatkom prepravy a počas nej“.

Na poskytovanie dopravných služieb vo verejnom záujme sa uzatvára osobitná zmluva o dopravných službách. Podľa zákona č. 514/2009 Z. z. (§ 2b ods. 3), „zmluvou o dopravných službách vo verejnom záujme sa objednáva vnútroštátna doprava a medzinárodná doprava po štátnu hranicu, ak je jej pokračovanie dohodnuté so susedným štátom“.

Napĺňaním verejného záujmu na účely **zákona č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov je poskytovanie spoločensky prospešnej služby pre spoločnosť ako celok alebo pre neobmedzený okruh fyzických osôb, poskytovanie spoločensky prospešnej služby znevýhodneným osobám alebo zraniteľným osobám a poskytovanie spoločensky prospešnej služby podľa odseku 4 písm. g), i) a j) tohto zákona.

Pojem „služby vo verejnom záujme“ používa aj **zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní**, (napr. § 1 ods. 2 písm. ae), § 1 ods. 10 písm. a), § 6 ods. 14 písm. c)), avšak zoznam konkrétnych služieb ani tento zákon neupravuje. Jediné ustanovenie tohto zákona, ktoré obsahuje bližšiu špecifikáciu „služieb vo verejnom záujme“ je § 1 ods. 2 písm. ae), ktoré odkazuje na „služby vo verejnom záujme v osobnej doprave“.

S výkladom pojmu „služby vo verejnom záujme“ sa nezaoberali ani súdy Slovenskej republiky.

Z vyššie uvedeného však vyplýva, že pojmy „verejná služba“ a „služba vo verejnom záujme“ sa navzájom prelínajú, pričom služby vo verejnom záujme zákon č. 95/2019 Z. z. definuje ako výkon právomocí, práv a povinností orgánu, ktorej rozsah určuje zákon ale spôsob jej výkonu zákon už neustanovuje. Na rozdiel od verejnej služby, ktorá predstavuje činnosť orgánu, ktorej rozsah ako aj spôsob výkonu určuje zákon. Podľa zákona č. 313/2001 Z. z. verejná služba = vykonávanie práce vo veciach verejného záujmu. V slovenskom právnom poriadku však neexistuje taxatívny ani demonštratívny výpočet služieb vo verejnom záujme.

Môžeme však konštatovať, že „verejná služba“ je pojmom širším ako „služba vo verejnom záujme“.

Na to, aby sme vedeli presne identifikovať jednotlivé služby vo verejnom záujme, musíme poznať jednotnú definíciu pojmu „verejný záujem“. Hoci pojem „verejný záujem“ sa vyskytuje v mnohých právnych predpisoch (najmä pri vyvlastňovaní, obmedzení vlastníckeho práva alebo pri ochrane životného prostredia), ako je napr.:

- Ústava SR
- zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)
- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
- zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon)
- zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce
- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

Tiež sa stretávame s obmenami pojmu verejný záujem. V niektorých zákonoch sa uvádza pojem **verejný záujem** (Zákon č. 25/2006 o verejnom obstarávaní), v iných **záujem verejnosti** (Zákon č. 71/1967 Z.z. o správnom konaní), **služby vo verejnom záujme** (Zákon č. 95/2019 Z.z. o informačných technológiách vo verejnej správe), inde **všeobecné prospešné služby** (Zákon č. 213/1997 o neziskových organizáciách), **spoločensky prospešné služby** (Zákon č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch), **verejnoprospešný účel**, (Zákon č. 346/2018 o registri mimovládnych neziskových organizácií), **verejnoprospešné služby** (Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti). Metodické usmernenie č.2/2018 Úradu na ochranu osobných údajov definuje pojem verejný záujem ako **záujem, ktorý je všeobecne prospešný, to znamená má slúžiť v prospech občanov.**

Ministerstvo spravodlivosti SR vo svojom Protikorupčnom programe definuje verejný záujem **ako záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšine občanov.** Verejný záujem ako predmet sústredeného úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb, ale ako oprávnený nárok, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb, a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie a právneho štátu.

Podľa PL. ÚS 11/96 Ústavný súd SR zaujal stanovisko, že **verejný záujem je čosi, na základe čoho môžeme obmedziť právo individuálneho subjektu.** „Využívanie majetku pre potreby verejného záujmu môže byť dôvodom na obmedzenie nielen vlastníckeho práva, ale aj tých ďalších základných práv alebo slobôd, uplatňovaním ktorých by takýto majetok prestal slúžiť (úplne alebo čiastočne) potrebám verejného záujmu. Ak je totiž verejný záujem ústavným dôvodom na obmedzenie jedného zo základných práv (t.j. základné právo ako právo individuálneho subjektu sa „podrobilo“ celospoločenskému záujmu) v situácii, keď sa celospoločenský záujem uplatnil, nie je potom možné, aby nad ním už „prevládol“ iný individuálny záujem predstavovaný uplatnením niektorého z ďalších základných práv alebo slobôd. Verejný záujem na využívaní majetku nemôže na jednej strane slúžiť ako dôvod pre obmedzenie základného práva vlastníť majetok, a na strane druhej byť „podriadený“ ďalším základným právam alebo slobodám.“

Často však verejný záujem nie je vôbec definovaný, čo v praxi môže spôsobiť nejasnosti a problémy, najmä pri interpretácii tohto pojmu príslušnými orgánmi.

2.3. Verejný záujem v právnych predpisoch podľa predmetu úpravy

Právna veda rozlišuje právne predpisy podľa ich právnej sily a podľa toho, či upravujú nejakú oblasť práva generálne alebo špeciálne. Podľa právnej sily sa právne predpisy rozlišujú:

- Ústava SR
- ústavné zákony
- zákony
- nariadenia vlády SR
- vyhlášky
- opatrenia ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy
- všeobecne záväzné nariadenia orgánov územnej samosprávy

Medzi generálne právne predpisy môžeme napríklad zaradiť Občiansky zákonník, Obchodný zákonník, Zákonník práce a pod., špeciálne právne úpravy sú napríklad zákon o štátnej službe alebo výkone služby vo verejnom záujme a odmeňovaní, vodný zákon, zákony v oblasti sociálnych služieb a pod.

Na účely našej analýzy vnímame ako špeciálnu právnu úpravu v týchto sektorových oblastiach, ktoré postupne vyhodnotíme:

1. kultúrne a duchovné hodnoty
2. životné prostredie
3. ľudské práva
4. zdravie
5. sociálne služby a sociálna pomoc
6. vzdelávanie
7. veda, výskum a vývoj
8. telovýchova
9. dobrovoľníctvo
10. rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

2.3.1. Verejný záujem a služby vo verejnom záujme v generálnych právnych predpisoch

Analýzu sme začali vyhľadávaním pojmu „verejný záujem“ v databáze **Slov-Lex**. Osobitnou skupinou sú ústavné zákony. Pojem verejný záujem sa vyskytoval v 59 z nich.

Ústava SR v čl. 20 ods. 2 hovorí, že „Zákon ustanoví, ktorý majetok nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a **verejného záujmu**, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb.“ V **čl. 20 ods. 4** upravuje vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré „je možné iba v nevyhnutnej miere a vo **verejnom záujme**, a to na základe zákona a za primeranú náhradu“.

Ústavný zákon č. 357/2004 Zákon o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov definuje **verejný záujem** na účely tohto zákona ako „záujem, ktorý **prináša majetkový prospech** alebo iný prospech **všetkým občanom alebo mnohým občanom**“. Podľa **čl. 4, ods. 1** je „verejný funkcionár povinný pri výkone svojej funkcie presadzovať a chrániť **verejný záujem**. Pri výkone svojej funkcie verejný funkcionár nesmie uprednostniť osobný záujem pred verejným záujmom“.

Pokračovali sme v skúmaní ďalšej generálnej právnej úpravy, ktorá je relevantná z pohľadu fungovania MNO ako aj financovania služieb vo verejnom záujme, pričom sme sa zamerali nie len na verejný záujem ale aj pojmy ako verejná či všeobecná prospešnosť, účel, služby, neverejný poskytovateľ a pod.

Občiansky zákonník s pojmom verejný záujem, pracuje len minimálne a to z pohľadu vyvlastnenia. V § 128 sa uvádza, že vlastník je povinný strpieť, aby v stave núdze alebo v naliehavom verejnom záujme bola na nevyhnutnú dobu v nevyhnutnej miere a za náhradu použitá jeho vec, ak účel nemožno dosiahnuť inak. Vo verejnom záujme možno vec vyvlastniť alebo vlastnícke právo obmedziť, ak účel nemožno dosiahnuť inak, a to len na základe zákona, len na tento účel a za náhradu. § 29 upravuje možnosť kedy súd môže ustanoviť opatrovníka aj tomu, pobyt koho nie je známy, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov alebo ak to vyžaduje verejný záujem. S pojmom verejná prospešnosť alebo verejnoprospešné služby, na rozdiel od Českej republiky, občiansky zákonník nepracuje vôbec.

Jedným z dôvodov, prečo sa MNO pri poskytovaní služieb vo verejnom záujme nemôžu oprieť o legislatívu je ten, že **verejný záujem nie je v súčasnosti jednotne zadaný, neexistuje definícia verejného záujmu vo vzťahu k službám poskytovaných MNO v jednotnom právnom predpise, ktorá by bola aplikovateľná pre všetky relevantné služby rovnako.**

Hoci MNO sa neriadia primárne podľa **zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní**, ten je zaujímavý z hľadiska rôznorodosti pojmov a alternatív k verejnému záujmu, kde sa objavuje napr. v §3 „správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť **záujmy štátu a spoločnosti**, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností“. Správne orgány sú tiež „povinné na úradnej tabuli správneho orgánu, na internete, ak majú k nemu prístup, prípadne aj iným vhodným spôsobom zrozumiteľne a včas informovať verejnosť o začatí, uskutočňovaní a o skončení konania vo veciach, ktoré sú predmetom **záujmu verejnosti** alebo o ktorých to ustanovuje osobitný zákon“.

FINANCIE

Z hľadiska verejných zdrojov sú pre účely tejto analýzy veľmi zaujímavé a dôležité štyri zákony a to zákon o rozpočtových pravidlách, o dotáciách, o dani z príjmov a tiež o verejnom obstarávaní.

Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy

Tento zákon nepracuje osobitne s pojmom verejný záujem ani s všeobecne prospešnými službami. MNO sa spomínajú len v súvislosti s porušovaním rozpočtovej disciplíny príspevkových a rozpočtových organizácií a to v súvislosti so zákonom č. 13/2002 Z. z. o podmienkach premeny niektorých rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií na neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby (transformačný zákon) a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov.

Podľa ustanovenia § 7 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy: „Z rozpočtu obce sa môžu poskytovať dotácie právnickým osobám, ktorých zakladateľom je obec a to na konkrétne úlohy a akcie vo verejnom záujme alebo v prospech rozvoja územia obce. Obec môže poskytovať dotácie inej obci alebo vyššiemu územnému celku, ak zabezpečuje niektoré úlohy pre obec alebo ak ide o poskytnutie pomoci pri likvidácii následkov živelnnej pohromy, havárie alebo inej podobnej udalosti na ich území“.

Podľa ustanovenia § 7 ods. 4 citovaného zákona: „Právnickej osobe neuvedenej v odseku 2 a fyzickej osobe - podnikateľovi, ktorí majú sídlo alebo trvalý pobyt na území obce alebo ktorí pôsobia, vykonávajú činnosť na území obce alebo poskytujú služby obyvateľom obce, môže obec poskytovať dotácie za podmienok ustanovených všeobecne záväzným nariadením obce len na podporu všeobecne prospešných služieb, všeobecne prospešných alebo verejnoprospešných účelov, na podporu podnikania a zamestnanosti. Mestské časti Bratislavy a Košíc môžu poskytnúť dotácie na celom území mesta“.

Napr. Všeobecne záväzné nariadenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 16/2012 o poskytovaní dotácií a návratných finančných výpomocí z rozpočtu hlavného mesta Slovenskej republiky účel poskytnutia dotácií opiera pri všeobecne prospešných službách skutočne o zákon o neziskových organizáciách a pri všeobecne prospešných alebo verejnoprospešných účeloch o zákon o nadáciách. Dotácie podľa tohto VZN môžu byť okrem toho poskytnuté aj na podporu podnikania a zamestnanosti.

Hlavné mesto môže poskytnúť dotáciu tiež na podporu voľnočasových a vzdelávacích aktivít detí a mládeže, obyvateľov hlavného mesta v športových, kultúrnych a sociálnych projektoch aj prostredníctvom grantových programov hlavného mesta.

Dotácia sa poskytuje na základe písomnej žiadosti, kde žiadatelia musia uviesť:

- a) obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania žiadateľa,
- b) právnu formu žiadateľa,
- c) IČO,
- d) bankové spojenie a číslo účtu,
- e) meno a priezvisko, trvalý pobyt a kontakt na štatutárneho zástupcu žiadateľa, vrátane dokladov preukazujúcich oprávnenie konať za žiadateľa,
- f) názov projektu, termín a miesto konania,
- g) stručnú charakteristiku projektu, podnikateľského zámeru, prípadne pripravovanej aktivity,
- h) štruktúrovaný rozpočet predpokladaných nákladov na realizáciu celého projektu a zdroje jeho zabezpečenia,
- i) výšku požadovanej dotácie,
- j) účel použitia, cieľovú skupinu projektu a zdôvodnenie žiadosti,
- k) predpokladané výstupy a prínos projektu pre hlavné mesto,
- l) informáciu o doterajšej činnosti a výsledkoch hospodárenia žiadateľa za predchádzajúci rok,
- m) v prípade podnikateľského subjektu doklad o spôsobe vzniku (živnostenský list, zápis v obchodnom registri),
- n) čestné prehlásenie žiadateľa, že ku dňu podania žiadosti nie je dlžníkom hlavného mesta ani žiadnej mestskej časti, ani v konkurze, resp. nebolo začaté konkurzné ani vyrovnávacie konanie, nebol voči nemu podaný návrh na vyhlásenie konkurzu, ani nebol zamietnutý návrh pre nedostatok majetku a nie je v likvidácii
- o) podpis oprávnenej osoby.

Následne o poskytnutí dotácie nad 3 320 eur po predchádzajúcom prerokovaní v príslušných komisiách mestského zastupiteľstva rozhoduje mestské zastupiteľstvo. O poskytnutí dotácie do 3 320 eur po predchádzajúcom prerokovaní v príslušných komisiách mestského zastupiteľstva rozhoduje primátor. O poskytnutí dotácie pre grantové programy hlavného mesta podľa § 2 ods. 2 rozhoduje primátor na základe prerokovania a odporúčania grantových komisií. Podmienky poskytovania dotácií v každom grantovom programe hlavného mesta sú určené interným vykonávacím predpisom schváleným primátorom (ďalej len „štatút“).

Zákony o dotáciách, konkrétne Zákon č. 544/2010 Z.z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Tento zákon nepracuje s pojmom verejný záujem, ani verejnoprospešné ani všeobecne prospešné služby. Spomína sa pojem verejný prospech v súvislosti s § 9c a dotáciou na podporu dobrovoľníckej činnosti. Nepracuje s pojmom mimovládne neziskové organizácie, ale pracuje čiastkovo s jednotlivými právnymi formami, a to najmä vo veci oprávnenosti poskytnutia dotácií na rôzne účely. V tomto zmysle druhy dotácií v § 2 kategorizuje za podmienok ustanovených týmto zákonom a osobitným predpisom:

- a) dotáciu na podporu rozvoja sociálnych služieb,
- b) dotáciu na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- c) dotáciu na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa,
- d) dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa,
- e) dotáciu na zabezpečenie výkonu osobitného príjemcu,
- f) dotáciu na podporu rekondičných aktivít,
- g) dotáciu na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti,
- h) dotáciu na podporu edičnej činnosti,
- i) dotáciu na podporu humanitárnej pomoci,
- j) dotáciu na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí,
- k) dotáciu na podporu plnenia funkcií rodiny,
- l) dotáciu na podporu dobrovoľníckej činnosti.

Dotačným schémam a ich nedostatkom vrátane návrhu opatrení sa bližšie venuje Analýza dotačných rezortných mechanizmov ÚSVROS.

Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov

Občianske združenia, nadácie, neinvestičné fondy a neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, ako aj záujmové združenia právnických osôb, profesijné komory, politické strany a politické hnutia, štátom uznané cirkvi a náboženské spoločnosti, spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov atď. sú podľa tohto zákona daňovníkmi a teda plateniu daní z príjmov sa nemôžu vyhnúť.

Potenciálnym zdrojom príjmov je ale pre MNO na Slovensku asignácia dane v podobe poukázania 2%, čiže ide o spôsob prerozdelenia na základe preferencií samotných daňových poplatníkov. To ale nie je jediná možnosť ako sa dá MNO pomôcť. V zahraničí sa využívajú najmä úľavy pre MNO pôsobiace v definovaných všeobecne prospešných oblastiach. Na Slovensku sa výnimka zatiaľ uplatňuje iba pri knižných publikáciách. Zákon o dani z príjmov, rovnako ako zákon o dotáciách, sa explicitne neopiera o všeobecne prospešné účely, do veľkej miery je ale prekryv zrejmy aj pri činnostiach, na ktoré je možné poskytnúť podiel zaplatenej dane. Účely týchto činností sú podľa § 50 ods. 5 nasledovné:

- a) ochrana a podpora zdravia; prevencia, liečba, resocializácia drogovu závislých v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb,
- b) podpora a rozvoj športu,
- c) poskytovanie sociálnej pomoci,
- d) zachovanie kultúrnych hodnôt,
- e) podpora vzdelávania,
- f) ochrana ľudských práv,
- g) ochrana a tvorba životného prostredia,
- h) veda a výskum,
- i) organizovanie a sprostredkovanie dobrovoľníckej činnosti.

Príjmy, ktoré nie sú predmetom dane²⁹

Zákon o dani z príjmov v § 12 ods. 7 taxatívne definuje príjmy, ktoré nie sú u právnických osôb predmetom dane. U daňovníkov nezaložených alebo nezriadených na podnikanie sú to napr. príjmy získané darovaním okrem darov, ktoré boli poskytnuté poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti od držiteľa, alebo príjmy získané dedením, príjmy z podielu zaplatenej dane na osobitné účely.

Predmetom dane nie je:

- a) príjem podľa § 50 (pozn. autora: Použitie podielu zaplatenej dane na osobitné účely)
- b) príjem získaný darovaním⁴⁾ okrem darov, ktoré boli poskytnuté poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti od držiteľa alebo dedením,⁵⁾
- c) podiel na zisku (dividenda) vyplácaný zo zisku obchodnej spoločnosti alebo družstva vrátane reverzného hybridného subjektu [§ 3 ods. 1 písm. e)] v rozsahu, v akom nie je daňovým výdavkom u daňovníka vyplácajúceho tento podiel na zisku, vyrovnací podiel, podiel na likvidačnom zostatku, podiel na výsledku podnikania vyplácaný tichému spoločníkovi alebo podiel na zisku a na majetku pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou [§ 3 ods. 1 písm. g)], okrem
 - 1. príjmu (výnosu) podľa § 3 ods. 1 písm. e) a g) vyplácaného právnickej osobe, ak tento príjem plyní daňovníkovi podľa § 2 písm. d) druhého bodu od právnickej osoby, ktorá je daňovníkom nespolupracujúceho štátu podľa § 2 písm. x), alebo je vyplácaný daňovníkom podľa § 2 písm. d) druhého bodu právnickej osobe, ktorá je daňovníkom nespolupracujúceho štátu podľa § 2 písm. x),
 - 2. príjmu (výnosu) podľa § 3 ods. 1 písm. f) vyplácaného právnickej osobe,
- d) príjem plynúci z dôvodu nadobudnutia nových akcií⁷⁾ a podielov^{7a)} ako aj príjem plynúci z dôvodu ich výmeny pri zrušení daňovníka bez likvidácie, a to aj vtedy, ak súčasťou splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti je aj majetok spoločnosti so sídlom v členských štátoch Európskej únie.

Príjmy oslobodené od dane³⁰

Príjmy, ktoré sú u daňovníkov nezriadených alebo nezaložených na podnikanie oslobodené od dane sú uvedené v §13 zákona o dani z príjmov. Oslobodený od dane môže byť len ten príjem, ktorý je predmetom dane. U daňovníkov nezriadených na podnikanie sú od dane oslobodené napr.:

- a) plynúce z činnosti, na ktorej účel títo daňovníci vznikli alebo ktorá je ich základnou činnosťou vymedzenou osobitným predpisom okrem príjmov z predaja majetku, príjmov z nájomného, príjmov z reklám, príjmov z členských príspevkov, ak nie sú oslobodené podľa písmen b) až g) alebo odseku 2, príjmov na základe zmluvy o sponzorstve v športe, príjmov z činností, ktoré sú podnikaním a príjmov, z ktorých sa daň vyberá zrážkou (§ 13 ods. 1 písm. a) zákona o dani z príjmov),
- b) výnosy z kostolných zbierok, cirkevných úkonov a príspevky plynúce registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam,

²⁹ <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/pravnicke-osoby/ine-neziskove-organizacie#PredmetDane>

³⁰ <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/dan-z-prijmov/pravnicke-osoby/ine-neziskove-organizacie#PredmetDane>

- c) členské príspevky podľa stanov, štatútu, zriaďovacích alebo zakladateľských listín prijaté záujmovými združeniami právnických osôb, profesijnými komorami, občianskymi združeniami vrátane odborových organizácií, politickými stranami a politickými hnutiami,
- d) úhrady za výkon správy bytov vo vlastníctve bytových družstiev spravovaných týmito bytovými družstvami a za výkon správy bytov spoločenstvami vlastníkov bytov,
- e) príjmy z reklám, ktoré sú určené na charitatívne účely, plynúce občianskemu združeniu, nadácii, neinvestičnému fondu a neziskovej organizácii poskytujúcej všeobecne prospešné služby, najviac do výšky 20000 eur za príslušné zdaňovacie obdobie, pričom tieto príjmy je daňovník povinný použiť len na účel vymedzený v § 50 ods. 5 zákona o dani z príjmov, a to najneskôr do konca roka nasledujúceho po roku, v ktorom tieto príjmy daňovník prijal; ak daňovník do uplynutia tejto lehoty nepoužije príjmy z reklám oslobodené od dane na účel vymedzený v § 50 ods. 5, je povinný zahrnúť tieto príjmy alebo ich nepoužitú časť do základu dane najneskôr v zdaňovacom období, v ktorom uplynie táto lehota.

Od daní sú, ale oslobodené podľa § 9 ods. 2, písm. j) podpory a príspevky z prostriedkov nadácií a občianskych združení, neziskových organizácií a neinvestičných fondov alebo napríklad aj prijatá náhrada za vyvlastnenie pozemkov a stavieb vo verejnom záujme vyplatená podľa osobitného predpisu.

Zákon o verejnom obstarávaní

Zákon [343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní](#) (ďalej len „ZVO“) upravuje **zadávanie zákaziek na dodanie tovaru**, zákaziek na uskutočnenie **stavebných prác**, zákaziek na **poskytnutie služieb**, **súťaž návrhov**, zadávanie **koncesíí** na stavebné práce, zadávanie koncesíí na služby a správu vo verejnom obstarávaní. Zadaním zákazky môžeme v najširšom zmysle rozumieť určenie podmienok, za ktorých má daný subjekt (verejný obstarávateľ, obstarávateľ) záujem nakúpiť určité plnenie (tovar, službu, prácu). Podmienky sú charakteru tak procesného (týkajúceho sa procesu výberu zmluvného partnera) ako aj hmotného (týkajúceho sa konkrétnych vlastností plnenia). Pri zadávaní zákaziek, koncesíí a pri súťaži návrhov sú verejný obstarávateľ a obstarávateľ povinní postupovať podľa zákona a musia dodržať princíp **rovnakého zaobchádzania**, princíp **nediskriminácie** hospodárskych subjektov, princíp **transparentnosti**, princíp **proporcionality** a princíp **hospodárnosti** a **efektívnosti**.

Zákon o verejnom obstarávaní vymedzuje okruh subjektov, ktoré sú povinné ho uplatňovať pri obstarávaní tovarov, služieb a stavebných prác a to bez ohľadu na pôvod finančných prostriedkov (či už z vlastných zdrojov alebo zo zdrojov verejného rozpočtu). Tvorí ho tzv. klasický sektor **verejných obstarávateľov** (Slovenská republika zastúpená svojimi orgánmi, obec, VÚC, právnická osoba založená alebo zriadená na osobitný účel plnenia potrieb všeobecného záujmu, združenie právnických osôb, ktorého členmi sú výlučne verejní obstarávatelia. Ďalšiu kategóriu tvorí **obstarávateľ**, ktorý vykonáva činnosti v odvetní energetiky, vodného hospodárstva, dopravy, poštových služieb, využívania geograficky vymedzeného územia. Poslednou kategóriou je **dotovaná osoba**, ktorá síce nie verejným obstarávateľom, ale verejný obstarávateľ jej poskytne viac ako 50% finančných prostriedkov na dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služieb, pričom pod poskytnutím finančných prostriedkov sa rozumie nenávratné poskytnutie finančných prostriedkov napríklad zo štátneho rozpočtu (formou účelovo viazanej dotácie), prípadne z fondov EÚ.

Zákon o verejnom obstarávaní popisuje niekoľko **výnimiek** na uzatvorenie určitých zmlúv bez použitia tohto zákona, ktoré sa však nesmú používať účelovo s cieľom vyhnúť sa transparentným a súťažným postupom. Niektoré výnimky sú nezávislé od **výšky finančného limitu**, ďalej je možná výnimka pri

spolupráci v rámci verejného sektora, tzv. **in-house**. V zákone sú popísané výnimky, ktoré sa vzťahujú len na **zákazky s nízkou hodnotou** alebo **podlimitné zákazky**. Čo sa týka previazania výnimiek na všeobecne prospešné služby, tie sa týkajú napríklad zabezpečenia potrieb detí a mladých dospelých z detského domova podľa osobitného predpisu, ďalej v kultúrnej oblasti pri technickom zabezpečení scénických a kostýmových výprav, hudobných nástrojov, expozícií, galérií, taktiež aj výsledkov tvorivej duševnej činnosti, ľudových umeleckých výrobkov. V oblasti vzdelávania pri duálnom vzdelávaní, pri tvorbe učebníc, pri zákazkách určených výlučne na výskumné, experimentálne, študijné alebo vývojové účely a pod. Výnimku zo ZVO vychádzajúca zo zákona č. 112/2018 Z. z. **o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch** má aj registrovaný sociálny podnik, chránená dielňa a fyzická osoba so zdravotným postihnutím pri podlimitných zákazkách a s nízkou hodnotou. Registrovaný sociálny podnik si pri poskytovaní služieb môže uplatniť aj nižšiu sadzbu dane 10 %.

Z hľadiska služieb sa v ZVO používa **zákazka na poskytnutie služieb**, ktorej predmetom je všetko ostatné, čo nie je tovarom alebo stavebnou prácou. Klasifikáciu služieb je možné definovať zo Spoločného slovníka obstarávania, ale zároveň o službu pôjde aj v prípade, ak nie je v slovníku uvedená.

Zákazky sa v ZVO delia podľa ich hodnoty v závislosti od predmetu zákazky (tovar, služby, stavebné práce) na **zákazky malého rozsahu**, na ktoré sa nevzťahuje tento zákon, **zákazky s nízkou hodnotou**, ďalej **podlimitné** a **nadlimitné** zákazky. Pre každú kategóriu zákaziek platia špecifické postupy. Ak si to charakter zákazky vyžaduje, je možné zákazku **rozdeliť na niekoľko menších zákaziek**, ktoré budú napĺňané viacerými hospodárskymi subjektami.

Pri zadávaní zákaziek s **nízkou hodnotou** nie je ustanovený takmer žiadny formálny postup, ktorý by mal verejný obstarávateľ aplikovať pri jej zadávaní. Verejný obstarávateľ má postupovať tak, aby zohľadnil princíp hospodárnosti a efektívnosti vychádzajúc pritom predovšetkým z charakteru, rozsahu, dostupnosti a hodnoty predmetu zákazky s nízkou hodnotou. Väčšinou sa riadi vlastnými internými postupmi.

Pri zadávaní **podlimitnej zákazky** je možné využiť dva postupy. Ak sa jedná o tovary, služby stavebné práce bežne dostupné na trhu využíva sa **elektronické trhovisko**. Ak sa jedná o tovary, služby a stavebné práce iné ako bežne dostupné na trhu alebo potraviny zadanie zákazky sa využije **bez elektronického trhoviska**. Výzvu na predkladanie ponúk zverejní vo **vestníku verejného obstarávania**. Pri podlimitnej zákazke je možné uzavrieť **rámcovú dohodu** najviac na 12 mesiacov.

Pri **nadlimitných zákazkách** je možné využiť niekoľko nástrojov. Najbežnejším je **verejná súťaž**, ktorá sa vyhlasuje pre neobmedzený počet hospodárskych subjektov. Použitie **užšej súťaže** je vhodné najmä vtedy, keď sa vo verejnom obstarávaní predpokladá napríklad predloženie technicky náročných ponúk na posúdenie a súčasne vysoký počet záujemcov, čo môže neprímerane predĺžiť a skomplikovať proces vyhodnotenia ponúk, a tým aj výrazne zvýšiť jeho administratívnu náročnosť. **Rokovacie konanie so zverejnením** sa vyhlasuje pre neobmedzený počet hospodárskych subjektov, ktoré môžu predložiť doklady vyžadované na preukázanie splnenia podmienok účasti. Verejný obstarávateľ môže na základe objektívnych a nediskriminačných pravidiel obmedziť počet záujemcov, ktorých vyzve na predloženie ponuky, a to najmenej na troch tak, aby umožnil hospodársku súťaž. Základnú ponuku môže predložiť len záujemca, ktorého verejný obstarávateľ vyzval na jej predloženie. **Súťažný dialóg** sa používa v prípade „obzvlášť zložitých zákaziek“ z dôvodu objektívnych ťažkostí pri popise a špecifikácii predmetu verejného obstarávania alebo pri stanovení a formulácii právnych alebo finančných podmienok daného predmetu verejného obstarávania, pričom tieto prekážky môže verejný obstarávateľ prekonať práve vďaka dialógu s odborne kvalifikovanými záujemcami. **Inovatívne partnerstvo** sa využíva pri vývoji inovačných výrobkov, služieb alebo pri inovačných prácach a následnej kúpe výsledného tovaru, služieb

alebo stavebných prác. Ponuky sa vyhodnocujú len na základe najlepšieho pomeru ceny a kvality. Verejný obstarávateľ môže na základe objektívnych a nediskriminačných pravidiel obmedziť počet záujemcov, ktorých vyzve na účasť na najmenej troch tak, aby umožnil hospodársku súťaž. **Priame rokovacie konanie** je osobitný postup zadávania nadlimitných zákaziek, ktorý môže použiť verejný obstarávateľ, ak sú splnené zákonom stanovené podmienky pre jeho použitie. Priame rokovacie konanie by sa malo vo všeobecnosti používať len vo veľmi výnimočných prípadoch, keďže použitím tohto postupu dochádza k obmedzeniu hospodárskej súťaže.

Pri verejnom obstarávaní je možné využiť aj ďalšie postupy akými je napríklad rámcová dohoda ako písomná dohoda medzi jedným alebo viacerými verejnými obstarávateľmi alebo jedným alebo viacerými obstarávateľmi na jednej strane a jedným alebo viacerými uchádzačmi na strane druhej. Predstavuje flexibilný nástroj umožňujúci verejnému obstarávateľovi realizovať opakované nákupy počas obdobia stanoveného v rámcovej dohode. Rámcovú dohodu môžu využívať verejní obstarávatelia (obstarávatelia), ktorí sú jasne a jednoznačne identifikovaní už v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania. Pri nadlimitnej zákazke je možné uzavrieť rámcovú dohodu na dobu štyroch rokov.

Verejne obstarávať je možné aj cez **dynamický nákupný systém**, ktorý je neustále otvorený voči prístupu nových dodávateľov. Verejný obstarávateľ/obstarávateľ tak môže prostredníctvom DNS opakovane zadávať zákazky bez nutnosti opätovnej kvalifikácie hospodárskych subjektov, čo výrazne ovplyvňuje znižovanie administratívnej záťaže tak na strane verejného obstarávateľa/obstarávateľa ako aj uchádzača.

Verejný obstarávateľ/obstarávateľ si môže taktiež uplatniť [vyhradenie práva účasti vo verejnom obstarávaní](#), resp. práva pre plnenie zákazky len pre hospodárske subjekty s osobitným postavením (subjekty, ktoré boli zriadené za účelom vymedzených spoločensky prospešných činností). Z pohľadu procesu verejného obstarávania ide o stanovenie špeciálnych statusových požiadaviek na záujemcu/uchádzača, resp. na subjekt, ktorý má zákazku plniť. Tieto sú potom predmetom vyhodnocovania zo strany verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa. Pri nadlimitnej vyhradenej zákazke sa môže podľa § 36a zákona upraviť právo účasti vo verejnom obstarávaní priamo len pre registrované integračné sociálne podniky, chránené dielne alebo fyzické osoby so zdravotným postihnutím.

Pri vyhodnocovaní predložených návrhov od uchádzačov je možné využiť jedno z troch kritérií výberu. Ide o kritérium najlepšieho **pomeru ceny a kvality**, kritérium nákladov použitím prístupu **nákladovej efektívnosti** najmä nákladov počas **životného cyklu** alebo kritérium **najnižšej ceny**.

Spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie

Od roku 2020 sú verejní obstarávatelia/ obstarávatelia povinní použiť sociálne hľadisko v opise predmetu zákazky ako osobitnú podmienku plnenia zmluvy alebo ako kritérium na vyhodnotenie ponúk, ak v kalendárnom roku začali alebo realizovali najmenej desať verejných obstarávaní okrem zákaziek s nízkou hodnotou. [Katalóg aspektov spoločensky zodpovedného verejného obstarávania](#) uvádza zoznam sociálnych a zelených aspektov, ktoré môže verejný obstarávateľ/obstarávateľ aplikovať prípadne využiť aj iné. Patria sem napríklad integrácia znevýhodnených osôb, lepší prístup zdravotne príp. inak znevýhodnených osôb k produktom a službám, zvyšovanie praktických vedomostí a zručností žiakov SOU/SOŠ, vzdelanosť/osвета/PC zručnosti/ Služby/IT, zníženie negatívneho vplyvu na životné prostredie a zdravie ľudí, šetrenie prírodných zdrojov, zvyšovanie environmentálnej gramotnosti a pod.

V súvislosti so situáciou týkajúcou sa vojenského konfliktu na Ukrajine, situáciou spôsobenou pandémiou COVID-19, ako aj s tzv. migračnou **krízou** vydala [Európska komisia](#) a Úrad pre verejné

obstarávanie (ÚVO) usmernenia, ktoré sa týkali sa možností použitia **priameho rokovacieho konania**. To má pri mimoriadnych udalostiach zjednodušiť procesy pri odstránení negatívnych dôsledkov (ako napr. humanitárna kríza). Možno vo všeobecnosti konštatovať aj naplnenie ďalších predpokladov na použitie predmetného druhu priameho rokovacieho konania pri časovej tiesni a nepredvídateľnosti zo strany príslušných verejných obstarávateľov.

Neverejní poskytovatelia a verejné obstarávanie

Predmetom úpravy zákona o verejnom obstarávaní je zadávanie zákaziek na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác, na poskytnutie služieb, súťaž návrhov a správa vo verejnom obstarávaní. Citovaný zákon v ustanovení § 3 definuje pojem zákazka, ktorou sa rozumie zmluva s peňažným plnením uzavretá medzi jedným alebo viacerými verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi na jednej strane a jedným alebo viacerými úspešnými uchádzačmi na strane druhej, ktorej predmetom je dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služby. Podľa § 3 odsek 4 zákona o verejnom obstarávaní sa zákazkou na poskytnutie služby rozumie zákazka, ktorej predmetom je poskytnutie služby, okrem zákazky uvedenej v odsekoch 2 a 3.

Zákon o sociálnych službách upravuje finančnú podporu neverejného poskytovateľa sociálnej služby poskytujúceho sociálnu službu vo verejnom záujme. Finančná podpora je poskytovaná obcou alebo vyšším územným celkom vo forme finančného príspevku, ktorého poskytnutie je pokryté zmluvou o poskytnutí finančného príspevku. Poskytnutie finančného príspevku nie je predmetom úpravy zákona o verejnom obstarávaní, keďže zmluva o poskytnutí finančného príspevku nemá charakter zákazky podľa § 3 zákona o verejnom obstarávaní.

V súvislosti s poskytovaním finančných príspevkov neverejnemu poskytovateľovi, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, je potrebné poukázať na definíciu verejného obstarávateľa ustanovenú v § 6 zákona o verejnom obstarávaní, konkrétne na definíciu právnickej osoby podľa § 6 odsek 1, písm. d, vo väzbe na odsek 2 písm. a), ktorá môže tohto poskytovateľa sociálnej služby pokryť, za predpokladu splnenia ustanovených podmienok definujúcich právnickú osobu ako verejného obstarávateľa. Z uvedeného vyplýva, ak je právnická osoba úplne alebo z väčšej časti financovaná verejným obstarávateľom (v danom prípade obcou alebo vyšším územným celkom), tiež sa považuje za verejného obstarávateľa. To znamená, že neverejný poskytovateľ, ktorému bol takto poskytnutý finančný príspevok, musí postupovať v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní pri použití tohto príspevku (napr. pri obstaraní tovarov a služieb). Ak neverejný poskytovateľ sociálnej služby dostáva z verejných zdrojov (finančný príspevok) menej ako 50 % finančných prostriedkov, nepovažuje sa za verejného obstarávateľa.

2.3.2. Služby vo verejnom záujme v špeciálnych právnych predpisoch

Vymedzenie MNO je v legislatíve na Slovensku obmedzené na menovanie jednotlivých druhov organizácií, ktoré patria do skupiny mimovládnych neziskových organizácií, konkrétne: občianske združenie, nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a organizácie s medzinárodným prvkom. Aj napriek nejasnej definícii platí, že ide o organizáciu, ktorá disponuje právnou subjektivitou a táto organizácia nemá žiadne zastúpenie v riadiacich orgánoch štátu. Okrem už známych spôsobov financovania môže MNO aj podnikáť a získať tak dodatočné zdroje na svoju hlavnú činnosť. Podnikateľská činnosť by však mala mať podporný charakter pre rozvíjanie primárneho účelu občianskeho združenia, na ktorý bolo založené. Zároveň je potrebné túto činnosť uviesť

v stanovách a k výkonu podnikateľskej činnosti si MNO musí zriadiť živnosť. Proces samotnej registrácie mimovládnej neziskovej organizácie je relatívne nenáročný, administratívne ako aj finančne. Dá sa ale konštatovať, že sa na MNO nevzťahujú žiadne špecifické úpravy, ktoré by im znemožňovali podnikateľskú činnosť.

V súčasnosti právna úprava jednej z právnych foriem MNO (zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby) upravuje obdobu **služieb vo verejnom záujme**. Všeobecne prospešné služby sú **najmä**:

- a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,
- c) tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
- d) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- e) vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,
- f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
- g) tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva,
- h) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
- i) zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu.

Na rozdiel od zákona o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby (NO VPS) z roku 1997, ktorý taxatívnym spôsobom menoval, čo sa rozumie verejnoprospešnými službami, následkom čoho došlo k situácii, že bez akýchkoľvek podkladov alebo analýz sa za všeobecne prospešnú oblasť považovala iba určitá časť služieb, čo nemohlo korešpondovať s reálnou situáciou v oblasti poskytovania predmetných služieb, novela zákona z roku 2002 tento taxatívny výklad zmenila na demonštratívny. Pojem všeobecná prospešnosť, ako sme už vyššie uviedli definovaný nie je a jeho posúdenie je na súdnej praxi.³¹

Nezisková organizácia zároveň môže poskytovať služby len vtedy, ak spĺňa podmienky na ich poskytovanie upravené osobitnými predpismi. Takýmito predpismi sú napríklad zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zároveň zákon č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií upravuje **všeobecne prospešný účel** ako predmet, resp. cieľ činnosti registrovaných právnych foriem MNO ako právnických osôb v právnom poriadku SR. Tie sa od všeobecne prospešných služieb mierne líšia:

- 1. kultúrnych a duchovných hodnôt
- 2. životného prostredia
- 3. ľudských práv
- 4. zdravia
- 5. sociálnych služieb a sociálnej pomoci
- 6. vzdelávania
- 7. vedy, výskumu a vývoja

³¹ NOS-OSF a Fórum donorov (2015) Štúdia Verejný záujem a verejná prospešnosť v legislatíve a v praxi orgánov verejnej správy.

8. telovýchovy
9. dobrovoľníctva
10. rozvojevej spolupráce a humanitárnej pomoci

Rôznym spôsobom sú upravené jednotlivé právne formy. Kým 34/2001 Z. z. o nadáciách vymenúva verejnoprospešné účely, 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch už odkazuje na všeobecne prospešný účel, podobne ako register MNO či zákon o NO VPS, ktorý miesto účelu už hovorí konkrétne o službách. Zákon 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve zaviedol nový pojem, dobrovoľnícka činnosť. Na rozdiel od rôznych právnych foriem a úprav ich činností, ktoré sú relatívne podobné, sa v zákone o dobrovoľníctve vyskytuje podrobnejšie definovanie týchto činností, vrátane podporných, ako aj pomenovanie cieľových skupín, pričom sektorové zameranie činností (sociálne služby, životné prostredie a pod.) ostáva podobné ako v definovaných všeobecne prospešných oblastiach registra MNO.

V zmysle platnej legislatívy SR sa najviac s výkonom služieb vo verejnom záujme viaže činnosť práve NO VPS, pričom legislatíva rozumie pod službami vo verejnom záujme **výkon právomoci práv a povinností povinných osôb, ktorých obsah ustanovuje osobitný predpis**, a upravuje podmienky, ktorých splnenie musí nezisková organizácia preukázať. Neziskovú organizáciu poskytujúcu všeobecne prospešné služby môže založiť fyzická osoba, právnická osoba alebo štát. K návrhu na zápis neziskovej organizácie do registra sa okrem iného prikladá písomné vyhlásenie zakladateľa o konečnom užívateľovi výhod. Názov neziskovej organizácie musí obsahovať označenie "nezisková organizácia" alebo skratku "n.o." a musí sa odlišovať od názvu iných už registrovaných neziskových organizácií. Registrový úrad zamietne registráciu, ak z predložených listín vyplýva, že nejde o neziskovú organizáciu podľa tohto zákona, zároveň nezisková organizácia nesmie viazať poskytovanie svojich všeobecne prospešných služieb na poskytovanie darov od fyzických osôb alebo právnických osôb. Okrem toho registrový úrad dohliada, či NO VPS plní účel a poskytuje všeobecne prospešné služby, na ktoré bola založená.

Vo vzťahu k MNO je v súčasnosti najviac aplikovaný práve zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktorý rozdeľuje poskytovateľov služieb na **verejných a neverejných poskytovateľov**. Táto právna úprava ale nezakladá rovnaké podmienky pre verejných poskytovateľov a neverejných poskytovateľov (vrátane MNO). Okrem toho, otvárajú sa otázky spojené s vhodnosťou výpočtov pre tzv. normatív.

Ak má nezisková organizácia poskytovať služby upravené osobitnými predpismi, je povinná do 30 dní od splnenia podmienok ustanovených týmito osobitnými predpismi preukázať ich splnenie registrovému úradu.

Zaujímavý z pohľadu činností vo verejnom záujme by mohol byť **Zákon č. 552/2003 Z.z. Zákon o výkone práce vo verejnom záujme**. Ten však upravuje predpoklady pre prácu vo verejnom záujme, povinnosti a obmedzenia pre zamestnanca len vo verejnej správe, pričom tieto činnosti nie sú v súlade s všeobecne prospešnými službami uvedenými v zákone o NO VPS. Čo sa týka charakteristiky pojmu verejný záujem, v **§ 2 Odsek 2** charakterizuje verejný záujem veľmi podobne ako **záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov**. U zamestnancov zamestnávateľa, ktorými sú právnické osoby podľa § 1 ods. 2 písm. c), výkon práce vo verejnom záujme je aj plnenie povinností zamestnancov v záujme týchto právnických osôb podľa Obchodného zákonníka.“ Zároveň platí, že pracovnoprávne vzťahy zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme sa spravujú **zákonníkom práce**, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Podľa § 97, ak ide o verejný záujem môže dokonca zamestnávateľ nariadiť prácu nadčas. Zákoník práce používa pojem všeobecný záujem, ktorý spája napríklad s občianskymi povinnosťami (napr. branná povinnosť, opatrenia pri prenosných chorobách), výkonom verejnej alebo odborovej funkcie a pod. Pozná tiež pojem úkon vo všeobecnom

záujme, pričom sem zahŕňa darovanie krvi, resp. iných biologických materiálov a tiež rôzne funkcie a členstvá vo vybraných orgánoch. Tieto činnosti sa akceptujú ako opodstatnené prekážky v práci.

Zákon č. 553/2003 Z. z. Zákon o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov konkrétne neuvádza špecifikáciu pojmu verejný záujem, obsahuje len informácie o predpokladoch pre výkon verejného záujmu, odmeňovanie a pod.

Poznáme tiež zákon o štátnej službe a službách zamestnanosti. Napr. **Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 52a, odsek 1**, spája dobrovoľníctvo s verejnoprospešnými službami: „Pri starostlivosti o nezamestnané osoby, občanov so zdravotným postihnutím, imigrantov, osoby po návrate z výkonu trestu odňatia slobody, drogovu a inak závislé osoby, nezaopatrené deti a ostatné osoby odkázané na starostlivosť iných osôb, rodinu alebo pri poskytovaní **verejnoprospešných služieb** a ďalších služieb v oblasti sociálnych vecí, zdravotníctva, vzdelávania, kultúry, športu, pri tvorbe, ochrane, udržiavaní alebo zlepšovaní životného prostredia, pri starostlivosti o ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva, pri uskutočňovaní kultúrnych alebo zbierkových charitatívnych akcií pre osoby podľa tohto ustanovenia, pri ochrane spotrebiteľa a v oblasti styku s verejnosťou“.

Hoci dobrovoľníctvo je na účely tejto analýzy jednou zo sektorových oblastí, dá sa však chápať aj prierezovo, keďže môžeme hovoriť o dobrovoľníctve v sociálnych službách ale aj v životnom prostredí, vzdelávaní atď.

Analýza pojmov z portálu Slov-Lex

V ďalšej analýze sme pokračovali vytvorením prehľadu využívania pojmov v jednotlivých verejnoprospešných oblastiach pomocou textovej analýzy portálu Slov-Lex.

Tabuľka č. 01 znázorňuje výskyty pojmov, presnejšie počty zákonov, ktoré pracujú s daným pojmom v jednotlivých oblastiach. Keďže databáza Zákony pre ľudí nekopíruje verejnoprospešné oblasti dokonale, oblasti ako telovýchova, dobrovoľníctvo a humanitárna a rozvojová pomoc nebolo možné analyzovať, resp. odlíšiť filtrom. Rovnako oblasti zabezpečovanie bývania či služby na podporu regionálneho rozvoja sme sa snažili priblížiť cez dostupné kategórie ako byty a nebytové priestory a pracovné právo.

Najviac používaným pojmom je verejný záujem. V určitej podobe sa využíva v 170 zákonoch. Potom nasleduje pojem záujem verejnosti a záujem štátu a spoločnosti, čo je možné chápať ako synonymá.

Z pohľadu služieb sa najviac v zákonoch vyskytuje pojem verejné služby (121), nasledujú služby vo verejnom záujme (27), všeobecne prospešné služby (17) a verejnoprospešné služby (7). Pojmy služby všeobecného hospodárskeho záujmu a vzájomne prospešné služby slovenská legislatíva nevyužíva, resp. v databáze neboli identifikované. To je pravdepodobne z dôvodu, že slovenské právo nerobí rozdiely medzi verejnoprospešnými a vzájomne prospešnými činnosťami alebo združeniami.

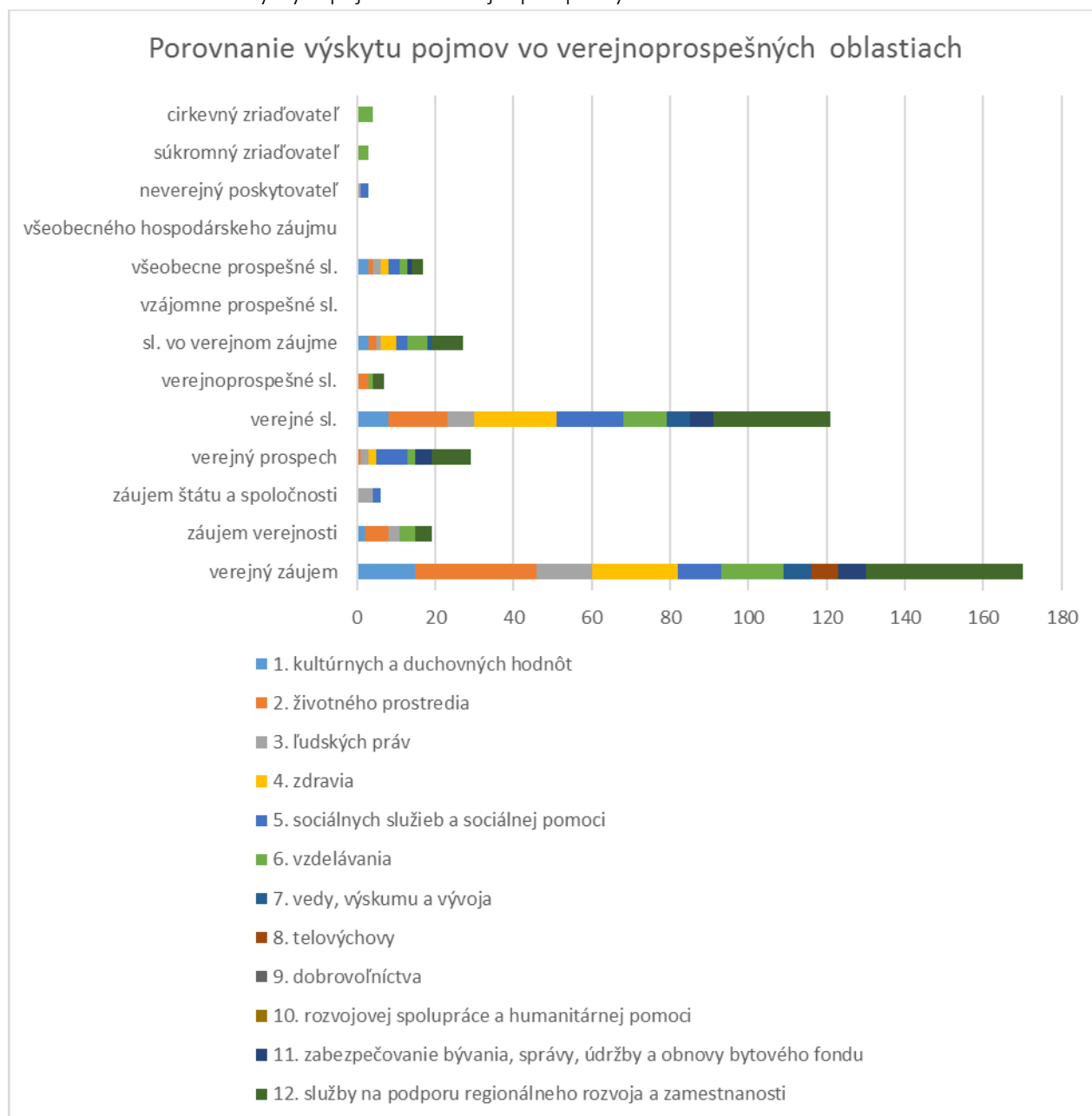
Hoci treba brať v úvahu rôzny celkový počet zákonov v jednotlivých oblastiach, výsledky naznačujú, že každá z oblastí sa vo využívaní pojmov líši. Na jednotlivé špecifiká poukážeme nižšie pri skúmaní jednotlivých verejnoprospešných oblastí. Do istej miery teda môžeme hovoriť o pojmovej roztrieštenosti, dôležité je ale prihliadať na kontext. Niektoré s pojmom sa spájajú s právnou neurčitostou, napr. služby vo verejnom záujme, to znamená, že nie vždy existuje legislatíva, ktorá by takéto služby, alebo záujem, bližšie špecifikovala. Fakt, že sa niektorý pojem v legislatíve vyskytuje častejšie teda neznamená, že je jediný správny, alebo, že práve týmto smerom je potrebné pojmy zjednotiť.

Tabuľka č. 01: Počet zákonov pracujúcich so súvisiacimi pojmami vo verejnoprospešných oblastiach

Pojem		počet zákonov, ktoré pracujú s daným pojmom											
	verejnoprospešný účel	1. kultúrnych a duchovných hodnôt	2. životného prostredia	3. ľudských práv	4. zdravia	5. sociálnych služieb a sociálnej pomoci	6. vzdelávania	7. vedy, výskumu a vývoja	8. telovýchovy	9. dobrovoľníctva	10. rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci	11. zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu	12. služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestn
záujem	verejný	15	31	14	22	11	16	7	7	N/A	N/A	7	40
	verejnosti	2	6	3	0	0	4	0	N/A	N/A	N/A	0	4
	štátu a spoločnosti	0	0	4	0	2	0	0	N/A	N/A	N/A	0	0
prospech	verejný	0	1	2	2	8	2	0	N/A	N/A	N/A	4	10
služby	verejné	8	15	7	21	17	11	6	N/A	N/A	N/A	6	30
	verejnoprospešné	0	3	0	0	0	1	0	N/A	N/A	N/A	0	3
	vo verejnom záujme	3	2	1	4	3	5	1	N/A	N/A	N/A	0	8
	vzájomne prospešné	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A	0	0
	všeobecne prospešné	3	1	2	2	3	2	0	N/A	N/A	N/A	1	3
	všeobecného	0	0	0	0	0	0	0	N/A	N/A	N/A	0	0
poskytovateľ	neverejný	0	0	1	0	2	0	0	N/A	N/A	N/A	0	0
zriaďovateľ	súkromný	0	0	0	0	0	3	0	N/A	N/A	N/A	0	0
	cirkevný	0	0	0	0	0	4	0	N/A	N/A	N/A	0	0
*Oblasť podľa Zákony pre ľudí		Kultúra, cestovný ruch, zábava, záujmy	Životné prostredie	Ľudské práva	Zdravotníctvo	Sociálna politika, sociálne zabezpečenie	Školstvo a vzdelávanie	Veda, technika, výskumníctvo, dokumentácia	*verejný záujem v športe (vyhľadávanie) čiastočne v	N/A	N/A	Byty a nebytové priestory	Pracovné právo

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf č. 01: Porovnanie výskytu pojmov vo verejnoprospešných oblastiach

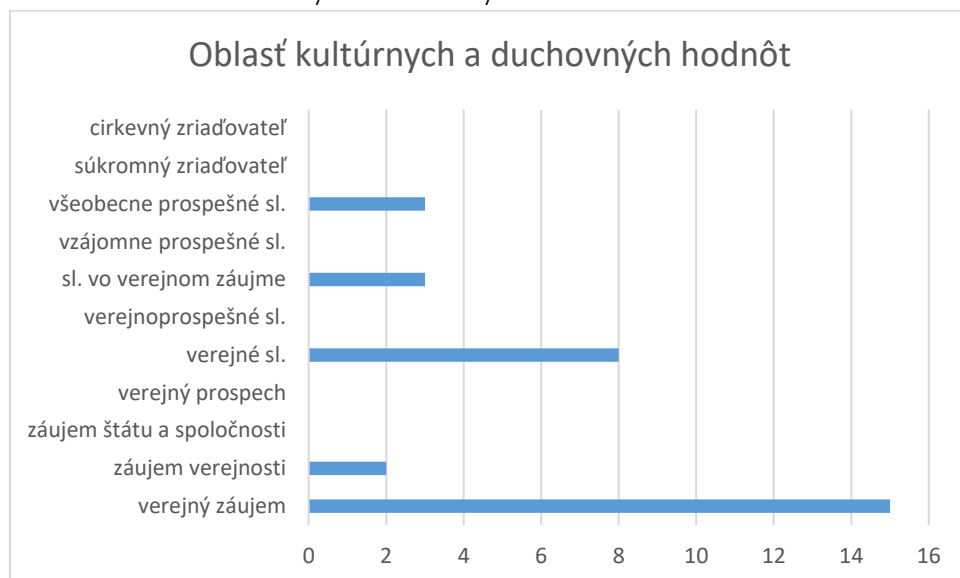

Zdroj: vlastné spracovanie

Rozdelenie podľa jednotlivých všeobecne prospešných oblastí

1. Kultúra a duchovné hodnoty

Graf č. 02: Oblasť kultúrnych a duchovných hodnôt

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon č. 220/2007 Z.z. Zákon o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní) spomína pojem verejný záujem, v podobe „programu vo verejnom záujme“. Napr. v § 27, odsek 7, vyhradzuje „podiel vysielacieho času vo vysielaní programovej služby vyhradený programom vo **verejnom záujme**, ktorý nesmie byť nižší ako 15 % z celkového vysielacieho času vyhradeného reláciám vysielania; tento podiel môže rada dočasne alebo trvale znížiť v prípade televíznej programovej služby, ktorá je monotypovou programovou službou, alebo v prípade rozhlasovej programovej služby.

Kto, za akých podmienok a za akú úhradu poskytuje služby poskytované verejnosti, definuje **Zákon 340/2012 Z.z. Zákon o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov**. Podľa §21, odsek 1 existuje záväzok Rozhlasu a televízie Slovenska v určenom rozsahu uskutočniť programy vo **verejnom záujme** a účelové investičné projekty alebo zabezpečiť vysielanie do zahraničia podľa § 5 ods. 1 písm. m). Tieto zákony, ale bližšie verejný záujem nešpecifikujú.

Zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska v § 5 popisuje televízne a rozhlasové programové služby a vysielanie väčšinového podielu programov **vo verejnom záujme**, vo vysielaní každej programovej služby. Taktiež popisuje kompetencie Rady, ktorá ako jednu zo svojich činností prerokúva Koncepciu riadenia a rozvoja Rozhlasu a televízie Slovenska a jej programovej služby s dôrazom na verejný záujem predloženú generálnym riaditeľom. Členovia Rady zároveň nemajú uprednostniť osobný záujem pred verejným záujmom.

Služby vo verejnom záujme, konkrétne knižnično-informačné služby ako súčasť zabezpečenia práva na informácie popisuje v § 16 **Zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach**. Ďalej v § 21, odsek 1 definuje podmienky za akých vyhlasuje Ministerstvo historický knižničný dokument vo verejnom záujme.

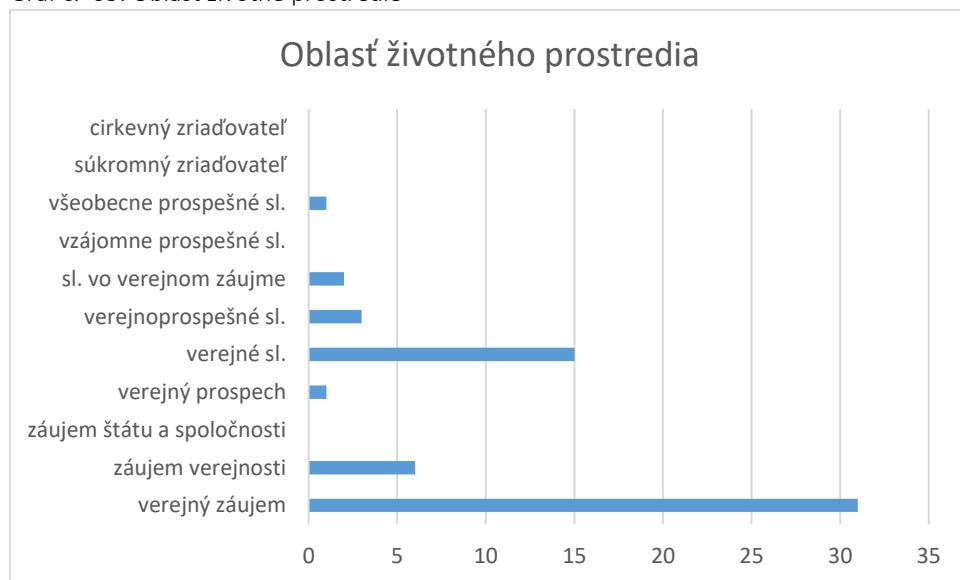
Zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve v § 2 opisuje **oznámenie v naliehavom verejnom záujme** ako reakciu na výzvu v krízovej situácii. Za tento obsah nezodpovedá vydavateľ ani tlačová agentúra. Podľa § 6 sú vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra povinní na požiadanie orgánu verejnej moci bezodplatne zverejniť **oznámenie v naliehavom verejnom záujme**, a to v čase určenom orgánom verejnej moci alebo v najbližšom vydaní periodickej tlače pripravovanom po doručení žiadosti o uverejnenie oznámenia v naliehavom verejnom záujme.

ZHRNUTIE

Vo vybraných zákonoch v oblasti kultúry sa najčastejšie vyskytuje pojem verejný záujem, z pohľadu služieb sú to pojmy verejné služby, všeobecne prospešné služby a služby vo verejnom záujme. V žiadnom z nich však nie je podrobne špecifikovaný a definovaný pojem verejný záujem, prípadne verejné služby, všeobecne prospešné služby a služby vo verejnom záujme.

2. Životné prostredie

Graf č. 03: Oblasť životné prostredie

Zdroj: vlastné spracovanie

Životné prostredie je široká oblasť, ktorá sa dá deliť na niekoľko podkategórií ako voda, pôda, ovzdušie, odpady, lesy atď. V každej z nich sa verejný záujem vyskytuje, skôr z pohľadu hodnotiaceho kritéria, resp. z hľadiska prospechu pre spoločnosť. Z pomedzi sektorových oblastí patrí medzi tie, kde je verejný záujem vyjadrený pomerne konkrétne.

Zákon 543/2002 Z.z. Zákon o ochrane prírody a krajiny podľa §2, odsek 1, rozumie ochranou prírody a krajiny podľa tohto zákona “starostlivosť štátu, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o charakteristický vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä **obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny vrátane ochrany prírodných procesov, podporou a spoluprácou s vlastníkmi, správcami a užívateľmi pozemkov**, ako aj spoluprácou s orgánmi štátnej správy, obcami, samosprávnymi krajmi, štátnymi odbornými organizáciami, vedeckými inštitúciami a mimovládnyimi organizáciami, ktorých predmetom činnosti je ochrana prírody a krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa podľa tohto zákona realizuje vo **verejnom záujme.**“

Napr. **§3, odsek 3 vytváranie a udržiavanie územného systému** ekologickej stability nazýva **verejným záujmom** a **§28, odsek 11 používa (hoci presne nedefinuje) dokonca o vyšší verejný záujem**: „Ak sa na základe primeraného hodnotenia vplyvov v konaní podľa osobitného predpisu nepreukáže, že plán alebo projekt nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu územia, a neexistujú iné alternatívne riešenia bez nepriaznivého vplyvu na integritu územia, alebo ak také nie sú, s menším nepriaznivým vplyvom, takýto plán alebo projekt možno podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov schváliť alebo povoliť, len ak sa musí realizovať z naliehavých dôvodov **vyššieho verejného záujmu** a za podmienky uloženia kompenzačných opatrení. Kompenzačné opatrenia musia byť v porovnateľnom rozsahu zamerané na nepriaznivo ovplyvnené druhy a biotopy a musia zabezpečiť funkcie porovnateľné s funkciami, ktoré plnilo územie ovplyvnené plánom alebo projektom tak, aby bola zabezpečená ochrana celkovej koherencie európskej sústavy chránených území.“ Taktiež **§40, odsek 3** hovorí, že „v záujme verejného zdravia alebo verejnej bezpečnosti ľudí a ak sa výnimka nevzťahuje na druhy voľne žijúcich vtákov, aj v záujme iných nevyhnutných dôvodov **vyššieho verejného záujmu** vrátane tých, ktoré majú sociálny alebo hospodársky charakter a tých ktoré majú priaznivé dôsledky **zásadného významu na životné prostredie.**“

Zákon 538/2005 Z.z. Zákon o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa na verejný záujem pozerá z pohľadu zásahu verejnej moci do práv, konkrétne v **§ 39, odsek 1** „Vlastnícke právo k nehnuteľnostiam možno obmedziť alebo nehnuteľnosť možno vyvlastniť len vo **verejnom záujme**“. Zároveň ho však bližšie definuje „Verejný záujem na účely tohto zákona je **záujem na vyhľadávaní a využívaní prírodného liečivého zdroja na liečebné účely, ako aj záujem na ochrane prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov na účel zachovania ich kvalitatívnych a kvantitatívnych vlastností a zdravotnej bezchybnosti.**“

Zákon č. 569/2007 Z. z. Zákon o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony spomína okrem činností vo verejnom záujme aj financovanie niektorých činností zo štátneho rozpočtu. Napr. § 29 odsek 2 za geologické práce vykonávané **vo verejnom záujme** sa považuje najmä:

- hydrogeologický prieskum zdrojov podzemnej vody pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou,
- hydrogeologický prieskum, za účelom zistenia a overenia geologických podmienok na využívanie geotermálnej energie financovaný **zo štátneho rozpočtu alebo z iných verejných zdrojov**,
- geologický prieskum životného prostredia, najmä geologický prieskum environmentálnej záťaže a pravdepodobnej environmentálnej záťaže, vrátane súvisiaceho monitorovania,
- sanácia geologického prostredia a sanácia environmentálnej záťaže,
- výkon štátnej geologickej služby Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra podľa § 36 ods. 1 písm. x).

V **Zákone č. 44/1988 Zb. Zákon o ochrane a využití nerastného bohatstva (Banský zákon)** je často spomínaný verejný záujem najmä v oblasti ochrany nerastného bohatstva pri územnoplánovacej činnosti, obmedzenia chránených ložiskových území, projektovania, výstavby, rekonštrukcie a likvidácie baní a lomov.

Zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) podľa §1, odsek 2 h) vytvára podmienky okrem iného na „využívanie vody s ohľadom na jej strategický a bezpečnostný význam pre štát, na **verejný záujem**, potravinovú bezpečnosť štátu a na jej prednostné určenie podľa § 3 ods. 4.

Popisuje tiež dôvody na zásahy verejnej moci, napr. podľa **§4d, odsek 1** „Ak je potrebné obmedziť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na výkon činností podľa § 4 ods. 5 písm. a) a b) a § 4b ods. 5 písm. a) a b), možno vo **verejnom záujme**, v nevyhnutnej miere a za primeranú náhradu obmedziť vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ak účel nemožno dosiahnuť dohodou.

Podľa **§26, odsek 7** „Ak nemožno zriadiť vodné stavby, ktorými sa upravuje, mení alebo zriaďuje koryto, vodné stavby na ochranu pred povodňami, priehrady, nádrže, vodné stavby, ktoré sa zriaďujú na plavebné účely na cudzej nehnuteľnosti prostredníctvom prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva alebo zriadením práva vecného bremena, možno vo **verejnom záujme** potrebnú nehnuteľnosť alebo právo k nej, ak ju nemožno získať dohodou, vyvlastniť podľa osobitného predpisu.“

Zákon č. 326/2005 Zákon o lesoch uvádza **verejný záujem** pri náhrade za stratu mimoprodukčných funkcií lesa, pri lesoch osobitého určenia, zahrádzanie bystrín v lesoch, lesníckotechnické meliorácie, využívanie lesov, hospodárska úprava lesov. **Pri Zákone č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy sa zas** verejný záujem uvádza pri ochrane poľnohospodárskej pôdy a pri zmene druhov pozemku. **Zákon č. 223/2001 o odpadoch** zas spomína verejný záujem len pri zbavení mlčanlivosti. V §75, odsek 1, a) však spomína záujmy spoločnosti. „Orgán štátnej správy odpadového hospodárstva môže z vlastného podnetu alebo na návrh účastníka konania vydané rozhodnutie zmeniť ak to vyžadujú požiadavky na ochranu životného prostredia, ochranu životov alebo zdravia ľudí, alebo iné dôležité **záujmy spoločnosti**, a príp. aj vtedy, ak dôjde k zmene skutočností rozhodujúcich pre vydanie rozhodnutia, resp. ak sa nedodržia podmienky určené v rozhodnutí“.

ZHRNUTIE

V oblasti životného prostredia slovenská legislatíva využíva pojem verejný záujem v hojnom počte. Vo väčšine zákonov je tento pojem len spomenutý bez konkrétne vymedzenia, predovšetkým z pohľadu hodnotiaceho kritéria, resp. z hľadiska prospechu pre spoločnosť. Jestvuje však viacero zákonov v oblasti životného prostredia, ktoré majú tento pojem vymedzený pomerne konkrétne. V tomto prípade sa verejný záujem priamo vzťahuje na konkrétnu oblasť, ktorú zákon pokrýva (napr. geologický zákon, banský zákon, zákon o ochrane prírody a krajiny, zákon o prírodných liečivých vodách a pod.). Zákon o ochrane prírody a krajiny narába s pojmom vyšší verejný záujem v kontexte vytvárania a udržiavania územného systému.

3. Ľudské práva

Graf č. 04: Oblasť ľudských práv

Zdroj: vlastné spracovanie

Medzi právne predpisy upravujúce oblasť ľudských práv a práv príslušníkov národnostných menšín určite patrí **Ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky a Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení zmien a doplnkov.**

Medzi základné práva a slobody patria právo na život, nedotknuteľnosť osoby, zákaz nútenej práce; ochrana osoby, súkromia, rodinného života, ochrana osobných údajov, právo vlastníť majetok, obmedzenie vlastníckeho práva, nedotknuteľnosť obydlia, listové tajomstvo, sloboda pohybu, sloboda vyznania viery, obrana Slovenskej republiky. Patria sem aj politické práva, práva národnostných menšín a etnických skupín, hospodárske, sociálne a kultúrne práva, právo na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva či právo na súdnu ochranu a inú právnu ochranu.

Môžeme sem preto zaradiť napr. **Zákon č. 319/2002 Zákon o obrane SR**, kde podľa **§23, odsek 1** na účely obrany štátu podľa tohto zákona možno v čase vojny alebo vojnového stavu vo **verejnom záujme** vyvlastniť nehnuteľnosti. **§24, odsek 1** zasa hovorí, že „pozemky vrátane práv k nim potrebné na uskutočnenie stavieb pre obranu štátu, ktoré budú slúžiť ozbrojeným silám, a stavby vrátane práv k nim, ktoré sa nachádzajú na týchto pozemkoch, možno vo **verejnom záujme** v stave bezpečnosti vyvlastniť alebo vlastnícke práva k nim obmedziť.“

Podobne sem môžeme zaradiť aj celý **Zákon o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov**. Tento zákon logicky upravuje „odňatie vlastníckeho práva, obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku alebo ku stavbe, zriadenie, obmedzenie, zrušenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k pozemku alebo ku stavbe, obmedzenie, zrušenie práv tretích osôb k pozemku alebo ku stavbe, ak je to nevyhnutné pre uskutočnenie stavby alebo opatrenia v nevyhnutnej miere, vo **verejnom záujme** a na účel podľa osobitných zákonov a za primeranú náhradu.“

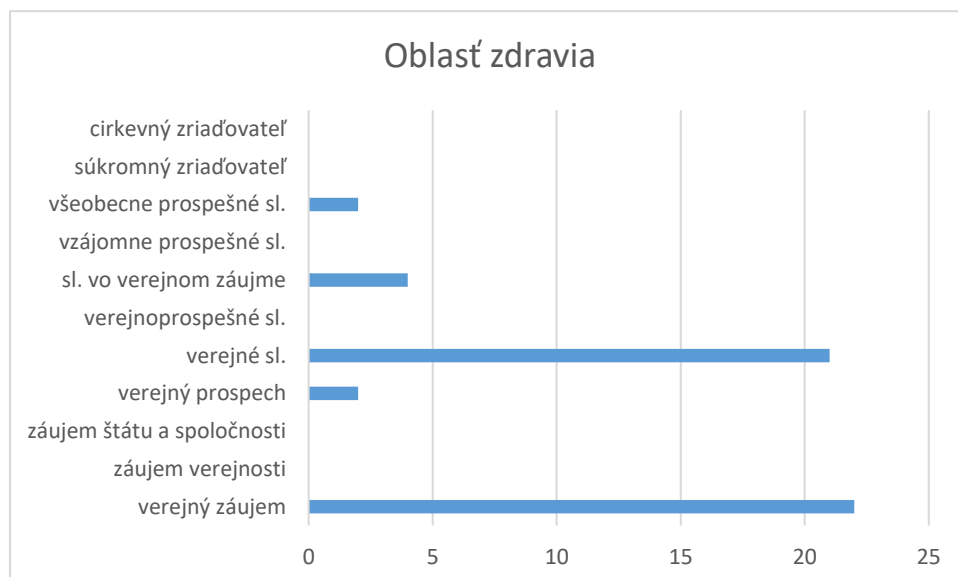
Podľa §2, odsek 1 Vyvlastnenie možno uskutočniť len vo **verejnom záujme** na účel ustanovený zákonom, pričom verejný záujem na vyvlastnení sa musí preukázať vo vyvlastňovacom konaní.

ZHRNUTIE

Zákony v oblasti ľudských práv pojem verejný záujem využívajú predovšetkým pri vlastníckych právach v prípade neštandardných situácií. Pojem verejný záujem nie je bližšie špecifikovaný, predstavuje predovšetkým hodnotiace kritérium pri vyvlastňovaní a obmedzovaní pozemkov a stavieb v záujme spoločnosti.

4. Zdravie

Graf č. 05: Oblasť zdravia

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon [č. 576/2004](#) o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zdravotnú starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti poskytuje poskytovateľ a zdravotnícki pracovníci za podmienok ustanovených osobitným predpisom. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti a v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti je **služba vo všeobecnom hospodárskom záujme**. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti v subjektoch hospodárskej mobilizácie v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva sa počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu v zdravotníctve alebo výnimočného stavu nepovažuje za hospodársku činnosť.

Zákon [č. 355/2007](#) o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení v § 17a, odsek 1 konkretizuje dodávateľa pitnej vody a jeho povinnosti, či už je to prevádzkovateľ vodovodu alebo fyzická osoba-podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá dodáva pitnú vodu alebo používa pitnú vodu v rámci podnikateľskej činnosti alebo ktorá dodáva pitnú vodu alebo používa pitnú vodu vo **verejnom záujme** a nie je odberateľom pitnej vody z verejného vodovodu.

V § 43 odsek 5 sú uvedené povinnosti distribútora kozmetických prípravkov. Ten nesmie sprístupniť na trh kozmetický výrobok, ktorý nie je označený v požadovanom rozsahu. Taktiež taký výrobok, ktorý je po dátume minimálnej trvanlivosti s výnimkou uvedenia na trh Slovenskej republiky bezodplatným poskytnutím kozmetického výrobku dennej spotreby po dátume minimálnej trvanlivosti, ktorý je bezpečný, osobe vykonávajúcej činnosť s **verejnoprospešným účelom** v oblasti poskytovania sociálnej pomoci, humanitárnej starostlivosti alebo sociálnych služieb podľa osobitných predpisov, pričom tieto kozmetické výrobky musia byť následne na trh uvádzané bezodplatne; zoznam kozmetických výrobkov dennej spotreby ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

Zákon [č. 578/2004](#) o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov popisuje v **§1 odsek 2** oprávnenia na vykonávanie vrtuľníkovej záchrannej zdravotnej služby a s vyznačením povolenia na prevádzku vrtuľníka z miesta a na miesto **verejného záujmu** alebo so súhlasom na prevádzku vrtuľníka vo výkonnostnej triede 2 z miesta a na miesto verejného záujmu podľa osobitného predpisu.

Zákon [č. 139/1998](#) o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v § 39 popisuje prípady ukladania pokút, kedy ŠÚKL a MZ SR, MV SR a MO SR pri ukladaní pokút prihládajú na mieru ohrozenia zdravia, **verejných záujmov** a na rozsah škodlivých následkov porušenia povinnosti. V § 53 sa popisuje problematika tlače a nakladanie s kontrolnými známkami. Kontrolné známky je oprávnená tlačiť tlačiareň, ktorou je Mincovňa Kremnica, štátny podnik. Tlač kontrolných známok vykonávaná na základe zmluvy o tlači kontrolných známok uzatvorenej medzi ministerstvom a tlačiarňou je **službou vo verejnom záujme** podľa osobitného predpisu. Zmluva o tlači kontrolných známok musí obsahovať podmienky a náležitosti ustanovené osobitným predpisom, a to najmä obsah a trvanie záväzkov služby vo verejnom záujme, spôsob výpočtu výšky náhrady za službu vo verejnom záujme, kontrolu a prehodnocovanie výšky poskytnutej náhrady za službu vo verejnom záujme a opatrenia na predchádzanie vzniku nadmernej náhrady za službu vo verejnom záujme a na jej vrátenie. Zmluvu o tlači kontrolných známok zverejňuje ministerstvo v Centrálnom registri zmlúv.

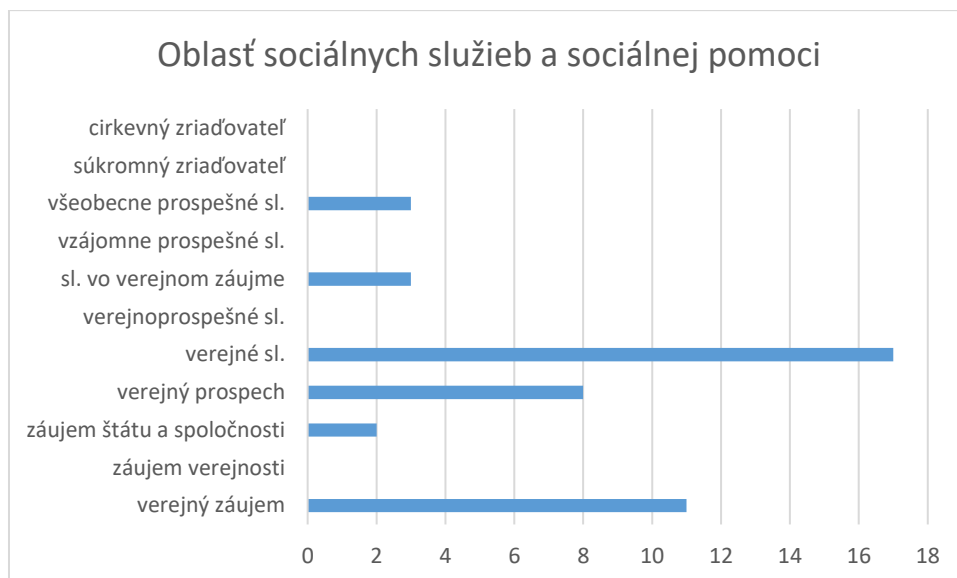
Podľa § 95, ods. 1 **Zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov** môže Ministerstvo zdravotníctva vo **verejnom záujme** aj z vlastného podnetu bezodkladne rozhodnúť vo veci kategorizácie alebo úradného určenia cien pri epidemickom alebo pandemickom výskyte choroby, výnimočnej situácii vyplývajúcej z prírodnej alebo ekologickej katastrofy alebo realizácii opatrení schválených vládou Slovenskej republiky určených na zabezpečenie finančnej stability systému verejného zdravotného poistenia, potrebe zabezpečenia kvality a dostupnosti hradených liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín, fungovania systému zdravotníctva a jeho stability v rámci finančných možností systému verejného zdravotného poistenia. Proti takýmto rozhodnutiam nie je možné podať námietky. Zverejnením sa rozhodnutia stávajú právoplatnými a vykonateľnými.

ZHRNUTIE

V oblasti zdravia sa v slovenskej legislatíve najčastejšie vyskytujú pojmy verejný záujem a verejné služby. Nie sú však bližšie špecifikované a predstavujú hodnotiace kritérium v neštandardných situáciách, kde štát môže zasiahnuť do regulácie cien liekov, pri distribúcii pitnej vody a pod. V oblasti zdravia sa v zákonoch vyskytujú aj pojmy služby vo všeobecnom hospodárskom záujme a pojem verejný záujem je nahrádzaný synonymom verejnoprospešný účel.

5. Sociálne služby a sociálna pomoc

Graf č. 06: Oblasť sociálnych služieb a sociálnej pomoci

Zdroj: vlastné spracovanie

Oblasť sociálnych služieb je v snahe o spoluprácu s MNO, čo sa týka popisu služieb a podmienok pre neverejných poskytovateľov, najviac rozpracovaná.

Z tohto pohľadu najrelevantnejší je **Zákon č. 448/2008 o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. **455/1991 Zb.** o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Zákon definuje verejného a neverejného poskytovateľa sociálnych služieb. Vymedzuje sociálne služby, druhy sociálnej služby, formy poskytovania sociálnej služby, poskytovateľa sociálnej služby, financovanie služieb poskytnutých neverejným poskytovateľom a pod. Do veľkej miery bude práve tento zákon slúžiť ako vzor aj pre iné oblasti.

Ďalšia relevantná úprava sa nachádza v **zákone 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento zákon ustanovuje subjekty sociálnej ekonomiky, sociálne podniky, organizácie sektora sociálnej ekonomiky, poskytovanie podpory pre podniky v širšom priestore sociálnej ekonomiky a vymedzuje sektor sociálnej ekonomiky a štátnu správu v oblasti sociálnej ekonomiky.

Verejný záujem ako pojem sa v tomto zákone objavuje niekoľkokrát. Napr. v spojení so sociálnymi podnikmi v § 11, odseku 1 „registrovaný sociálny podnik, ktorý dosahuje pozitívny sociálny vplyv napĺňaním verejného záujmu, je **verejnoprospešný podnik**“. Podľa §2 „pozitívnym sociálnym vplyvom na účely tohto zákona je napĺňanie **verejného záujmu** alebo **komunitného záujmu**. Napĺňaním verejného záujmu na účely tohto zákona je poskytovanie spoločensky prospešnej služby pre spoločnosť ako celok alebo pre neobmedzený okruh fyzických osôb, poskytovanie spoločensky prospešnej služby znevýhodneným osobám alebo zraniteľným osobám a poskytovanie spoločensky prospešnej služby podľa odseku 4 písm. g), i) a j).

Spoločensky prospešná služba je definovaná v §2, odseku 4:

- a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,
- c) tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt,
- d) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- e) vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,
- f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
- g) tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva,
- h) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
- i) zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu,
- j) poskytovanie finančných prostriedkov subjektom sociálnej ekonomiky na vykonávanie spoločensky prospešnej služby podľa písmen a) až i).

Zákon č. 577/2004 Z.z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti upravuje poskytovanie sociálnych služieb v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení, sociálna služba krízovej intervencie, pohotovostná služba. Z pohľadu financií určuje, že „služby sa plne alebo čiastočne uhrádzajú z verejného zdravotného poistenia, len ak súvisia so zdravotnou starostlivosťou plne alebo čiastočne uhrádzanou na základe verejného zdravotného poistenia“.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov popisuje účastníkov služby ako sú orgány štátnej správy, ÚPSVAR, samosprávny kraj, obec, občianske združenie, nezisková organizácia a nadácia, zamestnávateľ, partnerstvo, uchádzač o zamestnanie, zamestnanec, SZČO, právnické alebo fyzické osoby a poskytovateľov. Ďalej popisuje systém inštitúcií a nástrojov podpory a pomoci účastníkom trhu práce. V tomto zákone je v § 52a definovaný príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby. Dobrovoľnícka služba na účely tohto zákona je forma aktivácie uchádzača o zamestnanie vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. Počas vykonávania dobrovoľníckej činnosti uchádzač o zamestnanie poskytuje pomoc pri starostlivosti o nezamestnané osoby, občanov so zdravotným postihnutím, imigrantov, osoby po návrate z výkonu trestu odňatia slobody, drogovu a inak závislé osoby, nezaopatrené deti a ostatné osoby odkázané na starostlivosť iných osôb, rodinu alebo pri poskytovaní **verejnoprospešných služieb** a ďalších služieb v oblasti sociálnych vecí, zdravotníctva, vzdelávania, kultúry, športu, pri tvorbe, ochrane, udržiavaní alebo zlepšovaní životného prostredia, pri starostlivosti o ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva, pri uskutočňovaní kultúrnych alebo zbierkových charitatívnych akcií pre osoby podľa tohto ustanovenia, pri ochrane spotrebiteľa a v oblasti styku s verejnosťou.

ZHRNUTIE

V oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci sa legislatíva zameriava predovšetkým na definovanie služieb, podmienok ich poskytovania a kontroly. Využíva pojmy ako verejné služby, všeobecne prospešné služby, verejný záujem a verejný prospech. Pri sociálnych službách rovnomený zákon jednoznačne definuje zoznam služieb, ktoré sa touto terminológiou môžu označovať a tým aj nárokovat finančné zabezpečenie ich poskytovania.

6. Vzdelávanie

Graf č. 07: Oblasť vzdelávania

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon č. 597/2003 o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení popisuje financovanie vzdelávacích inštitúcií zriadených štátom uznanými cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami a financovanie škôl zriadených inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami rovnako ako pri verejných školách, ak tento zákon neustanovuje inak.

Zákon č. 243/2007 Z.z. o verejnej výskumnej inštitúcii a o zmene a doplnení niektorých zákonov spomína pojem verejný záujem pri registrovaní vedecko výskumných inštitúcií. Navrhovateľ je povinný k návrhu na zápis priložiť listiny preukazujúce skutočnosti, ktoré majú byť do registra zapísané. Ak zapisované skutočnosti nemožno preukázať inak a nebráni tomu **všeobecný záujem**, ministerstvo školstva môže namiesto listiny pripustiť čestné vyhlásenie. Tieto listiny tvoria súčasť návrhu na zápis.

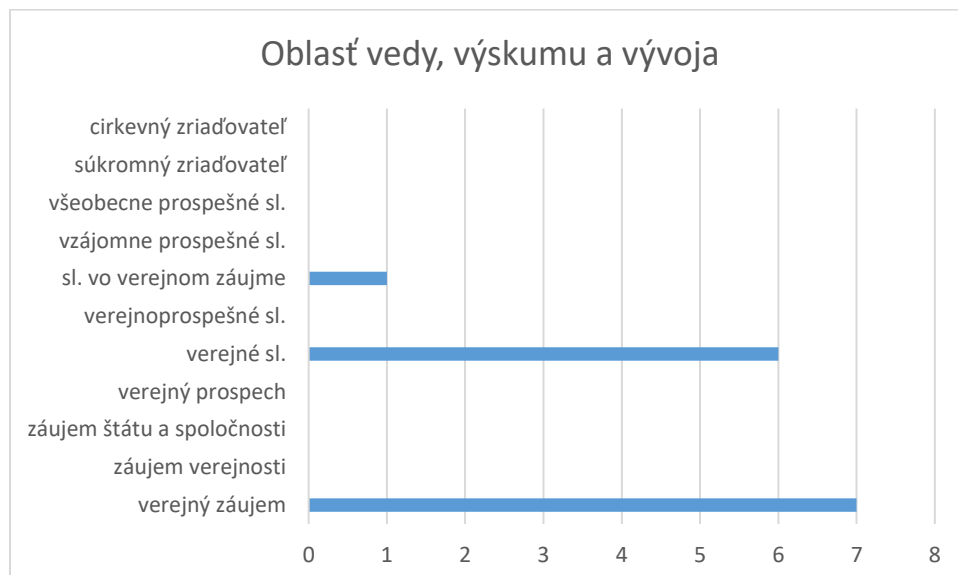
Zákon č. 149/1995 Z.z. o posunkovej reči nepočujúcich osôb definuje v § 4 práva nepočujúcich osôb na používanie slovenského jazyka, vzdelávanie v tomto jazyku, právo na informácie a prístup k informáciám verejného záujmu a k informáciám vzťahujúcim sa na práva nepočujúcich osôb.

ZHRNUTIE

V oblasti vzdelávania sa v legislatíve vyskytuje pestrá paleta pojmov, konkrétne verejný záujem, záujem verejnosti, všeobecný záujem, verejný prospech. Z hľadiska poskytovateľa služby zákony hovoria o zriaďovateľoch (cirkevný, súkromný a pod.).

7. Veda, výskum a vývoj

Graf č. 08: Oblasť vedy, výskumu a vývoja

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon č. 55/2018 o poskytovaní informácií o technickom predpise a o prekážkach voľného pohybu tovaru popisuje v § 5, odsek 4 spôsob a podmienky uzatvárania zmlúv pri stanovovaní technických požiadaviek na výrobky. Pri dohode, ktorej jednou zo zmluvných strán je orgán verejnej moci a jej obsahom je vo **verejnom záujme** stanovenie technickej požiadavky na výrobok, inej požiadavky alebo pravidla o službe informačnej spoločnosti a nie je uzatvorená podľa osobitného predpisu, sa určená lehota predĺži na 4 mesiace.

Zákon č. 254/2011 Z.z. o prepravovateľných tlakových zariadeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v § 3 popisuje podmienky dohľadu a zabezpečenia toho, aby zariadenie počas svojej životnosti spĺňalo technické požiadavky a neohrozovalo zdravie, bezpečnosť a **verejný záujem**.

ZHRNUTIE

V oblasti vedy výskumu a vývoja sa v slovenskej legislatíve využívajú pojmy verejný záujem a verejné služby, ktoré tak ako aj v iných oblastiach nie sú konkrétne špecifikované a predstavujú len hodnotiace kritérium pre zabezpečenie určitého stavu pri uvedených situáciách.

8. Telovýchova a šport

Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov rozumie pod **verejným záujmom** v športe podporu a rozvoj športu mládeže, zabezpečenie prípravy a účasti športovej reprezentácie Slovenskej republiky na významnej súťaži, ochrana integrity športu a podpora zdravého spôsobu života obyvateľstva.

ZHRNUTIE

V oblasti telovýchovy a športu považujeme za najdôležitejší zákon o športe, ktorý definuje samotný verejný záujem v športe, ďalej upravuje šport, osoby v športe, právne vzťahy pri športovej činnosti, pôsobnosť orgánov verejnej moci a orgánov verejnej správy v oblasti športu a opatrenia proti negatívnym javom v športe.

9. Dobrovoľníctvo

Zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve definuje osobu dobrovoľníka, dobrovoľnícke činnosti, vysielajúcu organizáciu, prijímateľa dobrovoľníckej činnosti, ktoré sú poskytované vo **verejný prospech**.

Zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov popisuje dobrovoľnícku službu ako **verejnoprospešnú činnosť** vykonávanú dobrovoľníkom v rámci práce s mládežou na základe písomnej dohody s právnickou osobou, ktorej predmetom činnosti je práca s mládežou.

ZHRNUTIE

Oblasť dobrovoľníctva v legislatíve narába predovšetkým s pojmami verejný prospech a verejnoprospešná činnosť, pod ktorou vníma predovšetkým dobrovoľnícku službu pri práci s mládežou.

10. Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

Zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov popisuje humanitárnu, rozvojovú pomoc, dvojstrannú, trojstrannú, rozvojovú spoluprácu, rozvojové vzdelávania, účastníkov tejto spolupráce, ktorými sú napr. občianske združenia, neziskové organizácie poskytujúce verejnoprospešné služby, nadácie a iné právnické osoby, ktoré nie sú zapojené na štátny rozpočet a ktoré nie sú zriadené na podnikanie.

Zákon [č. 358/2015](#) Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v § 8 popisuje základné pravidlá poskytovania pomoci ad hoc. Pomocou ad hoc sa rozumie pomoc, ktorá sa neposkytuje podľa schémy pomoci a možno ju poskytnúť, ak je v súlade s osobitnými predpismi pre skupinové výnimky alebo s osobitnými predpismi pre poskytovanie **služieb vo verejnom záujme** alebo ak je schválená Európskou komisiou. Pred poskytnutím štátnej pomoci ad hoc je poskytovateľ štátnej pomoci povinný požiadať koordinátora pomoci o stanovisko, či príslušné opatrenie štátnej pomoci spĺňa podmienky na jeho poskytnutie podľa osobitných predpisov pre skupinové výnimky alebo podľa osobitných predpisov pre poskytovanie **služieb vo verejnom záujme** alebo podlieha schváleniu Európskou komisiou. Stanovisko k takýmto návrhom zasiela koordinátor pomoci poskytovateľovi štátnej pomoci do 30 dní po doručení návrhu. Takéto stanovisko koordinátora pomoci je pre poskytovateľa štátnej pomoci záväzné. Podľa § 9 na pomoc ad hoc, ktorá je v súlade s osobitnými predpismi pre skupinové výnimky alebo s osobitnými predpismi pre poskytovanie služieb vo verejnom záujme sa nevzťahuje povinnosť notifikácie.

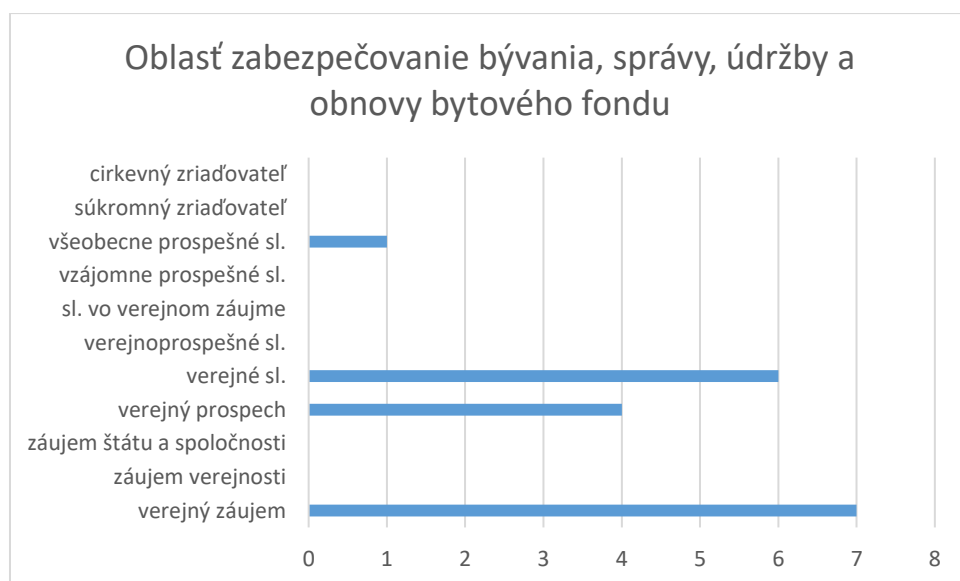
Zákon [č. 162/2014](#) Z. z. o verejných zbierkach popisuje **všeobecne prospešný účel** ako rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, ochranu ľudských práv, ochranu a tvorbu životného prostredia, zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt, ochranu zdravia, rozvoj sociálnych služieb, vedy, vzdelania a telovýchovy, rozvoj dobrovoľníckej činnosti, rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc, obhajoba práv znevýhodnených skupín fyzických osôb, podpora práce s deťmi.

ZHRNUTIE

V oblasti rozvojovej pomoci sa terminológia pohybuje na širokej škále od verejnoprospešných služieb, služieb vo verejnom záujme až k všeobecne prospešnému účelu.

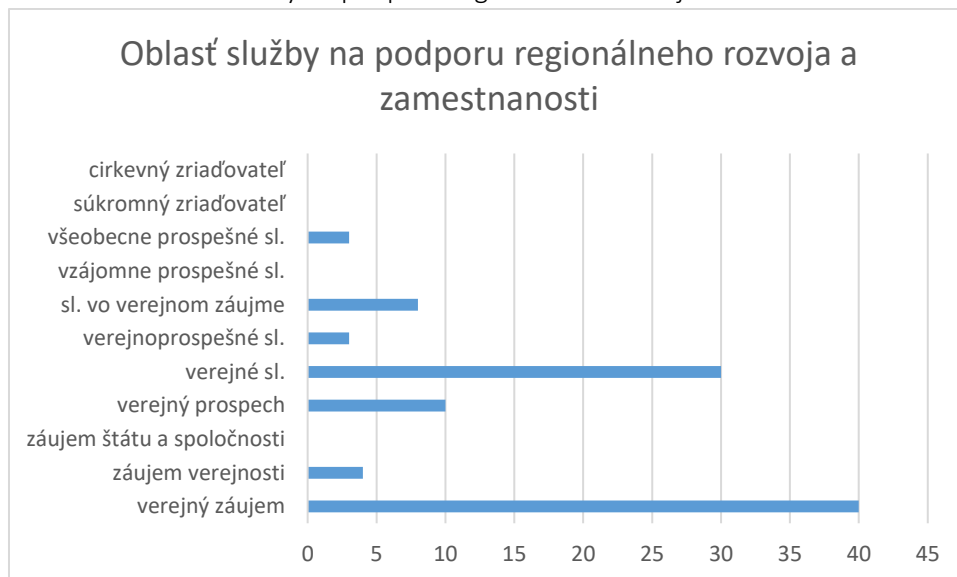
11. Iné (Komunitný rozvoj, regionálny rozvoj, rozvoj vidieka)

Graf č. 09: Oblasť zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf č. 10: Oblasť služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti

Zdroj: vlastné spracovanie

Keďže podmienkou pre regionálny rozvoj je majetkové vysporiadanie vlastníckych práv rôznych nehnuteľností, zaradili sme do tejto oblasti legislatívu týkajúcu sa vyvlastnenia, územného plánovania alebo dopravy, pretože práve výstavba dopravnej infraštruktúry sa často spája s vyvlastňovaním. Napr. Zákon o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý upravuje odňatie vlastníckeho práva, obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku alebo ku stavbe, zriadenie, obmedzenie, zrušenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k pozemku alebo ku stavbe, obmedzenie, zrušenie práv tretích osôb k pozemku alebo ku stavbe, ak je to nevyhnutné pre uskutočnenie stavby alebo opatrenia v nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme a na účel podľa osobitných zákonov a za primeranú náhradu. Podľa §2, odsek 1 „vyvlastnenie možno uskutočniť len vo **verejnom záujme** na účel ustanovený zákonom, pričom verejný záujem na vyvlastnení sa musí preukázať vo vyvlastňovacom konaní.

V **zákone 50/1976 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku** (stavebný zákon) sa pojem verejný záujem skloňuje mnohokrát a to najmä vo všeobecnej rovine. Podľa §46, odsek 4 „činnosťou stavebného dozoru je činnosť, ktorou sa sleduje, či sa stavba uskutočňuje podľa projektovej dokumentácie a podľa podmienok stavebného povolenia, či nie je ohrozená bezpečnosť, životy a ochrana zdravia na stavbe, či pri uskutočňovaní stavby nedochádza k ohrozeniu alebo poškodeniu životného prostredia nad mieru ustanovenú osobitným predpisom³⁾ a či nie sú ohrozené iné **verejné záujmy**.

V §88 sa upravuje verejný záujem viackrát, no opäť len vo všeobecnej rovine. Ak stavebný úrad zistí, že stavba bola postavená bez stavebného povolenia alebo v rozpore s ním, začne z vlastného podnetu konanie a vyzve vlastníka stavby, aby v určenej lehote predložil doklady o tom, že dodatočné povolenie nie je v rozpore s **verejnými záujmami** chránenými týmto zákonom a osobitnými predpismi. Ak vlastníka stavby požadované doklady nepredloží v určenej lehote alebo ak sa na ich podklade preukáže rozpor stavby s **verejným záujmom**, stavebný úrad nariadi odstránenie stavby. Ak vlastníka stavby, pri ktorej sa preukáže, že jej dodatočné povolenie nie je v rozpore s **verejnými záujmami**, v priebehu konania

nepreukáže, že je vlastníkom pozemku zastavaného nepovolenou stavbou alebo jeho časti, alebo že má k tomuto pozemku iné právo (§ 58 ods. 2) a vlastník zastavaného pozemku alebo jeho časti s dodatočným povolením nesúhlasí, stavebný úrad odkáže vlastníka pozemku na súd a konanie preruší (§ 137). Konanie o stavbe zostane prerušené až do právoplatnosti rozhodnutia súdu vo veci. Ak sa v konaní o dodatočnom povolení stavby preukáže rozpor s **verejnými záujmami** alebo stavebník v určenej lehote nesplní podmienky rozhodnutia o dodatočnom povolení stavby, stavebný úrad nariadi odstránenie stavby.

V §108, odseku 3 sa spomínajú aj **verejnoprospešné služby** (synonymum služieb vo verejnom záujme). **Verejný záujem** na vyvlastnení na účely uvedené v odseku 2 sa musí preukázať vo vyvlastňovacom konaní. Za stavby podľa odseku 2 písm. a) sa považujú stavby určené na **verejnoprospešné služby** a pre verejné technické vybavenie územia podporujúce jeho rozvoj a ochranu životného prostredia, ktoré vymedzí schvaľujúci orgán v záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie (stavby pre zneškodňovanie odpadov, pre zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd a ich čistenie, pre verejnú dopravu, pre verejné školstvo, pre verejnú správu a pod.).

Zákon č. 330/1991 Z.z. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách uvádza pojem verejný záujem tiež, a to pri obsahu pozemkových úprav, pri zriadení Slovenského pozemkového fondu, pri riešení dôsledkov živelných pohrôm.

Verejný záujem v **zákonoch v oblasti dopravy** sa opäť objavuje najmä vo forme dôvodu na zásah verejnej moci do vlastníckych práv, ale okrajovo sa spomínajú aj služby vo verejnom záujme. Nie sú však definované tak jednoznačne ako napr. v zákone o sociálnych službách.

Zákon o doprave na dráhach podľa §2b „na zabezpečenie dopravnej obslužnosti vo verejnej doprave ... objednávatel' dopravných služieb uzatvára s dráhovými podnikmi zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme. Zmluvou o dopravných službách vo verejnom záujme sa objednáva vnútroštátna doprava a medzinárodná doprava po štátnu hranicu, ak je jej pokračovanie dohodnuté so susedným štátom.

V **zákone č. 135/1961 Z.z. o pozemných komunikáciách** (cestný zákon) sa spomína verejný záujem najmä v ustanovení §7, v zmysle ktorého premávka na diaľniciach, cestách a miestnych komunikáciách sa môže na určitý čas čiastočne alebo úplne uzatvoriť, prípadne sa môže nariadiť obchádzka alebo odklon, ak to vyžadujú nevyhnutné **verejné záujmy**, najmä záujmy bezpečnosti dopravy alebo záujmy stavby, údržby alebo ochrany diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie.

Taktiež je v zákone uvedené aj ustanovenie §6, podľa ktorého na účely organizovania dopravy na území obce môže obec ustanoviť všeobecne záväzným nariadením parkovacie miesta, ak sa tým neohrozí bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky alebo iný **verejný záujem**.

Zákon v § 18 upravuje aj tzv. križenia: ak je to z technických dôvodov potrebné alebo ak to vyžaduje **verejný záujem**, môže diaľnica, cesta a miestna komunikácia križovať iné komunikácie, vody, vodohospodárske a iné diela, ako aj územie, v ktorom sa dobývajú nerasty, alebo sa ich inak dotknúť alebo môžu byť nimi križované či inak dotknuté, a to spôsobom primeraným hospodárskym potrebám a miestnym pomerom tak, aby boli čo najmenej dotknuté záujmy zúčastnených organizácií a orgánov.

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov v §7, odsek 7 hovorí tiež o **poskytovaní služieb vo verejnom záujme**, a v tomto prípade ich skutočne konkrétne vymedzuje: „v pravidelnej vnútroštátnej verejnej osobnej lodnej doprave (ďalej len „osobná doprava“) **dopravnými službami vo verejnom záujme** sú

preprava cestujúcich a ich batožiny a súvisiace služby, najmä informačné služby poskytované cestujúcim, systém predaja cestovných lístkov, služby poskytované cestujúcim pred začiatkom prepravy a počas nej“.

K doprave patrí aj **Zákon č. 324/2011 Z.z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov**. Zákon popisuje poskytovanie poštových služieb verejnosti všeobecne. Napr. **§48, hovorí, že** „je potrebné vo **verejnom záujme** zmeniť rozsah poštových služieb univerzálnej služby alebo jej územnú platnosť. Podľa **§53, odsek 4** „ak tomu nebráni **verejný záujem** alebo iná dôležitá prekážka, vlastníci cesty a vlastníci pozemku alebo budovy je povinný umožniť bezodplatné umiestnenie verejne prístupného zariadenia podľa § 8 ods. 7 písm. b) prvého bodu alebo druhého bodu na verejne prístupnom mieste tak, aby mohlo byť nepretržite prístupné každému, ako aj umožniť jeho údržbu a denné vybranie alebo dodanie poštových zásielok.

Čo sa týka elektronickej komunikácie, napr. **Zákon 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách** popisuje poskytovanie elektronických komunikačných služieb a využívanie a vytváranie elektronických komunikačných sietí. Spomína sa v ňom pojem verejný záujem, no nie je bližšie špecifikovaný. **Zákon č. 95/2019 Z.z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v §3** v zásade len odkazuje na osobitné predpisy „Na účely tohto zákona sa ďalej rozumie:

m) službou vo **verejnom záujme** výkon právomocí, práv a povinností orgánu riadenia, ktorej rozsah ustanovuje osobitný predpis, pričom spôsob jej výkonu osobitný predpis neustanovuje,

n) verejnou službou činnosť orgánu riadenia, ktorej rozsah a spôsob výkonu ustanovuje osobitný predpis a ktorej výsledok možno použiť pri výkone služby verejnej správy a služby vo verejnom záujme“

Z oblasti ekonomiky a finančných trhov môžeme spomenúť **Zákon č. 209/2021 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, kde v § 71dd, odsek 1, c) sa hovorí, že** „obchodník s cennými papiermi zohľadňuje **verejný záujem** a dlhodobé záujmy akcionárov, investorov a iných zainteresovaných strán obchodníka s cennými papiermi pri príprave svojich rozhodnutí podľa písmena b).“

Zákon č. 45/2011 Z. z. o kritickej infraštruktúre v §2 Odsek 1 popisuje dôležité prvky z hľadiska štátnej a európskej kritickej infraštruktúry, ktorými sú najmä inžinierska stavba, **služba vo verejnom záujme** a informačný systém v sektore kritickej infraštruktúry, ktorých narušenie alebo zničenie by malo podľa sektorových kritérií a prierezových kritérií závažné nepriaznivé dôsledky na uskutočňovanie hospodárskej a sociálnej funkcie štátu, a tým na kvalitu života obyvateľov z hľadiska ochrany ich života, zdravia, bezpečnosti, majetku, ako aj životného prostredia v Slovenskej republike a aspoň v jednom ďalšom členskom štáte Európskej únie.

Zákon č. 391/2020 Z.z. o teste proporcionality v oblasti regulácie povolaní na účely zabezpečenia riadneho fungovania vnútorného trhu a ochrany spotrebiteľa, spomína **verejný záujem v súvislosti s reguláciou povolenia** prostredníctvom kvantitatívnych a kvalitatívnych kritérií. Táto regulácia musí byť objektívne odôvodnená verejným záujmom podľa §4, zabezpečovať dosiahnutie sledovaného verejného záujmu a nesme presahovať rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného verejného záujmu. Podľa § 4 sa za **verejný záujem** na účel testu proporcionality považujú najmä zachovanie verejného poriadku, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia, zachovanie finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia, ochrana spotrebiteľov, príjemcov služieb, zamestnancov a osôb oprávnených

prevádzkovať živnosť, zabezpečenie spravodlivosti a riadneho fungovania súdnictva, zabezpečenie poctivého obchodného styku, boj proti podvodom a prevencia nekalej súťaže, predchádzanie daňovým únikom a vyhýbaniu sa plneniu daňových povinností, zabezpečenie daňového dozoru, bezpečnosť dopravy a cestnej premávky, ochrana životného prostredia a prostredia obce, zdravie zvierat a veterinárna politika, ochrana duševného vlastníctva, ochrana kultúrneho dedičstva, ciele sociálnej politiky, ciele kultúrnej politiky vrátane zabezpečenia slobody prejavu.

Dôvody výlučne ekonomického záujmu alebo výlučne administratívneho charakteru sa nepovažujú za **verejný záujem**.

Test proporcionality posudzuje v § 5 povahu rizík, ktoré súvisia s cieľmi **verejného záujmu**, najmä rizík pre spotrebiteľov, príjemcov služieb, odborne spôsobilé osoby, ďalšie fyzické osoby alebo pre ďalšie právnické osoby, možnosť použitia menej obmedzujúcich prostriedkov na dosiahnutie cieľa verejného záujmu; ak ide len o ochranu spotrebiteľa a zistené riziká sa týkajú vzťahu odborne spôsobilej osoby a spotrebiteľa bez negatívneho vplyvu na ďalšie fyzické osoby alebo ďalšie právnické osoby, osobitne sa posudzuje, či cieľ verejného záujmu možno dosiahnuť menej obmedzujúcim spôsobom ako vyhradením príslušnej činnosti, účinok regulácie povolania v spojení s inými reguláciami povolaní, najmä spôsob, akým regulácia povolania v spojení s inými požiadavkami prispieva k dosiahnutiu cieľa verejného záujmu, a či je nevyhnutná na dosiahnutie sledovaného cieľa.

ZHRNUTIE

V Verejný záujem v zákonoch v oblasti dopravy, územného plánovania a stavebného poriadku sa pojem verejný záujem skloňuje mnohokrát a to najmä vo všeobecnej rovine. Objavuje sa najmä vo forme dôvodu na zásah verejnej moci do vlastníckych práv, ale okrajovo sa spomínajú aj služby vo verejnom záujme, verejnoprospešné služby. Nie sú však definované tak jednoznačne ako napr. v zákone o sociálnych službách. V týchto zákonoch je verejný záujem uvádzaný v súvislosti s reguláciou prostredníctvom kvantitatívnych a kvalitatívnych kritérií.

2.4. Verejný záujem a služby vo verejnom záujme v zahraničí

V podkapitole sa zameriame najskôr na definíciu predmetných pojmov vo zvyšných krajinách V4, tzn. Českú republiku, Poľsko a Maďarsko. Následne charakterizujeme úpravu verejného záujmu a služieb vo verejnom záujme vo vybraných krajinách, pričom tieto krajiny boli vybraté buď s ohľadom na fakt, že sú uvádzané ako príklady dobrej praxe v tejto oblasti (napr. Škótsko), alebo tím výskumníkov mal kontakty na odborníkov v daných krajinách, s ktorými bola problematika konzultovaná (napr. Srbsko, Palestína).

Okrem nižšie uvedených krajín, pri ktorých bude podrobnejšie popísaná legislatíva v oblasti verejného záujmu, stoja za zmienku aj príklady zo Švajčiarska a Holandska. V Švajčiarsku je verejná prospešnosť riešená verejným právom. Ak právnické osoby svojou činnosťou naplňujú všeobecne prospešný účel, môžu používať daňové výhody. Vládnym nariadením bol vydaný obežník stanovujúci predpoklady ktoré musí právnická osoba splniť, aby mohla byť oslobodená od dane z dôvodov verejnej prospešnosti. Všeobecnými predpokladmi sú osobná a hospodárska príslušnosť ku krajine, výlučnosť použitia finančných prostriedkov, neodvolateľnosť všeobecne prospešného použitia finančných prostriedkov, ako aj podmienka, že hlavná činnosť musí smerovať k všeobecne prospešnému účelu. Aj keď obežník nie je všeobecne záväzný, stal sa výkladovým pravidlom, najmä pre súdnu prax.³²

V Holandsku je verejná prospešnosť tiež riešená verejným právom. Tu je možné daňové zvýhodnenie u tej právnickej osoby, ktorá získa štatút verejnej prospešnosti. Takýto štatút môžu získať aj obchodné spoločnosti.

2.4.1. Česká republika

Slovné spojenie „verejný záujem“ je právnym pojmom často sa vyskytujúcim v právnom poriadku ČR. Rovnako ako na Slovensku ide podľa Průcha (2002) o neurčitý právny pojem, ktorý nie je definovaný a správny orgán musí jeho obsah posúdiť sám vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu.

Verejný záujem je **celoskupinový záujem, t. j. záujem, ktorý presahuje záujem jednotlivca či obvyčajnej frakcie**. Hoci verejný záujem patrí medzi dôležité právne inštitúty a operuje s ním rada právnych noriem, platné právo na rozdiel od § 4 ods. 2 zákona č. 124/1924 Zb. o zmene príslušnosti trestných súdov a zodpovednosti za obsah tlačiva vo veciach krivého obvinenia, odtrhnutia a urážok na cti („Za zájem veřejný považuje se zejména dodržování zákonů a nařízení, snaha po odstranění zlořádů ve veřejné správě, hájení společných zájmů jednotlivých tříd a stavů společenských, národností a uznaných náboženských společností, obrana pracovních, mzdových a služebních smluv a řádů, usilování o zlepšení pracovních, služebních nebo mzdových poměrů a o zamezení toho, aby nebyly zhoršeny“), neobsahuje jeho definíciu; verejný záujem sa preto radí **medzi tzv. neurčité pojmy**. Verejný záujem sa chápe ako **protiklad záujmov súkromných**, od ktorých sa líši tým, že okruh osôb, ktorým tento záujem patrí, **je vždy neurčitý**: môže pritom ísť o **záujem celospoločenský** (záujem na čistote ovzdušia), **lokálny** (záujem na vybudovanie železničnej trate) alebo **skupinový** (záujmy amatérskych rybárov, športovcov, seniorov apod.). V demokratickom právnom štáte je však neprípustné hovoriť o štátnom záujme, ktorému sa občania musia podriaďovať: takáto predstava je vlastná totalitným diktatúram.

Skutočnosť, že platné právo **verejný záujem nevymedzuje**, predstavuje problém najmä v prípadoch, keď verejná moc s odvolaním sa na existenciu **tvrdeného verejného záujmu zasahuje do sféry súkromných práv fyzických a právnických osôb**, v prvom rade v prípade vyvlastnenia. Najmä ľavicové vlády majú tendenciu vykladať verejný záujem extenzívne a podradzovať verejnému záujmu také projekty ako

³² NOS-OSF a Fórum donorov (2005) Štúdia Verejný záujem.

vybudovanie nákupných centier, industriálnych parkov a pod., s odôvodnením, že je daný verejný záujem na znížení nezamestnanosti v danom mieste. Takýto výklad však naráža na medze ústavnosti, pretože tu nejde o nič iné ako o konflikt záujmov súkromných, z ktorých jeden je uprednostňovaný pred druhým a je porušovaný ústavný princíp nedotknuteľnosti súkromného vlastníctva. Podobný postup býva pravidelne indikátorom korupcie. Početné snahy definovať verejný záujem zákonom nedošli v Českej republike zatiaľ naplnenie³³³⁴. Trochu inak je to s **definíciou verejnej prospešnosti**, ktorá sa dostala do novely občianskeho zákonníka. Štatút verejnej prospešnosti dostane právnická osoba, sleduje dosiahnutie všeobecného blaha ako verejnoprospešný cieľ, poskytuje verejnosti všeobecne prospešnú službu za vopred stanovených podmienok a za rovnakých podmienok pre všetkých užívateľov alebo príjemcov podpory a prevažne používa dosiahnutý zisk na verejne prospešnú službu. Zákon č. 89/2012 Konkrétne znenie § 146 v Sb. Zákona občianskeho zákonníka je nasledovné: „Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu“.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR upresňuje ako chápať verejné služby, v prípade, že subjekt, vykonáva svoju činnosť vo verejnom záujme a chce organizovať verejnú službu pre klientov Úradu práce ČR³⁵ (pre porovnanie, na Slovensku je na tieto účely zaužívaný pojem verejnoprospešné práce):

- 1) Veřejná služba může být organizována
 - a) zejména orgány státní správy a samosprávy, neziskovými organizacemi (jako jsou např. nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, příspěvkové organizace, školy, školská a předškolní zařízení, církevní organizace), organizacemi vedenými v registru poskytovatelů sociálních služeb (<http://iregistr.mpsv.cz/socreg>) nebo organizacemi mající uzavřenu Smlouvu o poskytování služeb obecného hospodářského zájmu (předloží smlouvu s Krajem). VS může být dále organizována spolkem, který doloží (záznamem ve VŘ nebo ve stanovách), že byl založen k uspokojování a ochraně zájmů nejen svých členů, ale i široké veřejnosti. Tyto organizace nedokládají doklad podle bodu 1. b) žádosti,
 - b) VS může být dále organizována organizacemi, které s obcí nebo krajem spolupracují na činnostech ve veřejném zájmu a předloží o tomto doklad nebo potvrzení, vystavené obcí nebo Krajem (příloha č. 2).
- 2) Činnosti, ve kterých může být veřejná služba organizována:
 - a) činnosti při zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství,
 - b) pomocné činnosti při ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně,
 - c) pomocné činnosti při zajištění podmínek pro řádný provoz a užívání zařízení organizací, které mohou organizovat VS, sloužících potřebám široké veřejnosti,
 - d) pomocné činnosti při pořádání, průběhu a ukončení široké veřejnosti přístupných sportovních, kulturních a obdobných podniků,
 - e) pomocné činnosti administrativního charakteru,
 - f) pomocné činnosti při udržování veřejného pořádku,
 - g) pomocné činnosti v oblasti poskytování zdravotní péče,
 - h) pomocné činnosti v oblasti poskytování sociální péče (ambulantní a terénní sociální služby, poradenské, pečovatelské a podobné služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením,

³³ https://iuridictum.pecina.cz/w/Vo%C5%99ejn%C3%BD_z%C3%A1jem

³⁴ Viac na problematiku vymedzenia verejného záujmu v ČR poskytuje diplomová práca „Interpretace pojmu „veřejný zájem“ v české judikatuře“ - <https://is.muni.cz/th/zz2rr/DiplomovaPrace.pdf>

³⁵ <https://www.mpsv.cz/-/verejna-sluzba>

oběti katastrof, uprchlíky, přistěhovalce, osoby závislé na návykových látkách, bezdomovce a jiné sociálně slabé skupiny či pro děti a mladistvé),

- i) pomocné činnosti pro organizace zajišťující péči o opuštěná a týraná zvířata.

Česká republika od roku 2004 disponuje Klasifikáciou služeb neziskových institucí sloužících domácnostem podle účelu - CZ-COPNI. Klasifikácia je určená najmä na štatistické zisťovanie a medzinárodné porovnanie dát. Je vypracovaná na podklade medzinárodnej klasifikácie COPNI - Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households. Je jednou zo štyroch funkčných klasifikácií (ďalšie tri sú COICOP, COGOG a COPP) schválených štatistickou komisiou OSN s využitím národných účtov (SNA).

Klasifikácia CZ-COPNI je 3-stupňová, obsahuje oddiel, skupinu a triedu. Aktuálne pracuje s deviatimi oddielmi:

1. Bydlení
2. Zdraví
3. Rekreaace a kultura
4. Vzdelávání
5. Sociální péče
6. Náboženství
7. Politické strany, odborové a profesní organizace
8. Ochrana životního prostředí
9. Služby jinde neuvedené

V tabuľke nižšie sú príklady funkcií spoločných pre viac ako jednu klasifikáciu. Označenie „X“ znamená, že funkcia je identifikovaná v danej klasifikácii, pretože je považovaná za dôležitú pre zaradenie do príslušného inštitucionálneho sektora (uvedené v SNA z roku 1993). Označenie „-“ znamená, že funkcia nie je identifikovaná v danej klasifikácii, pretože v tomto sektore nie je dôležitá alebo sa očakáva, že jej hodnota bude kvantitatívne nevýznamná.

Identifikované funkcie v týchto klasifikáciách sú tie, ktoré sú v posledných rokoch považované za dôležité tak pre väčšinu krajín, ako aj pre jednotlivé krajiny. Pre ďalšie roky sa predpokladá, že niektoré funkcie môžu byť nahradené inými, ktoré teraz ešte nie sú predvídané. Spoločná všetkým medzinárodným klasifikáciám zostáva naďalej potreba prispôbiť funkčné klasifikácie národným požiadavkám a zároveň ich revidovať takým spôsobom, aby zahrnuli zmenené okolnosti.³⁶ Tu je na mieste spomenúť návrh na zavedenie satelitného účtu tretieho sektora ÚSV ROS, kt. by vytvoril, pre účely štatistiky odvetvie hospodárstva, v tomto prípade neziskového sektora a občianskej spoločnosti, a tiež rámec pre pravidelný zber, spracovanie údajov, ktorý však musí byť plne v súlade s medzinárodnými metodikami a požiadavkami Európskej komisie. Zatiaľ však vytvorený nebol ³⁷.

Tabuľka č. 02 Klasifikácia funkcií

³⁶ https://www.czso.cz/csu/czso/ii_metodicka_cast_cz_copni

³⁷ https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/59bf486b-fa02-4ec1-bffe-1138d605e6bc/MNO_sat_ucet.pdf?MOD=AJPERES&CVID=nMI1BHF&CVID=nMI1BHF&CVID=nMI1BHF

Funkce	Domácnosti COICOP	Neziskové inštitúcie služieb domácnostem COPNI	Vládní inštitúcie COFOG	Spoločnosti a jednotlivé podniky (výrobci) COPP
Zdraví	X	X	X	X
Rekreace	X	X	X	X
Kultura	X	X	X	X
Vzdělávání	X	X	X	X
Sociální ochrana (péče)	X	X	X	X
Ochrana životního prostředí	-	X	X	X
Výzkum a vývoj	-	X	X	X
Bydlení	X	X	X	-
Doprava	X	-	X	X
Pošty a telekomunikace	X	-	X	X
Pomoc při haváriích	-	X	X	-
Hospodářská pomoc zahraničí	-	X	X	-
Náboženství	-	X	X	-

Zdroj: CZSO

Slovensko na rozdiel od Česka disponuje, ako sme už vyššie uviedli, registrom MNO, ktorý pozná 11 verejnoprospešných účelov, resp. zákonom o neziskových organizáciách, ktorý pracuje s 9 oblasťami verejnoprospešných služieb. Na rozdiel od klasifikácie CZ COPNI nezahŕňa politické strany, či cirkvi, ale okrem explicitne definovanej kategórie pomoc pri haváriách sa jedná o rovnaké oblasti.

Tabuľka č. 03 Prevodník CZ COPNI, register MNO (verejnoprospešný účel), zákon o NO VPS (verejnoprospešné služby)

Kód	CZ COPNI	Zákon o NO VPS	Zákon o registri MNO
01	BYDLENÍ	i) zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu	N/A
02	ZDRAVÍ	a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti	4. zdravia
02.5	Výzkum a vývoj v oblasti zdravotníctví	f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby	7. vedy, výskumu a vývoja
03	REKREACE A KULTURA	c) tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt	1. kultúrnych a duchovných hodnôt
03.1	Rekreační a sportovní služby	e) vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,	8. telovýchovy
04	VZDĚLÁVÁNÍ	e) vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry,	6. vzdelávania
04.6	Výzkum a vývoj v oblasti vzdelávání	f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby	7. vedy, výskumu a vývoja
05	SOCIÁLNÍ PÉČE	b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,	5. sociálnych služieb a sociálnej pomoci
05.2	Výzkum a vývoj v oblasti sociální péče	f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby	7. vedy, výskumu a vývoja
06	NÁBOŽENSTVÍ	N/A	N/A

07	POLITICKÉ STRANY, ODBOROVÉ A PROFESNÍ ORGANIZACE	N/A	N/A
08	OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	g) tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva	3. životného prostredia
08.2	Výzkum a vývoj v oblasti ochrany životního prostředí	f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby	7. vedy, výskumu a vývoja
08.2.0	Výzkum a vývoj v oblasti ochrany životního prostředí	f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby	
09	SLUŽBY JINDE NEUVEDENÉ		
09.1.1	Požární ochrana a jiná pomoc v krizi	NA	NA
09.1.2	Místní a regionální rozvoj	h) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti	
09.1.3	Ochrana lidských práv	d) ochrana ľudských práv a základných slobôd	3. ľudských práv
09.1.4	Služby právní a obdobné pomoci	NA	NA
09.1.5	Humanitární pomoc jiným zemím	b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť,	10. rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci
09.1.6	Přátelství a porozumění mezi národy		
09.1.7	Služby hospodářských svazů		
09.1.8	Služby ochrany domácích zvířat		
09.2	Výzkum a vývoj v oblasti služeb jinde neuvedených	f) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby	7. vedy, výskumu a vývoja
NA	NA	NA	9. dobrovolníctva

*zobrazené sú len relevantné kategórie a potrebný detail

Zdroj: vlastné spracovanie

Stratégia spolupráce verejnej správy s neštátnymi neziskovými organizáciami na roky 2021 – 2030³⁸ medzi tri strategické ciele zaradila zaistenie a udržanie vhodných podmienok pre existenciu a činnosť MNO. Okrem podpory rozvoja súkromného darcovstva či podpory dobrovoľníctva si za cieľ dáva zefektívnenie systému financovania MNO z verejných rozpočtov a tiež sledovanie dát o poskytnutých dotáciách na verejnoprospešné činnosti, čo neskôr v dokumente špecifikuje ako verejnoprospešné služby v sociálnej oblasti.³⁹ Okrem spracovania analýzy administratívnej záťaže ktorú v ČR priniesla novela rozpočtových pravidiel Vláda ČR otvára možnosť systémovej zmeny financovania pri poskytovateľoch verejnoprospešných služieb a činností z radov MNO, ktorá by zaistila viacročné financovanie služieb a činností a tým aj zjednotila ich postavenie s príspevkovými organizáciami na poli poskytovateľov služieb. Ako presne to urobiť už stratégia neuvádza

³⁸ https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/Strategie_NNO_2021_2030.pdf

³⁹ Úřad vlády ČR (2021) Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 - 2030

2.4.2. Poľsko

Medzi najčastejšie referenčné klauzuly ohľadom verejného záujmu v platných poľských právnych ustanoveniach patria odkazy na: zásady sociálneho spolužitia, sociálno-ekonomický účel práva, sociálny záujem, verejný záujem, štátny záujem, zásady sociálnej spravodlivosti, zásady (pravidlá) rovnosti, dobré mravy, dobro dieťaťa, dobro rodiny.⁴⁰

Okrem správneho poriadku možno poukázať na výskyt všeobecných referenčných doložiek v správnom práve hmotnom (aj vo verejnom hospodárskom práve). Napríklad je možné uviesť kritérium verejného záujmu v zákone o územnom plánovaní a rozvoji, kde sa verejný záujem definuje ako zovšeobecnený cieľ aspirácií a akcií s prihliadnutím na objektivizované potreby širokej verejnosti alebo miestnych komunít súvisiacich s územným plánovaním.⁴¹

Iný príklad možno nájsť v Zákone o slobode hospodárskej činnosti, kde verejný záujem je nepriamo definovaný v § 17 tohto zákon, a síce, že podnikateľ vykonáva hospodársku činnosť na základe poctivej súťaže a rešpektovania dobrých mravov a s ohľadom na oprávnené záujmy spotrebiteľov.⁴²

Podľa zákona o poskytovaní služieb na území Poľskej republiky, verejný záujem označuje hodnoty, ktoré sú spoločné a dôležité pre celú spoločnosť, ako sú spravodlivosť, sloboda, bezpečnosť, mier, nezávislosť a suverenita štátu, ochrana verejného poriadku, verejnej bezpečnosti, verejného zdravia, udržiavanie finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia, ochrana spotrebiteľov, užívateľov služieb a zamestnancov, spravodlivosť v obchodných transakciách, boj proti podvodom, ochrana prírodného a mestského prostredia, zdravie zvierat, duševné vlastníctvo, ciele sociálnej a kultúrnej politiky a ochrana národného historického a umeleckého dedičstva, dôvera občanov v úrady, ľudské a občianske práva.⁴³

Ohľadom definície význam pojmu verejný záujem, sa v Poľsku pokladá za dôležité aj uznesenie Ústavného súdu z 12. marca 1997, vydaného na otázku predsedu Najvyššieho kontrolného úradu súvisiace so subjektívnym rozsahom aplikácie zákona o verejnom obstarávaní⁴⁴. Ústavný súd v uznesení uviedol, že ako organizácie **plniace verejnoprospešné úlohy** by mali byť chápané ako **štátne a obecné organizácie, tak aj organizácie vytvorené na plnenie úloh verejnej správy, spočívajúcej v uspokojovaní spoločenských potrieb všeobecnej povahy**, ktorej činnosť nie je zameraná na maximalizáciu zisku. Súd v uznesení uviedol príklady verejných/verejnoprospešných služieb ako: zásobovanie ľudí vodou, elektrinou, plynom a teplom, údržba ciest a komunikácií, rozvoj vedy, školstvo, zdravotníctvo a sociálna pomoc, realizácia rôznych typov kultúrnych potrieb.

Služby všeobecného záujmu sú tie služby, ktoré štát – v rámci svojich záväzkov – poskytuje (resp. zabezpečuje) širokej verejnosti, pričom spĺňa jej potreby minimálne v rozsahu určenom spoločenskou zmluvou. Ich poskytovanie je teda výrazom realizácie verejného záujmu a vyžaduje si záväzok štátu z organizačného aj finančného hľadiska. Tieto služby väčšinou nie sú definované ani v legislatíve Európskej únie, ani v národnej legislatíve. Navyše zmeny v spôsobe ich organizácie a financovania a mnohokrát

⁴⁰ KOMIERZYŃSKA, E., ZDYB, M., 2016. Klauzula interesu publicznego w działaniach administracji publicznej. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio G (Ius)*, 63(2), p.161. Dostupné: [https://journals.umcs.pl/g/article/download/2595/3204#:~:text=199\)%2C%20dalej%20jako%3A%20u.p.z.p.,J](https://journals.umcs.pl/g/article/download/2595/3204#:~:text=199)%2C%20dalej%20jako%3A%20u.p.z.p.,J)

⁴¹ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 199).

⁴² Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarcze

⁴³ Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

⁴⁴ Uchwała Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 1997 r., sygn. akt. W8/96

vznik nových oblastí činnosti štátu, spôsobuje že **priradenie určitých služieb do konkrétnej kategórie sa často mení alebo sa stáva otáznym**.⁴⁵

V poľskej legislatíve otázky súvisiace s vykonávaním verejných služieb sa týkajú viacerých skupín subjektov. V prvom rade verejné služby sú realizované samosprávou (vojvodstvo, okres, obec), ale aj štátnou správou alebo subjektmi, ktorým štát udelil osobitné práva ako napr. energetika, poštové služby, ale aj činnosti verejnoprospešných organizácií.⁴⁶

Pojem verejná služba podľa článku 1 ods. 2 zákona o obecnom hospodárstve, v ktorom sa uvádza, že obecné hospodárstvo zahŕňa najmä služby verejného účinku /vo verejnom záujme, ktorých cieľom je uspokojovať kolektívne potreby obyvateľstva prostredníctvom všeobecne dostupných služieb.⁴⁷

Zákon z 8. marca 1990 o samospráve obcí hovorí, že hlavnou úlohou obce je uspokojovať potreby komunity. Zákon uvádza originálne kompetencie obcí a vojvodstiev, podobne ako ich zákon ukladá obciam a VÚC aj na Slovensku.⁴⁸

2.4.3. Slovinsko

Jednoznačná definícia verejného záujmu v Slovinsku neexistuje. Avšak, tento pojem je spomínaný už v Ústave Slovinskej republiky, a to v článkoch 69, 74, 77 a 155⁴⁹. Verejný záujem je podľa týchto článkov nadradený súkromnému vlastníctvu. V článku 69 sa uvádza, že vlastníctvo nehnuteľností možno vo verejnom záujme zrušiť alebo obmedziť za naturálnu náhradu alebo za náhradu za podmienok ustanovených zákonom. Článok 74 ďalej definuje, že žiadna hospodárska činnosť sa nesmie vykonávať proti verejnému záujmu. Následne v článku 77 sa hovorí, že ak si to verejný záujem vyžaduje, právo na štrajk môže byť obmedzený zákonom s prihliadnutím na druh a povahu činnosti. Posledný spomínaný článok 155 sa venuje špecifickému postaveniu verejného záujmu z pohľadu retrospektivity zákona. Hovorí, že zákony a iné všeobecne záväzné predpisy môžu mať spätnú účinnosť, ak to vyžaduje verejný záujem a ak to nezasahuje do nadobudnutých práv.

⁴⁵ https://www.ksiegarnia.beck.pl/media/product_custom_files/1/6/16743-rynkowe-uslugi-uzytecznosci-publicznej-w-unii-europejskiej-w-poszukiwaniu-konsensu-i-pewnosci-prawnej-jerzy-zabkowicz-fragment.pdf

⁴⁶ Bisztyga, A. 2020. Significance of the Constitutional Public Interest Clause for the Process of Amending the Constitution of Republic of Poland. Przegląd Prawa Konstytucyjnego, 2020 | 5 (57) | 49-60. Dostupné: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-2ff92638-a34f-4aea-9673-98ae5037b5b5?q=bwmeta1.element.desklight-8384a92a-4c4f-48a1-b0e0-5a2f0d097065;3&qt=CHILDREN-STATELESS>

⁴⁷ Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej

⁴⁸ Viac k problematike vymedzenia verejného záujmu v Poľsku poskytujú články: KOMIERZYŃSKA, E., ZDYB, M., 2016. Klauzula interesu publicznego w działaniach administracji publicznej. Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio G (lus), 63(2), p.161. Dostupné: [https://journals.umcs.pl/g/article/download/2595/3204#:~:text=199\)%2C%20dalej%20jako%3A%20u.p.z.p.,j](https://journals.umcs.pl/g/article/download/2595/3204#:~:text=199)%2C%20dalej%20jako%3A%20u.p.z.p.,j)
Bisztyga, A. 2020. Significance of the Constitutional Public Interest Clause for the Process of Amending the Constitution of Republic of Poland. Przegląd Prawa Konstytucyjnego, 2020 | 5 (57) | 49-60. Dostupné: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-2ff92638-a34f-4aea-9673-98ae5037b5b5?q=bwmeta1.element.desklight-8384a92a-4c4f-48a1-b0e0-5a2f0d097065;3&qt=CHILDREN-STATELESS>

⁴⁹ Ustava Republike Slovenije, cit. 22.3.2022

Podľa Peteka⁵⁰ **verejný záujem predstavuje všeobecný prospech**, ktorý pociťuje širšia komunita, alebo ide o niečo, z čoho má prospech širší okruh jednotlivcov v danej oblasti. Účinky verejnej prospešnosti sa môžu prejavovať ako ochrana pred nebezpečenstvom, ako plánovaná objednávka, ako zachovanie určitého (napr. prírodného) stavu, ako všeobecné využitie alebo ako **uspokojovanie verejných potrieb prostredníctvom poskytovania verejných služieb** alebo výkonu orgánov verejnej moci.

Výklad a uplatňovanie verejného záujmu v Slovinsku sú bližšie špecifikované v jednotlivých zákonoch, ktoré sa venujú špecifickým oblastiam pôsobnosti. Medzi základné patrí **Zákon o všeobecnom správnom konaní** (2006)⁵¹, ktorý spomína verejný záujem na viacerých miestach v zmysle jeho chránenia, príp. uprednostnenia. Avšak, tiež **v ňom nie je presne zadefinované, čo v kontexte správneho konania znamená verejný záujem**. Ďalším zákonom je zákon o prístupe k verejným informáciám (2006)⁵², v ktorom sa pojem verejný záujem taktiež objavuje. Kontext verejného záujmu je spomínaný vo vzťahu k zverejňovaniu citlivých informácií. Inak povedané, do akej miery má individuálna informácia taký význam, že jej zverejnenie by bolo na ujmu širšej verejnosti, alebo či je potrebné v prospech spoločnosti zverejňovať informácií, ktoré sú právne vyhodnotené ako citlivé.

V oblasti prístupu k dátam sa uplatňuje tzv. test verejného záujmu, ktorý sa používa na určenie, či sa určité informácie môžu stať verejnými, aj keď ich zverejnenie by mohlo spôsobiť škodu držiteľovi konkrétneho práva, t. j. či verejný záujem prevažuje nad potenciálnymi škodami spôsobenými zverejnením.⁵³

Ďalšou oblasťou, kde je spomínaný verejný záujem, je oblasť územného plánovania vymedzená zákonom o územnom plánovaní z roku 2017⁵⁴. Zákon deklaruje, že dosahovanie cieľov územného plánovania je vo verejnom záujme, pričom cieľmi územného plánovania sú:

- chrániť priestor ako obmedzené prírodné bohatstvo;
- zabezpečiť prípravu a realizáciu priestorových aktivít;
- umožniť kvalitné životné podmienky a zdravé životné prostredie;
- poskytnúť primeraný a univerzálny prístup k sociálnej a ekonomickej verejnej infraštruktúre
- umožniť polycentrický systém rozvoja osídlenia;
- umožniť rozvoj miest a širších mestských oblastí;
- vytvárať a udržiavať rozpoznateľné prvky v priestore;
- vytvárať a chrániť rozmanitosť, viditeľnosť a kvalitu krajiny;
- dosiahnuť priestorovo koordinované a vzájomne sa dopĺňajúce multifunkčné usporiadanie rôznych aktivít v priestore;
- zabezpečiť racionálne využívanie priestoru a zachovávať priestorovú kapacitu pre súčasné a budúce generácie;
- prispievať k posilneniu a ochrane ľudského zdravia;
- prispievať k ochrane životného prostredia, ochrane prírody, ochrane kultúrneho dedičstva, ochrane poľnohospodárskej pôdy a iných priestorových kvalít;

⁵⁰ PETEK, K. Javna korist in javni interes v slovenskem pravu. cit. 22.3.2022, <http://zagovorniki-okolja.si/2019/09/11/javna-korist-in-javni-interes-v-slovenskem-pravu/>

⁵¹ Zákon o splošnem upravnom postopku

⁵² Zákon o dostopu do informacij javnega značaja

⁵³ MUSAR, N. P. (2005) Weighing tests with emphasis on public interest test in accessing information of public character (Published in Slovenian Law Review Podjetje in delo, Ljubljana, Gospodarski vestnik 2005 . ISSN 0353-6521., Vol. 31; No. 6/7 - Page 1694-1706

⁵⁴ Zákon o urejanju prostora

- prispievať k prispôsobeniu sa zmene klímy;
- vytvárať podmienky na znižovanie a predchádzanie prírodným alebo iným katastrofám.

Posledným z bližšie skúmaných zákonov je **zákon o mimovládnych organizáciách** z roku 2018⁵⁵. Upravuje **postavenie mimovládnych organizácií vo verejnom záujme**; základné podmienky na získanie a udržanie tohto statusu. Podľa prvého odseku článku 6 zákona mimovládna organizácia koná vo verejnom záujme (v špecifickej oblasti), „ak jej činnosť v tejto oblasti presahuje záujmy jej zakladateľov alebo jej členov a ak je všeobecne užitočná.“ Hoci je tento zákon základom pre prijatie pravidiel, ktoré určujú podmienky pre každú konkrétnu oblasť činnosti MNO (kultúra, šport, mládež, ochrana životného prostredia, územné plánovanie...), pravidlá pre každú oblasť a tým aj kontext verejného záujmu môže byť stanovený veľmi odlišne.

Pojem **verejného záujmu** je úzko prepojený aj so zabezpečením a **poskytovaním verejnoprospešných služieb**. **Zákon o ekonomických verejných službách z roku 1993** v znení neskorších právnych predpisov definuje **verejnoprospešné služby ako verejné statky** – výrobky a služby, za ktorých zabezpečenie vo verejnom záujme je zodpovedná obec alebo iné miestne spoločenstvo, ak ich nemôže poskytnúť trh.

K prvej reforme verejných služieb v Slovinsku došlo vytvorením nového ústavného a politického systému v 90. rokoch. Pred rokom 1991 boli verejné služby známe ako služby osobitného spoločenského významu (dejavnosti posebnega družbenega pomena) a vykonávali ich takzvané samosprávne záujmové spoločenstvá (samoupravne interesne skupnosti) a takzvané organizácie spoločnej práce (organizacije združenega dela).

Kompetencie v oblasti služieb osobitného spoločenského významu prešli neskôr na výkonné orgány – národné a miestne zastupiteľstvá. Neskôr boli nahradené novými organizačnými formami. Pre oblasť sociálnych služieb bol zákonom o inštitútoch z roku 1991 zavedený pojem verejno-právna inštitúcia (javni zavod). Pre ekonomické verejné služby zákon o službách všeobecného ekonomického záujmu z roku 1993 (SGEIA)⁵⁶ zaviedol takzvaný režijný závod (režijski obrat), verejný hospodársky závod (javni gospodarski zavod), verejná obchodná spoločnosť (javno podjetje), koncesia (koncesija) a verejné investície do organizácií súkromného práva (vlaganje javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava). Oba zákony určovali, ktoré činnosti boli verejnými službami pred ich striktnou reguláciou v sektorových zákonoch, a tak umožnili jednoduchší prechod od ich prvotnej k súčasnej právnej úprave.

Podľa súčasnej praxe a legislatívy v Slovinsku existujú **dve kategórie verejných služieb – ekonomické a sociálne**. Ekonomické verejné služby sa delia na dve podkategórie, povinné a voliteľné (článok 3 zákona o službách všeobecného hospodárskeho záujmu). Voliteľné služby sú rozdelené na tie, ktorých voliteľnosť bola ustanovená zákonom.⁵⁷ Ekonomické verejné služby sú regulované špecifickými sektorovými zákonmi v oblasti energetiky, dopravy a komunikácií, verejných služieb, vodného hospodárstva a manažmentu iných druhov prírodných zdrojov, ochrana životného prostredia a zákony upravujúce iné oblasti hospodárskej infraštruktúry (článok 2 SGEIA). Sociálne verejné služby sú regulované špecifickými sektorovými zákonmi v oblasti školstva, vedy, kultúry, športu, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, starostlivosť o deti, starostlivosti o zdravotne postihnutých a v oblasti sociálneho zabezpečenia (Zákon o verejných službách).

⁵⁵ Zákon o nevladnih organizacijah

⁵⁶ Zákon o gospodarskih javnih službah (ZGJS) (1993)

⁵⁷ GRAFENAUER, Božo (2009) Analiza organizacije izvajanja lokalnih gospodarskih javnih služb na primeru dveh slovenskih občin. Lex Localis 7(2): 209–219

V prípade verejnoprospešných služieb obec určuje⁵⁸:

- organizačné a priestorové riešenie ich výkonu podľa druhu a počtu dodávateľov,
- druh a rozsah verejných statkov a ich priestorové rozmiestnenie,
- podmienky poskytovania a využívania verejných statkov,
- práva a povinnosti užívateľov,
- zdroje financovania verejných služieb a spôsob ich vzniku,
- druh a rozsah zariadení potrebných na poskytovanie verejnoprospešných služieb, ktoré sú majetkom obce a časť verejného majetku, ktorá je verejným statkom a ochranu, ktorú požíva,
- ďalšie prvky dôležité pre poskytovanie a rozvoj verejnoprospešných služieb.

Tabuľka 04 : Príklady verejných služieb v Slovinsku: Ekonomické a Sociálne verejné služby

Ekonomické verejné služby		
Oblasť	Právo	Služba
Energetika	Zákon o energetike (2014)	Distribučný systém. Rozvod tepla a iných energetických plynov.
Doprava a komunikácie	Námorný kódex (2011)	Pravidelná údržba prístavnej infraštruktúry pre verejnú dopravu. Pravidelný odvoz odpadu z plavidiel.
	Cestný zákon (2010)	Údržba miestnych ciest.
	Zákon o vnútrozemských vodných cestách a navigácii (2002)	Manažment prístavov.
	Zákon o inštalácii lanoviek na osobnú prepravu (2003)	Preprava pasažierov na lyžiarskych vlekoch.
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov a poľovníctvo	Zákon o ochrane zvierat	Poskytovanie prístreškov.
Príroda a životné prostredie	Zákon o zachovaní prírody (1999)	Manažment chránených území.
	Zákon o ochrane prírody (2004)	Zásobovanie pitnou vodou.
		Zber a nakladanie s mestskou a odvodňovacou odpadovou vodou.
		Zber a spracovanie určitých druhov komunálneho odpadu.
		Likvidácia spracovanie komunálneho odpadu. Čistenie verejných priestorov.
	Vodný zákon (2002)	Prevádzka, údržba, a monitorovanie vodnej infraštruktúry navrhutej na ochranu pred nepriaznivými účinkami vody.
Priestorové plánovanie	Zákon o pohrebných službách a cintorínoch (1984)	Cintoríny a pohrebné služby.
	Zákon o zememeračských službách (2010)	Miestne geodetické služby.
Sociálne verejné služby		
Vzdelávanie a šport	Zákon o vzdelávaní dospelých (1996)	Vzdelávanie, učenie, školenia.

⁵⁸ MAUKO, A., BREZOVNÍK, B. (2003) Law on Economics Public Services.

	Zákon o organizácii a financovaní vzdelávania (1996)	Programy pre deti v predškolskom veku, vzdelávacie programy, špeciálne vzdelanie programy pre deti a mládež so špeciálnymi potrebami.
--	--	---

Zdroj: vlastné spracovanie podľa autorov Pevcin, Rakar, 2015⁵⁹

2.4.4. Srbsko

V Srbsku existuje zákon o **verejných (štátnych) podnikoch a o výkone činností vo všeobecne prospešnom záujme**.⁶⁰ Konkrétne článok 2 vymedzuje činnosti všeobecného záujmu nasledovne: „Činnosti všeobecného záujmu v zmysle tohto zákona sú všeobecne prospešné činnosti v oblastiach:

- baníctva a energetiky,
- dopravy,
- elektronických komunikácií,
- vydávania úradného vestníka Republiky Srbsko a vydávania učebníc,
- jadrových zariadení, zbraní a vojenská technika,
- využitie, správa, ochrana, regulácia a zdokonaľovanie tovarov všeobecného záujmu a tovarov všeobecne použiteľných (vody, cesty, lesy, splavné rieky, jazerá, brehy, kúpele, divoká zver, chránené územia a pod.),
- odpadové hospodárstvo
- a iných oblastiach.

Činnosťami v zmysle odseku 1 tohto článku sú aj komunálne činnosti, ako aj iné činnosti, ktoré zákon určuje ako činnosť všeobecného záujmu.

Predmetný zákon ďalej upravuje ciele, vznik, riadenie a zánik verejnej obchodnej spoločnosti (verejného podniku). Na zabezpečenie ochrany všeobecného záujmu vo verejnom podniku vláda, resp. príslušný orgán samosprávneho kraja alebo územnej samosprávy, udeľuje súhlas na:

- 1) štatút;
- 2) poskytovanie záruk, záložných práv a iných prostriedkov zabezpečenia pre činnosti, ktoré nepatria do rámca činností všeobecného záujmu;
- 3) tarify (cenové rozhodnutie, tarifný systém a pod.), ak iný zákon neustanovuje, že súhlas s cenou dáva iný štátny orgán;
- 4) nakladanie (nadobudnutie a scudzenie) s verejnými financiami pridelenými verejnému podniku, ktorý je v priamej funkcii vykonávania všeobecne prospešných činností určených v štatúte;
- 5) kapitálové investície;
- 6) zmeny stavu;
- 7) rozhodnutie o hodnotení kapitálu, ako aj o programe a rozhodnutie o zmene vlastníctva;
- 8) ďalšie rozhodnutia v súlade so zákonom, ktorý určuje výkon všeobecne prospešnej činnosti.

⁵⁹ PEVCIN, P., I. RAKAR (2015) Local Public Services in Slovenia – Legal, Organisational, Economic and Financial Aspects. Croatian and Comparative Public Administration 15(3): 697–714

⁶⁰ Zákon o verejných podnikoch a výkone činnosti všeobecného záujmu 25/2000 vznp.

Zákon č. 25/2000 vznp. definuje tiež podmienky výkonu všeobecne prospešných činností, pričom medzi iné organizácie, ktoré môžu okrem verejného podniku činnosť všeobecného záujmu vykonávať, radí:

- 1) spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť (ďalej len kapitálová spoločnosť), ktorej jediným vlastníkom je verejná obchodná spoločnosť;
- 2) kapitálová spoločnosť, ktorej jediným vlastníkom je Srbská republika, autonómna provincia, jednotka miestnej samosprávy, ako aj dcérska spoločnosť, ktorej jediným vlastníkom je táto kapitálová spoločnosť;
- 3) iná kapitálová spoločnosť a podnikateľ, ktorého príslušný orgán poveril výkonom tejto činnosti.

Zákon explicitne nehovorí o neziskových organizáciách ako vykonávateľoch činnosti všeobecného záujmu, tzn. poskytovateľoch všeobecne prospešných služieb.

Ďalším zákon, ktorý je z hľadiska tejto analýzy relevantný, je **Zákon o verejných službách**⁶¹, ustanovujúci oblasti verejných služieb ako školstvo, veda, kultúra, telesná kultúra, zdravotníctvo, sociálnoprávna ochrana, sociálna starostlivosť o deti, sociálne poistenie a ochrana zvierat (§ 3 zákona). **Tento zákon už hovorí o tom, že finančné prostriedky na výkon verejných služieb môžu byť poskytované pre organizácie vo všetkých formách vlastníctva, tzn. aj mimovládne neziskové organizácie.** Štát, samosprávny kraj, mesto a obec môžu zabezpečiť výkon činností uvedených v § 3 tohto zákona v rámci svojich práv a povinností zriadením inštitúcií alebo podnikov alebo poverením výkonu týchto činností **na iný právny subjekt či dokonca na fyzické osoby/občanov.** V takom prípade sú vzájomné práva a povinnosti upravené zmluvou.

Ako uvádza Đorđević (2011), štát, kraj či miestna samospráva, ako aj verejné podniky môžu uzavrieť špecifické zmluvné dojednania so súkromným partnerom a najdôležitejšie z nich sú⁶²:

- **Servisná zmluva** - medzi poskytovateľom a užívateľom, ktorí definujú kvalitu, cenu služby, vzájomnú zodpovednosť partnerov, ako aj činnosti v osobitných prípadoch.
- **Manažérska zmluva** - medzi majiteľom podniku a manažérom alebo manažérskou spoločnosťou, ktorá má poskytovať určité služby (manažérske expertízy, organizačné alebo manažérske služby). Presne vymedzuje rozsah manažérskej zodpovednosti, ako aj vzájomné práva a povinnosti.
- **Lízingová zmluva** - **Build-Operate-Transfer (BOT)** alebo **Build-Own-Operate (BOO)** je zmluva, ktorá garantuje a presne vymedzuje spôsob užívania nehnuteľnosti počas stanoveného obdobia výmenou za stanovenú výšku nájomného.
- **Zmluvy typu Design-Build-Operate (DBO)** sú zmluvy, na základe ktorých súkromný podnik navrhuje, stavia a spravuje verejné budovy. Verejný subjekt (obec, mesto, kraj) financuje práce a je vlastníkom budovy po výstavbe. Definuje cenu a má kontrolu nad zdrojmi (napríklad vodou). Technickým operátorom v procese je partnerský podnik.
- **Zmluva Design-Build-Finance-Operate (DBFO)** je zmluva, na základe ktorej súkromný podnik navrhne, financuje a postaví verejnú budovu a spravuje ju počas zmluvne definovaného obdobia. Verejný partner je vlastníkom budovy.

Najlepšie sa osvedčili modely, pre ktoré má štát vypracovanú stratégiu ochrany verejného záujmu s definovanými pravidlami, záväzkami a typom záväzkových zmlúv.

⁶¹ Zákon o javnim službama č. 42/1991

⁶² Đorđević, S., 2011. Public service reform in Serbia. Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave, 11(4), pp.925-946.

Čo sa týka samotných neziskových organizácií v prepojení na verejný záujem, v roku 2010 bol prijatý zákon o nadáciách a neinvestičných fondoch⁶³ ustanovujúci dve kategórie nečlenských organizácií: nadáciu, ktorá je definovaná ako „nezisková, nečlenská a mimovládna právnická osoba **sledujúca ciele vo verejnom záujme**“ a neinvestičný fond, ktorý je definovaný ako „nezisková, nečlenská a mimovládna právnická osoba, ktorej zriaďovateľ určil konkrétny majetok na podporu jej **verejného** alebo súkromného záujmu.“

Zákon 88/2010 ďalej hovorí, že na založenie nadácie sa nevyžaduje kapitál. Na založenie neinvestičného fondu sa vyžaduje minimálna výška základného imania v hodnote 30 000 eur. Existujú dve výnimky: a) ak príslušný štátny orgán určí, že organizácia, ktorá sleduje ciele verejného záujmu môže dosiahnuť takýto cieľ bez minimálnej kapitálovej požiadavky, orgán má diskrečnú právomoc povoliť založenie fondu; alebo b) ak ide o neinvestičný fond, ktorého majetok bol skonfiškovaný po druhej svetovej vojne, požiadavka na minimálny kapitál neplatí.

Zákon o združeních č. 51/2009 vznp.⁶⁴ stanovuje, že združenia môžu byť založené na vzájomný prospech alebo verejný prospech. **Ak združenie sleduje verejnoprospešné účely, je oprávnené požiadať o štátnu, krajskú a/alebo miestnu podporu.** Podľa tohto zákona medzi verejnoprospešnú činnosť patrí:

- starostlivosť o invalidných vojnových veteránov;
- starostlivosť o osoby so zdravotným postihnutím;
- sociálne zabezpečenie; starostlivosť o deti;
- starostlivosť o vysídlené osoby z Kosova a Metohije, ako aj utečencov;
- podpora pôrodnosti;
- pomoc starším občanom;
- zdravotná starostlivosť;
- ochrana a podpora ľudských práv a práv menšín;
- vzdelávanie;
- veda;
- kultúra;
- šírenie informácií;
- ochrana životného prostredia;
- trvalo udržateľný rozvoj;
- ochrana zvierat;
- ochrana spotrebiteľa;
- boj proti korupcii;
- ako aj programy humanitárnej pomoci a iné programy, ktorými združenie priamo a výlučne sleduje verejnoprospešné účely.

Zo znenia zákona vyplýva, že tento zoznam verejnoprospešných činností je skôr ilustratívny ako vyčerpávajúci.

Neexistuje žiadna špecifická právna úprava, ktorá by upravovala pridelovanie statusu verejnoprospešných organizácií neziskovým organizáciám. Skôr sú to rámcové zákony (viď zákony uvedené vyššie) a daňové zákony odrážajúce rôzne koncepcie verejnej/všeobecnej prospešnosti.

⁶³ Zákon o zadužbinách a fondáciách 88/2010 vznp.),

⁶⁴ Zákon o združeniach

Legislatíva v daňovej oblasti⁶⁵ stanovuje užšiu definíciu verejnej prospešnosti MNO ako rámcové zákony. Daňové úľavy sa poskytujú len na dary, ktoré prospeievajú zdravotnej starostlivosti, kultúrnemu, vzdelávaciemu, vedeckému, humanitárnemu, náboženskému, environmentálnemu a športovému účelu, ako aj na dary organizáciám, ktoré poskytujú sociálne služby.

2.4.5. Veľká Británia

Rovnako ako v iných krajinách ani vo Veľkej Británii nie je jednoznačne definovaný verejný záujem. Z historického hľadiska možno použitie tohto výrazu identifikovať k doktríne imunity vo verejnom záujme, ktorá nahradila skoršiu koncepciu korunného privilégia. Konštantnou súčasťou legislatívy sa tento pojem stal od konca 70. rokov. Išlo o priamy dôsledok samotných procedurálnych reforiem, keďže viaceré aspekty súdneho procesu by mali chrániť širší verejný záujem v efektívnej verejnej správe. Existuje však celý rad ďalších faktorov, ktoré rovnako viedli k zvýšenému používaniu tohto pojmu, či už v súvislosti s procesným právom alebo hmotným právom. Patria medzi ne aj rozvíjanie zásady zákonnosti všeobecného práva, ktorá zdôrazňuje verejný záujem pri obhajobe právneho štátu v každom prípade, v ktorom orgán verejnej moci konal nezákonne. Relevantné sú aj európske normy o obmedzení základných práv, ako aj medzinárodné nástroje, ako je Aarhuský dohovor, ktorý zaväzuje Spojené kráľovstvo a Európsku úniu (EÚ) k spoločnej politike v oblasti životného prostredia. (Anthon, 2013).

Verejný záujem bol charakterizovaný ako úvahy ovplyvňujúce dobrý poriadok a fungovanie komunity a vládnych záležitostí pre blahobyt občanov. Označuje sa aj za prínos spoločnosti, verejnosti alebo komunity ako celku. V roku 1979, Austrálsky senátny výbor pre ústavné a právne záležitosti vo svojej správe o vtedajšom návrhu zákona o slobode informácií Commonwealthu opísal verejný záujem ako „...vhodný a užitočný koncept na zoskupenie akéhokoľvek množstva záujmov, ktoré môže súvisieť so spornou otázkou, ktorá je všeobecného – na rozdiel od čisto súkromného – záujmu“. Výbor tiež uviedol, že: ... „verejný záujem“ je fázou, ktorá nemusí byť, ba ani by sa nedala užitočne definovať... . Napriek tomu je to užitočný koncept, pretože poskytuje test vyváženia, pomocou ktorého možno porovnať ľubovoľný počet relevantných záujmov navzájom. ...relevantné faktory verejného záujmu sa môžu líšiť od prípadu k prípadu – alebo podľa často citovaného výroku lorda Hailshama z Marylebone „kategórie verejného záujmu nie sú uzavreté“.

V kontexte Veľkej Británie sa venuje veľká pozornosť verejnému záujmu v Public Interest Disclosure (PIDA) (zákon o zverejňovaní informácií o verejnom záujme) z roku 1998 a neskôr v zákone o slobode informácií z roku 2000 a v zákone o ochrane údajov z roku 2018. Na to, aby bol záujem chránený zákonom o zverejňovaní informácií z roku 1998, musí ísť o verejný záujem. PIDA je zákon, ktorý chráni whistle-blowerov pred negatívnym zaobchádzaním alebo nespravodlivým odsúdením/potrestaním. Verejný záujem oddeľuje záujmy o niečie „súkromné“ zamestnanecké práva od „verejných“ záujmov, ktoré majú širší dosah a je pravdepodobnejšie, že sa na ne vzťahuje ochrana whistleblowingu. Táto problematika, ako reflektuje pojem verejný záujem nové požiadavky prostredia však nie je predmetom analýzy služieb vo verejnom záujme a preto ju ďalej nerozoberáme.

Zákomom o ochrane údajov z roku 2018 sa zavádzajú **podmienky podstatného verejného záujmu**. Podstatný verejný záujem znamená, že verejný záujem musí byť skutočný a podstatný. Vzhľadom na prirodzené riziká spojené s dátami špeciálnej kategórie nestačí uviesť vágny alebo všeobecný argument verejného záujmu – malo by ísť o argumenty o konkrétnych širších výhodách spracovania dát, napr. aký prínos má spracovanie dát pre verejnosť, pokiaľ ide o hĺbku (t. j. množstvo úžitku zo spracovania, aj keď pre malý počet ľudí) a šírku (množstvo ľudí, ktorí majú zo spracovania úžitok).

⁶⁵ Zákon o porezu na dobití právnických osôb č. 25/2001

Okrem daných vymedzení, existuje vo Veľkej Británii na základe etického štandardu Rady pre finančné výkazníctvo vymedzenie subjektu verejného záujmu a subjektov kótovaných na burze.

Subjekt verejného záujmu je definovaný ako:

- emitent, ktorého prevoditeľné cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu Spojeného kráľovstva;
- úverová inštitúcia v zmysle článku 4 ods. 1 bod 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013, ktorá je spoločnosťou CRR v zmysle článku 4 (1)(2A) uvedeného nariadenia;
- osoba, ktorá by bola poisťovňou v zmysle článku 2 ods. 1 smernice Rady 91/674/EHS Európskeho parlamentu a Rady z 19. decembra 1991 o ročnej účtovnej závierke a konsolidovanej účtovnej závierke poisťovne, ako je uvedené v článku 2 ods. malo účinnosť bezprostredne pred dňom odchodu, ak by bolo Spojené kráľovstvo členským štátom.

Etický štandard upravil definíciu subjektu verejného záujmu tak, aby bola v súlade s novelou zákona o obchodných spoločnostiach z roku 2006, s. 494A, ktoré vypracovali štatutárni audítori a audítori z tretích krajín (zmena a doplnenie) (výstup z EÚ) nariadenia 2019 (SI 2019/177), reg. 6(c)(i). Toto nadobudlo účinnosť po dni dokončenia implementácie 31. decembra 2020. Najvýznamnejšou je zmena definície z „emitenta, ktorého prevoditeľné cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu“ na tie, ktoré sú prijaté na obchodovanie na „regulovanom trhu Spojeného kráľovstva“.⁶⁶

Vo Veľkej Británii, je verejný sektor zodpovedný za poskytovanie všetkých verejných služieb v Spojenom kráľovstve, ako vzdelanie, pohotovostné služby, zdravotná starostlivosť, bývanie, zber odpadu, sociálna starostlivosť. Avšak, kontext verejnej prospešnosti sme s nimi spojený nenašli.

2.4.5.1. Škótsko

V rámci krajín Spojeného kráľovstva a Severného Írska je zaujímavé pozrieť sa obzvlášť na Škótsko. Ani tu síce nenachádzame právnu úpravu verejného záujmu, ale právna prax ponúka definíciu súdneho sporu vo verejnom záujme. Ten možno definovať ako akýkoľvek súdny spor, v ktorom osoba vznášajúca žalobu sa snaží presadzovať skôr spoločný záujem než záujem, ktorý je pre túto osobu špecifický a zahŕňa prípady, ktoré sa snažia presadzovať záujmy, ktoré sú bežne zdieľané a prípady, v ktorých účastník konania, ktorý má osobný podiel na výsledku, používa aj argumenty vo verejnom záujme. Súdny spor vo verejnom záujme sa stal v posledných desaťročiach čoraz bežnejší a ovplyvnil rôzne oblasti verejnej politiky vrátane ochrany životného prostredia, územného plánovania, výroby a distribúcie energie, bezpečnosti a ochrany ľudských práv. Potreba súdnych sporov vo verejnom záujme sa v dôsledku viacerých zmien preukázateľne zvýšila, najmä kvôli ústavným reformám za posledných približne štyridsať rokov: členstvo v EÚ, decentralizácia a zákon o ľudských právach z roku 1998.⁶⁷

Ako príklad môžeme uviesť súdny spor vo verejnom záujme „Sustainable Shetland verzus škótski ministri“, kde neformálna skupina organizujúca environmentálne kampane s názvom „Sustainable Shetland“ žiadala o súdne preskúmanie rozhodnutia škótskych ministrov o udelení súhlasu na výstavbu veternej farmy na Shetlandoch, pričom podľa tejto skupiny ministri riadne nezohľadnili dopady veternej farmy na sťahovavé vtáky.

⁶⁶ https://library.cronerico.uk/cch_uk/naagm-02/ac2-9-1

⁶⁷ MULLEN, T. 2015. Public interest litigation in Scotland. Juridical Review, 2015, s. 363-383.

Ďalším špecifikom Škótska je zriaďovanie skupín, ktoré obhajujú, preskúmajú alebo pomáhajú obhajovať verejný záujem v rôznych oblastiach, napr. „Public Interest Journalism Working Group“ (Pracovná skupina pre žurnalistiku vo verejnom záujme) bola zriadená na žiadosť tajomníka vlády pre ekonomiku, spravodlivú prácu a kultúru. Žurnalistika vo verejnom záujme čelila v posledných rokoch množstvu významných výziev vrátane klesajúceho objemu tlačených novín, nárastu alternatívnych zdrojov správ, výziev technologických firiem ako zdrojov obsahu aj ako reklamných platforiem; a tiež pretrvávajúcim otázkam o spoľahlivosti a objektivite spravodajských zdrojov. Mnohé z nich sú dlhodobými problémami, ale pandémia COVID-19 prehĺbila a urýchlila výzvy, ktorým tento sektor čelí. Účelom pracovnej skupiny Public Interest Journalism Working Group je zvážiť dlhodobú udržateľnosť žurnalistiky vo verejnom záujme v Škótsku a odporučiť spôsoby, ako zabezpečiť jej trvalú odolnosť a relevantnosť⁶⁸.

Iným príkladom je skupina práve pre vyššie zmienené spory vo verejnom záujme, ktorú zriadila mimovládna nezisková organizácia „Govan Law Centre“ so sídlom v Glasgowe. Táto skupina má za cieľ ponúkať služby poradenským agentúram, charitatívnym (neziskovým) organizáciám, komunitným skupinám a aktivistom v celom Škótsku. Skupina sa snaží presadzovať ľudské práva, rovnosť a finančné začlenenie prostredníctvom využitia sporov vo verejnom záujme. Zameriava sa najmä na zmiernenie vplyvu úsporných opatrení vlády, ktorých dopadom bolo zníženie sociálnych dávok a zmenšenie objemu poskytovaných základných verejných služieb. Súdne spory vo verejnom záujme sú použité ako právny krok na presadenie vecí menšinových alebo znevýhodnených skupín alebo jednotlivcov, alebo ktoré sa snažia postupne presadzovať problémy významného verejného záujmu. Skupina je angažovaná v rade prípadov týkajúcich sa služieb sociálnej starostlivosti, spoplatňovania ambulantnej starostlivosti, bezdomovectva a úzko spolupracujú s miestnym poslancom Chrisom Stephensom a jeho tímom na zaobchádzaní so žiadateľmi o azyl v Glasgowe.⁶⁹

Za zmienku stojí aj sieť neziskových organizácií Citizens Advice Bureaux, ktoré poskytujú bezplatné a poradenstvo a informácie najmä v oblasti verejných služieb ako poskytovanie sociálnych dávok, riešenie nezamestnanosti a zadlženosti, bývanie, spotrebiteľské práva a pod. Citizens Advice Bureaux sú riadené a využívané ľuďmi v rámci komunity, poskytujú služby, ktoré spĺňajú potreby miestnych ľudí. Poskytujú praktické rady, rokujú v mene klientov a dokonca ich formálne zastupujú, napríklad na súdnych pojednávaniach. V takmer každej komunite v Škótsku existuje Citizens Advice Bureau vo viac ako 300 lokalitách, ktoré každý rok pomáhajú viac ako 171 000 ľuďom. Okrem toho, že táto sieť organizácií pomáha ľuďom riešiť ich problémy, poskytujú aj anonymizované štatistiky a informácie, aby ich mohli ďalej použiť na identifikáciu najviac problematických oblastí, ktoré ľuďom spôsobujú ťažkosti, a následne mohli na základe týchto dát pripravovať kampane na zmenu⁷⁰.

V Škótsku bolo od roku 2006 vytvorených niekoľko pilotných projektov na testovanie možnosti verejného obstarávania, ktoré organizáciám tretieho sektora umožňujú zmysluplne prispievať k navrhovaniu a zlepšovaniu verejných služieb. Tretí sektor v Škótsku pôsobí vo forme registrovaných charitatívnych organizácií (v súčasnosti okolo 24 000). Vláda sa zaujíma o spoluprácu s týmito organizáciami a má oblasť verejnej politiky špeciálne venovanej tzv. Public Social Partnerships (verejno-

⁶⁸ DIVERS, I., PARKINSON, H. B.d. Public Interest Journalism Working Group. Dostupné na internete: <https://www.gov.scot/groups/public-interest-journalism-working-group/>

⁶⁹ Govan Law Centre. B.d. Public Interest Litigation Unit. Dostupné na internete: <https://govanlawcentre.org/category/campaigns/public-litigation-unit/>

⁷⁰ Citizens Advice Bureaux. B.d. Citizens Advice Bureaux. Dostupné na internete: <https://www.cas.org.uk/about-us/citizens-advice-bureaux>

sociálne partnerstvá). Verejno-sociálne partnerstvá (PSP) sú dobrovoľné partnerstvá zahŕňajúce jednu alebo viacero organizácií z verejného a tretieho sektora a potenciálne aj zo súkromného sektora. Sú navrhnuté tak, aby včasne a hlbšie zapojili tretí sektor do navrhovania a uvádzania verejných služieb do prevádzky. V rokoch 2012 - 2017 vláda investovala viac ako 3,5 milióna libier do šiestich strategických PSP:

- Low Moss (podpora na zmenu životnej cesty väzňov).
- Strathclyde Partnership for Transport (komunitná doprava).
- NHS Lothian (niekoľko PSP – prvým bol program na prestavbu areálu Royal Edinburgh nemocnice, kde využili príležitosť spolupracovať prostredníctvom modelu PSP na prepracovaní služieb. Tento prvý projekt s názvom Wayfinder bol taký úspešný, že v súčasnosti prebiehajú ďalšie tri projekty – GameChanger, Greenspace Artspace a Rivers Center, ktoré postupne menia spôsob poskytovania zdravotníckych služieb.)
- East Renfrewshire Health and Social Care Partnership (podporované služby bývania).
- Glasgow – The Life I Want (služby pre dospelých s poruchami učenia).
- Elevate-Glasgow (zotavenie zo závislosti od drog a/alebo alkoholu).⁷¹

V roku 2018 Mazzei a kol.⁷² publikovali správu ohľadom týchto strategických verejno-sociálnych partnerstiev. Výsledky a výstupy projektov deklarujú, že partnerstvá fungujú a medzi pozitíva možno zaradiť:

- Navrhovanie a testovanie pilotných projektov umožnilo strategickým poskytovateľom platobných služieb spoločne rozvíjať cestu k hlbšej spolupráci medzi sektormi.
- Spoločné uznanie medzi hostiteľskými organizáciami a partnermi, najmä pokiaľ ide o úsilie potrebné na napredovanie partnerstiev, prispelo k zlepšeniu úrovne poskytovaných verejných služieb.
- Vzťahy medzi partnermi (verejný sektor a organizácie tretieho sektora a medzi organizáciami tretieho sektora navzájom) sa vo všeobecnosti zlepšili.
- Zvýšilo sa povedomie o samotnom modeli PSP a zlepšili sa poznatky o spoločných a inkluzívnych spôsoboch práce, model PSP je teraz široko uznávaný medzi rôznymi partnermi vo verejnosti a v treťom sektore.

Na druhú stranu, stále je viacero prekážok, aby sa tieto inovatívne spôsoby práce stali hlavným prúdom v poskytovaní verejných služieb (čo je spoločný problém, ktorý zdieľajú mnohé alternatívne modely PSP v celej Európe). Oblasti, v ktorých pretrvávajú výzvy, sa týkajú:

- Nerovnováha právomocí a kompetencií medzi verejným sektorom a organizáciami tretieho sektora, čo môže sťažovať spoluprácu – mnohí účastníci sa sťažovali nad „bojom“ pri vytváraní rovnocenných vzťahov kvôli vnímanému rozdielu moci medzi poskytovateľmi tretieho sektora a

⁷¹ Scottish Government. b.d. Third sector. Dostupné na internete: <https://www.gov.scot/policies/third-sector/public-social-partnerships/>

⁷² MAZZEI, M., CALO, F. ROY, M. a TEASDALE S. 2018. Strategic Public Social Partnership model: research findings. 2018. Yunus Centre for Social Business and Health, Glasgow Caledonian University. Dostupné na internete: <https://www.gov.scot/publications/report-date-strategic-public-social-partnership-psp-model-scotland-research/>

predstaviteľmi z verejného sektora. Vo väčšine prípadov manažment ostal v rukách organizácie verejného sektora.

- Rozpočtové tlaky a obmedzenia ovplyvnili prácu modelu PSP, čo spôsobilo ťažkosti pri vytváraní kolaboratívneho a transparentného prostredia a v kontexte úsporných opatrení je pre orgány verejného sektora náročné preskúmať, ako spojiť a presmerovať rozpočty, najmä ak sa kladie dôraz na úsporu peňazí – stanovenie priorít rozpočtu môže byť často politicky zaťažovaný proces.
- Zatiaľ nebol vyvinutý spôsob dlhodobej spolupráce, a preto aj keď bol model účinný pri rozvíjaní partnerstiev, bol menej efektívny pri vytváraní typu zmien, ktoré umožňujú služby začleniť do hlavného prúdu (aby sa takto poskytované služby stali hlavným spôsobom poskytovania). Rozdiely v chápaní princípov a rozsahu modelu PSP v rámci šiestich pilotných partnerstiev znamenali, že tento model vyvinul alternatívy poskytovania verejných služieb, ale len zriedkavo zahŕňal služby, ktoré prešli od pilotovania k hlavnému spôsobu poskytovania.
- Dlhodobá udržateľnosť stále predstavuje veľkú výzvu, pričom len málo partnerov deklaruje, že plne zmenili spôsob poskytovania služieb, zadali výberové konanie a objednali novovytvorené služby po skončení projektu. Udržateľnosť je potrebné identifikovať hneď na začiatku procesu s cieľom vyčleniť financovanie.

Strategický model PSP v konečnom dôsledku fungoval dobre a bol úspešne implementovaný na základe toho, ako bol pôvodne koncipovaný. Na uľahčenie tohto procesu boli potrebné investície škótskej vlády.

2.4.6. Austrália

Na úvod je dôležité povedať si, že Austrália má systém zvykového práva. Existujú tri úrovne vlády: federálna, štátna (vrátane niekoľkých území) a miestna. Federálna vláda, štáty a územia majú legislatívu umožňujúcu vytváranie mimovládnych neziskových organizácií (non-profit organizations - NPO).

Najbežnejšie právne formy NPO sú:

- Založené združenia
- Charitatívne trusty
- Spoločnosti obmedzené zárukou

DAŇOVÉ ZÁKONY

Federálna vláda je zodpovedná za daň z príjmu, daň z kapitálových výnosov, daň z okrajových výhod, clá a daň z tovarov a služieb. Štátne a územné vlády sú zodpovedné za dane, ako sú pozemky, mzdy a kolky. Miestne orgány vyberajú sadzby a poplatky. Na každej úrovni vlády sú neziskové organizácie v rôznej miere oslobodené od daní. Jednou zamýšľanou funkciou zákona o Austrálskej komisii pre charitatívne a neziskové organizácie (Australian Charities and Not-for-profits Commission Act - ACNCA), o ktorej sa hovorí nižšie, je harmonizácia a zefektívnenie štátnej regulácie neziskových organizácií.

Vo všeobecnosti má fyzická alebo právnická osoba vrátane spoločnosti nárok na odpočet z vyčísliteľného príjmu za peňažné dary nad 2 austrálsky dolár (AUD) určitým neziskovým organizáciám, verejným fondom, orgánom verejnej moci a určeným osobám. Aby boli dary majetku odpočítateľné, musia mať hodnotu presahujúcu 5 000 AUD \$, ako je ocenené komisárom pre dane, pokiaľ nejde o verejne kótované akcie.

Austrálsky daňový úrad (ATO) uchováva informácie, ktoré sú ľahko dostupné o zdaňovaní neziskových organizácií a stimuloch pre filantropiu. Spravuje komplexnú webovú stránku obsahujúcu legislatívu, prípady, politické vyhlásenia a prehľady a príručky v jednoduchom anglickom jazyku.

PLATNÉ ZÁKONY

Austrália je federálny systém so zákonmi na federálnej, štátnej/územnej a miestnej úrovni, ktoré sa vzťahujú na neziskové organizácie. Väčšina štátov a území má navyše legislatívu upravujúcu získavanie finančných prostriedkov a každý generálny prokurátor má vlastnú zodpovednosť za dohľad nad charitatívnymi trustmi.

Zákon austrálskej komisie pre charitatívne a neziskové organizácie z roku 2012 (zákon ACNCA) upravuje oprávnenosť neziskového subjektu na registráciu ako charitatívna organizácia na federálne účely a stanovuje štandardy riadenia a požiadavky na podávanie správ pre registrované organizácie. Registrácia je nevyhnutnou podmienkou pre prístup k daňovým úľavám Commonwealthu a na iné účely. Plánovaná revízia zákona ACNCA bola dokončená v roku 2018 a očakáva sa, že prinesie legislatívne a regulačné reformné návrhy.

Legislatívna úprava

- A New Tax System (Goods and Services Tax) Act 1999
- Commonwealth Electoral Act 1918
- Corporations Act 2001
- Income Tax Assessment Act 1936 (ITAA 1936)
- Income Tax Assessment Act 1997 (ITAA 1997)
- Racial Discrimination Act 1975
- Australian Charities and Not-for-profits Commission Act 2012 (ACNC Act)
- Charities Act 2013

VŠEOBECNÉ PRÁVNE FORMY

ZALOŽENÉ ZDRUŽENIA (INCORPORATED ASSOCIATIONS)

Združenia zapísané v obchodnom registri sú neziskové organizácie založené na členstve vytvorené podľa legislatívy konkrétneho štátu alebo územia. Začlenené združenie môže mať formu spoločnosti, klubu alebo inštitúcie. Nemôžu byť založené na peňažný zisk alebo obchod a môžu vykonávať iba zákonné predmety. Existuje približne 136 000 takýchto organizácií. Tento typ právnej štruktúry využívajú najmä malé športové kluby a komunitné organizácie.

CHARITATÍVNE DRUHY (CHARITABLE TRUSTS)

Spoločné právo každého štátu a územia umožňuje vytváranie charitatívnych trustov s určitými úpravami, ktoré poskytuje legislatíva trustov každého štátu. Dobročinný trust podľa definície nie je charitatívny, pokiaľ jeho majetok a majetok nie sú použité výlučne na podporu náboženstva, zmiernenie chudoby, rozvoj vzdelávania alebo iné účely prospešné pre komunitu (ale vždy vo verejnom záujme) (zákon o charitatívnych trustoch 1962 (WA), zákon o charitatívnych trustoch z roku 1993 (NSW), zákon o postupe pri charitatívnych trustoch z roku 1922 (SA)). Spoločnosť s ručením obmedzeným často vystupuje ako správca charitatívneho trustu.

SPOLOČNOSTI OBMEDZENÉ ZÁRUKOU (COMPANIES LIMITED BY GUARANTEE)

Zákon o korporáciách z roku 2001 federálnej vlády povoľuje založenie spoločností s ručením obmedzeným, z ktorých väčšina je nezisková. Spoločnosť s ručením obmedzeným je po vzore anglického company limited by Guarantee. Nemá žiadnych akcionárov, ale namiesto toho má členov, ktorí ručia za zaplatenie určitej sumy veriteľom, ak po zrušení spoločnosť nebude schopná splácať svoje dlhy. (Záručná suma sa nachádza v stanovách spoločnosti a je zvyčajne celkom nominálna.) Považuje sa za verejnú spoločnosť s vyšším štandardom regulácie ako v prípade vlastných alebo súkromných spoločností.

Spoločnosť s ručením obmedzeným bola populárnou podnikovou neziskovou štruktúrou pred zavedením formy združenia v 80. rokoch. V súčasnosti je v Austrálii asi 12 400 týchto spoločností a môžu byť založené na akýkoľvek zákonný účel. V praxi však ich formálne predmety, ako je uvedené v ich ústave, často obmedzujú ich účely.

STATUS VEREJNÉHO PROSPECHU (PUBLIC BENEFIT STATUS)

Zákon o Charitách z roku 2013 oslovuje subjekty, ktoré priamo alebo nepriamo slúžia verejnoprospešnosti. Účelom zákona je poskytnúť štatutárnu definíciu „charity“ a „charitatívneho účelu“ pre Commonwealth (nie štáty a územia). Pred zavedením zákona bola definícia charity v Austrálii závislá od obvyčajového práva a od štatútu „Charitatívneho Použitia 1601“. Sekcia 5 zákona definuje charitu ako subjekt:

- (a) ide o neziskový subjekt
- (b) Všetky účely sú:
 - o charitatívne, pre verejný prospech
 - o alebo vedľajšie a na podporu alebo pomoc účelom subjektu (charity)
- (c) Žiadny z účelov nie je diskvalifikačným účelom...; a
- (d) Nejde o jednotlivca, politickú stranu ani vládny subjekt.

V oddiele 3 ods. 1 sa stanovuje, že „neziskový subjekt“ má rovnaký význam ako v zákone o vymeriavaní dane z príjmu z roku 1997 (Income Tax Assessment Act 1997 (Cth)). § 6 rieši „verejnoprospešný účel“, ktorý definuje ako účel smerujúci k prospechu, ktorý je dostupný širokej verejnosti alebo dostatočnej časti širokej verejnosti (§ 6 ods. 1 písm. b) zákona o charite). „Dostatočnosť“ (sufficiency) sa meria okolitými okolnosťami vrátane číselnej veľkosti podielu zainteresovanej širokej verejnosti (§ 6 ods. 4 zákona o charite).

Pre určité skupiny a činnosti platí osobitný predpoklad verejnoprospešnosti, a to tak, že sa neuplatňuje test verejnoprospešnosti podľa § 6 ods. 1 písm. b).

Tie obsahujú:

- Pomoc osobám v nevyhnutných situáciách (ktorých môže byť len jeden alebo niekoľko) (oddiel 8 zákona o charite);
- Domorodé skupiny (článok 9 ods. 1 zákona o charite). Tieto skupiny musia dostať čiastku (v hotovosti alebo bezhotovostne) podľa ustanovení zákona o pôvodnom vlastníctve z roku 1993 (Cth) alebo v súvislosti s tradičnými pôvodnými právami na vlastníctvo, okupáciu, používanie alebo užívanie pôdy (článok 9 ods. 2 zákona o charitách).);
- Otvorené a nediskriminačné svojpomocné skupiny (§ 10 ods. 1 zákona o charite). Tieto skupiny musia
 - a) mať otvorené a nediskriminačné členstvo;

- b) majú za cieľ pomáhať jednotlivcom postihnutým konkrétnym znevýhodnením alebo diskrimináciou alebo potrebou, ktorá nie je uspokojená;
- c) pozostávajú z jednotlivcov, ktorí sú postihnutí nevýhodou, diskrimináciou alebo potrebou, a sú nimi kontrolovaní;
- d) mať všetky kritériá členstva subjektu súvisiace s jeho účelom; a
- e) mať členstvo v subjekte otvorené pre každého jednotlivca, ktorý spĺňa kritériá;
- Uzavreté a kontemplatívne rehole, ktoré ponúkajú modlitbové intervencie na žiadosť širokej verejnosti (§ 10 ods. 2 zákona o charitách).

Okrem toho sa predpokladá, že určité účely sú verejnoprospešné (oddiel 7 zákona o charite) Sú to:

- a) prevencia a zmiernenie chorôb, chorôb alebo ľudského utrpenia;
- b) napredovanie vzdelania;
- c) zmiernenie chudoby, núdze alebo znevýhodnenia jednotlivcov alebo rodín;
- d) Starostlivosť a podpora starých ľudí alebo jednotlivcov so zdravotným postihnutím; a
- e) Napredovanie náboženstva.

„Charitatívne účely“ sú definované v časti 12. Účely v tejto časti zahŕňajú aj účely v časti 7. Účely sú:

- a) Zlepšenie zdravia;
- b) napredovanie vzdelania;
- c) podpora sociálneho alebo verejného blaha;
- d) napredovanie náboženstva;
- e) podpora kultúry;
- f) podpora zmierenia, vzájomného rešpektu a tolerance medzi skupinami jednotlivcov, ktorí sa nachádzajú v Austrálii;
- g) podpora alebo ochrana ľudských práv;
- h) presadzovanie ochrany alebo bezpečnosti Austrálie alebo austrálskej verejnosti;
- i) predchádzanie alebo zmierňovanie utrpenia zvierat;
- j) zlepšovanie prírodného prostredia;
- k) akýkoľvek iný účel prospešný pre širokú verejnosť, ktorý možno odôvodnene považovať za analogický alebo v duchu ktoréhokoľvek z účelov uvedených v odsekoch (a) až (j);
- l) Presadzovanie alebo odmietanie zmeny akejkoľvek záležitosti ustanovenej zákonom, politikou alebo praxou v Commonwealthe, štáte, teritóriu alebo inej krajine, ak:
 - a. v prípade podpory zmeny – zmena podporuje alebo pomáha jednému alebo viacerým účelom uvedeným v odsekoch (a) až (k); alebo
 - b. v prípade nesúhlasu so zmenou – zmena je v rozpore s jedným alebo viacerými účelmi uvedenými v týchto odsekoch alebo im bráni.

VEREJNOPROSPEŠNÉ AKTIVITY

Jediná právna forma, ktorá vyslovene vyžaduje slúžiť verejnému záujmu je charitatívny fond (charitable trust). (Pozri tiež zákon o charitatívnych trustoch z roku 1962 (WA), oddiel 5 ods. 4). Verejnoprospešnú činnosť však môžu vykonávať všetky organizačné (právne) formy.⁷³

Ako môžu charitatívne organizácie získavať prostriedky?⁷⁴

⁷³ viac k finančným info https://www.cof.org/content/nonprofit-law-australia#_end1 vyplácaniu dividend, úrokov etc.

⁷⁴ <https://www.acnc.gov.au/for-public/understanding-charities/charities-and-fundraising>

Ak charitatívna organizácia spĺňa príslušné požiadavky na získavanie finančných prostriedkov alebo iné regulačné požiadavky, môže získavať prostriedky ľubovoľným spôsobom:

- získavanie finančných prostriedkov
- servisné práce
- členské poplatky
- granty od organizácií poskytujúcich granty a donorov (ako sú vládne agentúry alebo filantropické trusty a nadácie)
- firemné sponzorstvo alebo partnerstvá
- prevádzkovanie obchodov s príležitosťami alebo predaj predmetov (ako je tovar alebo predaj pečiva).

V neustále sa meniacom prostredí sa charitatívne organizácie – ako všetky podniky – možno budú musieť zamerať na vytváranie viacerých tokov príjmov, aby sa zabezpečila ich udržateľnosť. Novšie prístupy k získavaniu finančných prostriedkov môžu zahŕňať sociálne investície (sociálny alebo environmentálny vplyv) alebo dlhopisy so sociálnym vplyvom, komunitné financovanie (crowdsourcing) a mikrofinancovanie a kampane prostredníctvom sociálnych médií a digitálnych nástrojov.

Charitatívne organizácie sa musia uistiť, že si zachovajú svoj neziskový štatút a že ich získavanie prostriedkov smeruje k podpore ich charitatívneho účelu, najmä ak ide o komerčný prvok.

Charitatívne organizácie musia dodržiavať všetky príslušné zákony o fundraisingu v štáte alebo na území, kde získavajú prostriedky, nielen tam, kde pôsobia.

Daňové úľavy, výnimky a iné výhody dane Commonwealthu⁷⁵

Austrálsky daňový úrad (ATO) je zodpovedný za rozhodovanie o oprávnenosti na charitatívne daňové výhody Commonwealthu. Charitatívne organizácie môžu mať nárok na daňové výhody vrátane:

- oslobodenie od dane z príjmu a výplatné dobropisy
- úľavy na dani z tovarov a služieb (GST).
- zľavy a oslobodenia od dane z okrajových výhod (FBT) a
- status príjemcu odpočítateľného daru (DGR).

ATO rozhoduje o tom, aké úľavy a výhody môže charitatívna organizácia získať.

Charitatívne organizácie môžu mať nárok na oslobodenie od daní vybraných štátnymi a územnými vládami, ako je daň z príjmu, pozemková daň a kolkovné.

Niektoré miestne vládne orgány môžu ponúkať koncesie (ústupky) charitatívnym organizáciám.

OSLOBODENIE OD DANE⁷⁶

Oddiel 50 zákona o posudzovaní dane z príjmu z roku 1997 (ITAA) oslobodzuje určité triedy neziskových organizácií od dane z príjmu. Spravuje ho Austrálsky daňový úrad (ATO), za ktorý zodpovedá federálny pokladník. Organizácia ATO prešla na režim sebahodnotenia a od NPO sa vyžaduje, aby každoročne sami hodnotili, či patria do vyňatých kategórií.

⁷⁵ <https://www.acnc.gov.au/for-charities/manage-your-charity/other-regulators>

⁷⁶ https://www.cof.org/content/nonprofit-law-australia#_end1

Austrálska komisia pre charitatívne a neziskové organizácie (ACNC) začala svoju činnosť 3. decembra 2012. ACNC je zodpovedná za určenie právneho postavenia skupín, ktoré hľadajú charitatívne, verejnoprospešné inštitúcie a iné neziskové výhody v mene všetky agentúry Commonwealthu. Keď ATO dostane od ACNC oznámenie o charitatívnom štatúte organizácie, začne skúmať špecifické podmienky organizácie pre oslobodenie od dane.

Kategórie oslobodení od dane sú pomerne široké a oslobodenie sa vzťahuje na všetky príjmy. Oslobodenie by sa nemalo zamieňať s odpočítateľnosťou daru, pretože sa naň vzťahujú celkom odlišné pravidlá.

Medzi kategórie oslobodených organizácií patria:

- náboženské, vedecké, charitatívne alebo verejné vzdelávacie inštitúcie;
- Verejné a neziskové nemocnice;
- Nemocničné a zdravotnícke organizácie poskytujúce výhody;
- Nadácia Thalidomide;
- Odborové zväzy a združenia zamestnávateľov;
- Priateľské spoločnosti (Friendly societies);
- Združenia na hudobné účely, umenie, vedu alebo literatúru;
- Povzbudzovanie a propagácia hier alebo športu a pretekov zvierat;
- združenia komunitných služieb; (focus on community development, social inclusion and community focused services)
- združenia pre rozvoj letectva, poľnohospodárstva, pastierskych, záhradníckych, vinohradníckych, výrobných alebo priemyselných zdrojov Austrálie; a
- Fond založený závetom alebo trustom na verejné charitatívne účely alebo vedecký výskum prostredníctvom verejnej univerzity alebo nemocnice, ak:
 - Je fyzicky prítomná v Austrálii a v rozsahu, v akom je fyzicky prítomná v Austrálii, sleduje svoje ciele a vynakladá svoje výdavky hlavne v Austrálii; a ide o odpočítateľného príjemcu daru;
 - Je daný zákonom v predpisoch o dani z príjmu a nachádza sa mimo Austrálie a je oslobodený od dane z príjmu v krajine svojho bydliska; alebo
 - Má fyzickú prítomnosť v Austrálii, ale znáša svoje výdavky a svoje ciele sleduje najmä mimo Austrálie (pozri divíziu ITAA 50).⁷⁷

K mnohým ustanoveniam o výnimkách v ITAA sa v prílohe 11 novely daňových zákonov (opatrenia č. 2 z roku 2013) zákona z roku 2013 ďalej pridalo, že:

Subjekt musí:

- dodržiavať všetky podstatné požiadavky v jej riadiacich pravidlách; a
- použije svoje príjmy a majetok výlučne na účel, na ktorý je účtovná jednotka založená.

Pre charitatívne fondy platia určité osobitné podmienky výnimky. Ak chcete mať nárok na schválenie, všetky charitatívne prostriedky sa musia použiť na účely, na ktoré boli založené. Niektoré finančné prostriedky budú tiež musieť splniť ďalšie testy; to závisí od toho, či bol charitatívny fond založený

⁷⁷Not-for-profit Organisations, Australia, 2006-07 (Re

ssue) [https://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/Products/8106.0~200607+\(Relssue\)~Appendix~ICNPO+classification+\(Appendix\)?OpenDocument#PARALINK12](https://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/Products/8106.0~200607+(Relssue)~Appendix~ICNPO+classification+(Appendix)?OpenDocument#PARALINK12)

závetom pred 1. júlom 1997, a ak áno, aký majetok od tohto dátumu získal; alebo či bola založená v Austrálii po 1. júli 1997. Tieto dodatočné testy sú veľmi zložité a presahujú rámec tejto poznámky.

Ďalšie informácie v „jednoduchej angličtine“ možno nájsť na webovej stránke ATO. Oslobodený charitatívny štatút austrálskej organizácie na účely federálnej dane z príjmu možno rýchlo určiť vyhľadávaním na webovej stránke ACNC.

Príslušné subjekty Commonwealthu, ako je ATO, môžu vydať osvedčenie vo verejnom záujme za okolností, keď sa domnievajú, že pozastavenie určitého postupu obstarávania nie je vo verejnom záujme

2.4.7. Kanada

Verejnému záujmu sa v legislatíve Kanady venuje **zákon o hodnotení vplyvu (IAA)**, v ktorom sú v § 60 a 62 definované podmienky a kľúčové dokumenty hodnotenia z úrovne ministra a guvernéra (GiC). V paragrafe 63 sú popísané faktory a rozsah v akom sú tieto vplyvy významné vo verejnom záujme. Výsledkom procesu hodnotenia je správa o posúdení vplyvu, ktorá obsahuje analýzu a informuje o určení a faktoroch verejného záujmu. Správu o posúdení vplyvu pripraví buď agentúra, revízná komisia alebo jurisdikcia vykonávajúca náhradné posúdenie. Táto správa posúdi informácie zhromaždené prostredníctvom procesu hodnotenia vplyvu (IA) a urobí zistenia relevantné pre faktory, ktoré je potrebné zvážiť pri hodnotení vplyvu určeného projektu podľa § 22 IAA. Oznámenie o schválení a jeho dôvody musia byť zverejnené na internetovej stránke registra.

Určenie verejného záujmu sa opiera o tieto faktory:

- miera, do akej určený projekt prispieva k udržateľnosti;
- rozsah, v akom sú nepriaznivé účinky v rámci federálnej jurisdikcie a nepriaznivé priame alebo vedľajšie účinky uvedené v správe o posúdení vplyvu v súvislosti s určeným projektom významné;
- vykonávanie zmierňujúcich opatrení, ktoré minister alebo prípadne guvernér považuje za vhodné;
- vplyv, ktorý môže mať určený projekt na akúkoľvek domorodú skupinu, a akýkoľvek nepriaznivý vplyv, ktorý môže mať určený projekt na práva pôvodného obyvateľstva Kanady uznané a potvrdené oddielom 35 ústavného zákona z roku 1982;
- rozsah, v akom účinky určeného projektu bránia alebo prispievajú k schopnosti kanadskej vlády plniť svoje environmentálne záväzky a záväzky v súvislosti so zmenou klímy.

Pre týchto päť faktorov neexistujú žiadne prahové hodnoty ani rozhodovacie body, ale skôr sa faktory posudzujú spolu so správou o hodnotení vplyvu, aby sa fakticky podložilo rozhodnutie o verejnom záujme. Na konci fázy hodnotenia vplyvu dostane minister správu o hodnotení vplyvu, správu o konzultácii s hlavou štátu, o povinnosti konzultovať a odporúčané podmienky na podporu určenia verejného záujmu. Môže byť poskytnuté aj poradenstvo v oblasti verejnej služby ministrom na podporu určenia verejného záujmu.⁷⁸

⁷⁸ <https://www.canada.ca/en/impact-assessment-agency/services/policy-guidance/public-interest-determination-under-impact-assessment-act.html>

V legislatíve Kanady nájdeme aj zákon k poskytovaniu verejných služieb. Konkrétne sa táto politika vzťahuje na nasledujúce typy iniciatív pri poskytovaní verejných služieb cez vytváranie:

1. nových organizácií, vrátane servisných agentúr; špeciálnych výkonných agentúr; rezortných servisných agentúr; rezortných korporácií, pobočiek alebo divízií verejnej správy;
2. tzv. korunných korporácií (korporácia vo vlastníctve federálnej alebo provinčnej vlády),
3. správnych súdov,
4. spoločností so zdieľaným riadením, a to partnerstiev a spolupráce s inými sektormi a úrovňami verejnej správy; a zadávanie federálnych programov a služieb súkromnému a neziskovému sektoru.

Poskytovanie verejných služieb je možné alternatívnymi spôsobmi pri všetkých verejných službách Kanady za splnenia podmienok, ktoré sú vyhodnocované Sekretariátom štátnej pokladnice Kanady na základe plánu alternatívneho poskytovania služby a analýzy konkrétneho prípadu, ktorá musí potvrdiť vhodnosť prijatého riešenia a reflektovanie verejného záujmu.

Plán alternatívneho poskytovania služby musí pokryť tri nasledujúce fiškálne roky a zahŕňať iniciatívy uvedené vyššie, ktoré majú ročné programové výdavky presahujúce 20 miliónov USD alebo spĺňajú niektorú z nasledujúcich dodatočných kritérií:

- neposkytnutie služieb iniciatívou predstavuje významné riziko pre narušenie kontinuity ich poskytovania kanadským občanom;
- iniciatívy predstavujú podstatnú zmenu existujúcej kombinácie priemyselných a regionálnych výhod;
- iniciatívy riešia citlivé otázky v riadení financií alebo ľudských zdrojov, ktoré si vyžadujú smernice ministerstva financií;
- iniciatívy majú vplyv na práva alebo nároky kanadských občanov;
- iniciatívy významne prispievajú k plneniu mandátu rezortov; alebo
- iniciatívy majú vplyv na úradné jazyky.

Plán musí jasne vysvetliť dôvod zahrnutia iniciatívy, ktorá spĺňa ktorúkoľvek z týchto kritérií.

Analýza prípadu je základným nástrojom pre rozhodovanie, implementáciu, priebežnú kontrolu a úpravu iniciatívy (riešeného spôsobu poskytovania služieb). Jej obsah musí zodpovedať otázky z **testu verejného záujmu**, ktoré sa naň vzťahujú, a musí obsahovať :

- základnú analýzu zameranú na spokojnosť klientov a občanov a priority zlepšovania služieb, ako aj aktuálnu úroveň výkonnosti pre každú testovaciu otázku verejného záujmu;
- výsledky záväzkov iniciatívy ako odpoveď na otázky testu verejného záujmu;
- rámec hodnotenia a podávania správ o hodnotení výsledkov obstarávateľovi i verejnosti;
- mechanizmy a orgány, ktoré sú k dispozícii navrhovateľom, ministrom na prijatie nápravných opatrení (podľa potreby) po implementácii iniciatívy;
- a plán načrtávajúci cyklus priebežného preskúmania a hodnotenia výsledkov počas trvania iniciatívy.

Pri hodnotení alternatívneho poskytovania verejných služieb sa realizuje test verejného záujmu, ktorý hodnotí 6 oblastí: riadenie, požiadavky na úradný jazyk, hospodárnosť služby, orientáciu na občana a deklarovanie dodržiavania etiky a hodnôt Kanady. Konkrétne znenie otázok testu verejného záujmu je nasledovné:

- Poskytuje nový spôsob zabezpečenia verejných služieb primeranú rozhodovaciu právomoc ministrom?
- Zabezpečuje vzťah s navrhovateľom vhodné prepojenie medzi verejnou politikou a realizáciou?
- Je nový spôsob poskytovania verejnej služby vhodne nastavený pre podávanie správ o výsledkoch a iných relevantných informáciách o výkone ministrom, parlamentu a občanom?
- Predstavuje nový spôsob poskytovania služieb primeranú rovnováhu medzi flexibilitou potrebnou pre vysoký organizačný výkonom a „zdravým“ (hospodárnym) spravovaním?
- Boli prijaté vhodné ustanovenia na rešpektovanie úradných jazykov Kanady?
- Poskytuje analýza nákladov, rizík a prínosov pre daný spôsob poskytovania služieb presvedčivé výsledky?
- Je vplyv na služby v súlade s potrebami, očakávaniami a prioritami Kanaďanov?
- Zvýši nový spôsob poskytovania služby efektívnosť organizácie?
- Zabezpečuje vzťah medzi spoluposkytovateľmi ľahký prístup pre Kanaďanov k širokému spektru verejných služieb?
- Budú o novom spôsobe poskytovania informovaní všetci zainteresovaní alebo potenciálne dotknutí? Je potrebný konzultačný proces? Ako sa uskutoční?
- Existuje komunikačný plán, ktorý zabezpečí, že kľúčové zainteresované strany ako aj občania dostanú úplné a včasné informácie o navrhovaných zmenách?
- Sú zavedené opatrenia na zabezpečenie nepretržitého merania a zlepšovania spokojnosti občanov a klientov v priebehu času?
- Existuje primerané ustanovenie pre prístup k informáciám a zachovanie súkromia kanadských občanov?
- Bude vytvorený rámec, ktorý zaručí, že kanadskí občania dostanú hodnotu za peniaze a vyvodí sa zodpovednosť za verejné výdavky a zodpovednosť voči parlamentu?
- Bude navrhovaný nový spôsob poskytovania služby podporovať hodnoty a organizačnú kultúru, ktoré sú v súlade s hodnotami a etikou verejného sektora?
- Existuje istota, že sa zhmotní očakávaná organizačná kultúra (vrátane hodnôt a etiky)?
- Boli dôkladne zvážené otázky ľudských zdrojov, vrátane mobility zodpovedných zamestnancov, odborov, nástupníckych práv, pokračujúcich pracovných zmlúv, práv na odvolanie (v prípade, že zamestnanci dostanú výpoveď), kompenzácií a dôchodkov?
- Prispeje nový spôsob poskytovania služby k identite a zviditeľneniu federálnej vlády?
- Aký to bude mať vplyv na verejnú službu Kanady ako koherentnú národnú inštitúciu?⁷⁹

2.4.8. Nový Zéland

Verejný záujem v ústave sa spomína len raz v súvislosti s otvoreným vládnutím

Smerom k otvorenejšiemu vládnutiu (Towards more open government)⁸⁰ je dokument, ktorý uvádza, že v posledných desaťročiach sa procesy vládnutia stali otvorenejšími. Zákon z roku 1982 o úradných informáciách zmenil základný princíp zákona o úradných tajomstvách z roku 1951: v súčasnosti platí zásada, že úradné informácie majú byť sprístupnené tým, ktorí ich hľadajú, pokiaľ neexistuje dobrý dôvod na ich zadržiavanie. Takéto dôvody sa týkajú **verejných záujmov**, ako je národná bezpečnosť a presadzovanie práva, a súkromných záujmov, ako sú dôverné záležitosti a súkromie. Základom tohto princípu je niekoľko účelov vrátane umožnenia efektívnejšej účasti obyvateľov Nového Zélandu na

⁷⁹ Sekretariát štátnej pokladnice Kanady. 2002. Politika o alternatívnom poskytovaní služieb.

⁸⁰ <https://www.ombudsman.parliament.nz/sites/default/files/2019-03/Danks%20general.pdf>

tvorbe a správe zákonov a politík a podpory zodpovednosti ministrov a úradníkov, čo má za následok zvýšenie rešpektu voči zákonu a podpora dobrej vlády Nového Zélandu.

Prípady rady MNO v oblasti zdravotníctva

Mimovládne organizácie dostávajú značné finančné prostriedky od ministerstva zdravotníctva a okresných zdravotných úradov. Mnohé z nich sú neziskové a popri poskytovaní služieb spotrebiteľom sú cenným kontaktom na úrovni komunity.

Mimovládne organizácie majú dlhú a dobre zavedenú históriu prispievania k poskytovaniu zdravotných a zdravotných služieb na Novom Zélande. Zdravotné a zdravotné mimovládne organizácie zahŕňajú širokú škálu organizácií, ktoré poskytujú flexibilné, pohotové a inovatívne poskytovanie služieb v prvej línii. Rôzne služby sú ponúkané v rámci primárnej starostlivosti, duševného zdravia, osobného zdravia a podporných služieb pre osoby so zdravotným postihnutím.

Ministerstvo zdravotníctva a mimovládne organizácie zo sektora zdravotníctva a zdravotného postihnutia majú formalizovaný vzťah načrtnutý v *Rámci vzťahov medzi ministerstvom zdravotníctva a zdravotníctva a mimovládnymi organizáciami zdravotne postihnutých*. Tento rámec je postavený na dohode *Kia Tūtahi Relationship Accord* podpísanej vládou a členmi komunity v roku 2011, ktorým sa vytvorila Sieť a Rada mimovládnych organizácií v oblasti zdravia a zdravotného postihnutia. Rámec pre vzťahy medzi ministerstvom zdravotníctva a mimovládnymi organizáciami zdravotníctva/zdravotne postihnutých (vládný dokument) upravuje samostatný vládny dokument.⁸¹

Členstvo v sieti mimovládnych organizácií pre zdravie a postihnutie je bezplatné a otvorené pre každého novozélandského neziskového poskytovateľa zdravotnej starostlivosti alebo zdravotného postihnutia, ktorý získa finančné prostriedky od spoločnosti Vote Health. Sieť je zameraná na zdieľanie informácií, komunikáciu, budovanie spôsobilostí/kapacít a konzultácie.

Rada mimovládnych organizácií Zdravie a zdravotné postihnutie pozostáva z 13 volených zástupcov zo širšej siete mimovládnych organizácií v oblasti zdravia a zdravotného postihnutia. Jeho cieľom je vybudovať silný, rešpektujúci, inovatívny a proaktívny vzťah medzi ministerstvom a mimovládnymi organizáciami, vrátane maorských a tichomorských mimovládnych organizácií.

Ministerstvo a Rada mimovládnych organizácií každoročne organizujú Fórum mimovládnych organizácií v oblasti zdravia a zdravotného postihnutia. Fóra sú príležitosťou pre mimovládne organizácie diskutovať o kľúčových problémoch a podeliť sa o ne s ministerstvom a ďalšími zainteresovanými stranami.

Mimovládne organizácie (MVO) poskytujú služby verejného zdravotníctva, ktoré zabezpečujú, aby služby ochrany verejného zdravia a prevencie dobre fungovali v komunitách. Zahŕňajú:

- organizácie, ktoré poskytujú služby pre širokú populáciu
- organizácie, ktoré sa starajú o špecifické skupiny obyvateľstva
- Maormi riadené a riadené služby, ktoré poskytujú služby špeciálne pre Maorov a pre všeobecnú populáciu

81

<https://ngo.health.govt.nz/system/files/documents/pages/2013%20MoH%20Relationship%20Affirmation%20Letter.pdf>

- Tichomorské a spravované služby, ktoré poskytujú služby pre tichomorské národy.

Financovanie

Mimovládne organizácie v oblasti verejného zdravia môžu byť financované:

- prostredníctvom zdravotníckych alebo iných vládnych zdrojov financovania
- alebo môžu dostávať prostriedky z komunitných grantov,
- súkromného priemyslu
- alebo ich členstva.

Niektoré mimovládne organizácie poskytujú služby, ktoré sa zaoberajú širokou škálou problémov. Napríklad regionálni poskytovatelia poskytujú programy a služby Well Child, zamerané na prevenciu pred fajčením, zdravú výživu a fyzickú aktivitu, prevenciu proti alkoholu a drogám a prevenciu duševného zdravia. Niektoré špeciálne záujmové mimovládne organizácie sa zameriavajú na jeden problém, napríklad National Heart Foundation a Mental Health Foundation.⁸²

2.4.9. USA

Oblasti činnosti mimovládnych organizácií v Spojených štátoch možno charakterizovať podľa dokumentu „Non-Governmental Organizations (NGOs) in the United States“⁸³

V Spojených štátoch pôsobí približne 1,5 milióna mimovládnych organizácií. Tieto mimovládne organizácie sa venujú širokému spektru aktivít, vrátane politickej obhajoby v otázkach, ako je zahraničná politika, voľby, životné prostredie, zdravotná starostlivosť, práva žien, ekonomický rozvoj a mnoho ďalších. Často vyvíjajú a riešia nové prístupy k sociálnym a ekonomickým problémom, ktoré vlády nedokážu riešiť samé. Mnohé mimovládne organizácie v Spojených štátoch pôsobia v oblastiach, ktoré nesúvisia s politikou. Patria sem dobrovoľnícke organizácie založené na spoločnej náboženskej viere, odborové zväzy, skupiny, ktoré pomáhajú zraniteľným ľuďom, ako sú chudobní alebo zdravotne postihnutí, a skupiny, ktoré sa snažia posilniť postavenie mládeže alebo marginalizovanej populácie. Ich zdroje financovania zahŕňajú dary od súkromných osôb (amerických alebo zahraničných), súkromných ziskových spoločností, filantropických nadácií alebo granty od federálnej, štátnej alebo miestnej samosprávy. Zdroje financií môžu zahŕňať aj zahraničné zdroje.

Status oslobodenia od dane

Mnohé mimovládne organizácie v Spojených štátoch sú kvalifikované ako oslobodené od štátnych a federálnych daní. Tento právny stav uľahčuje mimovládnym organizáciám fungovať ako neziskové organizácie, pretože nemusia platiť dane z príjmu (financovania), ktorý dostanú. Ak chce mimovládna organizácia získať výnimku zo zdanenia príjmu od federálnej vlády USA, požiada o ňu úrad „Internal Revenue Service“. Existuje mnoho typov mimovládnych organizácií uvedených v Internal Revenue Code,

⁸² <https://www.health.govt.nz/our-work/public-health-workforce-development/public-health-organisations>

⁸³ <https://www.state.gov/non-governmental-organizations-ngos-in-the-united-states/>

ktoré majú nárok na štatút oslobodenia od dane, a typ dostupných výhod závisí od typu mimovládnej organizácie a typu vykonávaných činností. Vo všeobecnosti sa mimovládne organizácie organizujú výlučne na vzdelávacie, náboženské, charitatívne, vedecké testovanie pre verejnú bezpečnosť, literárne účely a určité športy, ktoré sú neziskové a nehrajú stranícky politickú úlohu (napr. podporou kandidátov vo voľbách alebo pokusom o vplyv legislatívy). Môžu požiadať o oslobodenie od federálneho zdaňovania všetkých príjmov súvisiacich s týmito účelmi.

Mimovládne organizácie organizované na politické účely dostávajú obmedzené daňové oslobodenie len pre príjmy získané z príspevkov vyžiadaných od širokej verejnosti, členských príspevkov alebo fundraisingových podujatí. Štátne vlády často používajú rovnaké štandardy na uplatňovanie štátnych zákonov o dani z príjmu. Organizácie, ktoré žiadajú o oslobodenie od štátnych daní, musia vo všeobecnosti podať žiadosť o oslobodenie štátnym daňovým úradom.

Ďalšou črtou štatútu oslobodenia od dane je, že príspevky niektorým z týchto organizácií môžu byť pre darcu daňovo uznateľné. To poskytuje dôležitý stimul pre občanov a korporácie, aby darovali finančné prostriedky týmto skupinám.

Je dôležité poznamenať, že federálne a štátne vlády neposudzujú hodnotu špecifickej činnosti alebo poslania organizácie pri určovaní, či tieto organizácie majú nárok na štatút oslobodenia od dane. Vláda USA sa vo všeobecnosti nesnaží ovplyvňovať poslanie organizácie, určovať štruktúru mimovládnej organizácie, schvaľovať, kto ju riadi alebo slúži v jej správnej rade, ani riadiť jej finančný manažment. Namiesto toho americké zákony vo všeobecnosti regulujú organizácie tým, že vyžadujú pravidelné verejné zverejňovanie – prostredníctvom podávania informačných reportov vláde – o financovaní, aktivitách a vedení organizácie. Nariadenia neumožňujú vládnym úradníkom odvolať povolenie na činnosť alebo štatút oslobodenia od dane na základe posúdenia podstaty poslania, aktivít, rozpočtu alebo vedenia organizácie.

2.4.10. Palestína

Predtým, ako sa pozrieme na verejný záujem a jeho definovanie v Palestíne, objasníme najskôr existenciu tretieho sektora/neziskových organizácií, vzhľadom na to, že táto krajina je špecifická nielen diktátorským režimom, odlišnou kultúrou, ale aj pretrvávajúcim vojnovým konfliktom.

Ako prvé vyvstáva otázka, či je možné, aby existovali tretí sektor a občianska spoločnosť v krajine, kde nie je demokracia. Dva hlavné myšlienkové názory na túto otázku hovoria nasledovne^{84, 85}:

1. Ak aj tretí sektor/občianska spoločnosť existuje v diktátorskom režime, ide len o formálne pôsobenie, nie reálne.
2. Druhý myšlienkový smer tvrdí opak, že tretí sektor a občianska spoločnosť musia existovať v diktátorských krajinách a režimoch, pretože je potrebná ich prítomnosť. V demokratických krajinách, napríklad v Európskej únii, je zabezpečené všetko, ako zdravotníctvo, sociálne služby, sloboda názoru a prejavu, atď., aký má teda zmysel mať občiansku spoločnosť? V diktátorských krajinách sú veci, ktoré sú považované za luxus, ako napríklad starostlivosť o zvieratá či prírodu, v demokratických krajinách sú pritom považované za štandardné či základné. Dôležitosť a rola tretieho sektora a občianskej spoločnosti sa preto pre každý z týchto systémov líši, avšak tretí sektor a občianska spoločnosť musia existovať aj v

⁸⁴ التمويل الدولي للمؤسسات الأهلية الفلسطينية وأثره على التنمية السياسية في غزة/2011 من ص 64-71
⁸⁵ المنظمات غير الحكومية ودورها في عولمة النشاط الخيري و التطوعي / كمال منصور من ص 16-85

krajinách, ktoré majú diktátorský režim, aby mohli pracovať na zabezpečení základných životných potrieb, ako je zdravie, vzdelanie atď.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že existencia tretieho sektora a občianskej spoločnosti v diktátorských krajinách opodstatnená, pretože sa snaží o získanie zabezpečenia základných vecí/služieb a neskôr „luxusných“ služieb. I keď by ich existencia mala byť len formálna, zostáva nevyhnutná, pretože narúša vládnu režim a požaduje napĺňanie týchto služieb.

Z tohto pohľadu má preto význam skúmať aj verejný záujem a služby vo verejnom záujme poskytované MNO v Palestíne. Navyše, palestínska legislatíva upravuje činnosť organizácií (zákon č. 1 z roku 2000 o charitatívnych združeniach a organizáciách občianskej spoločnosti), kde článok 1 tohto zákona uvádza, že „Palestínčania majú právo slobodne vykonávať spoločenskú, kultúrnu, profesionálnu a vedeckú činnosť, vrátane práva zakladať a prevádzkovať združenia a organizácie v súlade s ustanoveniami tohto zákona.“⁸⁶ Zákon ďalej upravuje registráciu, fungovanie a financovanie týchto organizácií, ako aj ich vzťah k zahraničným organizáciám.

Čo sa samotného verejného záujmu týka, tak ako v iných krajinách, aj v Palestíne je pojem verejný záujem veľmi široký. Vznik verejnej moci s cieľom organizovať spoločnosť je spojený s uzatvorením určitej (nepísanej) spoločenskej zmluvy, podľa ktorej sa jednotlivci musia vzdať časti svojich slobôd, aby štát organizoval chod spoločnosti, vydával zákony a ústavy a chránil ich práva. Jednotlivci sa tak vzdali časti svojej slobody v prospech verejného záujmu. Štát (vláda) však môže obmedziť úplne slobodu jednotlivcov z dôvodu verejného záujmu, rovnako ako štát má právomoc rozhodovať o tom, čo je verejným či všeobecným záujmom.⁸⁷ Napríklad v zmenenom a doplnenom palestínskom základnom zákone z roku 2003⁸⁸ v siedmej kapitole: Ustanovenia o mimoriadnom stave, článok 110 hovorí: Prezident môže vyhláškou vyhlásiť núdzový stav, ak existuje ohrozenie národnej bezpečnosti spôsobené vojnou, inváziou, ozbrojeným povstaním alebo v čase prírodnej katastrofy na obdobie nepresahujúce 30 dní. Vo vyhláške, ktorou sa vyhlasuje núdzový stav, sa uvedie jeho účel, kraj, ktorého sa týka, a čas jeho trvania. Pri vyhlásení núdzového stavu sa zakazuje obmedzovať základné práva a slobody okrem rozsahu potrebného na splnenie účelu ustanoveného vo vyhláške o vyhlásení núdzového stavu. Preto je možné, aby prezident rozhodol, že nikto nesmie vychádzať z jeho domu, pričom je zrejmé, že ide o jasný a výslovný útok na slobodu pohybu občanov, avšak z pohľadu štátu, bráni občanom v pohybe v záujme zachovania ich života, čo je vo verejnom záujme.

Štát existuje, aby slúžil verejnému záujmu a „skutočný účel štátu si vyžaduje uznanie základných práv jednotlivcov v spoločnosti, ktorým je právo každého jednotlivca mať možnosť slobodne formovať svoj život prostredníctvom zodpovednosti v úsilí dosiahnuť cnosť v súlade s morálnym zákonom.“⁸⁹ Novelizovaný palestínsky základný zákon z roku 2003 sa v druhej hlave zákona zaoberá súborom verejných práv a slobôd ako súčasťou verejného záujmu, hoci zákon výslovne neuvádza, čo je verejný záujem ani to nedefinuje. Napríklad článok 29 pojednáva o tom, že „sociálna starostlivosť o matku a dieťa je štátnou povinnosťou vo verejnom záujme“.

Medzi ďalšie verejné služby tento zákon radí školstvo, zdravotníctvo, zabezpečenie elektriny, vody a kanalizácie, dôchodku a sociálneho poistenia. Vzhľadom na to, že Palestína je pod izraelskou okupáciou, radia sa tu aj ďalšie služby, ako je starostlivosť o rodiny mučeníkov, väzňov, ranených či inak

⁸⁶ Zákon č. 1 z roku 2000 o charitatívnych združeniach a organizáciách občianskej spoločnosti. Dostupné na: <https://security-legislation.ps/en/law/100056>

⁸⁷ Khalil, A. 2020. The Arab companion to constitutional law. Dostupné na: <https://asemkhalil.com/2020/01/23/the-arab-companion-to-constitutional-law/>

⁸⁸ The Amended Basic Law of 2003. Dostupné na: <https://security-legislation.ps/en/law/100028>

⁸⁹ — إي عربي3arabiما هو الصالح العام؟ —

postihnutých vojnou. Novelizovaný palestínsky základný zákon z roku 2003 riešil definíciu týchto verejných služieb ako nevyhnutnej súčasti verejných práv a slobôd v druhej hlave tohto zákona (článok 22).

Tretí sektor a občianska spoločnosť sa spolupodieľajú so štátom na poskytovaní verejných služieb ľuďom v oblasti verejného záujmu. Požiadavky verejnosti sú nekonečné a zdroje sú veľmi obmedzené. Existujú aj problémy, ktoré štát sám nedokáže vyriešiť. Pri riešení týchto problémov musia tretí sektor a občianska spoločnosť úzko spolupracovať so štátom. Napríklad problém nezamestnanosti dosiahol 47 % v pásme Gazy v porovnaní so 16 % na Západnom brehu. Na rodovej úrovni miera nezamestnanosti žien dosiahla 43 % v porovnaní s 22 % mužov v Palestíne⁹⁰. Je to veľké percento a štát to nemôže vyriešiť sám, najmä kvôli obmedzeným zdrojom a schopnostiam, ktoré má pre izraelskú okupáciu. Pomocnú ruku preto podávajú tretí sektor a občianska spoločnosť. Poskytujú niektoré základné služby, ako je vzdelávanie, zdravotníctvo, elektrina a voda, pretože palestínski občania stále trpia nedostupnosťou základných služieb. V pásme Gazy je často prerušená elektrina a nemajú čistú vodu a na Západnom brehu je zase voda nepretržite odpojená od obytných oblastí kvôli okupácii. Ale podpísalo na tom aj zlé riadenie vlády pri privatizácii sektora vody a elektriny. Preto je potrebné, aby občianska spoločnosť zasiahla a prispela k poskytovaniu týchto služieb občanom a chránila ich pred zneužívaním aj zo strany súkromného sektora.

⁹⁰ الجهاز المركزي للإحصاء الفلسطيني | الإحصاء الفلسطيني يعلن النتائج الأساسية لمسح القوى العاملة، للعام 2021

Závery a odporúčania z časti 1

- Pojem verejný záujem sa síce vyskytuje v množstve právnych predpisov v legislatíve SR, často však nie je vôbec definovaný. Uvedený stav spôsobuje v praxi nezriedka nejasnosti a problémy, o to viac, že ide o tzv. „neurčitý pojem“. Zároveň táto situácia kladie zvýšené nároky na príslušné orgány, ktoré tieto zákony aplikujú a interpretujú. Ak je pojem verejný záujem v legislatíve definovaný, tak len vo veľmi úzkom kontexte smerovanom ku konkrétnemu právnemu predpisu.
- Skutočnosť, že verejný záujem nie je jednoznačne definovaný v legislatíve SR a ani v zahraničí, nie je nevyhnutne zlá, pretože umožňuje orgánom verejnej správy individuálne a pomerne flexibilne reagovať.
- Pri definovaní pojmu verejný záujem je možné využiť dva prístupy. Prvým je taxatívne vymedzenie, čo znamená, že zákon by vymedzil všetky aktivity, ktoré budú zaradené do činností vo verejnom záujme. Výhodou takéhoto riešenia je vylúčenie exekutívy z účelového naplňovania obsahu tohto pojmu a garancia zákonodarnej moci na ich uplatňovaní. Nevýhodou je prílišná kazuistická úprava na zákonnej úrovni, ktorá by mohla byť v rozpore s požiadavkou na všeobecnosť zákona a nemohla by pružne reagovať na spoločenský vývoj, pretože každá nová činnosť by musela byť zavedená formou novelizácie zákona. Druhým prístupom je všeobecná definícia, ktorá by vymedzila základné oblasti, v ktorých by sa uplatňoval verejný záujem na verejnoprospešnej činnosti. V tomto prípade je nevýhodou ingerencia výkonnej moci do vymedzovania obsahu pojmu verejnoprospešná činnosť, ktorá by mohla byť zmiernená právom na súdnu ochranu.
- Odporúčaním v oblasti verejného záujmu je zváženie prípravy metodického usmernenia pre orgány verejnej moci ako pomôcky pre posúdenie a rozhodovanie o tom, čo možno a za akých podmienok považovať za verejný záujem.
- V legislatíve SR sa vyskytuje veľká rôznorodosť pojmov. Termín verejný záujem je často nahrádzaný pojmami záujem verejnosti, verejný prospech, záujem štátu, všeobecne prospešný účel, verejnoprospešnosť, z hľadiska služieb vo verejnom záujme sa spomínajú pojmy verejné služby, všeobecne prospešné služby, verejnoprospešné služby, verejnoprávne služby, vzájomne prospešné služby, služby všeobecného hospodárskeho záujmu a pod.
- Ideálnym riešením tejto rôznorodosti by bol prístup zjednocovania pojmov a nie zavádzanie nových.
- Zákonná úprava verejného záujmu činnosti by mala byť založená na nediskriminačnom prístupe, a to nielen vo vzťahu k tým, ktorí z nej budú profitovať. V oblasti financovania verejnoprospešných aktivít bude potrebné vytvoriť prehľadný systém, v ktorom nebude chýbať exaktná a jednotná terminológia, stanoviť základné princípy a koncepciu podpory zo strany štátu.
- Služby vo verejnom záujme, či už v rámci EÚ ako aj na vnútroštátnej úrovni potrebujú jasné pravidlá, aby sa zabezpečila kontinuita ponuky a spravodlivý prístup pre všetkých.

ČASŤ 2 Kompetenčný rámec

Poslaním verejnej správy je zabezpečovať realizáciu práv občanov, vytvárať pre nich dobré podmienky životnej existencie a usilovať o rozvoj prosperujúcej spoločnosti vo všetkých oblastiach ľudskej aktivity a úrovniach územného členenia.⁹¹ Inými slovami, služby vo verejnom záujme nezabezpečuje len ústredná úroveň štátnej správy, ale tam, kde to má opodstatnenie, časť zabezpečuje regionálna a miestna samospráva. Činnosti, ktoré vykonáva obec, patria buď do jej samosprávnej pôsobnosti (originálne), alebo sú súčasťou preneseného výkonu štátnej správy.

Je preto na mieste vysvetliť si pojem decentralizácia. Decentralizácia súvisí s presunom administratívno – politickým centrom, ktoré presúva právomoc samostatne rozhodovať o nejakých záležitostiach na nižšie jednotky, prípadne pri ktorom sa administratívno-politické centrum rozhodovacích právomocí v prospech týchto jednotiek vzdáva (Klimovský 2013).

Administratívna decentralizácia je zameraná na distribúciu kompetencií a s ňou spojených funkcií, a to tak v hierarchickom ako aj funkčnom chápaní. Najčastejšie je prepojená s politickou, no výnimkou nie je ani jej prepojenie s územnou decentralizáciou. Jej súčasťou býva často aj fiškálna decentralizácia (Maličká et al., 2012; Šević, 2005: in Klimovský, 2014)

Rozsah tejto analýzy sa nezameriava na originálny ale práve na prenesený výkon štátnej správy, ktorý je predmetom čl. 71 ústavy, ktorý hovorí, že na obec možno zákonom preniesť výkon určených úloh miestnej štátnej správy. Náklady takto preneseného výkonu štátnej správy uhrádza štát. Základom je princíp subsidiarity. Ten vychádza z predpokladu, že štát presúva na nižšie úrovne výkon tých rozhodnutí, ktoré sú takto zabezpečované efektívnejšie ako v prípade ich výkonu z centrálnej úrovne. Z uvedeného vyplýva najmä to, že pri prenesenom výkone štátnej správy: - ide o štátnu pôsobnosť, nie samosprávnú (aj keď ju v konečnom dôsledku vykoná obec ako samosprávna jednotka), - vykonáva sa v mene štátu (teda nie v mene obce a v jej prospech a na jej zodpovednosť), v zásade sa dá povedať, že obec tu vystupuje ako štátny orgán, - nepripúšťa sa žiadne vybočenie zo zákonného rámca a obecné zastupiteľstvo (až na jednu výnimku – pozri nižšie) nemá žiadnu ingerenciu, teda možnosť zasiahnuť do preneseného výkonu štátnej správy, Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa 11 - obec tu nepôsobí ako samosprávny v podstate nezávislý územný celok, pretože výkon tejto činnosti riadi a kontroluje vláda, - náklady takto preneseného výkonu hradí štát (teda nejde o hradenie výkonu na napĺňanie vlastných potrieb v rámci samosprávnej činnosti). V praxi ide najmä o výkon rozhodovacích činností, ktorých vykonávanie je takto priblížené viac k adresátom takejto činnosti (stavebný poriadok), alebo o činnosti, kde si štát z rôznych dôvodov chce ponechať svoj vplyv (regionálne školstvo). Pri výkone činností v rámci preneseného výkonu štátnej správy obec a jej orgány nie sú nezávislé, ale sú závislé od nadriadených orgánov, ich pokynov, interných predpisov, ich právnych názorov, ich rozhodnutí v odvolacích konaniach a pod. Zároveň štát má výkon takto prenesenej štátnej pôsobnosti financovať z vlastných prostriedkov, pričom na druhej strane obec je povinná tieto prostriedky používať len na takto určený účel, teda sú účelovo viazané. Obec (resp. v jej mene starosta) v takýchto prípadoch vystupuje ako správny orgán vykonávajúci

⁹¹ <https://www.vssr.sk/clanok-z-titulky/prenos-kompetencii-statnej-spravy-na-samospravu-2.htm>

verejnú moc reprezentovanú štátom. Musí ísť o výkon činností presne určených zákonom, nijako inak sa na obec výkon štátnej správy nedá preniesť.⁹²

V nasledovnom texte predstavíme súhrn kompetencií Ústredných orgánov štátnej správy.

- **Ministerstvo dopravy a výstavby SR**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky (MDV SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) dráhy a dopravu na dráhach,
- b) cestnú dopravu,
- c) kombinovanú dopravu,
- d) pozemné komunikácie,
- e) vnútrozemskú plavbu a prístavy, námornú plavbu,
- f) civilné letectvo,
- g) pošty,
- h) telekomunikácie,
- i) verejné práce,
- j) stavebný poriadok a územné plánovanie okrem ekologických aspektov,
- k) stavebnú výrobu a stavebné výrobky,
- l) tvorbu a uskutočňovanie bytovej politiky,
- m) poskytovanie štátnej prémie k stavebnému sporeniu a štátneho príspevku k hypotekárnym úverom,
- n) cestovný ruch,
- o) energetickú hospodárnosť budov,
- p) tvorbu a uskutočňovanie politiky mestského rozvoja.

MDV SR tiež plní funkciu štátneho dopravného úradu a námorného úradu.

Hlavné úlohy MDV SR sú podrobne definované v štatúte. V ňom sú podrobnejšie rozpisované konkrétne činnosti, jedná sa predovšetkým o koordinačné, riadiace, schvaľovacie, povoľovacie činnosti vo vyššie uvedených oblastiach.

V [Programovom vyhlásení vlády 2021-2024](#) sa uvádza priorita **Doprava, ktorá podporuje trvalo udržateľný hospodársky rast s ohľadom na ekológiu**. Cieľom Vlády SR je zásadne zlepšiť starostlivosť o jestvujúcu železničnú a cestnú infraštruktúru, po ktorej sa realizuje väčšina dopravných výkonov na Slovensku. Zvýšiť výdavky na údržbu a rekonštrukciu ciest I. triedy, mostov a najviac využívaných železničných tratí.

Hlavným princípom aktualizovaného [Strategického plánu rozvoja dopravy SR do roku 2030](#) je multimodálna analýza opatrení dopravným modelom SR. Súčasťou strategického plánu bude aj analýza implementácie finančných modelov umožňujúcich realizáciu investičných projektov v oblasti dopravy

⁹² https://npmodmus.zmos.sk/download_file_f.php?id=1193191

zo zdrojov, ktoré nie sú súčasťou rozpočtu verejnej správy (napr. koncesné modely, PPP projekty či tzv. ASFINAG-model). Použitie cudzích zdrojov, odpolitizovanie štátnych firiem v oblasti dopravy a zavedenie dôslednej manažérskej kontroly zabezpečí implementáciu dodatočných kontrolných mechanizmov v oblasti dopravy a zvýši tak efektivitu investícií. Cieľom Vlády SR je zvýšiť efektívnosť investícií aj prípravou a výberom riešení s najvyššou spoločenskou pridanou hodnotou a riešení, ktoré sú finančne udržateľné, lepším manažmentom prípravy a realizácie stavieb, odmietaním neodôvodnených požiadaviek zhotoviteľov a tiež zavedením pravidiel na elimináciu škôd z konfliktu záujmov a ďalších etických požiadaviek na zamestnancov a dodávateľov, aj s primeranými a reálne uplatňovanými sankciami za porušenie.

- **Ministerstvo financií SR**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo financií Slovenskej republiky (MF SR) ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť financií, daní a poplatkov, colníctva, hazardných hier, finančnej kontroly, vnútorného auditu a vládneho auditu.

MF SR je aj ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť cien a cenovej kontroly s výnimkou cien a cenovej kontroly tovarov ustanovených osobitnými zákonmi.

MF SR [podľa tohto zákona](#) zabezpečuje:

1. tvorbu a uskutočňovanie politiky v oblastiach podľa odseku 1 uvedeného zákona vrátane rozpočtovania súhrnného schodku verejného rozpočtu, tvorby a realizácie štátneho rozpočtu, politiky finančného trhu vrátane ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb a politiky spravovania majetku verejnej správy vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére,
2. výkon štátnej správy vo veciach správy štátnych finančných aktív a pasív Slovenskej republiky, hypotekárneho bankovníctva, stavebného sporenia s výnimkou poskytovania štátnej prémie k stavebnému sporeniu, devízového hospodárstva a devízovej kontroly, jednotného účtovníctva a účtovného výkazníctva,
3. výkon štátneho dozoru nad vykonávaním sociálneho poistenia, dodržiavaním podmienok poskytovania štátnej prémie v stavebnom sporení, dodržiavaním podmienok poskytovania štátneho príspevku k hypotekárnym úverom, činnosťou Exportno-importnej banky Slovenskej republiky a nad hospodárením Sociálnej poisťovne.

Hlavné úlohy MF SR sú podrobne definované v štatúte ministerstva. V ňom sú podrobnejšie rozpísané konkrétne činnosti. Jedná sa predovšetkým o koordinačné, riadiace, schvaľovacie, strategické činnosti v týchto oblastiach:

- a) financie,
- b) dane, poplatky a colníctvo,
- c) finančná kontrola, vnútorný audit a vládny audit,
- d) majetok verejnej správy vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére,

- e) ceny a cenová kontrola, s výnimkou cien a cenovej kontroly tovarov ustanovených osobitnými zákonmi,
- f) štátny dozor,
- g) európske záležitosti.

MF SR má súhrnne vypracovanú koncepciu, kde sú definované ciele pre najbližšie obdobie a to presnejšie v koncepcii [Vízia Ministerstva financií Slovenskej republiky](#). Ministerstvo okrem popisu hlavného úsilia definuje aj užívateľov svojich výstupov, ktorými sú najmä občania, fyzické a právnické osoby predovšetkým z podnikateľskej sféry, organizácie verejnej správy, vláda, parlament, vo významnej miere inštitúcie EÚ, medzinárodné finančné inštitúcie, národné finančné inštitúcie, regionálne a miestne samosprávy, mimovládne organizácie a vzdelávacie inštitúcie. Úspešné naplnenie poslania je podmienené existenciou princípov, zásad a mechanizmov v deviatich kľúčových oblastiach (vodcovstvo, politika a stratégia, zamestnanci, partnerstvo a zdroje, procesy, výsledky vo vzťahu k užívateľom, výsledky vo vzťahu k zamestnancom, výsledky vo vzťahu ku komunitám a kľúčové výsledky výkonnosti).

Podľa [Programového vyhlásenia vlády 2021-2024](#) je hlavným cieľom v oblasti financií **stabilizácia verejných financií zasiahnutých prebiehajúcou krízou a zvýšenie efektivity vynakladania verejných prostriedkov fiškálny rámec**. Túto prioritu plánuje Vláda SR dosiahnuť rešpektovaním európskych a národných pravidiel, stabilizáciou verejného dlhu v pomere k HDP, vyrovnaným hospodárením štátu do roku 2024 za predpokladu, že po kríze príde k zotaveniu svetovej ekonomiky, zlepšením dlhodobej udržateľnosti verejných financií, zvýšením dôchodkov pre občanov prijatím dôležitých zmien vo všetkých pilieroch dôchodkového systému, krokmi k zvýšeniu efektívnosti výberu daní s dlhodobým cieľom dosiahnuť aspoň úroveň priemeru krajín EÚ. Vláda SR plánuje realizáciu dlhodobu odkladaných štrukturálnych reforiem v oblasti zdravotníctva, vzdelávania, trhu práce a efektívnejším využívaním zdrojov v ekonomike. Všetky plánované činnosti by sa mali naplňať so zreteľom k opatreniam hodnoty za peniaze.

- **Ministerstvo hospodárstva SR**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (MH SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) priemysel s výnimkou spracovania dreva, biotechnológií, potravinárstva a stavebných výrobkov,
- b) energetiku vrátane hospodárenia s jadrovým palivom a uskladňovania rádioaktívnych odpadov a energetickú efektívnosť,
- c) teplárenstvo a plynárenstvo,
- d) dobývanie a úpravu tuhých palív, dobývanie ropy a zemného plynu, rudných surovín, nerudných surovín a rádioaktívnych surovín,
- e) podporu malého podnikania a stredného podnikania vrátane podpory potravinárskych produktov, ktoré nie sú zaradené do prílohy I Zmluvy o fungovaní Európskej únie a podpory spracovania dreva a biotechnológií,
- f) stratégiu tvorby podnikateľského prostredia a podporu podnikateľského prostredia vrátane podpory potravinárskeho podnikateľského prostredia, ktorého produkty nie sú

zaradené do prílohy I Zmluvy o fungovaní Európskej únie a podnikateľského prostredia v oblasti spracovania dreva a biotechnológií,

- g) vnútorný obchod, zahraničný obchod vrátane obchodovania s výrobkami obranného priemyslu a tvorby zahraničnej obchodnej politiky, ochranu spotrebiteľa s výnimkou ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb a koordináciu politiky vnútorného trhu Európskej únie,
- h) ochranu a využívanie nerastných surovín vrátane hlavného dozoru nad ochranou a využívaním ložísk nerastov,
- i) hlavný dozor nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci a bezpečnosťou prevádzky v banskej činnosti, činnosti vykonávanej banským spôsobom a pri používaní výbušnín,
- j) puncovníctvo a skúšanie drahých kovov,
- k) kontrolu zákazu vývoja, výroby, skladovania, použitia a obchodu s chemickými zbraňami a prekursorami potrebnými na ich výrobu,
- l) riadenie úloh hospodárskej mobilizácie,
- m) odštatnenie a privatizáciu majetku štátu a pre správu majetku štátu v podnikateľskej sfére,
- n) stratégiu tvorby a realizácie inovácií v oblastiach podľa písmen a) až d).

Hlavné úlohy MH SR sú podrobne definované v [štatúte ministerstva](#). Jedná sa predovšetkým o koncepčné, riadiace, kontrolné, koordinačné, implementačné činnosti. V štatúte je zahrnutý článok 4 (hlavné úlohy ministerstva), ktorý uvádza v bode I, (hlavné úlohy v oblasti odštatnenia a privatizácie majetku štátu a pre správu majetku štátu v podnikateľskej sfére) nasledovné: „ministerstvo posudzuje predložené transformačné návrhy a transformačné projekty na premenu rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií na neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby“. Bod je definovaný podľa [§ 3 ods. 4, § 5 ods. 1 a § 8 ods. 1 zákona č. 13/2002 Z. z. o podmienkach premeny niektorých rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií na neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby 28 \(transformačný zákon\) a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 92/1991 Z. z. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov](#).

Ministerstvo vypracovalo návrh [Stratégie hospodárskej politiky SR do roku 2030](#). Strategický dokument tvorí rámec pre dosahovanie prosperity celej spoločnosti, a to vytvorením [podmienok](#) pre zabezpečenie udržateľného hospodárskeho rastu, konkurencieschopnosti a zamestnanosti. V zmysle participatívneho riadenia dochádza v SR taktiež k posunu pri tvorbe strategických dokumentov a politik s dlhodobou víziou, na ktorých sa v rámci pracovných skupín, či pripomienkových konaní aktívne zúčastňujú relevantné zväzy, či zástupcovia akademickej obce alebo mimovládneho sektoru.

• Ministerstvo kultúry SR

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy](#) je Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (MK SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) štátny jazyk,
- b) ochranu pamiatkového fondu, kultúrne dedičstvo a knihovníctvo,
- c) umenie,

- d) autorské právo a práva súvisiace s autorským právom,
- e) kultúrno-osvetovú činnosť a ľudovú umeleckú výrobu,
- f) prezentáciu slovenskej kultúry v zahraničí,
- g) vzťahy s cirkvami a náboženskými spoločnosťami,
- h) médiá a audiovizíu,
- i) podporu kultúry národnostných menšín.

MK SR taktiež metodicky riadi činnosť slovenských inštitútov v zahraničí v oblasti ich kultúrneho pôsobenia.

Ministerstvo kultúry podľa [štatútu](#) vykonáva predovšetkým koncepčné, kontrolné, riadiace, dotačné a registračné činnosti vo vyššie uvedených oblastiach.

Rezort MK SR v oblasti **umenia a kreativity** zabezpečuje, kontroluje a riadi výkon štátnej správy na úseku médií, audiovizie, autorského práva, profesionálneho umenia (o. i. divadlo, hudba, tanec, architektúra, vizuálne umenie, audiovizuálne umenie), literatúry, knižnej kultúry, kultúrneho a kreatívneho priemyslu vrátane audiovizuálneho priemyslu, mediálneho trhu, trhu s umením a nakladania s autorskými právami, ako aj na úseku rozvoja kultúrnych aktivít, profesií a mediálneho, umeleckého či súvisiaceho vzdelávania. Podieľa sa na tvorbe štátnej kultúrnej politiky vrátane mediálnej politiky a na vytváraní podmienok na rozvoj a prezentáciu kultúry a výsledkov kreatívneho priemyslu vo všetkých oblastiach profesionálneho umenia, literatúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Zabezpečuje **odborné vzdelávanie** a prípravu pre výkon povolání v oblasti kultúry, zvýšenia ich kvality a príťažlivosti, ako aj ich zaradenie do systému celoživotného vzdelávania. Pri vzdelávaní sa rezort MK SR v rámci programu podpory a rozvoja mediálnej výchovy a boja proti dezinformáciám zameriava na zvyšovanie mediálnej gramotnosti, povedomia o problematike šírenia dezinformácií, napr. vypracúvanie štúdií a prieskumov, tvorba a prezentácia aktivít a podujatí, vydávanie tematických periodických alebo neperiodických publikácií, vytvorenie cielenej komunikačnej kampane na sociálnych sieťach a v médiách, projekty na posilnenie samoregulačných mechanizmov a iniciatívy vyhľadávania, monitorovania a odstraňovania dezinformácií v médiách.

Ministerstvo kultúry vytvorilo **Platformu pre kultúrny a kreatívny priemysel**, ktorý sa venuje systematickej podpore odvetví KKP prostredníctvom špecifických aktivít a projektov.

V oblasti **kultúrneho dedičstva** Ministerstvo kultúry SR riadi a koordinuje tvorbu štátnej politiky. Ďalej zabezpečuje výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu, múzeí, galérií a ochrany predmetov kultúrnej hodnoty, knižníc, ochrany historických knižničných dokumentov, historických knižničných fondov, nehmotného kultúrneho dedičstva, tradičnej ľudovej kultúry, ľudovej umeleckej výroby, kultúrno-osvetovej činnosti, kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva. V oblasti štátneho jazyka ministerstvo zabezpečuje plnenie kľúčových úloh štátnej politiky na úseku starostlivosti o štátny jazyk vrátane jeho ochrany, podpory a rozvoja. Organizuje viacero aktivít zameraných na zvyšovanie úrovne používania spisovného jazyka v praxi.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky je taktiež ústredným orgánom štátnej správy pre **mediá, audiovizíu, autorské právo** a práva súvisiace s autorským právom.

V oblasti **cirkví a náboženských spoločností** ministerstvo riadi a koordinuje tvorbu štátnej politiky v oblasti vzťahov štátu a cirkví a náboženských spoločností a zabezpečuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov a medzinárodných zmlúv výkon štátnej správy vo veciach cirkví a náboženských spoločností, s ktorými spolupracuje na základe partnerstva.

[Programové vyhlásenie Vlády SR](#) na roky 2021-2024 v oblasti kultúry sa zameriava na zabezpečenie **životaschopnej a sebavedomej kultúry, ktorá napomáha rozvoju kreatívneho a ekonomického potenciálu Slovenska**. Tieto ciele plánuje dosiahnuť posilnením financovania kultúry a efektívnejším využívaním prostriedkov štátneho rozpočtu. Na dosiahnutie tohto cieľa MK SR vytvorí systém strategického plánovania v horizonte desiatich rokov.

- **Ministerstvo obrany SR**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (MO SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) riadenie a kontrolu obrany Slovenskej republiky,
- b) výstavbu, riadenie a kontrolu ozbrojených síl Slovenskej republiky,
- c) koordináciu činností a kontrolu orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a iných právnických osôb pri príprave na obranu Slovenskej republiky,
- d) koordináciu obranného plánovania,
- e) zabezpečenie nedotknuteľnosti vzdušného priestoru Slovenskej republiky,
- f) koordináciu vojenskej letovej premávky s civilnou letovou premávkou,
- g) vojenské spravodajstvo,
- h) alternatívnu službu.

MO SR taktiež zabezpečuje správu vojenských obvodov a vojenských lesov.

Ministerstvo má svoje činnosti popísané v [štatúte](#). Činnosti MO SR sa týkajú predovšetkým zabezpečenia, riadenia a koordinácie aktivít súvisiacich s obranou, zabezpečením bezpečnosti občanov, budov, stavieb, koordináciou vojenskej letovej premávky. V štatúte v článku 8, ktorý upravuje vzťahy ministerstva k orgánom štátnej správy a iným právnickým osobám je spomenutý aj odsek, kde ministerstvo pri plnení úloh ďalej spolupracuje s občianskymi združeniami, nadáciami, inými záujmovými združeniami právnických osôb a neziskovými organizáciami poskytujúcimi všeobecne prospešné služby, ktorých záujmy a aktivity súvisia s pôsobnosťou ministerstva.

- **Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (MPRV SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) poľnohospodárstvo,
- b) lesné hospodárstvo,
- c) pozemkové úpravy a ochranu poľnohospodárskej pôdy,
- d) závlahové systémy a odvodňovacie systémy,
- e) veterinárnu kontrolu, veterinárnu inšpekciu a veterinárny dozor,
- f) rastlinolekársku starostlivosť,
- g) plemenársky dozor,
- h) rybárstvo v oblasti akvakultúry a morského rybolovu,
- i) poľovníctvo,
- j) potravinárstvo a potravinový dozor,
- k) spracovanie dreva vrátane biotechnológií,
- l) regionálny rozvoj okrem koordinácie prípravy politík regionálneho rozvoja a okrem koordinácie využívania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie,
- m) pozemkové spoločenstvá.

MPRV SR plní taktiež úlohy súvisiace s rozvojom vidieka. Ministerstvo vo svojom štatúte popisuje jeho hlavné úlohy, ktoré zahŕňajú predovšetkým koncepčné, propagačné, riadiace, koordinačné činnosti vo vyššie uvedených oblastiach.

- **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVaR SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) pracovnoprávne vzťahy a právne vzťahy volených funkcionárov orgánov územnej samosprávy,
- b) bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci,
- c) inšpekciu práce,
- d) stratégiu zamestnanosti, koordináciu jej tvorby a politiku trhu práce,
- e) sociálne poistenie, starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie,
- f) štátne sociálne dávky, sociálne služby, podporu sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti a pomoc v hmotnej núdzi,
- g) sociálnoprávnu ochranu detí, sociálnu kuratelu a koordináciu štátnej rodinnej politiky,
- h) rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí a koordináciu štátnej politiky v danej oblasti,
- i) sociálnu ekonomiku.

MPSVaR SR tiež zabezpečuje výkon štátneho dozoru nad vykonávaním sociálneho poistenia a vykonáva dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb.

Hlavné úlohy MPSVaR SR sú podrobne definované v [štatúte ministerstva](#), predstavujú predovšetkým koncepčné, riadiace, koordinačné činnosti vo vyššie uvedených oblastiach.

V článku 5 (Zásady činnosti a riadenia ministerstva) sa uvádza „Ministerstvo uplatňuje vo svojej činnosti organizačné princípy štátnej správy a také formy a metódy práce, ktoré smerujú k jej racionalizácii a zvyšovaniu účinnosti tým, že využíva podnety a skúsenosti iných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, záujmovej samosprávy, **mimovládnych organizácií** a verejnosti“. Následne článok 7 (Vzťahy ministerstva k ministerstvám, ostatným ústredným orgánom štátnej správy, ďalším orgánom a organizáciám, právnickým osobám a fyzickým osobám) v bode h) uvádza, že existuje interakcia medzi ministerstvom a **mimovládnymi organizáciami pôsobiacimi v oblasti pôsobnosti ministerstva**.

Podľa zákona [č. 453/2003](#) o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti sú v oblastiach sociálnych vecí a rodiny a služieb zamestnanosti orgánmi štátnej správy ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Ministerstvo je nadriadeným orgánom Ústredia a Úradu PSVR, zabezpečuje riadiace, koordinačné a koncepčné činnosti.

Ústredie a úrad si vytvárajú na účely konzultácií v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti poradné komisie, ktoré sú ich poradnými a konzultatívnymi orgánmi na prijímanie opatrení týkajúcich sa výkonu štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti. Členmi poradných komisií v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti môžu byť zástupcovia zamestnávateľov, zástupcovia zamestnancov, zástupcovia obcí, zástupcovia samosprávnych krajov a zástupcovia **mimovládnych organizácií**.

Ministerstvo v rámci koordinácie štátnej politiky v oblasti ochrany detí pred násilím na zabezpečenie plnenia úloh v tejto oblasti vytvára podmienky pre vzájomnú spoluprácu a výmenu informácií medzi orgánmi štátnej správy, Policajným zborom, školami, školskými zariadeniami, obcami, vyššími územnými celkami, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a **ďalšími subjektmi, ktoré pôsobia v oblasti ochrany detí pred násilím**. V záujme ochrany dieťaťa z hľadiska podmienok prevádzkovania formalizovanej služby starostlivosti o dieťa bola vykonaná aj [novela zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia](#), ktorou sa za zariadenia pre deti a mládež, ktoré podliehajú pôsobnosti príslušných orgánov verejného zdravotníctva, považujú zariadenia, v ktorých sa poskytuje služba výchovy a starostlivosti o deti bez ohľadu na ich právnu formu, a to aj tie, ktoré doposiaľ tejto pôsobnosti a regulácii nepodliehali ([čl. II zákona č. 40/2017 Z. z.](#)).

Medzi služby spadajúce do pôsobnosti MPSVR SR sa nachádza aj **sociálna služba na podporu zosúladzovania rodinného a pracovného života**. Spočíva v zabezpečení formalizovanej starostlivosti o dieťa v čase prípravy rodiča na povolanie, prípravy na trh práce, výkonu zárobkovej činnosti alebo vykonávania aktivít spojených s jeho vstupom alebo návratom na trh práce. Zákon o sociálnych službách zaviedol povinnosť poskytovateľa sociálnej služby plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č.2 písm. a) tohto zákona, ktorá podrobne určuje kritériá, štandardy a indikátory kvality poskytovanej sociálnej služby členené do štyroch oblastí (dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd, procedurálne podmienky, personálne podmienky, prevádzkové podmienky). Zavedenie, plnenie a hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby je jedným zo základných nástrojov zvyšovania kvality života prijímateľov sociálnych služieb, ich sociálneho začlenenia a odborného poskytovania sociálnych služieb s posilnením ľudsko-právneho rozmeru a orientácie na potreby a preferencie prijímateľa.

Ďalšia sociálna služba je **služba zamestnanosti**, prostredníctvom ktorej sa účastníkom trhu práce pomáha pri hľadaní zamestnania, zmene zamestnania a obsadzovaní voľných pracovných miest systém nástrojov a inštitúcií, zameraných na pomoc občanom a pomoc zamestnávateľom. Osobitný zreteľ kladú služby zamestnanosti na pracovné uplatnenie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Tieto služby môžu byť poskytované **štátnymi** (Ústredie PSVR, Úrad PSVR) a **neštátnymi** (PO alebo FO vykonávajúca sprostredkovanie zamestnania za úhradu), Agentúra dočasného zamestnávania, Agentúra podporovaného zamestnávania) **poskytovateľmi** služieb zamestnanosti.

Oblasť **ochrany a podpory ľudských práv a rozvoja občianskej spoločnosti** zastrešuje jeden zo stálych poradných orgánov vlády Slovenskej republiky, [Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť](#). V súvislosti s komplexnou reformou poradných orgánov vlády Slovenskej republiky bol na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR zriadený v máji 2011 Spoločný sekretariát výborov, ktorý zabezpečuje činnosť Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím. **Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím** Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť plní úlohy s cieľom zvýšiť úroveň podpory, ochrany a dodržiavania práv osôb so zdravotným postihnutím. Výbor pre rodovú rovnosť bol zriadený pre otázky týkajúce sa rodovej rovnosti a pre oblasť monitorovania implementácie Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, ďalších medzinárodných ľudsko-právnych dohovorov, legislatívy a strategických cieľov Európskej únie v tejto oblasti. **Výbor pre deti a mládež** zabezpečuje plnenie záväzkov SR v oblasti práv dieťaťa, ochranu detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním. Zabezpečuje, aby najlepšie záujmy dieťaťa boli prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými subjektmi. Pôsobí na zvýšenie povedomia o právach dieťaťa. **Výbor pre primárnu prevenciu** je stálym koordinačným, konzultatívnym a odborným orgánom pre otázky týkajúce sa podpory duševného zdravia a prevencie vzniku psychických porúch.

Rada vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie navrhuje, koordinuje a kontroluje opatrenia zamerané na práva seniorov a elimináciu negatívnych dôsledkov starnutia populácie. Rada nadväzuje na činnosť [Výboru pre seniorov](#), ktorý bol odborným orgánom Ľudskoprávnej rady vlády. Rada spolupracuje s ministerstvami a inými ústrednými orgánmi štátnej správy, orgánmi miestnej a regionálnej samosprávy, **mimovládnyimi organizáciami**, vedeckými pracoviskami a akademickými inštitúciami.

- **Ministerstvo spravodlivosti SR**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (MS SR):

- a) ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo
- b) pripravuje právnu úpravu v oblasti ústavného práva, trestného práva, občianskeho práva, obchodného práva, rodinného práva, konkurzného práva a medzinárodného práva súkromného,
- c) vykonáva štátny dohľad nad činnosťou Slovenskej komory exekútorov, nad činnosťou Notárskej komory Slovenskej republiky, nad činnosťou Slovenskej advokátskej komory,

- v zákonom ustanovenom rozsahu nad činnosťou súdnych exekútorov a správcov, nad činnosťou notárov a nad činnosťou advokátov,
- d) vykonáva v zákonom ustanovenom rozsahu kontrolu nad dodržiavaním podmienok organizovania a priebehu dobrovoľných dražieb,
 - e) vykonáva v zákonom ustanovenom rozsahu kontrolu nad zriaďovateľmi stálych rozhodcovských súdov, stálymi rozhodcovskými súdmi, rozhodcami a disciplinárnu právomoc nad rozhodcami oprávnenými rozhodovať spotrebiteľské spory,
 - f) zabezpečuje výkon znaleckej činnosti, prekladateľskej činnosti a tlmočnickej činnosti,
 - g) zabezpečuje Obchodného vestníka,
 - h) zabezpečuje zastupovanie Slovenskej republiky na Európskom súde pre ľudské práva a zastupovanie Slovenskej republiky v konaní pred Súdny dvorom Európskej únie,
 - i) zabezpečuje plnenie úloh súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Eurojuste,
 - j) zabezpečuje tvorbu a uskutočňovanie štátnej politiky a koordináciu plnenia úloh v oblasti ľudských práv.

Hlavné úlohy MS SR sú podrobne definované v štatúte ministerstva, ktoré sa vzťahujú predovšetkým na koncepčné, strategické, kooperačné, koordinačné, riadiace činnosti vo vyššie uvedených oblastiach. MNO sú spomenuté v článku 7 štatútu MS SR, ktorý uvádza: „Ministerstvo uplatňuje vo svojej činnosti organizačné princípy štátnej správy a také formy a metódy práce, ktoré smerujú k jej racionalizácii a zvyšovaniu efektívnosti tým, že využíva poznatky vedeckých inštitúcií a výskumných pracovísk, mimovládnych organizácií a zapája ich najmä pri prácach na riešení otázok koncepcnej povahy“.

[Programové vyhlásenie Vlády SR](#) na roky 2021-2024 sa v **oblasti občianskej spoločnosti** zaväzuje k vytvoreniu efektívneho a kvalitného systému podpory a ochrany ľudských práv v Slovenskej republike, vrátane nezávislých mechanizmov a mimovládnych organizácií.

Vláda SR plánuje posilniť systémové financovanie mimovládnych organizácií, tak ako ich definuje zákon o registri mimovládnych organizácií, a vyhodnotiť možnosti rozšírenia asignácie podielu dane z príjmu. Osobitne bude vláda **podporovať organizácie**, ktoré sa venujú ochrane a podpore ľudských práv, budovaniu demokratického občianstva, odstraňovaniu všetkých foriem diskriminácie, odhaľovaniu korupcie; organizácie zamerané na kontrolu efektivity verejných financií a verejných obstarávaní, prácu so znevýhodnenými a slabšími sociálnymi skupinami, ako aj s obeťami trestných činov domáceho a sexuálneho násillia a násillia páchaného na ženách, boj proti konšpiráciám a prevenciu extrémizmu; ako aj organizácie, ktoré sa venujú ochrane pred závislosťami a ich prevencii.

Vláda SR bude **podporovať aktívne občianstvo** a zjednoduší postupy **participácie** verejnosti na správe vecí verejných, vrátane participácie na tvorbe, implementácii a kontrole verejných politík, vrátane právnych predpisov. V tejto súvislosti bude vláda prijímať regulácie a verejné politiky týkajúce sa mimovládneho sektora v úzkom dialógu s ním. Vláda SR zároveň podporí všetky formy vzdelávania v prospech posilnenia občianskeho povedomia o význame demokracie a jej kľúčových pilierov a nástrojov.

V pôsobnosti MS SR je aj Centrum právnej pomoci (CPP), zriadené ako rozpočtová organizácia ministerstva, ktorá poskytuje právnu pomoc občanom, ktorí pre nedostatok finančných prostriedkov nemôžu využívať iné právne služby.

Tabuľka 5 Agendy, procesy MS SR

Názov Agendy MS SR	Právny predpis
Vykonávanie previerky súdnych spisov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Zabezpečovanie vzdelávania a odbornej prípravy sudcov, prokurátorov a súdnych úradníkov na výkon ich funkcie	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Zjednocovanie výkladu a používania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Sledovanie stavu súdnych agend na základe justičnej štatistiky	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Správa a zabezpečovanie centrálneho informačného systému súdov a iných informačných systémov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Konzultácie o postupe vo vzťahu k tretím štátom a medzinárodným organizáciám	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vydávanie Obchodného vestníka	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vyžiadanie obvineného z cudziny	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vedenie zoznamu správcov na internetovej stránke ministerstva	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vedenie registra mediátorov, registra mediačných centier a registra vzdelávacích inštitúcií	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Prevzatie odsúdeného na výkon trestu odňatia slobody z cudziny	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vydávanie osvedčení o platnom práve v Slovenskej republike	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vydanie obvineného do cudziny	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Agenda o upustení od výkonu trestu odňatia slobody alebo jeho zvyšku v súvislosti s vydaním odsúdeného do cudziny alebo jeho vyhostením	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Príprava agendy pre prezidenta republiky v konaní o udelení milosti, odložení a prerušení trestu	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Zisťovanie cudzieho práva a vzájomnosti cudzieho práva	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vykonávanie dohľadu nad činnosťou správcov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Odobzdanie odsúdeného na výkon trestu odňatia slobody do cudziny	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vydávanie zbierky zákonov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Sčítanie osôb vo výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vykonávanie dohľadu nad činnosťou Notárskej komory Slovenskej republiky a notárov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vykonávanie dohľadu nad činnosťou komory a činnosťou exekútorov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Zabezpečovanie dostupnosti zbierky zákonov za určenú cenu	Zákon č. 575/2001 Z.z.

Prejednávanie priestupkov a ukladanie sankcií na úseku znaleckej činnosti, prekladateľskej činnosti a tlmočnickej činnosti	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vedenie zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Overovanie odbornej spôsobilosti a vydávanie osvedčení znalcom, tlmočníkom a prekladateľom	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Vykonávanie dohľadu nad znalcami, tlmočníkmi a prekladateľmi	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Kontrola dodržiavania podmienok organizovania a priebehu dražieb	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Uverejňovanie zoznamu dražobníkov na internetovej stránke ministerstva	Zákon č. 575/2001 Z.z.
Zabezpečovanie zastupovania Slovenskej republiky na Európskom súde pre ľudské práva a zastupovanie Slovenskej republiky v konaní pred Súdnym dvorom Európskych spoločenstiev a Súdom prvého stupňa Európskych spoločenstiev	Zákon č. 575/2001 Z.z.

Zdroj: vlastné spracovanie

- **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- materské školy, základné školy, stredné školy, základné umelecké školy, jazykové školy a vysoké školy,
- školské zariadenia,
- celoživotné vzdelávanie,
- vedu a techniku,
- štátnu starostlivosť o mládež a šport.

Hlavné úlohy MŠVVaŠ SR sú podrobne definované v štatúte ministerstva. Štatút na základe všeobecne záväzných právnych predpisov podrobnejšie vymedzuje pôsobnosť a úlohy MŠVVaŠ SR, ustanovuje zásady činnosti a jeho vnútornej organizácie, vzťahy ministerstva k ostatným ústredným orgánom štátnej správy, ďalším orgánom a organizáciám, právnickým osobám a fyzickým osobám.

V oblasti **výchovy a vzdelávania** v materských školách, základných školách a stredných školách a v školských zariadeniach zabezpečuje predovšetkým koncepčné, riadiace, koordinačné, schvaľovacie, evidenčné, kontrolné činnosti. Zabezpečuje financovanie škôl zriadených štátom uznanými cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami a financovanie škôl zriadených inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami. **Regionálne školstvo** zahŕňa predprimárne vzdelávanie, výchovu a vzdelávanie v základných školách, na stredných školách, výchova základných umeleckých školách, v jazykových školách, ďalej špeciálne a inklúzivne vzdelávanie, výchovu a vzdelávanie v cirkevných a súkromných školách. Taktiež aj národnostné vzdelávanie menšín v materinskom jazyku.

V oblasti **vysokých škôl** zabezpečuje kontrolné, koncepčné, strategické, metodické činnosti. Zabezpečuje financovanie inštitúcií, vytvára systém dotácií na priamu podporu rozvoja vedy a techniky. V súlade so

zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách je úlohou vysokých škôl budovanie vedomostnej spoločnosti v prepojení vysokoškolského vzdelávania s potrebami spoločnosti. Podpora európskej dimenzie vysokoškolského vzdelávania v podobe spoločných študijných programov, ale aj novej úpravy pôsobenia vysokých škôl z členských štátov Európskej únie na území Slovenskej republiky. Strategickou úlohou MŠVVŠ SR v oblasti vysokoškolského vzdelávania je rozvoj internacionalizácie ako efektívneho nástroja na zvyšovanie kvality vzdelávania a výskumného prostredia na vysokých školách v SR do roku 2030.

V oblasti **celoživotného vzdelávania** ministerstvo vykonáva implementačné, akreditačné, kontrolné činnosti a zabezpečuje financovanie. Celoživotné vzdelávanie sa uskutočňuje prostredníctvom formálneho a neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Uskutočňuje sa v inštitúciách ďalšieho vzdelávania, v školách, školských a mimoškolských zariadeniach. Zameriava sa predovšetkým na atraktívne celoživotné vzdelávanie, vzdelávanie relevantné pre trh práce a uplatnenie sa v spoločnosti, dostupné poradenské služby a zabezpečenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu.

V oblasti **vedy a techniky** ministerstvo zabezpečuje štátnu vednú a technickú politiku vrátane tvorby koordinačných, legislatívnych a finančných nástrojov v oblasti vedy a techniky, koordinácia činnosti ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky a Slovenskej akadémie vied v oblasti vedy a techniky, financovanie vedy a techniky vrátane zabezpečenia a kontroly efektívneho využívania prostriedkov štátneho rozpočtu vynakladaných na vedu a techniku, štátne programy výskumu a vývoja, štátne programy rozvoja infraštruktúry výskumu a vývoja, medzinárodná vedecko-technická spolupráca.

V oblasti **starostlivosti o deti a mládež** zabezpečuje ministerstvo realizáciu štátnej politiky vo vzťahu k mládeži. Predovšetkým koordinačné, koncepčné, metodické, riadiace, akreditačné, realizačné činnosti a zabezpečuje ich financovanie.

V oblasti štátnej starostlivosti o **šport** zabezpečuje organizačné, kontrolné, podporné, riadiace činnosti a zabezpečuje ich financovanie. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR prostredníctvom svojej organizácie Národné športové centrum organizuje vzdelávacie a osvetové aktivity v oblasti športu pre rôzne cieľové skupiny.

- **Ministerstvo vnútra SR**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) ochranu ústavného zriadenia, verejného poriadku, bezpečnosti osôb a majetku, ochranu a správu štátnych hraníc, bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky, ochranu bezpečnosti a plynulosti železničnej dopravy, veci zbraní a streliva, súkromné bezpečnostné služby, vstup na územie Slovenskej republiky a pobyt cudzincov na jej území, občianske preukazy, cestovné doklady a oprávnenia na vedenie motorových vozidiel, otázky azylantov a odídenecov, evidenciu obyvateľov, evidenciu cestných motorových a prípojných vozidiel, integrovaný záchranný systém, civilnú ochranu a ochranu pred požiarmi,
- b) všeobecnú vnútornú správu vrátane vecí územného a správneho usporiadania Slovenskej republiky, štátne symboly, heraldický register, archívy a registratúry, štátne

občianstvo, matričné veci, zhromažďovanie a združovanie vrátane registrácie niektorých právnických osôb, o ktorých to ustanoví zákon, organizačné zabezpečenie volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, organizačné zabezpečenie volieb prezidenta Slovenskej republiky a ľudového hlasovania o jeho odvolaní, organizačné zabezpečenie volieb do orgánov územnej samosprávy, organizačné zabezpečenie referenda, organizačné zabezpečenie volieb do Európskeho parlamentu, vojnové hroby, živnostenské podnikanie, povoľovanie verejných zbierok, koordináciu výkonu štátnej správy uskutočňovanej obcami, vyššími územnými celkami a orgánmi miestnej štátnej správy,

- c) Policajný zbor a Hasičský a záchranný zbor,
- d) koordináciu vzdelávania zamestnancov obcí a vyšších územných celkov plniacich úlohy štátnej správy.

[Programové vyhlásenie Vlády SR](#) na roky 2021-2024 uvádza ako jednu z priorít efektívnej verejnej správy zoptimalizovanie procesov vo verejnej správe tak, aby úrady nerobili zbytočné a duplicitné činnosti a proces rozhodovania vo vzťahu k občanovi bol čo najjednoduchší, založený na efektívnej komunikácii medzi úradmi. Vláda SR vytvorí komisiu na analýzu možností úpravy miestneho a regionálneho usporiadania samosprávy, ktorá bude subkomisiou Komisie na štrukturálnu reformu verejnej správy pod gesciou podpredsedu vlády SR pre legislatívu a strategické plánovanie.

Vláda SR bude v oblasti poskytovania služieb občanom a podnikateľom uprednostňovať budovanie používateľsky prívetivých elektronických služieb prostredníctvom zrozumiteľnej a jednoduchej navigácie. Naďalej sa bude približovať občanom prostredníctvom siete klientskych centier.

Vláda SR sa hlási k princípom otvoreného vládnutia a k medzinárodnej iniciatíve pre otvorené vládnutie. Bude pokračovať v aktívnej podpore, presadzovaní a uplatňovaní transparentnosti, zúčtovateľnosti a participácie ako princípov správy vecí verejných. Vláda SR bude podporovať rozvoj občianskej spoločnosti, vrátane podpory mimovládnych neziskových organizácií a aktívnych občanov.

• Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZVaEZ SR) ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť zahraničnej politiky a vzťahy SR k ostatným štátom a medzinárodným organizáciám. Ministerstvo podľa tohto zákona zabezpečuje:

- a) ochranu práv a záujmov SR a jej občanov v zahraničí;
- b) riadenie zastupiteľských úradov SR;
- c) styky s orgánmi a predstaviteľmi cudzích štátov v SR a v zahraničí;
- d) hospodárenie a nakladanie s majetkom SR v zahraničí;
- e) koordináciu prípravy a vnútroštátneho prerokovania, uzatvárania, vyhlasovania a vykonávania medzinárodných zmlúv;
- f) kultúrnu prezentáciu SR v zahraničí.

MZVaEZ SR sa taktiež podieľa na tvorbe jednotnej štátnej zahraničnej politiky, uskutočňuje túto politiku, vykonáva v rozsahu svojej pôsobnosti štátnu správu a plní ďalšie úlohy ustanovené v ústavných zákonoch, zákonoch a iných všeobecne záväzných právnych predpisoch.

Hlavné úlohy MZVaEZ SR sú podrobne definované v [štatúte ministerstva](#). V štatúte sú uvedené tieto body týkajúce sa MNO:

Čl. 4: Hlavné úlohy ministerstva, bod 1) - Ministerstvo v spolupráci s ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy zabezpečuje tvorbu a realizáciu zahraničnej a bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky, primárne v rámci členstva Slovenskej republiky v Európskej únii, Organizácii Severoatlantickej zmluvy (NATO), Organizácii Spojených národov (OSN), ako aj prostredníctvom vzťahov Slovenskej republiky s ostatnými štátmi, medzinárodnými, medzivládnyimi a mimovládnyimi organizáciami.

Čl. 8: Činnosť ministerstva, bod 2c) - Ministerstvo uplatňuje vo svojej činnosti organizačné princípy štátnej správy a také formy a metódy práce, ktoré smerujú k jej racionalizácii a zvyšovaniu efektívnosti tým, že využíva poznatky vedeckých inštitúcií a výskumných pracovísk, mimovládnych organizácií a zapája ich najmä do prác na riešení otázok koncepcnej povahy.

Jednou z úloh MZVaEZ SR, ako gestora vzťahov Slovenska so zahraničím v oblasti ekonomickej diplomacie, je sledovanie globálnych ekonomických trendov a výziev, ktoré môžu mať zásadný dopad na ekonomický vývoj našej krajiny. MZVaEZ SR je významným komunikačným kanálom na prenos informácií o inovatívnych prístupoch a návrhoch riešení naliehavých globálnych ekonomických výziev, či už na multilaterálnej úrovni (OSN, EÚ, OECD atď.), národnej úrovni alebo úrovni mimovládnych organizácií.

[Koncepcia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí](#) predstavuje možnosti príspevku Slovenska k implementácii cieľov udržateľného rozvoja vo svete, nielen prostredníctvom rozvojovej spolupráce, ale aj v rámci vonkajších aspektov rôznych politík v gescii jednotlivých rezortov. Problematika udržateľného rozvoja by sa však nemala zostať iba na úrovni verejných politík, ale mala by mať presah na každého občana a jeho konanie. Významnú úlohu v tomto ohľade môže zohrávať **mimovládny sektor**. Tento dokument ďalej vníma rolu MNO ako partnerov, napr. pri zvyšovaní rozvojovej spolupráce (intenzívnejšie spolupracovať so širokou škálou donorov a partnerov zo súkromného, akademického a **mimovládneho sektora** prostredníctvom spoločného programovania, spoločnej implementácie projektov a spoločného mobilizovania ďalších zdrojov financovania rozvoja), či pre udržateľné využívanie prírodného kapitálu a ekosystémových služieb poskytovaných pozemnými ekosystémami je potrebné budovať mnohostranné partnerstvá medzi štátnym, **mimovládnym**, akademickým a podnikateľským sektorom a posilniť synergie medzi ich osobitnými expertízami. Pre napĺňanie cieľov udržateľného rozvoja bude dôležitá súhra verejného sektora so súkromným, **mimovládnym** a akademickým sektorom. Slovenská republika bude podporovať iniciatívy vytvárania partnerstiev pre dosiahnutie týchto cieľov. **Mimovládne organizácie** a súkromné subjekty budú dôležitým zdrojom inovácií aj v rozvojovej politike.

[Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky](#) je základným strednodobým dokumentom bezpečnostného rozmeru zahraničnej politiky Slovenskej republiky. Dokument uvádza, že pre

bezpečnosť sú dôležité aj politické faktory ako dôveryhodnosť politickej reprezentácie, stabilita demokratického právneho štátu, vymožitelnosť práva, ako aj zodpovedné a profesionálne pôsobenie všetkých aktérov verejného života, vrátane médií, akademického a **mimovládneho sektora**. Slovenská republika bude aktívne podporovať rozvoj občianskej spoločnosti. S cieľom zvyšovania odolnosti štátu a jeho ochrany voči hybridným hrozbám prehĺbi partnerstvo s **relevantnými mimovládnymi organizáciami**, ktorých aktivity na posilnenie občianskej spoločnosti považuje v demokratickom prostredí za mimoriadne dôležité. V tomto úsilí bude nevyhnutná spolupráca so samosprávou, odbornou verejnosťou, **mimovládnym sektorom** a médiami.

• Ministerstvo zdravotníctva SR

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (MZ SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) zdravotnú starostlivosť,
- b) ochranu zdravia, štátny zdravotný dozor,
- c) zdravotné poistenie,
- d) ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov,
- e) prírodné liečebné kúpele, prírodné liečivé zdroje, prírodné minerálne vody,
- f) cenovú politiku v oblasti cien výrobkov, služieb a výkonov v zdravotníctve a v oblasti cien nájmu nebytových priestorov v zdravotníckych zariadeniach,
- g) kontrolu zákazu biologických zbraní.

V rozsahu svojej pôsobnosti ministerstvo zakladá neziskové organizácie, štátne podniky a akciové spoločnosti a zriaďuje príspevkové organizácie a rozpočtové organizácie.

Hlavné úlohy MZ SR sú podrobne definované v [štatúte ministerstva](#). V ňom sú popísané predovšetkým strategické, koncepčné, koordinačné, riadiace, realizačné, kontrolné činnosti vo vyššie uvedených oblastiach.

[Stratégia dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike](#) vznikla v spolupráci expertov Asociácie na ochranu práv pacientov SR, Ministerstva zdravotníctva SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorú zastrešil Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti v rámci národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík a financovaného z Operačného programu Efektívna verejná správa. Ambíciou stratégie je iniciovať verejnú diskusiu k dosiahnutiu celospoločenského konsenzu vo veci nastavenia a implementácie opatrení, ktoré budú nosnými piliermi systémového zabezpečenia dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti pre všetkých občanov. Dokument sa venuje aj role MNO ako neverejných poskytovateľov sociálnych služieb.

- **Ministerstvo životného prostredia SR**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) ústredným orgánom štátnej správy pre tvorbu a ochranu životného prostredia vrátane:

- a) ochrany prírody a krajiny,
- b) vodného hospodárstva, ochrany pred povodňami, ochrany akosti a množstva vôd a ich racionálneho využívania a rybárstva okrem akvakultúry a morského rybolovu,
- c) ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a klimatického systému Zeme,
- d) ekologických aspektov územného plánovania,
- e) odpadového hospodárstva,
- f) posudzovania vplyvov na životné prostredie,
- g) zabezpečovania jednotného informačného systému o životnom prostredí a plošného monitoringu,
- h) geologického výskumu a prieskumu,
- i) ochrany a regulácie obchodu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín,
- j) geneticky modifikovaných organizmov.

V [štatúte](#) ministerstva sú uvedené aj doplňujúce oblasti, konkrétne:

- k) obchodovania s emisnými kvótami,
- l) obalov a odpadov z obalov,
- m) zriaďovania, rozvoja a prevádzkovania verejných vodovodov a verejnej kanalizácie,
- n) integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia,
- o) hodnotenia a stratégie obmedzovania environmentálnych rizík chemických látok,
- p) prevencie závažných priemyselných havárií,
- q) environmentálneho označovania produktov,
- r) environmentálneho overovania a auditu,
- s) bilancovania zásob nerastov, zisťovania, registrácie, zabezpečovania a likvidácie starých banských diel a ich následkov,
- t) nakladania s ťažobným odpadom,
- u) zabezpečovania environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie,
- v) riadenia, koordinácie, implementácie, zabezpečenia prípravy realizácie a kontroly realizácie environmentálnych programov podporovaných zo štátneho rozpočtu, fondov Európskej únie a iných zdrojov a podpory zlepšenia environmentálnej infraštruktúry v rámci plnenia úloh súvisiacich s hlavnými cieľmi podpory regionálneho rozvoja,
- w) prevencie a nápravy environmentálnych škôd,
- x) perzistentných organických látok,
- y) priemyselných emisií,
- z) národnej infraštruktúry pre priestorové informácie.

MŽP SR má súhrnne vypracovanú [Stratégiu environmentálnej politiky SR](#), kde sú definované ciele pre obdobie do roku 2030. Dokument pomenúva hlavné oblasti pôsobenia MŽP SR a načrtáva, ktorým oblastiam z problematiky životného prostredia by sa mala venovať pozornosť, aby boli splnené

požiadavky vyplývajúce z iných medzinárodných dohôd o zmene klímy, trvalo udržateľnom rozvoji a pod. Ministerstvo navrhuje **spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami** ako partnermi pri napĺňaní cieľov Envirostratégie, pri aktualizácii červeného zoznamu ohrozených druhov, pri zefektívnení formálnej a neformálnej environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu pre udržateľný rozvoj. So zapojením MNO sa ráta najmä na regionálnej a lokálnej úrovni.

Programové vyhlásenie Vlády SR na roky 2021-2024 sa zameriava na komplexnejšiu starostlivosť o všetky zložky životného prostredia - lesy, pôdu, vodu, ovzdušie a biodiverzitu s cieľom zmierňovať dopady klimatických zmien. Cieľom predkladaného programového vyhlásenia je dosiahnuť vyššiu kvalitu životného prostredia a podporiť prechod na zdrojovo efektívne obehové hospodárstvo. Vláda SR bude realizovať opatrenia Stratégie environmentálnej politiky SR do roku 2030 a iných nadväzujúcich sektorových stratégií. Na dosiahnutie lepšieho stavu životného prostredia je potrebná integrácia environmentálnych princípov aj do iných politík na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni a na zásade nadrezortného prístupu. Dôležitou súčasťou je aj **participácia** verejnosti vrátane zapojenia samospráv, akadémie, podnikateľského, ako aj **tretieho sektora** pri príprave a implementácii zlepšiť kvalitu navrhovaných riešení.

- **Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky**

Podľa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (MIRRI SR) ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) riadenie, koordináciu a dohľad nad využívaním finančných prostriedkov z fondov Európskej únie,
- b) oblasť investícií v rozsahu strategického plánovania a strategického projektového riadenia, ako aj koordináciu investičných projektov a vypracovanie národného strategického investičného rámca v pôsobnosti Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, a vnútroštátnu implementáciu Agendy 2030,
- c) koordináciu prípravy politík regionálneho rozvoja,
- d) centrálné riadenie informatizácie spoločnosti a tvorbu politiky jednotného digitálneho trhu, rozhodovanie o využívaní verejných prostriedkov vo verejnej správe pre informačné technológie, centrálnu architektúru integrovaného informačného systému verejnej správy a koordináciu plnenia úloh v oblasti informatizácie spoločnosti.

Podrobnejšie činnosti sú uvedené v štatúte ministerstva. V oblasti riadenia, koordinácie a dohľadu nad využívaním finančných prostriedkov z fondov Európskej únie a v oblasti investícií zabezpečuje ministerstvo predovšetkým koordinačné, evidenčné, radiace, sprostredkovateľské, kontrolné úlohy.

V oblasti regionálneho rozvoja zabezpečuje koordináciu prípravy národnej stratégie a politík regionálneho rozvoja s cieľom odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja regiónov, zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov,

zvyšovať ekonomickú výkonnosť a konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch a zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch, poskytuje podporu, prijíma opatrenia a kontroluje výkon štátnej správy v oblasti regionálneho rozvoja uskutočňovaný okresnými úradmi a úradmi v sídle kraja.

V oblasti centrálného riadenia informatizácie spoločnosti a tvorby politiky jednotného digitálneho trhu zabezpečuje prípravné, koordinačné, implementačné, riadiace činnosti.

• Úrad vlády SR

Podľa zákona [č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení [zákona č. 313/2013 Z. z.](#) a [zákona č. 134/2020 Z. z.](#) je Úrad vlády Slovenskej republiky (ÚV SR) ústredným orgánom štátnej správy pre úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením činnosti vlády Slovenskej republiky a jej poradných orgánov. Konkrétne § 1b uvádza: úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením činnosti vlády plní Úrad vlády Slovenskej republiky; rovnaké úlohy plní Úrad vlády Slovenskej republiky aj pre predsedu vlády ako jeho výkonný orgán. Úrad vlády Slovenskej republiky plní aj úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečovaním činností pre podpredsedu vlády Slovenskej republiky, ktorý neriadi ministerstvo, pri plnení úloh, ktoré mu vyplývajú z § 1a ods. 1 a 2; rovnako plní úlohy aj pre jeho štátneho tajomníka. Podpredseda vlády podľa § 1a riadi zabezpečovanie plnenia úloh spojených s odborným a organizačným zabezpečovaním činnosti vlády.

Okrem plnenia úloh uvedených v § 1b a § 24 kompetenčného zákona je ústredným orgánom štátnej správy pre:

- a) štátnozamestnanecké vzťahy a právne vzťahy pri výkone práce vo verejnom záujme,
- b) kontrolu plnenia úloh súvisiacich s výkonom štátnej správy a pre kontrolu vybavovania petícií a sťažností,
- c) kontrolu plnenia úloh z uznesení vlády,
- d) kontrolu použitia prostriedkov štátneho rozpočtu určených na plnenie úloh štátnej správy.

Úrad Vlády SR podľa [štatútu](#) kontroluje a koordinuje plnenie úloh štátnej správy vykonávanej ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, im podriadenými orgánmi, ako aj inými štátnymi orgánmi, právnickými osobami založenými alebo zriadenými ústrednými orgánmi štátnej správy, im podriadenými orgánmi a ďalšími štátnymi orgánmi, orgánmi miestnej štátnej správy a právnickými osobami nimi zriadenými, obcami, ak im je zákonom zverené plnenie úloh štátnej správy. Zabezpečuje činnosť sekretariátu poradných orgánov vlády, ktoré pôsobia pri úrade. Vytvára podmienky pre plnenie úloh splnomocnencov vlády, ktorí sú organizačne začlenení v úrade. Okrem iného pripravuje vláde návrhy na určenie zodpovednosti ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy za prevzatie, aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k právne záväzným aktom Európskej únie.

Úrad plní funkciu riadiaceho orgánu pre operačný program Technická pomoc. Zabezpečuje plnenie úloh, ktoré mu vyplývajú zo štátnozamestnaneckých vzťahov podľa osobitného predpisu.

Úrad ďalej plní úlohy správcu kapitoly štátneho rozpočtu podľa osobitného predpisu, pri správe majetku štátu a verejnom obstarávaní, na úseku vnútornej kontroly úradu, prešetrovania a vybavovania sťažností

a prešetrovania a vybavovania petícií úradom, na úseku obrany a bezpečnosti štátu, na úseku ochrany utajovaných skutočností, v rámci ktorých plní aj úlohy rezortného šifrového orgánu, na úseku medzinárodných vzťahov, vrátane rokovaní o poskytnutí nenávratnej pomoci, pri príprave návrhov zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ustanovené inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, vyplývajúce z uznesení vlády.

Úrad vlády disponuje niekoľkými poradnými orgánmi vo forme splnomocnencov.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity podľa [štatútu](#) najmä navrhuje a realizuje opatrenia v súčinnosti s ústrednými orgánmi štátnej správy, miestnymi orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy a mimovládnyimi organizáciami s dôrazom na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne, prístup k vzdelávaniu a príprave na povolanie, zlepšenie životných podmienok v obciach s rómskymi osadami, zvyšovanie právneho vedomia, zvyšovanie aktívnej účasti Rómov na verejnom živote a správe vecí verejných, zamestnanosť, zamestnateľnosť, a začleňovanie na pracovný trh, zlepšenie bývania, zlepšenie zdravotnej starostlivosti, zvyšovanie bezpečnosti a verejného poriadku.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny podľa [štatútu](#) monitoruje, analyzuje a vyhodnocuje dodržiavanie práv príslušníkov národnostných menšín orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy a inými príslušnými subjektmi a raz za dva roky predkladá vláde správu o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín najneskôr do 31. mája príslušného kalendárneho roka. Pripravuje stanoviská a návrhy k legislatívnym a nelegislatívnym opatreniam súvisiacim s postavením a právami príslušníkov národnostných menšín, spolupracuje s medzinárodnými organizáciami v oblasti práv príslušníkov národnostných menšín. Splnomocnenec sa v rámci svojej kompetencie spolupodieľa na tvorbe koncepčných materiálov súvisiacich s postavením a právami príslušníkov národnostných menšín. Predsedá Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, presadzuje posilnenie účasti príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí verejných.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Hlavné činnosti sú uvedené v [štatúte](#) úradu. Pôsobnosť úradu je orientovaná predovšetkým na sledovanie a vyhodnocovanie možnosti občianskej participácie na rozličných úrovniach štátnej správy, navrhovanie a zabezpečenie realizácie systémových a štrukturálnych zmien, ktoré napomáhajú zlepšeniu občianskej participácie, koordinácia zefektívňovania podmienok pre rozvoj partnerskej komunikácie, verejnej diskusie a zvažovania riešení v Slovenskej republike, monitoring, analýza a vyhodnocovanie v spolupráci s MNO problémy súvisiace s optimálnym nastavením prostredia a podmienok pre rozvoj a zdravé fungovanie občianskej spoločnosti, príprava návrhov, ktoré podporujú tvorbu a posilnenie infraštruktúry MNO vo všeobecnosti, ale aj prostredníctvom jednotlivých rezortných ministerstiev, zabezpečovanie spolupráce s inými štátnymi inštitúciami, činnosť ktorých je relevantná oblasť rozvoja občianskej spoločnosti, hlavne však s Úradom vlády, Ministerstvom vnútra, Ministerstvom financií, Ministerstvom zahraničných vecí, a podľa charakteru riešenej problematiky i ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy. Príprava návrhov pri programovaní ďalšieho obdobia pre implementáciu operačných programov tak, aby sa MNO stali jednými zo základných prijímateľov tejto pomoci, ako aj monitorovacím a kontrolným orgánom. Aktívne vyhľadáva modely spolupráce medzi štátom a MNO v zahraničí a prípadne navrhuje realizáciu týchto možností na Slovensku, vedie agendu zahraničných vzťahov a napomáha ich rozvoju.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre mládež a šport

Úrad splnomocnenca vlády SR pre mládež a šport podľa [štatútu](#) vykonáva predovšetkým koordináciu plnenia úloh v oblasti rozvoja telesnej zdatnosti mládeže a športu, ktoré pre orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy, občianske združenia a športové organizácie vyplývajú z právnych predpisov. Splnomocnenec v spolupráci s príslušnými ministrami a ostatnými orgánmi štátnej správy podľa plánov rokovania vlády, ďalších požiadaviek vlády a z vlastného podnetu na základe svojich poznatkov a podnetov orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, občianskych združení, športových organizácií a ďalších organizácií zabezpečuje pre vládu vypracúvanie návrhov analýz a koncepčných dokumentov.

- **Protimonopolný úrad Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Protimonopolný úrad Slovenskej republiky ústredným orgánom štátnej správy na ochranu a podporu hospodárskej súťaže. Protimonopolný úrad Slovenskej republiky v rámci svojich právomocí podľa [zákona č. 187/2021 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže](#) vykonáva predovšetkým prešetrovanie na relevantnom trhu, v správnom konaní rozhoduje o porušení zákona vo veci dohôd obmedzujúcich súťaž, zneužívania dominantného postavenia a obmedzovania súťaže orgánmi štátnej správy a samosprávy, zároveň vykonáva kontrolu koncentrácií, ako aj navrhuje opatrenia na ochranu a podporu hospodárskej súťaže.

V zmysle [zákona č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov](#) v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, úrad ako koordinátor štátnej pomoci plní vybrané úlohy pri ochrane hospodárskej súťaže aj v oblasti štátnej pomoci. Úlohou úradu je zasahovať proti zakázaným praktikám, kontrolovať štruktúru trhov a pôsobiť na vytváranie priaznivých konkurenčných podmienok. Na tento účel úrad v rámci svojej pôsobnosti v zmysle zákona o ochrane hospodárskej súťaže posudzuje dohody medzi podnikateľmi, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž. Ďalej úrad kontroluje, či zo strany dominantných podnikov nedochádza k zneužitiu ich trhovej sily, najmä ak sa tieto podnikateľské subjekty snažia vytlačiť z trhu svojich konkurentov. Prostredníctvom kontroly koncentrácií úrad skúma dopady veľkých transakcií na štruktúru trhov. Kontrolou konania orgánov štátnej správy a samosprávy, má úrad možnosť zasiahnuť aj voči orgánom štátnej správy alebo územnej samosprávy ak zvyhodňujú určitého podnikateľa alebo iným spôsobom obmedzujú súťaž.

- **Štatistický úrad Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Štatistický úrad Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť štátnej štatistiky. Úrad plní úlohy podľa zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov a úlohy stanovené ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi. V súlade so zákonom o štátnej štatistike Štatistický úrad SR:

- a) zostavuje v súčinnosti s ministerstvami a štátnymi organizáciami program zisťovaní,
- b) určuje metodiku štatistických zisťovaní, zhromažďuje a spracováva štatistické údaje,
- c) určuje metodiku vedenia systému národných účtov a zostavuje národné účty,
- d) vytvára, zverejňuje a spravuje v súčinnosti s ministerstvami a štátnymi organizáciami štatistické klasifikácie, číselníky a registre,

- e) určuje spôsob tvorby registrov, prideluje a oznamuje identifikačné čísla,
- f) vypracováva analýzy vybraných charakteristík sociálno-ekonomického a ekologického vývoja Slovenskej republiky,
- g) spolupracuje s medzinárodnými orgánmi a organizáciami pri zavádzaní štandardov a klasifikácií v oblasti štatistiky,
- h) organizuje a vykonáva reprezentatívne výskumy verejnej mienky o sociálno-ekonomických otázkach,
- i) zverejňuje výsledky štatistických zisťovaní za SR a za jednotlivé územné a správne celky, pravidelne informuje verejnosť o sociálno-ekonomickom a demografickom vývoji, poskytuje štatistické informácie a vydáva štatistické publikácie a
- j) plní ďalšie úlohy ustanovené zákonom.

Okrem úloh štátnej štatistiky plní ŠÚ SR špecifické úlohy v oblasti prípravy volieb a referendum a spracovaní ich výsledkov.

Cieľom ŠÚ SR podľa [konkretizácie postupov organizácie](#) je poskytovať kvalitné a objektívne štatistické produkty a služby pri dôslednom dodržaní dôvernosti štatistických údajov a čo najmenšom zaťažovaní zainteresovaných strán pri efektívnom využívaní existujúcich zdrojov, s cieľom podporiť zvyšovanie informačného a intelektuálneho kapitálu zákazníkov. Týmto spôsobom prispieť k zníženiu rizika a zvyšovaniu efektivity ich rozhodovacích procesov a tak podporiť zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja a zvyšovania úrovne Slovenskej republiky ako súčasti EÚ.

ŠÚ SR nemá vypracovaný konkrétny strategický dokument. Podľa [uvedených zdrojov](#) sa vo svojej činnosti orientuje predovšetkým na podporu modernizácie (integrácie, štandardizácie a harmonizácie) a industrializácie štatistiky využívaním nových zdrojov údajov v produkčnom procese, preberaním údajov z informačných systémov firiem, vzájomnou výmenou mikroúdajov na úrovni európskeho štatistického systému.

- **Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre geodéziu, kartografiu a kataster nehnuteľností.

Vychádzajúc zo [štatútu ÚGKK](#) SR je jeho hlavnou úlohou štátna správa a odborný dozor v rezorte geodézie, kartografie a katastra.

Na úseku geodézie a kartografie predovšetkým určuje záväzné geodetické systémy, zabezpečuje tvorbu a prevádzku permanentnej lokalizačnej služby využívajúcej globálne navigačné satelitné systémy. Zabezpečuje stabilizáciu a vymieravanie geodetických bodov štátnej hranice, tvorbu a aktualizáciu štátnych mapových diel, máp a iných kartografických diel. Štandardizuje geografické názvoslovie, zabezpečuje tvorbu, prevádzku a poskytovanie informácií z informačného systému geodézie, kartografie a katastra, ako aj referenčné údaje pre národnú infraštruktúru priestorových informácií.

Na úseku katastra najmä riadi a kontroluje katastrálne odbory okresných úradov, vykonáva inšpekciu nad úrovňou spravovania a plnenia úloh súvisiacich s katastrom nehnuteľností.

- **Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť jadrového dozoru.

Podľa [štatútu](#) úrad zabezpečuje výkon štátneho dozoru nad jadrovou bezpečnosťou jadrových zariadení vrátane nakladania s rádioaktívnymi odpadmi a vyhoretým palivom a ďalšími fázami palivového cyklu, nad jadrovými materiálmi vrátane ich kontroly a evidencie ako aj nad fyzickou ochranou jadrových zariadení a jadrových materiálov zabezpečovanou držiteľom príslušného povolenia. Zabezpečuje posudzovanie zámerov programu využitia jadrovej energie a kvality vybraných zariadení a prístrojov jadrovej techniky a záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv týkajúce sa jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení a nakladania s jadrovými materiálmi.

Ciele ÚJD SR a plán hlavných úloh sú stanovené na obdobie jedného kalendárneho roka a vyplývajú z programového vyhlásenia vlády, uznesení vlády, pôsobenia ÚJD SR ako ústredného orgánu štátnej správy a nezávislého dozoru nad jadrovou bezpečnosťou, politiky ÚJD SR, zámerov a cieľov činnosti ÚJD SR v danom období, ako i z medzinárodných záväzkov ÚJD SR v oblasti mierového využívania atómovej energie a zo stratégie komunikácie s verejnosťou.

- **Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie orgánov posudzovania zhody. Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky vypracúva koncepciu štátnej politiky, vykonáva metodickú činnosť a dozerá na plnenie úloh v oblasti normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie orgánov posudzovania zhody.

Vychádzajúc z [Koncepcie štátnej politiky 2021-2024](#) je v najbližších rokoch ambíciou ÚNMS SR podporiť podnikateľské prostredie, najmä malé a stredné podniky, znížiť administratívnu záťaž zlepšením vlastných vnútorných procesov, nastaviť spravodlivejší a transparentnejší systém výberu pokút, zvýšiť kvalitu organizácií verejnej správy, zvýšiť digitalizáciu procesov, zlepšiť komunikáciu s verejnosťou s cieľom flexibilného reagovania na požiadavky trhu s následným aplikovaním týchto požiadaviek do legislatívy a zabezpečiť hospodárnejšie nakladanie verejnými prostriedkami s prihliadnutím na blížiace sa náročné obdobie konsolidácie verejných financií v Slovenskej republike v najbližších rokoch.

- **Úrad pre verejné obstarávanie**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Úrad pre verejné obstarávanie je ústredným orgánom štátnej správy pre verejné obstarávanie.

Ako je uvedené v [štatúte](#) ÚVO, úrad predovšetkým vykonáva štátnu správu v oblasti verejného obstarávania, dohľad nad verejným obstarávaním, spolupracuje s Európskou komisiou a zabezpečuje

plnenie informačných povinností voči Európskej komisii. Vede zoznam hospodárskych subjektov a register hospodárskych subjektov so zákazom účasti vo verejnom obstarávaní. Ďalej certifikuje systémy na uskutočnenie elektronickej aukcie, metodicky usmerňuje účastníkov procesu verejného obstarávania, zverejňuje rozhodujúce dokumenty z oblasti verejného obstarávania, ako napríklad rozhodnutia úradu, metodické usmernenia úradu, ako aj ďalšie dokumenty, ktoré vzišli z priebehu procesu zadávania zákazky u verejných obstarávateľov. Poskytuje Protimonopolnému úradu SR bezodkladne informácie nasvedčujúce porušeniu zákazu účasti vo VO, vypracúva na žiadosť EK a zverejňuje na svojom webovom sídle monitorovaciu správu o systémových nedostatkoch vo verejnom obstarávaní a ostatných nezrovnalostiach vo VO, najmä o konflikte záujmov, o účasti malých a stredných podnikov vo verejnom obstarávaní.

- **Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť priemyselného vlastníctva. Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vykonáva ústrednú štátnu správu v oblasti ochrany vynálezu, úžitkového vzoru, dizajnu, topografie polovodičového výrobku, ochrannej známky, označenia pôvodu výrobku a zemepisného označenia výrobku.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vedie ústredný fond patentovej a známkovej dokumentácie a zabezpečuje výmenu a sprístupňovanie informácií v oblasti priemyselných práv. Je gestorom medzinárodných zmlúv na ochranu priemyselného vlastníctva, ktorými je Slovenská republika viazaná. Podporuje rozvoj technickej tvorivosti a ochranu jej výsledkov, vzdelávanie a popularizáciu v oblasti duševného vlastníctva.

- **Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre štátne hmotné rezervy a pre koordináciu a metodické usmerňovanie opatrení na riešenie stavu ropnej núdze.

Hlavné činnosti organizácie sú uvedené v [štatúte](#). SŠHR SR zabezpečuje tvorbu, financovanie, hospodárenie a kontrolu štátnych hmotných rezerv, ich majetkovú správu, rozmiestňovanie a skladovanie. Správa rezerv zabezpečuje výkon štátnej správy na úseku núdzových zásob ropy. Správa rezerv vykonáva kontrolu plnenia povinností právnických osôb a fyzických osôb, ktoré ochraňujú, resp. udržiavajú štátne hmotné rezervy. Správa rezerv zabezpečuje rozmiestňovanie štátnych hmotných rezerv z hľadiska strategických záujmov Slovenskej republiky.

- **Národný bezpečnostný úrad**

Podľa [zákona č. 575/2001 Z. z.](#) o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy je Národný bezpečnostný úrad je ústredným orgánom štátnej správy na ochranu utajovaných skutočností, šifrovú službu, kybernetickú bezpečnosť a dôveryhodné služby.

Hlavné úlohy sú uvedené v [štatúte](#) inštitúcie. NBÚ plní úlohy na úseku ochrany utajovaných skutočností vypracovávaním koncepcie ochrany utajovaných skutočností, ich kontrolou, zabezpečuje vykonanie

bezpečnostnej previerky navrhovanej osoby, prezidenta SR, predsedu NR SR a predsedu vlády SR. Vykonáva skúšky bezpečnostných zamestnancov, autorizuje štátne orgány a podnikateľov na certifikáciu technických prostriedkov, mechanických zábranných prostriedkov a technických zabezpečovacích prostriedkov. Úrad plní úlohy na úseku ochrany zahraničných utajovaných informácií, na úseku šifrovej služby, na úseku zabezpečovania podkladov potrebných pre rozhodovanie Súdnej rady Slovenskej republiky o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti podľa osobitného predpisu a na úseku kybernetickej bezpečnosti a elektronického podpisu.

Národný bezpečnostný úrad prevádzkuje **Pracovisko pre hybridné hrozby a dezinformácie**. Jeho zriadenie nadväzuje na celoštátne aj celoeurópske úsilie bojovať proti hybridným hrozbám a dezinformáciám. Úlohou pracoviska pre hybridné hrozby a dezinformácie je systematicky sledovať, vyhodnocovať, analyzovať a reagovať na aktivity, ktoré majú potenciál polarizovať spoločnosť, vnášajú neistotu, a tým podkopávajú legitimitu, dôveryhodnosť, akcieschopnosť štátnych inštitúcií a demokratický ústavný poriadok a majú tak negatívny vplyv na realizáciu bezpečnostných záujmov Slovenskej republiky.

Pracovisko pre hybridné hrozby a dezinformácie úzko spolupracuje s [Národným centrom kybernetickej bezpečnosti SK-CERT](#), ale aj ďalšími útvarmi úradu. Svoje výstupy poskytuje [Situačnému centru Slovenskej republiky](#), ktoré pôsobí pri Úrade vlády Slovenskej republiky, a [Národnému bezpečnostnému analytickému centru](#), ktoré je analytickým, komunikačným a kooperačným pracoviskom Slovenskej informačnej služby založeným na aktívnej participácii slovenských bezpečnostných orgánov.

Príloha 1 Úseky v pôsobnosti ÚOŠS previazané na oblasti registra MNO, podľa kompetenčného zákona

Priradenie/identifikácia konkrétnych verejných služieb ku kompetenciám príslušných ministerstiev							
Všeobecne prospešné účely	Zapojený orgán ústrednej štátnej správy	Na úseku (podľa kompetenčného zákona)	Poznámka	Kompetencia v zmysle kompetenčného zákona	Právny predpis, v zmysle ktorého je kompetencia realizovaná	Pomenovanie verejnej služby realizovanej v zmysle uvedeného právneho predpisu	Zabezpečuje štát/VÚC/mesto
Zdravotná starostlivosť a ochrana zdravia obyvateľstva (ZS)	MZ SR	Ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Humánna farmácia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Kontrola zákazu biologických zbraní		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Ochrana zdravia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Prírodné liečebné kúpele, prírodné liečivé zdroje, prírodné minerálne vody		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Zdravotná starostlivosť		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MV SR	Civilná ochrana a krízové riadenie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Integrovaný záchranný systém		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚDZS	Dohľad nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MPSVR SR	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		Podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚSVRK - ÚV SR	prístup k pitnej vode, COVID-19,		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MO SR	príprava obyvateľov na obranu štátu		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Sociálne služby (SS)	MPSVR SR	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Koordinácia štátnej rodinnej politiky		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Pomoc v hmotnej núdzi		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Sociálne služby	krízová intervencia pre ľudí bez domova	Kompetencia X	§ 24 a zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	terénnej sociálnej službe krízovej intervencie	
			krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§ 24 b zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	nízkoprahovom dennom centre	
			krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§ 24c zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	integračnom centre	
			krízová intervencia pre	sociálne služby	§ 25 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	nocľahárni	

		ľudí bez domova				
		krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§ 26 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	útulku	
		krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§ 27 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	domove na polceste	
		krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§29 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	zariadení núdzového bývania	
		krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§57 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	podpora samostatného bývania	
		krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§58 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	jedáleň	
		krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§59 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	práčovňa	
		krízová intervencia pre ľudí bez domova	sociálne služby	§60 zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	stredisko osobnej hygieny	
	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	Stratégia zamestnanosti, koordinácia jej tvorby a politika trhu práce		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

	MDaV SR	Tvorba a uskutočňovanie bytovej politiky		Podpora bývania	Zákon č. 443/2010 Z. z. Zákon o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní	Poskytovanie dotácií na a) obstaranie nájomného bytu na účel sociálneho bývania podľa tohto zákona, b) obstaranie technickej vybavenosti c) odstránenie systémovej poruchy bytového domu	
				Podpora bývania	Zákon č. 443/2010 Z. z. Zákon o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní	Poskytovanie verejných prostriedkov na účely sociálneho bývania.	
				Podpora bývania	Koncepcia - Bytová politika Slovenskej republiky do 2030	podpora samostatného bývania, prepájať sociálne nájomné bývanie s poskytovaním podporných sociálnych služieb v opodstatnených prípadoch	
	MZ SR	Zdravotná starostlivosť	krízová intervencia pre ľudí bez domova	zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Prevenia	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Liečba	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Ošetrovateľská starostlivosť	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Ambulantná pohotovostná služba	
				zdravotná starostlivosť	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	organizovania odborných a verejno-vzdelávacích podujatí so zdravotníckou tematikou,	
				zdravotná starostlivosť	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	podpory protidrogových aktivít,	
				zdravotná starostlivosť	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	prevenciu drogovej závislosti, liečbu drogovu závislých osôb alebo resocializáciu drogovu závislých osôb,	

	MPSVR SR/UPSVR	Stratégia zamestnanosti, koordinácia jej tvorby a politika trhu práce		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MŠVVŠ SR	Štátna starostlivosť o mládež a šport	: formálne a neformálne vzdelávanie (úsek Celoživotné vzdelávanie a Neformálne vzdelávanie mládeže)	podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§4 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	MŠVVŠ analyzuje a vyhodnocuje potreby mládeže	
				podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§4 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	MŠVVŠ finančne a metodicky podporuje činnosť fyzických osôb a právnických osôb v oblasti rozvoja práce s mládežou.	
				podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§5 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	VÚC podieľa sa na získavaní a analýze informácií o mládeži vo svojej pôsobnosti,	
				podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§5 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	VÚC podporuje organizovanie práce s mládežou,	
				podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§5 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	VÚC podieľa sa na neformálnom vzdelávaní v oblasti práce s mládežou,	
				podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§5 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	VÚC zabezpečuje aktivity v oblasti práce s mládežou prostredníctvom poskytovania finančných prostriedkov z rozpočtu vyššieho územného celku,	
				podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§5 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	VÚC/obec podporuje zapojenie mládeže do dobrovoľníckej služby,	

			podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§5 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	VÚC/obec podporuje spoluúčasť mládeže	
			podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§5 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	VÚC/obec podporuje činnosť zdravotne znevýhodnenej mládeže, mládeže zo sociálne znevýhodneného prostredia, mládeže z najmenej rozvinutých okresov a mládeže znevýhodnenej iným spôsobom,	
			podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky		Obec - podporuje uskutočňovanie práce s mládežou na svojom území	
			podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§6 Zákon 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou	Obec - utvára podmienky na rozvoj práce s mládežou,	
					služba x	
NIVAM	vzdelávanie detí a mládeže	: práca s mládežou	podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§ 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	realizácia informačných, sieťovacích, metodických, výskumných a vzdelávacích aktivít	
			podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§ 4 písm. a) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	poskytovanie súčinnosti inštitúciám štátnej a verejnej správy pri tvorbe, realizácii a vyhodnocovaní (sektorových) verejných politík s ohľadom na cieľovú skupinu mládež a implementácia národných a medzinárodných dokumentov súvisiacich s mládežou a pracou s mládežou	
			podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§ 4 písm. c) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	vytváranie priestoru pre medzisektorovú spoluprácu pre realizáciu mládežníckej politiky na Slovensku, zvlášť činnosť Medzirezortnej pracovnej skupiny v oblasti mládeže,	

		podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§ 4 písm. f) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	poskytovanie súčinnosti pri činnosti Národnej pracovnej skupiny pre Európsky dialóg s mládežou	
		podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§ 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	realizácia metodických a vzdelávacích aktivít pre podporu participácie mladých ľudí na rozhodovacích procesoch a ich občianskeho angažovania sa (vrátane žiackych školských rád)	
		podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§ 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	zabezpečenie vzdelávania mladých ľudí o systéme fungovania inštitúcií Európskej únie a o koncepte spoločnej Európy v rámci programu Modelový Európsky parlament	
		podporné aktivity pre rozvoj mládežníckej politiky	§ 4 písm. f) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou § 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	podieľania sa na medzinárodných aktivitách v oblasti mládeže a práce s mládežou, najmä realizácia Európskeho roku mládeže, spolupráca krajín V4 v oblasti mládeže, činnosti Česko-slovenskej zmiešanej komisie pre mládež, a ďalších aktuálnych bilaterálnych a multilaterálnych aktivitách.	
		Podpora, rozvoj a zvyšovanie kvality práce s mládežou	§ 4 písm. f) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou § 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	mapovať potreby pracovníkov s mládežou, koordinátorov práce s mládežou, mládežníckych vedúcich, mladých vedúcich, mládežníckych organizácií a ďalších aktérov v práci s mládežou a mládeže,	
		Podpora, rozvoj a zvyšovanie kvality práce s mládežou	§ 4 písm. g) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou § 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	zvyšovať kompetencie osôb pracujúcich s mládežou prostredníctvom informačných, sieťovacích, metodických a vzdelávacích aktivít,	
		Podpora, rozvoj a zvyšovanie kvality práce s mládežou	§ 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	mapovať a zverejňovať aktuálne výsledky výskumov a prieskumov v oblasti práce s mládežou, ako aj	

						výsledky prieskumov a výskumov o trendoch a záujmoch mládeže,	
				Podpora, rozvoj a zvyšovanie kvality práce s mládežou	§ 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	spolupracovať na vytváraní, overovaní a zavádzaní nástrojov pre zvyšovanie kvality práce s mládežou s ohľadom na rôzne typy a špecializované činnosti v oblasti práce s mládežou a zvyšovať kompetencie aktérov samospráv s cieľom efektívnej spolupráce s mladými ľuďmi, mládežníckymi organizáciami a ďalšími aktérmi v oblasti podpory a rozvoja mládeže,	
				Podpora, rozvoj a zvyšovanie kvality práce s mládežou	§ 4 písm. b) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou	podporovať vznik partnerstiev medzi jednotlivými aktérmi v oblasti práce s mládežou na posilňovanie spoločenského a formálneho uznania neformálneho vzdelávania v práci s mládežou,	
	MO SR	príprava obyvateľstva na obranu štátu		príprava obyvateľstva na obranu štátu	Zákon 319/2002 Z.z. o obrane SR	príprava obyvateľstva na obranu štátu, rozvoj branného povedomia a pripravenosti občanov SR na obranu štátu (branná výchova, branná príprava, príprava na civilnú ochranu, zdravotná príprava, záujmová činnosť, technická činnosť a športová činnosť)	
				príprava obyvateľstva na obranu štátu	Zákon 319/2002 Z.z. o obrane SR	rozšírenie vedomostí a zručností v oblasti obrany štátu vo výchovno-vzdelávacom procese	
				príprava obyvateľstva na obranu štátu	Zákon 319/2002 Z.z. o obrane SR	podpora pedagogického personálu a vzdelávacích prostriedkov v oblasti obrany štátu	
				príprava obyvateľstva na obranu štátu	Koncepcia prípravy obyvateľstva na obranu štátu 2021	rozvoj brannej prípravy a športových či technických aktivít mládeže	
	MV SR	preventívne programy voči radikalizácii mládeže a		prevencia kriminality	§ 3 zákon 583/2008 Z.z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti	cieľavedomé, plánovité, koordinované a komplexné pôsobenie na príčiny a podmienky, ktoré vyvolávajú alebo umožňujú kriminalitu a inú protispoločenskú činnosť, s cieľom ich	

		protidrogovej prevencie				predchádzania, potláčania a zamedzovania; to sa vzťahuje aj na prevenciu inej protispoločenskej činnosti,	
				prevencia kriminality	§ 6	zisťuje príčiny kriminality a inej protispoločenskej činnosti, analyzuje ich a prijíma opatrenia na odstránenie týchto príčin,	
				prevencia kriminality	§ 6	môže zverejňovať na svojej internetovej stránke výzvy na predkladanie projektov; na základe výziev schvaľuje projekty, schvaľuje poskytnutie dotácií na ich financovanie a uzatvára zmluvy o poskytnutí dotácie.	
				prevencia kriminality	§ 14	Orgány verejnej moci v oblasti prevencie kriminality spolupracujú aj s právnickými osobami, ktoré pôsobia v oblasti prevencie kriminality, najmä s médiami, vedeckými a výskumnými inštitúciami, školami, školskými zariadeniami, spolkami a inými združeniami, nadáciami, neziskovými organizáciami poskytujúcimi všeobecne prospešné služby a štátom uznanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami, ako aj s orgánmi a organizáciami iných štátov a medzinárodnými organizáciami.	
						služba x	
	MK SR	vzdelávanie, folklór, podpora menšín, kultúra		kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 2 zákona 189/2015 o kultúrno osvetovej činnosti	neformálne vzdelávanie v oblasti kultúry a prevencia negatívnych spoločenských javov	
				kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 2 zákona 189/2015 o kultúrno osvetovej činnosti	rozvoj záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby	

		kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 2 zákona 189/2015 o kultúrno osvetovej činnosti	dostupnosť a šírenie informácií o aktuálnom stave, výskume a vývoji v oblasti kultúry	
		kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 2 zákona 189/2015 o kultúrno osvetovej činnosti	neformálne vzdelávanie v oblasti astronómie	
		kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 5 zákona 189/2015 o kultúrno osvetovej činnosti	podporuje kultúrno-osvetovú činnosť a verejnú prezentáciu výsledkov kultúrno-osvetovej činnosti na území Slovenskej republiky a v zahraničí.	
		kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 5 zákona 189/2015 o kultúrno osvetovej činnosti	prevencia negatívnych spoločenských javov, ktorá zahŕňa všeobecnú primárnu prevenciu vykonávanú predovšetkým prostredníctvom neformálneho vzdelávania zameraného okrem iného aj na oblasť predchádzania všetkým formám intolerancie a násilia, vrátane extrémizmu.	
		kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 5 zákona 189/2015 o kultúrno osvetovej činnosti	ochranu a podporu kultúrnych práv, rozmanitosti kultúrnych prejavov a ich hodnoty na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, najmä zásadu rovnakej dôstojnosti a rešpektovania všetkých kultúr a zásadu spravodlivého prístupu, ako ich definuje Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov, a zabezpečenie dostupnosti kultúrnych práv podľa čl. 15 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.	
		kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	Národný akčný plán sociálnej inklúzie v SR, Národný program rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života, Národný akčný plán pre ženy, Národný akčný	zabezpečovať rozvoj kultúrnych potrieb znevýhodnených skupín obyvateľstva a podporovať ich kultúrne aktivity prostredníctvom dotačného systému MK SR	

				plán rodovej rovnosti, Národná stratégia na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách, Národný program duševného zdravia, Národný akčný plán pre deti, Národný program ochrany starších ľudí, Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži, Koncepcia migračnej politiky SR		
			kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 2 zákona 299/2000 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MK SR	podpora a rozvoj mediálnej výchovy vrátane boja proti dezinformáciám,	
			kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 2 zákona 299/2000 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MK SR	sprístupňovanie kultúrnych hodnôt žiakom základných škôl a stredných škôl a pedagogickým zamestnancom základných škôl a stredných škôl,	
			kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 1 zákona 138/2017 o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín	výchovy a vzdelávania k právam osôb patriacich k národnostným menšinám,	
			kultúrno-osvetovú činnosť a jej vykonávanie	§ 15 zákona 138/2017 o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín	podpora výmenných programov, pobytov a spoločných vzdelávacích podujatí, vedomostných a umeleckých súťaží pre deti a mládež,	
	MPSVaR SR	nízkoprahové kluby	sociálna služba podľa nepriaznivej sociálnej situácie	§ 12 zákon 448/2008 zákon o sociálnych službách	nízkoprahové denné centrá	
	MS SR		dotácie na podporu ľudských práv	§ 13 ods. 9 zákona č. 575/2001 Z. z. 302/2016 Z. z.	podpora projektov zameraných na: posilnenie efektívnosti vymáhateľnosti ľudských práv a slobôd, podporu aktívnej občianskej spoločnosti, podporu uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania podporu výchovy a vzdelávania detí a mládeže, podporu vzdelávania a školenia, zvyšovanie informovanosti verejnosti a vzdelávanie profesijných skupín, poradenskú činnosť, monitorovaciu	

						činnosť a bezplatnú právnu pomoc, analytickú, expertnú a edičnú činnosť, podporu spolupráce a partnerstva organizácií a inštitúcií vykonávajúcich činnosť v oblasti ľudských práv a slobôd, zaobstaranie publikácií, učebných materiálov a pomôcok v oblasti ľudských práv a slobôd, výdavky neziskových organizácií a inštitúcií vykonávajúcich činnosť v oblasti ľudských práv a slobôd a predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie, podporu kultúrnych aktivít a spoločensko-vedných aktivít v oblasti ľudských práv a slobôd a predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie, zlepšenie kvality života znevýhodnených skupín obyvateľstva.	
			tvorba a uskutočňovanie štátnej politiky a koordinácia plnenia úloh v oblasti ochrany obetí	§ 33 ods. 1 zákona č. 274/2017 Z. z.	274/2017 Z. z. + 302/2016 Z. z.	akreditácia a kontrola plnenia podmienok akreditácie, zabezpečovanie odbornej pomoci pre obeť TČ prostredníctvom akreditovaných subjektov a intervenčných centier, finančná podpora subjektov na základe zákona 302/2016 Z. z.	
	MZVaEZ SR	šírenie informácií a zvyšovanie povedomia verejnosti o rozvojovej spolupráci; dotácie na projekty		rozvojová spolupráca	Zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 281/2019 Z. z.	zvyšovanie verejnej informovanosti o rozvojovej spolupráci; podpora projektov rozvojového vzdelávania	

		rozvojového vzdelávania					
				environmnetálna výchova	§ 16 zákona 17/1992 Z.z. o životnom prostredí	Výchova, osвета a vzdelávania	
				environmnetálna výchova	§ 4 zákona 587/2004 o Environmentálnom fonde	podporu environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie,	
				environmnetálna výchova	§ 2 zákona 525/2003 o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie	podieľa sa na zabezpečovaní environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie	
				environmnetálna výchova	§ 65a zákona 543/2002 o ochrane prírody a krajiny	vykonáva výchovno-vzdelávaciu činnosť v oblasti ochrany prírody a krajiny vrátane sprevádzania návštevníkov v chránených územiach a poskytovania odborného výkladu o prírodných hodnotách územia a dôvodoch jeho ochrany,	
	MŽP	osвета a neformálna environmentálna výchova		environmnetálna výchova	Koncepcia environmenálnej výchovy, vzdelávania a osvety do roku 2025	zabezpečovanie neformálnej environmentálnej výchovy a vzdelávania, organizovanie akcií a podujatí zameraných na informovanosť v oblasti ochrany životného prostredia, finančná podpora výchovno-vzdelávacích a osvetových aktivít, granty, dotácie, vydávania publikácií	
				environmnetálna výchova	Zelený vzdelávací fond	podporu malých environmentálnych projektov zameraných na podporu environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvety	
				environmnetálna výchova	Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 "Zelenšie Slovensko" - 13.kapitola	environmentálna výchova a vzdelávanie v každom veku	
				osвета a vzdelávanie	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	podpory protidrogových aktivít,	

	MZSR	linky pomoci, duševné zdravie, prevencia a rizikové užívanie drog		prevencia	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	prevenciu drogovej závislosti, liečbu drogovo závislých osôb alebo resocializáciu drogovo závislých osôb,	
Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc (RSaHP) (Sr.) (Zahr.; SR) (Zahr.)	MV SR	Civilná ochrana a krízové riadenie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Verejný poriadok, bezpečnosť osôb a majetku		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MO SR	Alternatívna služba		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MZVaEZ SR	Oficiálna rozvojová pomoc		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Kultúrne a duchovné hodnoty (KaDH)	MK SR	Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Médiá a audiovízia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Ochrana pamiatkového fondu, kultúrne dedičstvo a knihovníctvo		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Osvetová činnosť a ľudová umelecká výroba		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Prezentácia slovenskej kultúry v zahraničí		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Štátny jazyk		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Umenie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		Vzťahy s cirkvami a náboženskými spoločnosťami		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MV SR	Archívy a registratúry		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	Rada pre vysielanie a retransmisiu	Médiá a audiovizia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	Rozhlas a televízia Slovenska	Médiá a audiovizia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	Tlačová agentúra SR	Médiá a audiovizia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚSVRK - ÚV SR	podpora soc a kultúrnych potrieb MRK - dotačná schéma		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Ľudské práva, slobody a ochrana demokracie (LP)	MS SR	Tvorba a uskutočňovanie štátnej politiky a koordináciu plnenia úloh v oblasti ľudských práv	dotácie na podporu ľudských práv	§ 13 ods. 9 zákona č. 575/2001 Z. z.	302/2016 Z. z.	podpora projektov zameraných na: posilnenie efektívnosti vymáhateľnosti ľudských práv a slobôd, podporu aktívnej občianskej spoločnosti, podporu uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania podporu výchovy a vzdelávania detí a mládeže, podporu vzdelávania a školenia, zvyšovanie informovanosti verejnosti a vzdelávanie profesijných skupín, poradenskú činnosť, monitorovaciu činnosť a bezplatnú právnu pomoc, analytickú, expertnú a edičnú činnosť, podporu spolupráce a partnerstva organizácií a inštitúcií vykonávajúcich činnosť v oblasti ľudských práv a slobôd, zaobstaranie publikácií, učebných materiálov a pomôcok v	

					oblasti ľudských práv a slobôd, výdavky neziskových organizácií a inštitúcií vykonávajúcich činnosť v oblasti ľudských práv a slobôd a predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerance, podporu kultúrnych aktivít a spoločensko-vedných aktivít v oblasti ľudských práv a slobôd a predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerance, zlepšenie kvality života znevýhodnených skupín obyvateľstva.	
		tvorba a uskutočňovanie štátnej politiky a koordinácia plnenia úloh v oblasti ochrany obetí	§ 33 ods. 1 zákona č. 274/2017 Z. z.	274/2017 Z. z. + 302/2016 Z. z.	akreditácia a kontrola plnenia podmienok akreditácie, zabezpečovanie odbornej pomoci pre obeť TČ prostredníctvom akreditovaných subjektov a intervenčných centier, finančná podpora subjektov na základe zákona 302/2016 Z. z.	
	MŠVVaŠ	vzdelávanie k LP	Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	Generálna prokuratúra	Ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu	Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MV SR	Verejný poriadok, bezpečnosť osôb a majetku	Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MZVaEZ SR	Ochrana práv a záujmov Slovenskej republiky	Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		a jej občanov v zahraničí					
	MH SR	Ochrana a využívanie nerastných surovín vrátane hlavného dozoru nad ochranou a využívaním ložísk		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Ochrana spotrebiteľa s výnimkou ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	Kancelária verejného ochrancu práv	Ochrana základných práv a slobôd		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	splnomocnenec pre NM - ÚV SR	Koordinácia plnenia úloh v oblasti ľudských práv, práv národnostných menšín, rovnakého zaobchádzania a rodovej rovnosti		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚOOPČ			Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚNMS	Kvalita		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚOOÚ	Ochrana osobných údajov		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	SNSĽP	monitorovanie a skúmanie dodržiavania ľudských práv, poukazovanie na ich porušovanie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		právna pomoc		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		vzdelávanie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Vzdelávanie (Vz)	MŠVVŠ SR	Celoživotné vzdelávanie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Vysoké školy		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Materské školy, základné školy, stredné školy, základné umelecké školy, jazykové školy a školské zariadenia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Prevenca a nápravy environmentálnych škôd		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MŽP SR	Ekologické aspekty územného plánovania		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MV SR	Koordinácia vzdelávania zamestnancov obcí a zamestnancov vyšších územných celkov plniacich úlohy štátnej správy		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		prevencia kriminality		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MZ SR	Ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚSVRK - ÚV SR	predprimárne vzdelávanie, inklúzia v MŠ - národné projekty		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Šport (Šp)	MŠVVŠ SR	Štátna starostlivosť o mládež a šport		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Veda, výskum a vývoj (VVV)	MŠVVŠ SR	Veda a technika		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MV SR	Zabezpečovanie a vykonávanie preventívno-výchovnej, vedeckovýskumnej, vývojovej, edičnej a vzdelávacej činnosti pracovníkov civilnej ochrany		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MŽP SR	Zabezpečovanie výskumu, sledovanie technického rozvoja a rozširovanie technológií obmedzujúcich znečisťovanie ovzdušia v oblasti ochrany ovzdušia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Zabezpečovanie systematického geologického výskumu a prieskumu		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Zabezpečovanie a koordinovanie úloh medzinárodnej spolupráce v oblasti		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		geologického výskumu a geologického prieskumu					
	UGKK	Riadenie a koordinovanie výskumu a vedecko- technického rozvoja a zhromažďovanie vedecko- technických informácií pre geodetické a kartografické činnosti		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚNMS SR	Kvalita		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚPV SR	Rozvoj technickej tvorivosti a ochranu jej výsledkov, vzdelávanie a popularizáciu v oblasti duševného vlastníctva.		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MK SR	Hodnotenie podmienok a kvality vykonávaných pamiatkových výskumov		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Zabezpečovanie výskumných a reštaurátorských prác		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Vykonávanie pamiatkového a archeologického výskumu		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

	Úrad vlády	Úlohy strategickej a metodologickej koordinácie v oblasti výskumu, vývoja a inovácií		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Životné prostredie a starostlivosť o zvieratá (ŽP)	MŽP SR	Ochrana a regulácia obchodu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Ekologické aspekty územného plánovania		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Geneticky modifikované organizmy		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Geologický výskum a prieskum		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Odpadové hospodárstvo		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Ochrana akosti a množstva vôd a ich racionálneho využívania a rybárstva s výnimkou akvakultúry a morského rybolovu		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a klimatického systému Zeme		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		Ochrana pred povodňami		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Ochrana prírody a krajiny		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Posudzovanie vplyvov na životné prostredie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Prevenca a nápravy environmentálnych škôd		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Prevenca závažných priemyselných havárií		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Verejné vodovody a verejné kanalizácie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Vodné hospodárstvo		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MDaV SR	Cestovný ruch		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Energetická hospodárnosť budov		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MPRV SR	Lesné hospodárstvo		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Poľnohospodárstvo		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Poľovníctvo		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Potravinárstvo a potravinový dozor		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Pozemkové úpravy a ochrana poľnohospodárskej pôdy		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Rastlinolekárska starostlivosť		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Regionálny rozvoj okrem koordinácie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		využívania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie					
		Rozvoj vidieka		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Spracovanie dreva vrátane biotechnológií		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Veterinárska farmácia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Vinohradníctvo a vinárstvo		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Závlahové systémy a odvodňovacie systémy		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MH SR	Energetika vrátane hospodárenia s jadrovým palivom a uskladňovania rádioaktívnych odpadov a energetická efektívnosť		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Kontrola zákazu vývoja, výroby, skladovania, použitia a obchodu s chemickými zbraňami a prekurzormi potrebnými na ich výrobu		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Ochrana a využívanie nerastných surovín vrátane hlavného dozoru nad		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		ochranou a využívaním ložísk nerastov					
		Ťažba rudných a nerudných surovín a vyhľadávanie a prieskum rádioaktívnych surovín a ich ťažba		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MV SR	Ochrana pred požiarmi		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MZ SR	Prírodné liečebné kúpele, prírodné liečivé zdroje, prírodné minerálne vody		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚRSO	Energetika vrátane hospodárenia s jadrovým palivom a uskladňovania rádioaktívnych odpadov a energetická efektívnosť		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Regionálny a komunitný rozvoj, rozvoj zamestnanosti a bývanie (RRaZB)	MPSVR SR	Stratégia zamestnanosti, koordinácia jej tvorby a politika trhu práce		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MIRRI SR	Tvorba a uskutočňovanie politiky mestského rozvoja		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		Riadenie a realizácia pomoci na podporu regionálneho rozvoja podľa národnej stratégie regionálneho rozvoja		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MH SR			Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MDaV SR	Tvorba a uskutočňovanie bytovej politiky		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	ÚGKK	Geodézia a kartografia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MPRV SR	Riadenie a realizácia pomoci na podporu regionálneho rozvoja podľa národnej stratégie regionálneho rozvoja		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MŽP SR	Posudzovanie vplyvov na životné prostredie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		Verejné vodovody a verejné kanalizácie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Darcovstvo a dobrovoľníctvo (DaD)	MV SR	podpora a rozvoj dobrovoľníctva		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		krízové riadenie a civilná ochrana, dobrovoľní hasiči		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		integrovateľný záchranný systém		Kompetencia X	Zákon X	služba x	

		otázky azylantov a odídenčov		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MŠVVaŠ	celoživotné vzdelávanie	výchova a vzdelávanie k dobrovoľníctvu, podpora dobrovoľníctva mládeže	Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		štátna starostlivosť o mládež a šport		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MPSVaR	sociálne služby		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		sociálno-právna ochrana a kuratela		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		služby zamestnanosť	toto by sme ale chceli zmeniť	Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		pomoc s hmotnej núdzi		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MZ SR	zdravotná starostlivosť		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
		ochrana zdravia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MF SR	podpora darcovstva		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MK SR	dobrovoľníctvo v kultúre netuším pod aký úsek		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MŽP SR	ochrana prírody a krajiny		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MZV	oficiálna rozvojová pomoc		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MH	hospodárska mobilizácia		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MZVaEZ SR	podporovanie vysielania dobrovoľníkov do 3.krajín		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	

Prevenca a pomoc pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí (MU)	MV SR	Civilná ochrana a krízové riadenie		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
	MO SR	Alternatívna služba		Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
				Kompetencia X	Zákon X	služba x	
Migrácia a integrácia cudzincov (MaIC)	MV SR	Otázky azylantov a odídenčov		integrácia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou	zákon č.480/2002 o azyle	terénna sociálna práca, pomoc pri hľadaní bývania	
		Vstup na územie Slovenskej republiky a pobyt cudzincov na jej území		integrácia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou	zákon č.480/2002 o azyle	sociálne/právne/pracovné/psychologické poradenstvo, výučba slovenského jazyka, asistencia na úradoch,	
				integrácia osoby s udelenou medzinárodnou ochranou	zákon č.480/2002 o azyle	distribúcia potravinovej a inej materiálnej pomoci	
	MŠVVŠ SR	Celoživotné vzdelávanie		celoživotné vzdelávanie	zákon 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	realizovanie výskumno-vývojových úloh	
				celoživotné vzdelávanie	zákon 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	tvorba, inovácia a implementácia štátnych vzdelávacích programov pre odborné vzdelávanie a prípravu,	
				celoživotné vzdelávanie	zákon 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	poskytovanie odborného a metodického poradenstva školám a ďalším subjektom zainteresovaným v odbornom vzdelávaní a príprave, celoživotnom vzdelávaní a celoživotnom poradenstve	
				celoživotné vzdelávanie	zákon 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	celoživotné poradenstvo a poskytuje súčinnosť pri zabezpečovaní systému kariérneho poradenstva na základných a stredných školách	

				celoživotné vzdelávanie	zákon 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	organizačne a metodicky realizáciu súťaží na národnej úrovni a medzinárodnej úrovni	
				celoživotné vzdelávanie	zákon 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	jednotlivé formy ďalšieho vzdelávania a kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl, plní funkciu školiacej organizácie s celoslovenskou pôsobnosťou	
				celoživotné vzdelávanie	zákon 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	zabezpečovanie, iniciovanie a rozvoj spolupráce s národnými a medzinárodnými inštitúciami, organizáciami a odborníkmi v oblasti odborného vzdelávania a prípravy a vzdelávania dospelých,	
				celoživotné vzdelávanie	zákon 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	koordinácia národných súťaží a výstav.	
	MPSVaR	Podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti		Podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti	zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele	Podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti	
				sociálne služby	zákon 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	terénna sociálna služba krízovej intervencie	
				sociálne služby	zákon 448/2008 Z.z. o sociálnych službách	poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach: nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, nocľaháreň, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania	
		Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela		sociálno právna ochrana detí a sociálna kuratela	zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele	sociálno právna ochrana detí a sociálna kuratela	
				služby zamestnanosti	zákon č.453/2003 o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych	sprostredkovanie vhodného zamestnania	

				vecí a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov		
			služby zamestnanosti	zákon č.453/2003 o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov	poskytovanie poradensko informačných poradenských služieb	
			služby zamestnanosti	zákon č.453/2003 o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov	vzdelávanie a príprava pre trh práce	
			služby zamestnanosti	zákon č.453/2003 o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov	implementácia aktívnych opatrení na trhu práce	
			služby zamestnanosti	zákon č.453/2003 o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov	zvýšenej starostlivosti o pracovné uplatnenie osobitných skupín občanov	
			sociálna pomoc	zákon č.453/2003 o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov	sociálna pomoc	
			poradensko-psychologické služby	zákon č.453/2003 o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti v znení neskorších predpisov	poradensko-psychologické služby	
			služby zamestnanosti	zákon 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti	aktivácia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie	
			služby zamestnanosti	zákon 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti	zamestnávanie znevýhodnených osôb s dôrazom na ľudí so ZP	
			služby zamestnanosti	zákon 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti	podporované zamestnávania a sprevádzanie na pracovisku	
		MZ SR	Zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Prevenencia	
			zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich	Dispenzarizácia	

					s poskytovaním zdravotnej starostlivosti		
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Diagnostika	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Liečba	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Biomedicínsky výskum	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Ošetrovateľská starostlivosť	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Ošetrovateľská prax	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Pôrodná asistencia	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Prax pôrodnej asistencie	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Ošetrovateľský proces	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Ambulantná pohotovostná služba	

				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Špecializovaná zdravotná starostlivosť	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Dlhodobá zdravotná starostlivosť	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Následná zdravotná starostlivosť	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Paliatívna zdravotná starostlivosť	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	poskytovanie stravovania počas poskytovania ústavnej starostlivosti,	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	poskytovanie pobytu na lôžku počas poskytovania ústavnej starostlivosti,	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti,	
				zdravotná starostlivosť	zákon 579/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	preprava	
				záchranná zdravotná služba	zákon 579/2004 Z.z. o záchrannej zdravotnej službe	záchranná zdravotná služba	
				vzdelávanie a osвета	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	ďalšieho a sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov a vzdelávania laickej verejnosti v oblasti	

						zvyšovania povedomia o prevencii a o ochrane vlastného zdravia,	
				vzdelávanie a osвета	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	vzdelávania v predlekárskej prvej pomoci okrem kurzov prvej pomoci a skúšok z poskytovania prvej pomoci podľa osobitného predpisu	
				vzdelávanie a osвета	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	prípravy a vydávania populárno-vedeckých a vedeckých periodických a neperiodických publikácií, ktoré prispievajú k prehĺbeniu poznania v oblasti starostlivosti o zdravie, v oblasti prevencie, diagnostiky a liečby ochorení a sú zdrojom informácií pre laickú i odbornú verejnosť,	
				vzdelávanie a osвета	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	podpory ochrany práv pacientov,	
				vzdelávanie a osвета	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	organizovania odborných a verejno-vzdelávacích podujatí so zdravotníckou tematikou,	
				vzdelávanie a osвета	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	organizovania, poskytovania a sprostredkovania záchrannnej a humanitárnej pomoci,	
				vzdelávanie a osвета	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	podpory protidrogových aktivít,	
				vzdelávanie a osвета	zákon 525/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva SR	prevenciu drogovej závislosti, liečbu drogovu závislých osôb alebo resocializáciu drogovu závislých osôb,	
						služba x	
						služba x	
						služba x	
						služba x	
						služba x	

Literatúra

ANHEIER, H. K., SALAMON, L. M. 1994. *The Emerging Sector: An Overview*. Working paper.

BENČO, KUVÍKOVÁ a kol., 2011. *Ekonomika verejných služieb*. Banská Bystrica: UMB – Ekonomická fakulta.

BENTHAM, J. 1987. Introduction to the Principles of Morals and Legislation. *Utilitarianism and Other Essays*, ed. by A Ryan. Penguin Books.

BIRD, C. 2006. An Introduction to Political Philosophy. New York: Cambridge University Press, 2006. ISBN 978-0-521-83625-8.

BISZTYGA, A. 2020. Significance of the Constitutional Public Interest Clause for the Process of Amending the Constitution of Republic of Poland. *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*, 2020 | 5 (57) | 49-60.

BOZEMAN, B. 2007. Public values and public interest: counterbalancing economic individualism. Washington: Georgetown University Press, 2007. ISBN 978-15-8901-177-9.

BÚTORA, M. A KOL. 2011. *Štúdiá trendov vývoja občianskej spoločnosti na Slovensku*. Bratislava: IVO.

BÚTORA, M., BÚTOROVÁ, Z., A STREČANSKÝ, B. 2012. *Aktívne občianstvo a mimovládny sektor na Slovensku trendy a perspektívy*. Bratislava: Včelí dom.

CASEY, J. 2016. Tsars, Task Forces and Standards: The New “IRS”? In: *Nonprofit Policy Forum*, vol. , č. 1, s. 29–37.

CICHOWICZ, M., DZIERŻANOWSKI, W., STACHOWIAK, M., ZASŁONA, M. b.d. Usługi użyteczności publicznej a pomoc publiczna. Dostupné na: <https://www.uokik.gov.pl/download.php?id=81>

CITIZENS ADVICE BUREAUX. B.d. Citizens Advice Bureaux. Dostupné na internete: <https://www.cas.org.uk/about-us/citizens-advice-bureaux>

ČIČ, M. 1997. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Martin: Matica slovenská.

DIVERS, I., PARKINSON, H. B.d. Public Interest Journalism Working Group. Dostupné na internete: <https://www.gov.scot/groups/public-interest-journalism-working-group/>

ĐORĐEVIĆ, S., 2011. Public service reform in Serbia. *Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave*, 11(4), pp.925-946.

GOVAN LAW CENTRE. B.d. Public Interest Litigation Unit. Dostupné na internete: <https://govanlawcentre.org/category/campaigns/public-litigation-unit/>

[Green paper on services of general interest](#)

HABERMAS, J. 2010. The public sphere: an encyclopedia article (1964). *The idea of the public sphere: A reader*, 114.

HARE, R. M. 1973. Rawls' Theory of Justice--I [Review of *A Theory of Justice*, by J. Rawls]. *The Philosophical Quarterly* (1950-), 23(91), 144–155. <https://doi.org/10.2307/2217486>

https://iuridictum.pecina.cz/w/Ve%C5%99ejn%C3%BD_z%C3%A1jem

<https://www.mpsv.cz/fas/formservice/filler.open?DocID=388881804>

https://www.trnava.sk/userfiles/file/Ordinance/cuet_vzn_po_schvaleni_mz.pdf

<https://www.senec.sk/userfiles/download/attachment/MsZ20200506/Bod12.pdf>

https://www.martin.sk/assets/File.ashx?id_org=700031&id_dokumenty=74544

https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/amno/Akreditacia%20MNO_A_nalyza%20legislativy.pdf

https://iuridictum.pecina.cz/w/Vo%C5%99ejn%C3%BD_z%C3%A1jem

<https://www.acnc.gov.au/for-public/understanding-charities/charities-and-fundraising>

[https://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/Products/8106.0~2006-07+\(Re-Issue\)~Appendix~ICNPO+classification+\(Appendix\)?OpenDocument#PARALINK12](https://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/Products/8106.0~2006-07+(Re-Issue)~Appendix~ICNPO+classification+(Appendix)?OpenDocument#PARALINK12)

<https://www.ombudsman.parliament.nz/sites/default/files/2019-03/Danks%20general.pdf>

<https://ngo.health.govt.nz/system/files/documents/pages/2013%20MoH%20Relationship%20Affirmation%20Letter.pdf>

https://www.cof.org/content/nonprofit-law-australia#_end1

HLINČÍKOVÁ M., MESEŽNIKOV, G. 2016. Otvorená krajina alebo nedobytná pevnosť ? Slovensko, migranti a utečenci. Bratislava: IVO.

HYÁNEK, V. 2011. *Revize teórií neziskového sektoru*. Brno: Společnost pro studium neziskového sektoru, 2011. 68s. ISBN 978-80-904150-5-8.

IVANOVIČ, David. Teória demokracie a koncept verejného záujmu [online]. E-polis.cz, 25. únor 2015. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/teoria-demokracie-a-koncept-verejneho-zaujmu.html>

KOMIERZYŃSKA, E., ZDYB, M., 2016. Klauzula interesu publicznego w działaniach administracji publicznej. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio G (Ius)*, 63(2), p.161. Dostupné: [https://journals.umcs.pl/g/article/download/2595/3204#:~:text=199\)%2C%20dalej%20jako%3A%20u.p.z.p.,J.](https://journals.umcs.pl/g/article/download/2595/3204#:~:text=199)%2C%20dalej%20jako%3A%20u.p.z.p.,J.)

KOVÁČOVÁ, N., KRÁLIK, J. 2017. Úvod do štúdia verejnej politiky. Sládkovičovo: Vysoká škola Danubius.

KRASHINSKY, M. 1997. Stakeholder theories of the non-profit sector: One cut at the economic literature. In: *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, roč. 8, č. 2, 149-161 s.

KUVÍKOVÁ H., STEJSKAL J., SVIDROŇOVÁ M. 2014. *Neziskové organizácie – Teoretické a ekonomické súvislosti*. Banská Bystrica: UMB, EF. ISBN 978-80-557-0709-9

MAUKO, A., BREZOVNÍK, B. (2003) Law on Economics Public Services.

MAZZEI, M., CALO, F. ROY, M. a TEASDALE S. 2018. Strategic Public Social Partnership model: research findings. 2018. Yunus Centre for Social Business and Health, Glasgow Caledonian University. Dostupné na internete: <https://www.gov.scot/publications/report-date-strategic-public-social-partnership-ssp-model-scotland-research/>

MEDVEĎ J., NEMEC J.; ORVISKÁ M., Zimková E. 2005. *Verejné financie*. Bratislava: Sprint, 2005. ISBN 80-89085-32-2.

MULLEN, T. 2015. Public interest litigation in Scotland. *Juridical Review*, 2015, s. 363-383.

MURRAY SVIDROŇOVÁ, M. 2016. Mimovládne neziskové organizácie – nositelia inovácií verejných služieb. Banská Bystrica: Belianum.

MUSAR, N. P. 2005. Weighing tests with emphasis on public interest test in accessing information of public character (Published in Slovenian Law Review Podjetje in delo, Ljubljana, Gospodarski vestnik 2005 . ISSN 0353-6521., Vol. 31; No. 6/7 - Page 1694-1706

MYERS, J., MACDONALD, M. 2014. Reciprocal Relationships: The Role of Government and the Social Economy in the Co-Construction of Social Policy in Atlantic Canada. In: *Canadian Public Policy*, roč. 40, č. 1, s. 17–25.

NADÁCIA OTVORENEJ SPOLOČNOSTI. 2006. Verejná prospešnosť proces diskusie (Verejná prospešnosť a jej dôsledky pre neziskový sektor na Slovensku). Bratislava: Vydavateľstvo Pozsony.

NOS-OSF A FÓRUM DONOROV, 2015. Štúdia Verejný záujem a verejná prospešnosť v legislatíve a v praxi orgánov verejnej správy.

NÁLEZ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR, sp.zn. PL. ÚS 36/1995,zo dňa 03.04. 1996.

NÁLEZ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR, sp.zn. PL. ÚS 11/1996, zo dňa 04.03.1998.

NÁLEZ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR, sp.zn. PL. ÚS 17/00, zo dňa 30.05. 2001.

[NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY \(ES\) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady \(EHS\) č. 1191/69 a \(EHS\) č. 1107/70](#)

[NARIADENIE RADY EHS č. 3577/92 zo 7. decembra 1992, ktorým sa uplatňuje zásada slobody poskytovania služieb na námornú dopravu v rámci členských štátov \(námorná kabotáž\)](#)

[NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY \(ES\) č. 1008/2008 z 24. septembra 2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve \(prepracované znenie](#)

[OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU PRE REGIÓNY Biela kniha o verejnoprospešných službách, zo dňa 12.05.2004](#)

[OZNÁMENIE KOMISIE Implementácia Lisabonského programu Spoločenstva: Verejnoprospešné sociálne služby v Európskej únii, zo dňa 26.04.2006](#)

OZNÁMENIE KOMISIE - Služby všeobecného záujmu v Európe

O'TOOLE, B. 2003. Veřejný zájem: politická a administrativní vhodnost? In: CHAPMAN, R.: Etika ve veřejné službě pro nové tisícletí. Praha: Slon, s. 95 – 115. ISBN 80-86429-14-8.

PALOVIČOVÁ, Z. 2013. Nový komunitarizmus. In: Novosád, F., Smreková, D. (eds.): Dejiny sociálneho a politického myslenia. Bratislava: Kalligram, s. 715-726. ISBN 978-80-8101-679-0.

PEVCIN, P., I. RAKAR (2015) Local Public Services in Slovenia – Legal, Organisational, Economic and Financial Aspects. Croatian and Comparative Public Administration 15(3): 697–714

PETEK, K. Javna korist in javni interes v slovenskem pravu. cit. 22.3.2022, <http://zagovorniki-okolja.si/2019/09/11/javna-korist-in-javni-interes-v-slovenskem-pravu/>

POTUČEK a kol. 2005. Verejná politika. Praha: sociologické nakladatelství.

PRŮCHA, P. 2002. Lexikon – správní právo. Ostrava: Sagit.

RAWLS J. 1971. A theory of justice. Cambridge, MA: Harvard University Press.

ROUSSEAU, J. J. 2010. O spoločenskej zmluve. Bratislava: Kalligram, 2010. 168 s. ISBN 978-80-8101-248-8.

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA EÚ, vo veci C-280/00 *Altmark*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX:62000CJ0280>

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA EÚ, vo veci C-343/95 *Diego Calí*.

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA EÚ, vo veci C- 263/86 *Humbel*.

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA EÚ, vo veci C-109/92 *Wirth*.

ROZSUDOK NAJvyššieho súdu SR, sp.zn. 8Sžp/15/2013, zo dňa 26.06.2014.

SCOTISH GOVERNMENT. b.d. Third sector. Dostupné na internete: <https://www.gov.scot/policies/third-sector/public-social-partnerships/>

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu

STEJSKAL, J. a kol. 2012. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha : 2012. ISBN 978-80-7357-973.

Strategie spolupráce veřejné správy a NNO na léta 2021 až 2030
<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/strategie-spoluprace-verejne-spravy-s-nestatnimi-neziskovymi-organizacemi-na-leta-2021-az-2030-189753/>

SVENSSON, P. 1995. Teorie demokracie. Brno: CDK, 1995. 287 s. ISBN 80-85959-02-X.

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarcze

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 199

Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE, cit. 22.3.2022

ÚRAD SPLNOMOCNENCA VLÁDY SR PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI, 2015. Financovanie MNO a OS. Dostupné na internete: <https://www.tretisektor.gov.sk//financovanie-mno-a-os/>

ÚSV ROS, 2020. Analýza socioekonomického prínosu neziskového sektora a stavu a trendov rozvoja občianskej spoločnosti: https://www.minv.sk/?ros_dokumenty_vyskum

UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU z 8. marca 2022 o zmenšujúcom sa priestore pre občiansku spoločnosť v Európe (2021/2103(INI)) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0056_SK.html

WALZER, M. 1990. The communitarian critique of liberalism. *Political theory*, 18(1), pp.6-23.

WEALE, A. 1998. Public Interest. In: Craig, E. (ed.): Routledge Encyclopedia of Philosophy. London: Routledge, 832-834.

Zakon o splošnem upravnem postopku

Zakon o dostopu do informacij javnega značaja

Zakon o urejanju prostora

Zákon o veřejných podnikuoch a výkone činnosti všeobecného záujmu 25/2000 vznp.

Zakon o javnim službama č. 42/1991

Zakon o zadužbinama i fondacijama 88/2010 vznp.),